

שאלות ותשובות בחסידות ברסלב

אוסף שאלות ותשובות אקטואליות
העוסקות בכל תחומי החיים

אמונה

זוגיות

חינוך

בריאות

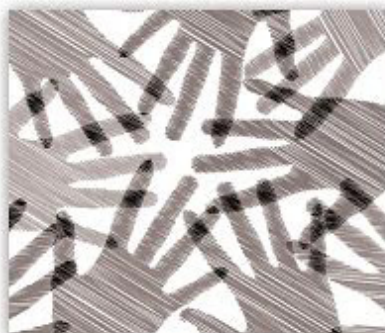
פרנסה

אקטואליה

שמחה

ועוד

חלק כ"ב

הכְּתַבְת לְהַשִּׁיג אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה
וְכָל סֵפֶרֵי אֲדָמוֹ"ר מוֹהֲרַ"ן מְבַרְסֶלֶב זי"ע
וְסֵפֶרֵי תַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים

* * *

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
יְבֵנְאֵל
עִיר בְּרֶסֶלֶב בְּגָלִיל

* * *

בְּאֶרְצוֹת הַבְּרִית
מִתִּיבְתָא הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ - חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב

42nd st. 1129

Brooklyn N.Y. 11219

* * *

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי

מוֹסָדוֹת 'הֵיכַל הַקֹּדֶשׁ' חֲסִידֵי בְרֶסֶלֶב בְּאֶרֶץ וּבְחוּ"ל
שְׁעַל-יְדֵי עֲמַתַּת 'יִשְׁמַח צְדִיק - קֵהֶלֶת בְּרֶסֶלֶב בְּגָלִיל'
בְּנִשְׂיאוֹת כ"ק מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א - הַצְּדִיק מִיְבֵנְאֵל
רַח' רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב 1, ת.ד. 421 יְבֵנְאֵל, 15225
טֶלְפוֹן רַב קוֹי: 04-6656666 - פֶּקֶס: 04-6656655
דְּאָר אֶלְקָטְרוֹנִי: info@breslevcity.co.il
אֶתֶר אִינְטֶרְנֶט: www.breslevcity.co.il

* * *

לְהַזְמִינַת סֵפֶר זֶה וְהַפְּרָכִים הַקּוֹדְמִים:
'בְּרֶסֶלֶב סְנַטֶר' - הַמְּרֻכָז לְתַשְׁמִישֵׁי קִדְשָׁה וְיודֵאִיקָה
הַגָּדוֹל בְּצֶפוֹן
04-6650050

תֵּכֵן הָעֵינַיִם

- הַקְדָּמָה..... יו
- ב' תשמו.** ראייתי אתכם בחלום ואמרתי לי שהפרנסה שלי תהיה מבגדים. האם עלי להתחיל למכר בגדים?..... יז
- ב' תשמז.** מה הסבה שמדליקים נר נשמה ביום השנה של הנפטר? ומדוע מקפידים שהנר יהיה דוקא משעוה?..... יט
- ב' תשמח.** הכרתי בחור נחמד שמוצא חן בעיני, אך אני חוששת להתחתן אתו בגלל אפי העבודה שלו..... כ
- ב' תשמט.** מאז שבעלי נפטר, יש בבית עננה שחורה ויש לנו קשיים רבים..... כב
- ב' תשנ.** אינני יודע מהי דעת האמת וכיצד ראוי לנהג בענינים שבינו לבינה. מהי דעתו של הרב בענין?..... כה
- ב' תנשא.** לפני כשנה חזרתי בתשובה והתעליתי מאד, אך פתאום נעלמה לי הרגשת הקדשה. מדוע?..... כח
- ב' תשנב.** פגעתי בחברתי, ולמרות שבקשתי סליחה פעמים רבות, היא לא מוכנה לסלח לי. מה עלי לעשות?..... לא
- ב' תשנג.** מה דעתכם לגבי המנהג שהמורה נותן לאב לקיים את מצות המילה בעצמו?..... לב
- ב' תשנד.** האם כדאי לאפשר לבחורי הישיבה לצאת להפצה בימי בין-הזמנים כדי שיהיה להם כסף עבור הנסיעה לאומן?..... לד
- ב' תשנה.** כשנולדת קראו לי 'עמית', וכשבגרתי הוסיפו לי את השם 'נועה'. האם אלו שמות טובים?..... לו

ב' תשנו. בְּכֹל פְּעַם שֶׁאֲנִי מֵתְבוּדָד, נּוֹפְלוֹת עָלַי עֲצָבוֹת וְחִלְשׁוֹת
הַדַּעַת שְׁגוּרְמוֹת לִי לְהִפְסִיק בְּאִמְצַע.....לז

ב' תשנו. יֵשׁ לִי שׁוֹנָא שְׂרוּדָף אוֹתִי וּמִנְסָה לִפְגַּע בִּי בְּכֹל דָּרָף
אֶפְשָׁרִית. מָה אֲנִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת בְּעֵינַיִן?.....לט

ב' תשנח. אֲנִי רוֹצֵה לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה, אָבֵל בְּגִלְל שֶׁבַעְבָּר נִכְשַׁלְתִּי
בְּהַמּוֹן עֲבֵרוֹת, אֲנִי מֵאֵד מְבַלְבֵּלֵת.....מא

ב' תשנט. הוֹדִיעוּ לָנוּ שֶׁהִתִּינַקְתְּ שְׁלָנוּ סוֹבְלַת מִתְסַמְנֶת-דָּאוּן. הָאֵם
כְּדָאֵי לַעֲשׂוֹת בְּדִיקָה נּוֹסֶפֶת בְּבֵית-חֹלִים אַחֵר?.....מד

ב' תסו. הָאֵם יֵשׁ בְּעֵינָי הַתְּבוּדָד סְמוּךְ לְבֵית קְבֵרוֹת?.....מז

ב' תשא. אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַצְּדִיק אָסַר עַל הַיְלָדִים בְּיַבְנָאֵל לְרַכֵּב עַל
אוֹפְנִיָּם. וּמָה לְגַבִּי קוֹרְקִינֵט וְסִקְטִים?.....מח

ב' תסב. אָבִי צִוָּה אוֹתִי לִפְנֵי מוֹתוֹ שֶׁאֲשַׁתְּדֵּל לִפְעַל שִׁילְמָדוֹ
בְּתַלְמוּדֵי תוֹרָה הַלְכוּת לְשׁוֹן-הָרַע. מָה בְּאֶפְשָׁרֹתַי
לַעֲשׂוֹת?.....מט

ב' תסג. בְּעָלֵי עוֹבֵד כְּמַחֲלֵק דָּאָר, וּבֵין הַדְּבָרִים שֶׁהוּא מַחֲלֵק יֵשׁ
דְּבָרִים בְּעֵינַיִם. הָאֵם זֶה בְּעֵינָי?.....נא

ב' תסד. הָאֵם עָלַי לְסַפֵּר לְשִׁדְכָנִית שֶׁאֲנִי חֲסִיד בְּרִסְלָב, אוֹ שֶׁעֲדִיף
לְהַסְתִּיר אֶת זֶה?.....נב

ב' תסה. רַבְּנוּ צִוָּה לְגַמֵּר אֶת כָּל הַתַּנְ"ךְ מֵרֵאשׁ חֲדָשׁ אֱלוּל עַד
הוֹשַׁעֲנָא רַבָּא. מָה הָעֵינַיִן בְּזֶה?.....נה

ב' תסו. קִשָּׁה לִי מֵאֵד לְשִׁמֹּר עַל הָעֵינַיִם. אִיךְ מֵתְגַבְּרִים עַל הַיִּצָּר
הָרַע?.....סא

ב' תסז. הֵיכָן בְּסַפְרֵי בְּרִסְלָב מִצּוֹי הַמֵּאָמֵר הַנִּפְלָא עַל הַפְּסוּק "אֵל
נָא רַפָּא נָא לָהּ"?.....סג

ב' תסח. האם כְּדאי לי להשתתף ב'יום תקווים' שעורכים בישיבת
המקבלים לרגל חדש אלול?..... 10

ב' תסט. כָּבֵר כֶּמֶה שָׁנִים אָנִי נִכְשָׁל בַּפְּגַם הַבְּרִית. אָנָּה, עֶזְר לִי
לְצֵאת מֵהַפַּח יְקוֹשׁ הַזֶּה!..... 10

ב' תשע. אֵיךְ יְכוּלִים לְהִתְעַלּוֹת עַל הַקְּשָׁיִים וּלְהִתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה
גַּם כְּשֶׁקָּשָׁה?..... 17

ב' תשעא. בְּלִקוּטֵי מוה"ר מְזַכֵּר מַעֲשֵׂה שְׂקָרָה עִם הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב
עַל הַיָּם. מוה"ר?..... 17

ב' תשעב. הָעֲבֹדָה שְׁאֲנִי שִׁמְנָה גוֹרְמֵת לִי לְדַמוּי עֲצָמֵי נְמוּךְ וְלִבְעִיּוֹת
בְּשִׁלּוֹם-בֵּית. 17

ב' תשעג. בְּגִלּוֹל שְׁאֲנִי חָס עַל זְמַנִּי הֵיכָר וְרוֹצֵה לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, קָשָׁה
לִי לְהַקְדִּישׁ לְאִשְׁתִּי זְמַן וּתְשׁוּמַת לֵב. 19

ב' תשעד. מִיִּשְׁהוּ מְמַשְׁפַּחְתִּי הַתַּחְתָּן לְאַחֲרוֹנָה, וְכָבֵר יֵשׁ לוֹ בְּעִיּוֹת
שִׁלּוֹם-בֵּית. מָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת בְּנִדּוֹן?..... 19

ב' תשעה. אָנִי רוֹצֵה מְאֹד שֶׁגַּם בְּנֵי מִשְׁפַּחְתִּי יִחְזְרוּ בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.
אֵיךְ אֶפְשָׁר לַפְּעֵל זֹאת?..... 19

ב' תשעו. יֵשׁ בְּרִשׁוּתִי דִּירָה לְמִכִּירָה, וּבִתִּי וּחְתָּנִי מְעַנִּינִים לְקִנּוּת
אוֹתָהּ בְּתִשְׁלוּמִים. מָה דַּעְתְּכֶם בְּעִנְיָן?..... 19

ב' תשעז. לַפְּעָמִים בָּאִים לְצַדִּיק וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ שְׂאֵלָה חֲשׁוּבָה,
אָךְ לֹא מְבִינִים אֶת תְּשׁוּבָתוֹ. כִּיצַד צָרִיכִים לְנַהֵג בְּמִקְרָה
כָּזָה?..... 19

ב' תשעה. רַבְּנוֹ אָמַר: "כְּשִׁישׁ לְאָדָם לֵב יִשְׂרָאֵלִי - אֵין שִׁיךְ מְקוּם". מָה
הַכּוּנָה?..... 19

..... 19

ב' תשעט. בחוג שְׁלֵנוּ הַהוֹרִים לֹא מְעַרְבִים אֶת הַיְלָדִים בְּהַחְלָטוֹת הַשְּׂדוּכִים. הָאֵם מְכַרְחִים לְהַסְכִּים לַשְּׂדוּךְ שֶׁהֵם רוֹצִים?.....צא

ב' תשפ. מָה עָלֵי לַעֲשׂוֹת כְּאִשְׁרֵי אֲנִי גוֹרֵס גְּמָרָא וּמְגִיעַ לְרֵאשֵׁי תְבוֹת שְׂאֲנִי לֹא מְבִין?.....צד

ב' תשפא. הָאֵם זֶה נִכּוֹן שֶׁלֹּאשֶׁה אָסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה?.....צה

ב' תשפב. אֲנִי עוֹמֵד לְהַתְחִיל עֲבוֹדָה חֲדָשָׁה כְּשָׁבוּעַ לִפְנֵי הַנְּסִיעָה לְאוֹמֵן. הָאֵם עָלֵי לְהוֹדִיעַ לְבַעַל הַבַּיִת מֵרֵאשׁ עַל הַנְּסִיעָה?.....צח

ב' תשפג. אֲנָשִׁים אוֹמְרִים שֶׁהַיּוֹם אֵין צְדִיקִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ בְדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים. הָאֵם זֶה נִכּוֹן?.....ק

ב' תשפד. בְּחֻצֵי הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹנָה אֲרַעוּ לָנוּ שְׁלֹשׁ תְּאוֹנוֹת דְּרָכִים. מָה עָלֵינוּ לְהַבִּין מִכָּרְךָ?.....קב

ב' תשפה. בְּתֵי חוּלָה בְּתִסְמַנְתְּ-דְּאוּן, וְהַהֲתַנְהַגוֹת שְׁלֵה מוֹצִיָּאָה אוֹתִי מִדְּעִתִּי. הָאֵם לְשַׁלַּח אוֹתָהּ לִפְנֵימִיָּהּ?.....קד

ב' תשפו. הָאֵם יֵשׁ בְּעֵינָי בְּכָרְךָ שֶׁקְּבוּצַת נָשִׁים נוֹסְעַת בְּאוֹטוֹבוּס מִקְיִיב לְאוֹמֵן עִם נְהַג גּוֹי?.....קז

ב' תשפז. מוֹבָא בְּתוֹרָה ר"ז: "עַל פִּי מַעֲשֶׂה שֶׁהִנִּיחָהּ לוֹ אִמּוֹ צִוְּיָהּ". הֵיכֵן מְבַאֵר הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה?.....קח

ב' תשפח. הָאֵם צְרִיכִים לְהַגִּיד אֶת תְּפִלַּת הַדְּרָךְ בְּשֵׁם וּמְלֻכוֹת? וְהָאֵם לְאַמְרָה בְּתוֹךְ הָעִיר אוֹ מְחוּצָה לָהּ?.....קי

ב' תשפט. בְּנִגּוּד לְשָׁנִים קוֹדְמוֹת, הַשָּׁנָה אֵין לִי שׁוּם הַתְּעוֹרְרוֹת כְּרֵאוּי לְחַדֵּשׁ אֱלוֹל.....קיא

ב' תשצ. אֲנִי נִכְשַׁלַּת בְּהַסְתַּכְּלִיּוֹת אָסוּרוֹת בְּאֵינְטֶרְנֵט, וּמְרַגְּשָׁה מִיֵּאֲשֶׁת לְגַמְרִי.....קיז

ב' תשצא. מאז שחזרתי בתשובה אמי לא מפסיקה לצער אותי
ולגדף את השם יתברך. .... קכ

ב' תשצב. האם כדאי לאפשר לבני לצאת להפצה כדי שיהיה לו
כסף לטוס לאומן? ..... קכא

ב' תשצג. הציעו לי לעבר נתוח שייכול לפתור את בעיית כאבי הגב
שלי, אך מצד שני, הוא יכול להזיק. מה לעשות? ..... קכג

ב' תשצד. מה הדרך הנכונה לבקש מהמעסיק שלי העלאה
במשכורת? ..... קכד

ב' תשצה. האם צריכים לסים את הלמוד של השנים מקרא ואחד
תרגום עד יום ששי? ..... קכו

ב' תשצו. אני מקרב לחסידות ברסלב כבר שמונה שנים, אך בתוכי
אני עדין מרגיש ריקנות. מדוע? ..... קכז

ב' תשצז. מי זה "הזקן" המזכר פעמים רבות בספרי ברסלב? ..... קכט

ב' תשצח. כבר כמה חודשים אני סובל מפחדים, והמצב הפך להיות
בלתי נסבל. .... קלב

ב' תשצט. מה עדיף לעשות כשנמצאים בטיול: להתפלל במנון בלי
סדור או לחכות שיהיה לי סדור אף שאפסיד את המנון? ..... קלד

ב' תת. לחצו עלי מאד להתחתן עם אשתי, והיום אני מצטער
מאד ונמצא בדכאון. .... קלה

ב' תתא. אני חושש שאם אשאר ער כל הלילה האחרון של השנה,
אז יהיה עיף ומותש בראש השנה. עד כמה זה חשוב? ..... קלח

ב' תתב. אני משתדל לנהל את הוצאות הבית בחכמה, אך למרות
זאת הצטברו לי חובות גדולים. מדוע זה קורה לי? ..... קמ

ב' תתג. מה דַעְתְּכֶם בַּעֲנִין עִסְקַת שְׁחֻרֹר הַמְּחַבְּלִים הַפְּלִסְטִינִים
שֶׁבְצֶעָה הַשְּׁבוּעִי?.....קמג

ב' תתד. מִשְׁרַד הַבְּרִיאוֹת הוֹדִיעַ שֶׁצָּרִיכִים לְחַסֵּן אֶת כָּל הַיְלָדִים נֶגֶד
מַחֲלַת הַפּוֹלִיו. הָאֵם לַעֲשׂוֹת זֹאת?.....קמה

ב' תתה. אֲנִי שְׂרוּיָה בְּדַכְאוֹן, וְאֵינִי מוֹסְגֶלֶת לְתַפְקֵד כְּמוֹ אִמָּא
וְלֹהָאִיר פְּנִים לְבְנֵי מִשְׁפַּחְתִּי.....קמו

ב' תתו. הָעֵבְרוֹת שֶׁעֲשִׂיתִי צְפוֹת וְעוֹלוֹת בְּזִכְרוֹנִי. אִיךְ אֲנִי יְכוּל לְתַקֵּן
אֶת הָעֵבֶר שְׁלִי?.....קמז

ב' תתז. מִפְּרִיעַ לִי מְאֹד שֶׁבְּעֲלִי לֹא קוֹנֶה לִי מִתְּנוּת אֶף פֶּעַם וְלֹא
חוֹשֵׁב אִיךְ לְשַׁמַּח אוֹתִי!.....קנ

ב' תתח. כְּבֵר הַרְּבֵה שָׁנִים אֲנִי רוֹצֶה לַעֲזֹב אֶת הָעֲבוּדָה שְׁלִי. הָאֵם
כִּדְאִי לִי לַעֲשׂוֹת אֶת הַצַּעַד הַזֶּה?.....קנב

ב' תתט. הָאֵם כְּשֶׁמִּתְפַּלְלִים בְּצִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּאוֹמֵן אֶפְשָׁר לְדַבֵּר עִם
רַבְּנֵיז"ל בְּלִשׁוֹן נוֹכַח?.....קנד

ב' תתי. הָאֵם מִתֵּר לְחַרֵּט עַל מַצְבַּת הַנֶּפֶט אֶת הַתְּמוּנָה שְׁלוֹ?.....קנו

ב' תתיא. אֲנִי וְהַחֵבֶר שְׁלִי הִתְחַלְנוּ לְדַבֵּר עַל חֲתָנָה. אִיךְ אֲנִי יְכוּלָה
לְדַעַת שְׂאֵנְחָנוּ בְּאֵמַת שִׂיכִים אֶחָד לְשָׁנִי?.....קנז

ב' תתיב. בְּבַחֲרוֹתַי נִכְשַׁלְתִּי בְּעוֹן מִשְׁכָּב זָכוּר, וּמֵאֵז וְעַד הַיּוֹם אֲנִי
מִרְגִּישׁ מְחִיצָה בֵּינִי לְבֵין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.....קנח

ב' תתיג. הָאֵם זֶה נִכּוֹן שֶׁאִסוּר לְתֵת צְדָקָה בְּלִילָה?.....קסב

ב' תתיד. הָאֵם כְּשֶׁרַבְּנוּ צוּה שְׂיִבּוּאוּ אֵלָיו לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא הַתְּכַפֵּן
שְׂיִבּוּאוּ גַם לְאַחַר הַסְּתַלְקוֹתוֹ?.....קסה

ב' תתטו. הָאֵם מִתֵּר לְהַרְחִיב סִפְרֵיהַ שֶׁל סִפְרֵי קֹדֶשׁ מִכֶּסֶף
מַעֲשָׂר?.....קסח

ב' תתטז. רַבְנוּ סֵפֶר לְנוּ הֲרַבָּה סְפוּרִים סְתוּמִים וְלֹא מוּבְנִים. אֵיזָה לְמוּד לְמַעֲשֵׂה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מֵהֶם?..... קסט

ב' תתיז. אֲנִי נִכְשָׁל בְּפָגַם הַבְּרִית וּבִתּוֹף תּוֹכִי אֲנִי מֵלֵא סְפֻקוֹת בְּאֻמוֹנָה. אָנָּה תִּנּוּ רְפוּאָה לְנַפְשִׁי!..... קעא

ב' תתיח. כִּיצַד אָדָם יָכוֹל לְזַכּוֹת לְמַדְרָגָה שְׂיֻכַּל לְיַחַד יְחֻדִים קְדוּשִׁים?..... קעה

ב' תתיט. אֲנִי רוֹצֵה לְלַכֵּת עִם כְּסוּי רֹאשׁ, אָבֵל יֵשׁ לִי הֲרַבָּה בְּלִבּוֹלִים..... קעז

ב' תתכ. גְּלִיתִי שְׁחָבַר שְׁלִי מִתְכַּתֵּב עִם נָשִׁים בְּפִסְבּוּק. הָאֵם לְסִפְרָ לְאִשְׁתּוֹ אוֹ לְאִבּוֹ?..... קעט

ב' תתכא. אֲנִי נוֹהֵג כְּדַעַת הָאֶרֶץ וְקוֹרָא אֶת ה'שְׁנַיִם מְקַרָּא וְאֶחָד תְּרַגּוּם' בְּיוֹם שְׁשִׁי. הָאֵם יֵשׁ בְּכַךְ חֶסְרוֹן?..... קפא

ב' תתכב. הַתְּחַתְּנֵתִי לְפָנָי חֲדָשִׁים, אַךְ אֲנִי לֹא מְסַגֵּלֶת לְהַפְסִיק לְחֹשֵׁב עַל הַחֲבֵר הַקּוֹדֵם שְׁלִי!..... קפג

ב' תתכג. אָבִי עֲצוֹר וּמְאֻשָּׁם בְּהִלְבֵּנֵת הוֹן וְהַעֲלַמַת מַסִּים. מָה אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כְּדִי לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה הַזֹּאת?..... קפה

ב' תתכד. בְּגִלְלִי שָׂאֲנִי עֶסוּק בְּמִכִּירַת כְּרִטִּיסִים לְאוּמָן, אֵינֶנִּי יָכוֹל לְהִתְכַּוֵּן כְּרֵאִי לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה..... קפו

ב' תתכה. אַחֹתִי סוֹבֶלֶת מְאֹד מִבַּעֲלָהּ. מָה נִתֵּן לַעֲשׂוֹת לְפָנָי שְׂיִהְיֶה מְאַחֵר מְדִי?..... קפח

ב' תתכו. אֲנִי וּבַעֲלִי מְרִגִּישִׁים שֶׁהַכֵּל מֵת - אֵין אֶהְבֶּה, אֵין תִּקְשָׁרֶת וְאֵין שׁוּם רְגֵשׁ בֵּינֵנוּ..... קצ

ב' תתכז. אֲנִי מוֹסֵר שְׁעוּרֵי תוֹרָה לְנָשִׁים, וְלִצְעָרֵי הָרֵב נִכְשַׁלְתִּי בְּעִבְרוֹת כְּכֹר כְּמָה פְּעָמִים..... קצג

ב' תתכח. לַמְרוֹת שְׁעַבְרָתִי גִיּוֹר כְּהִלְכָה וְאֲנִי שׁוֹמֵרֵת מִצְוֹת, בְּעָלִי
רוֹדֵף אוֹתִי וּמְזַכֵּיר לִי אֶת עֲבָרֵי..... קצו

ב' תתכט. לַפְעָמַיִם אֲנִי מִתְעוֹרֵר מֵאַחַר, וְאִם אֵלַי לְהִתְפַּלֵּל שְׁחֵרִית
- אֲאַחֵר לְעִבּוּדָה. מָה עוֹשִׂים?..... קצט

ב' תתל. אֲנִי מְנַסֶּה לְשַׁכְנַע אֶת בְּעָלִי שְׂיִטּוֹס לְאוּמָן, אֲךָ בְּגִלְל שְׂאִין
לִי אֵיפֹה לְהִיּוֹת בְּחָג - הוּא לֹא רוֹצֵה..... ר

ב' תתלא. בְּגִלְל שְׂאִשְׁתִּי לֹא מְצַלִּיחָה לְהִפָּקֵד שׁוּב, מִמְּלִיצִים לָנוּ עַל
תְּרוּמוֹת בִּיצִית מְגוּיָה. מָה דַעְתְּכֶם?..... רד

ב' תתלב. אֲשִׁמַּח לְקַבֵּל הַנְּהֻגוֹת וְעֻצוֹת טוֹבוֹת כִּי צַד לְהִתְנַהֵג בִּימֵי
רֵאשׁ הַשָּׁנָה..... רה

ב' תתלג. אֲנִי וְהַחֲבֵרָה שְׁלִי רוֹצִים לְהִתְחַתֵּן, אֲךָ הַהוֹרִים שְׁלִי
מִתְנַגְּדִים מִכִּמְהָ סְבוֹת. מָה לַעֲשׂוֹת?..... רז

ב' תתלד. הָאִם רַק מִי שְׂזָכָה לְצִיֵּית אֶת רַבְּנוּ ז"ל בְּשִׁלְמוֹת יְכוּל
לְהַפְיֵץ אֶת תּוֹרָתוֹ?..... רח

ב' תתלה. הָאִם אֲשֶׁה חִיֶּבֶת לְהִתְפַּלֵּל אֶת כָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁל רֵאשׁ
הַשָּׁנָה בְּבֵית הַכְּנֻסָּת?..... רי

ב' תתלו. בְּעָלִי סָבַל בְּצַעֲרֵירוֹתוֹ מִנְצוּל מִיָּנִי וְלָכֵן הוּא מְפָנֵם וְסָגוּר.
אֵיךְ אֶפְשֵׁר לַעְזֹר לוֹ לְהִשְׁתַּחֲרַר מִהַמוּעָקָה הַזֹּאת?..... ריא

ב' תתלז. כְּשִׁחֲזַרְתִּי בִּתְשׁוּבָה הִיָּתָה לִי הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוּלָה, אֲךָ לְפִתְעַ
הַכֵּל נֶעְלַם. מִדּוּעַ?..... ריב

ב' תתלח. אֲמַרְתֶּם לִי לְהַפְסִיק עִם טְפוּלֵי הַהִפְרָיָה, אֲךָ קָשָׁה לִי
לְקַבֵּל אֶת זֶה שְׁלֵא יִהְיֶה לִי עוֹד יֶלֶד..... ריג

ב' תתלט. לְמִי עֵדִיף לְתָרֵם כְּרִטִּיס לְאוּמָן: לְחֵבֵר שְׁקֵרֵב אוֹתִי לְרַבְּנוּ
אוּ לְמִישָׁהוּ אַחֵר?..... רטו

תֵּכֵן הָעֵינַיִם

יא

ב' תתמו. התחתנתי בזכות ברכתכם. כעת אני בהריון ואני מבקשת
ברכה ועצה ללדה קלה ועבר בריא.....ריז

ב' תתמא. שמעתי שבברסלב אומרים: "אין גדולים ואין קטנים - כלנו
חברים". מה המקור לפתגם זה?.....ריט

ב' תתמב. איך יתכן שאשה תגיע למצב של חובות, הרי לא שיף
אצלה פגם הברית, שהוא הגורם לחובות?.....רכא

ב' תתמוג. בבית של סבי וסבתי לא מקפידים בכשרות. איך אני יכולה
להתחמק מלאכל אצלם?.....רכג

ב' תתמוד. האם כּאשר ידיו של האדם אינן טהורות מתר לו להתבודד
ולהוציא תפלתו בפיו?.....רכה

ב' תתמה. כתוב בספר המדות: "אין שותים מים בפני רבים". מה
הסבה?.....רכו

ב' תתמו. מציעים לי לרכש חנות של מפעל הפיס שיכולה להכניס
לי הרבה כסף. האם כדאי לי לעשות זאת?.....רכז

ב' תתמוז. עד עכשו הייתי מתפלל בקול ובשמחה, אך מאז שאמר
לי שזה נובע מגאון - נחלשתי מאד.....רכט

ב' תתמוח. כשעברתי לגור ביבנאל הרגשתי טעם גן עדן ממש, אך
לאחר זמן נעלם לי כל האור. מדוע?.....רלא

ב' תתמוט. אני מנסה לשרש מעצמי את מדת הקנאה, אך מרגישה
שזה יותר חזק ממני.....רלה

ב' תתנו. הציעו לי לעבד כמלמד בתלמוד-תורה ואני מאד מתלבט.....רלח

ב' תתנא. מה ההורים יכולים לעשות כדי שתהיה לילדיהם שמירה,
ושלא יאונה להם כל רע?.....רמ

ב' תתנב. הַצָּרוֹת שְׁלִי מוֹצִיאוֹת אוֹתִי מִדַּעֲתִי, וְהִרְבֵּה פְעָמִים אֲנִי
מַעֲלִיב וּמַצְעֵר אֶת אִשְׁתִּי וְאֶת הַיְלָדִים.....רמב

ב' תתנג. אֵינִי לְנוֹ שְׁלוֹם-בֵּית, וּבְעֲלֵי טוֹעֵן שְׂאֵנִי אֲשַׁמָּה בְּהַכֵּל.....רמו

ב' תתנד. הָעֲבֵרוֹת שֶׁעָשִׂיתִי בְּבַחֲרוּתִי עוֹלוֹת בְּמַחְשַׁבְתִּי וְגוֹרְמוֹת לִי
חֲלִישוֹת הַדַּעַת וַיֹּאשׁ.....רמט

ב' תתנה. כְּשֶׂאֲנִי לוֹמֵד תּוֹרָה עוֹלָה בְּמַחְשַׁבְתִּי מְקוּם מְסִיִּם בְּאַרְץ
יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה אֹמֵר?.....רנב

ב' תתנו. בְּתִי רוֹצֵה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּכִגְדִים מוֹדֶרְנִיִּים. הֲאֵם לְהִצִּיב לָהּ
גְבוּלוֹת בְּרוּרִים אוֹ לְהִתְגַּמֵּשׁ אֹתָהּ?.....רנד

ב' תתנז. הֲאֵם אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל עֲבוּר חוֹלָה אֲנוּשׁ לְמֵרוֹת שְׁהִרּוּפָאִים
כְּכַר הַרִימוּיָדִים?.....רנז

ב' תתנת. הַפְּסֻקֵי לַעֲבֹד וְאֲנִי רוֹצֵה לְהִתְחִיל לְלַמֵּד, אֶךְ אֵינֶנִּי יוֹדַעַת
בְּאִיזָה מְקוֹצֵעַ לְבַחֵר.....רנח

ב' תתנט. קִשָּׁה לִי מֵאֵד לְטֵבֵל בְּמִקְוֵה כְּשֶׂאֲנִי בְּאוֹמֵן. הֲאֵם זוֹ חוֹבָה?.....רנט

ב' תתס. אֲנִי רוֹצֵה לְהוֹצִיא מֵהַבַּיִת אֶת הָאֵינְטֶרְנֵט, אֶךְ אִשְׁתִּי
מֵתַנַּגֶּדֶת בְּתִקְרָף.....רסא

ב' תתסא. הֲאֵם גַּם נָשִׁים צְרִיכוֹת לְצֵאת לְהַפְצָה?
וְהֲאֵם יֵשׁ הַבְּדֵל בֵּין נְשׂוֹאוֹת לְרוֹקוֹת?.....רסב

ב' תתסב. קוֹרְאִים לִי 'פִּיגַא'. הֲאֵם תּוֹכְלוּ לְסַפֵּר לִי עַל מַעֲלַתָּה שֶׁל
מֵרֵת פִּיגַא - אִמּוֹ שֶׁל רַבֵּנוֹ ז"ל?.....רסד

ב' תתסג. הֲאֵם הַנְּאוֹת חֲמִרְיוֹת מַעֲכָבוֹת אֶת הָאָדָם מִלְּהִתְקַדֵּם
בְּרוּחָנִיּוֹת וְלְהִתְעַלּוֹת בְּעִבוּדַת הַשֵּׁם?.....רסו

ב' תתסד. הֲאֵם כְּדֹאֵי לִי לַעֲשׂוֹת הַשְּׂתַדְלוֹת וּלְנַסּוֹת לְחַזֵּר לְעִבּוּדָהּ
מִמֶּנָּה פְּטָרְתִי לֵאלֹהֵי סִבָּה מְצַדֶּקֶת?.....רסח

ב' תתסה. אנו נשואים כְּכָר חֲמֵשׁ שָׁנִים אַךְ עֵדִין לֹא זָכִינוּ לִילָדִים. מָה עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת?.....רע

ב' תתסו. גַּם אֲנִי וְגַם הַדִּירָת הַקּוֹדֶמֶת שֶׁגָּרָה בְּבֵית עֶבְרָנוּ כִּמָּה הַפְּלוֹת. הָאֵם יֵשׁ בְּבֵית מִשְׁהוּ לֹא טוֹב?.....רעב

ב' תתסז. אֲנִי לֹא רוֹצֶה שֶׁהַבֵּית שְׁלִי יִחָרֵב כְּמוֹ שֶׁקָּרָה לְהוֹרִי. אִיךָ זֹכִים לְהִנְצֵל מִמַּדַּת הַכַּעַס?.....רעג

ב' תתסח. גִּדְלָתִי זָקֵן וַיִּפְאוֹת, אַךְ לֹא חֲרוֹנָה תִּתְגַּבְּרוּ עָלַי הַבְּלוּלִים וְכִמְעַט קִצְצָתִי אוֹתָם. ....רעה

ב' תתסט. בְּהִרְבֵּה תְּפִלוֹת רַבִּי נָתַן כּוֹתֵב "שְׂאֲזָכָה לְבוֹא לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל". הָאֵם יִדְלַג עַל הַתְּפִלוֹת הָאֵלֹו?.....רעח

ב' תתע. כְּתַבְתֶּם שְׁצַרִּיכִים לְהַתְּדוֹת בֵּין הַתְּקִיעוֹת. הָאֵם הַכּוֹנֵה הִיא בְּדַבּוּר אוֹ בְּמַחְשָׁבָה?.....רפא

ב' תתעא. הָאֵם זֶה נֶכּוֹן שֶׁלֹּא כְּדַאי שֶׁבַחְוִרָה רִיקָה תִּעַנֵּד טְבַעוֹת עַל יְדֵיהָ?.....רפב

ב' תתעב. אֲנִי רוֹצֶה שֶׁבְּעָלִי יִהְיֶה הַסַּנְדֵּק שֶׁל בְּנֹו, אַךְ חוֹשֶׁשֶׁת שְׂאֲבִי יַעֲלֵב מֵאֵד. ....רפג

ב' תתעג. שְׂמַעְתִּי בְּשֵׁם הַמְּקַבְּלִים שֶׁמִּמְלֶךְ לְלַכֵּת לְקַבְּרִי צְדִיקִים רַק בְּעָרֵב רֹאשׁ חֲדָשׁ וּבַיּוֹם הַהוּלָלָא שְׁלֵהֶם. הָאֵם זֶה נֶכּוֹן?.....רפה

ב' תתעד. בְּלָדוֹת הַקּוֹדְמוֹת אֲשֶׁתִּי הָיְתָה בְּסַכְּנַת מוֹת, וְלָכֵן הִיא לֹא מוֹכֵנָה לְשַׁמֵּעַ עַל הָרִיוֹן נוֹסֶף. ....רפז

ב' תתעה. גִּדְלָתִי זָקֵן, אַךְ יֵשׁ לִי הִרְבֵּה בְּלוּלִים וְאֲנִי שׁוֹקֵל לְהַתְּגַלַּח. ....רפט

ב' תתעו. הַהוֹרִים שֶׁל בְּעָלִי גָרִים בְּקִבוּץ דָּתִי, וּבְגִלָּל שִׁישׁ לְנוֹסֶפּוֹת בְּכִשְׁרוֹת הַמָּזוֹן, נִגְרָמוֹת לָהֶם עֲגָמַת נֶפֶשׁ גְּדוּלָה. ....רצב

ב' תתעז. יש לי קש"ים במציאת הזוג, ולאחרונה יש לי הרבה נפילות, בלבולים ודאגות..... רצה

ב' תתעה. אני יוצא להתבודד בש"דה בשעות הלילה המאחרות. איך אפשר להתגבר על הפחד מהחיות הרעות המצויות בסביבה?..... רצז

ב' תתעט. האם מתר להתפלל תפלת שמונה-עשרה עם טלית ותפלין בציון רבנוז"ל?..... ש

ב' תתפ. ראיתי בדברי חז"ל הרבה דברים תמוהים ולא הגיוניים. איך חז"ל האמינו בדברים האלו?..... שב

תפלה לשמחה..... כד

תורה קמ"א מלקוטי מוהר"ן, ותפלה פ"ה המיסד על תורה זו..... נו

תפלה לזוג לבחור..... צג

תפלה קצרה כשיצא מביתו וכשחזר לביתו..... קד

תפלה לצאת מהחובות וקטנות המחין..... קמא

י"ג עקרי אמונה..... קעג

תפלה למעברת..... ריט

תפלה להנצל מהכעס..... רמד

תקון הכללי..... שיג

הַקְדָּמָה

הספר הזה הוא החלק העשירי ושיתם בסדרת 'שאלות ותשובות בחסידות ברסלב', ובו מופיעות שאלות ותשובות בנושאים שונים ומגוונים, הנותנות מענה לתהיות וספקות של מתקרבים חדשים לדרך של חסידות ברסלב, וכן לתלמידים ותיקים, אשר מעונינים לדעת את דעתו של רבנו הקדוש, רבי נחמן מברסלב זי"ע, ואת הדרך שלמד אותנו.

השאלות, שהגיעו מכל רחבי העולם, נשלחו ללשכת כבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א – הצדיק מיבנאל, אשר השיב עליהן באפן אישי. התשובות אוצרות בתוכן עצות נוראות ונפלאות בעבודת השם יתברך, איך להחזיק מעמד בכל מה שעובר על כל אחד ואחד, מקטן ועד גדול, ברוחניות ובגשמיות, ואיך להתמודד עם כל בעיות החיים בזה העולם.

מאמצים גדולים נעשו על מנת להגיש לקוראים את הספר באפן מהדר ואיכותי, ובלבנו תקוה, שכל מי שיקרא בספר הזה, יהנה ויחיה את עצמו מאד, וימצא תשובה גם לשאלותיו הפרטיות, כי למרות שהמכתבים נכתבו באפן אישי לשואל, מיעדים הם לכל אדם מישראל.

על-ידי שאתה נוטל עצמה מהרב, על-
ידי-זה תזכה לישועה.

(ספר המדות, אות עצמה, סימן ה')

אי אפשר לבוא לאמונה אלא על-ידי
אמת... ואי-אפשר לבוא לאמת אלא
על-ידי התקרבות לצדיקים, וילך
בדרך עצתם.

(לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ז')

גם לכם יש שאלה?

עכשו ההזדמנות הנדירה לקבל תשובה - אפשרית!

במספר הטלפון של משרד הקהלה ביבנאל - 04-6708356

או בדאר אלקטרוני - info@breslevcity.co.il

או באתר האינטרנט - www.breslevcity.co.il

שאלות ותשובות בחסידות ברסלב

ב' תשמו.

**ראיתי אתכם בחלום ואמרתם לי שהפרנסה שלי תהיה
מבגדים. האם עלי להתחיל למכר בגדים?**

שאלה:

מאת ירון: לכבוד מוהרא"ש, השם יאריף ימיה ושנותיה
בבריאות איתנה וחזק הגוף הנפש והנשמה כדי שתוכל
להמשיך לחזק אותנו.

לפני כחמש-עשרה שנה זכיתי להתקרב לרבנו בזכות
הקנטרסים של הצדיק, ומאז השם יתברך זכני להפיץ
עשרות אלפי קנטרסים בכל הארץ.

לאחרונה ראיתי אתכם בחלום, ואמרתם לי שהפרנסה שלי
תהיה מבגדים. יש לצין שיש לי צמצום גדול בפרנסה, וברצוני
לשאל את כבוד הצדיק האם הכונה שעלי להתחיל למכר
בגדים?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שפטים, ג' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל ירון נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין לתאר ואין לשער את גדל הזכות שיש לך שזכית להתקרב
אל רבנו ז"ל, כי כל זמן שאדם נמצא בגוף גשמי הוא לא יודע מה זו
ההתקרבות אל רבנו ז"ל, ומי יתן שכל העולם בלו יתקרבו אל דרכי
רבנו ז"ל, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל כשנסע לנאורייטש בהיותו
יושב על העגלה, אז אמר (חיי מוהר"ן סימן רנ"א) יש לאל ידי להחזיר כל

העולם כלו למוטב, ולא בלבד אנשים פשוטים, אלא אפלו צדיקים ואנשים גדולים אני יכול להחזירם למוטב. כי גם הצדיקים צריכים להחזירם למוטב. ולא מבעיא ישראל קדושים, אלא כל האמות העולם כלם אני יכול להחזירם להשם יתברך, והייתי יכול להוליכם סמוך לדת ישראל. אף דיו לעבד להיות כרבו; כי רבנו ז"ל מגלה את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב כזה, עד שכל בריה תרגיש את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונורא עד שיפתח פיו ויוכל לדבר עמו יתברך, אשר זו תכלית הבריאה - שאדם צריך להכיר את הקדוש ברוך הוא, כמובא בזהר (יתרו מ"ג) בגין דישתמודעין ליה, שכל הבריאה היתה רק כדי שנוזכה להכירו יתברך פנים אל פנים ונוכל לדבר עמו, ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא נשא) בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נתאווה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים, ואל התכלית הזו רבנו ז"ל מביא אותנו.

ולכן אשרי מי שזוכה להפיץ את אור רבנו ז"ל בעולם, ואתה צריך לרקד בכל יום על גדל הזכות שיש לך שאתה מפיץ את החוכרות והקנטרסים שקרבו כבר עשרות אלפי אנשים אל דעת רבנו ז"ל, כאשר יודו לך בפרוש, כי רב רבם של המקרבים החדשים ואלו שחזרו בתשובה, טעמו את טעם רבנו ז"ל על ידי הקנטרסים והחוכרות המופצים בכל הצמתים, ואשרי מי שפיץ את זה, שהזכות הזו עולה על כל הזכיות, כי אצלו יתברך מאד מאד חשוב לקרב רחוקים אליו, ומובא בזהר (תרומה קכ"ח:) תא חזי כל מאן דאחיד בידיא דחייבא, ואשתדל ביה למישבק ארחא בישא, איהו אסתלק בתלת סלוקין מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא. גרים לאכפיא סטרא אחרא, וגרים דאסתלק קודשא בריך הוא ביקריה, וגרים לקיימא כל עלמא בקיומיה לעילא ותתא, ועל האי בר נש כתיב (מלאכי ב') "ברייתי היתה אתו החיים והשלוש" וזכי למחמי בנין לבנוי, וזכי בהאי עלמא וזכי לעלמא דאתי, כל מארי דינין לא יכלין למידן ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, עאל בתריסר תרעי ולית מאן דימחי בידיה. ועל דא כתיב (תהלים קי"ב) "גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך הון

ועָשָׂר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עִמְדַת לְעַד זָרַח בַּחֲשֶׁךְ אֹר לַיִשְׂרָאֵל וְגו'. [בא וראיה, כָּל מִי שְׂאוּחֻז בְּיָדָם שֶׁל הַחַיִּיבִים, וּמִשְׁתַּדֵּל שֶׁיַּעֲזֹבוּ אֶת דְּרֻכֵיהֶם הָרָעוֹת וְכו', עוֹלָה בְּמַעַלְת הַקְּדוּשָׁה בְּמָקוֹם שֶׁאֵף אַחַד לֹא יְכוּל לְעֹלוֹת שָׁמָּה וְכו', וְהוּא גוֹרֵם לְהַכְנִיעַ אֶת הַסְטֵרָא אַחֲרָא, וְהוּא גוֹרֵם שִׁיתִיקָר שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְגוֹרֵם שֶׁבְּזֻכְרוֹתוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת יֵשׁ לָהֶם קִיּוֹם, וְזוּכָה לְרֵאוֹת בְּנִים לְבָנָיו, וְזוּכָה לְכָל טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחֵי בְּזֵה הָעוֹלָם וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְכָל הַבְּעָלֵי דִינִים לֹא יְכוּלִים לְדוֹן אוֹתוֹ לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא, וְנִכְנָס בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה שְׁעָרִים שֶׁל רַחֲמִים לְמַעְלָה בְּשָׁמַיִם, וְאֵין מִי שְׁיִמְחָה בּוֹ]. וְלִכֵּן אֲתָה צָרִיךְ מְאֹד מְאֹד לְהִתְחַזֵּק עַל גְּדֻלַּת הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לָךְ, וְלַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וְלֹא לְדַאֵג מִשׁוֹם דְּבָר.

בְּעִנְיַן הַחֲלוּם וְכו', תִּתְעַסֵּק עִם כָּל מֵה שֶׁאֲתָה רוֹצֵה וְכו', וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְצַלִּיחַ אֶת דְּרֻכְךָ, רַק תִּהְיֶה בְּשִׁמְחָה, כִּי כָּךְ אָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת שִׁמְחָה חֵלֵק ב' סִימָן א') מִי שֶׁהוּא שׂוֹמֵחַ תָּמִיד - עַל יְדֵי זֶה הוּא מְצַלִּיחַ, וְלִכֵּן תַּעֲשֶׂה כָּל מֵה שֶׁבִּיכְלִתְךָ לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תָּמִיד.

הַמְּאַחַל לָךְ שֶׁבֵּת שְׁלוֹם וְכִתִּיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תשמז.

מָה הַסְּבָה שֶׁמְדַלִּיקִים נֵר נִשְׁמָה בְּיוֹם הַשָּׁנָה שֶׁל הַנֶּפֶטֶר? וּמִדּוּעַ מְקַפִּידִים שֶׁהֵנָּה יְהִיָּה דוֹקָא מִשְׁעוּהָ?

שְׁאֵלָה:

מֵאֵת נֵתָן: שְׁלוֹם לְרַב. מָה הַסְּבָה שֶׁמְדַלִּיקִים נֵר נִשְׁמָה בְּיוֹם הַשָּׁנָה שֶׁל הַנֶּפֶטֶר? וּמִדּוּעַ מְקַפִּידִים שֶׁהֵנָּה יְהִיָּה דוֹקָא מִשְׁעוּהָ?

תשובה:

בעזרת השם ותבריך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שפטים, ג' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל נתן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ביום השנה יש לנפטר עלית נשמה, ולכן זה דבר גדול מאד ללכת אל קברו ולהדליק שמה נר נשמה, ולומר בפה מלא שמדליקים את זה לעלוי נשמת פלוני בן פלוני וכו'. ובבית מקפידים להדליק נר של שען"ה דיקא, שזה ראשי תבות (ישעיה כ"ו י"ט) ה'קיצו ו'רננו ש'כני ע'פר, כי אנחנו מאמינים באמונה שלמה בתחית המתים שבא יבוא יום מהימים שנזכה לגאלה האמתית והשלמה עם משיח צדקנו, ואחר כך תהיה תחית המתים.

בשעה שמדליקים נר לנשמה ומזכירים את שם הנפטר או הנפטרת, יש להם עליה גדולה למעלה, והם מאד מאד שמחים, ובזה עושים להם נחת רוח גדול מאד, ומכל שכן כשנותנים גם צדקה לעלוי נשמותיהם, פי למעלה בשמים זה מאד מאד חשוב מה שעושים לנפטרים, והם מחכים על זה מאד מאד, ומכל שכן וכל שכן כשבר ישראל יכול גם ללמד פרק משניות עבור נשמותיהם, אין למעלה מזה.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתימה טובה...

ב' תשמח.

הכרתי בחור נחמד שמוצא חן בעיני, אך אני חוששת להתחתן אתו בגלל אפי העבודה שלו

שאלה:

סאת סימה: לכבוד הרב שליט"א, שלום וברכה. עברתי כבר

את גיל שלשים ואני נמצאת בשדוף עם בחור כבר המון זמן. שנינו חוזרים בתשובה ומקורבים לצדיקה, כיון לנו יחד ויש מציאת חן, אבל הרמה הרוחנית שלו מטרידה אותי, וזו הסבה שבגללה נפרדנו וחזרנו כבר כמה פעמים והחתנה מתעכבת. הבחור עובד בתור ספר גברים במספרת נשים, ולאחרונה הבנתי שמדי פעם הוא מספר נשים. בנוסף, הוא תמיד אומר לי שאחרי החתנה אהיה חייבת ומכרחת לעזר לו בענין הפנסיה, כלומר שאצטרף לעבד בעבודה שמכניסה משכורת מכבדת בכדי שהוא לא יצטרף להגיע למצב של לחץ, ואז יצטרף לחזר לספר נשים כמו פעם.

מצד אחד אני מפתחת להפסיד את הזוג שלי, אף מצד שני, אני לא מסגלת להתחתן ולהקים בית שהוא לא קדוש, ושבועי יעבד במקום של פריצות ויצטרף לגעת בנשים. בכל פעם שאנחנו נפרדים הוא מתעקש לחזר אלי ולהתחתן, ואני לא יודעת מה השם יתברך רוצה ממני. אשמח לקבל את עצת הרב, כי אני מיאשת לגמרי.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שפטים, ג' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל סימה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

סוף סוף עזר לך הקדוש ברוך הוא שמצאת את בן זוגך, ועכשיו כמו ידיך את רוצה לבטל את השדוף שלך? איפה הדעת והשכל שלך? אתם צריכים להתחתן יחד, והקדוש ברוך הוא יעזר ששניכם תתחזקו באמונה פשוטה בו יתברך, ותקימו את מצוותיו יתברך, ובפרט שמירת שבת שזה הקשר בינינו לבין הקדוש ברוך הוא, וכן הבעל יניח תפלין בכל יום, שזה הקשר של הגבר לבין הקדוש ברוך הוא, ותחיו חיים מאשרים עד מאד.

אני מאד מקנה להקדוש ברוך הוא שתציתי אותי, ואל תעשי שום עסק וכו', אלא תתחזקו יחד ותצליחו בחיי נשואיכם.

אם לעת עתה זו הפרנסה שלו שצריך להיות ספר וכו', שימשיך בזה עד שיעזר לו הקדוש ברוך הוא עם פרנסה אחרת, אבל בשביל זה לא עוזבים שדוף, כי את כבר לא צעירה.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתתחנתו לשם שמים ותהיי רק שמחה ועליזה על החסד שעשה עמך הקדוש ברוך הוא, ואת לא צריכה להיות מיאשת, אדרבה, ראי לשמח מאד מאד על נעם חלקך, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתימה טובה...

ב' תשמט.

מאז שבעלי נפטר, יש בבית עננה שחורה ויש לנו קשיים רבים

שאלה:

מאת עפרה: לכבוד כבוד הרב שליט"א. אני גרושה ואם לארבעה ילדים יתומים. לפני כשנתיים אבי ילדי נפטר, ומאז יש בבית עננה שחורה, וקורים לנו כל מיני דברים קשים. אין לי כבר כחות נפש, ואני מבקשת מכבוד הרב שיעזר לי וימצא פתרון לכל הבעיות שצצות לנו לאחרונה. תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שפטים, ג' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל עפרה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה מאד מאד להתחזק ולא להשבר משום דבר, עברת בחייה משברים וגלים וכו' וכו', עם כל זאת אסור לך להשבר כי גדל הזכות שיש לך שאת מגדלת את היתומים - זה אין לתאר ואין לשער כלל.

לדעתי כל הבעיות שלך זה רק מחמת המרירות והדכאון שתופסים אותך מדי פעם וכו', ובצדק וכו', כי עברת דברים קשים בחייה, עם כל זאת עליך לדעת כי הוא יתברך אב הרחמן המרחם על בריותיו, ולכן הרגילי את עצמך לדבר אל הקדוש ברוך הוא כאשר ידבר איש אל רעהו, ותספרי לו יתברך כל מה שעובר עליך שזה נקרא אצל רבנו ז"ל 'התבודדות', שבפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ה) ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל. דהינו לקבע לו על כל פנים שעה או יותר להתבודד לבדו באיזה חדר או בשדה, ולפרש שיחתו בינו לבין קונו בטענות ואמתלאות בדברי חן ורצוי ופיוס, לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך, שיקרבו אליו לעבודתו באמת. ותפלה ושיחה זו יהיה בלשון שמדברים בו וכו'. והנהגה זו היא גדולה במעלה מאד מאד, והוא דרך ועצה טובה מאד להתקרב אליו יתברך, כי זאת היא עצה כללית, שכולל הכל. כי על כל מה שייחסר לו בעבודת השם, או אם הוא רחוק לגמרי מכל וכל מעבודתו יתברך, על הכל יפרש שיחתו ויבקש מאתו יתברך; ודבר זה שיהיה בין לגברים ובין לנשים, ואין עוד דבר יותר יקר אצלו יתברך כמו ענין התפלה והשיחה בינו לבין קונו, שזה מאד מאד מקביל בשמים, ואמרו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה פרשה ל' סימן ג') בדורות הללו שאין להם לא מלך ולא נביא לא כהן ולא אורים ותמים ואין להם אלא תפלה זו בלבד, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם! אל תבזה את תפלתם (תהלים ק"ב) "תפכתב זאת לדור אחרון" - מכאן שהקדוש ברוך הוא מקבל השבים, "ועם נברא יהלל ית" - שהקדוש ברוך הוא בורא אותן בריה חדשה; ואם תרגילי את עצמך ללכת בדרך זו לדבר אל הקדוש ברוך הוא בשפת האם שלך, ולספר לו יתברך כל מה שמעיק ומציק לך, תראי שכל החיים שלך ישתנו

לטובה. הן אמת שרע ומר לך בחיים, והנסיונות שעברת היו קשים ומרים וכו' וכו', עם כל זאת אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ח) אין שום יאוש בעולם כלל! אסור להתיאש בשום פנים ואפן, יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה.

העקר תרגילי את עצמך לבקש ממנו תברך בכל יום על שמחה - שתהיה לך שמחת החיים, ואז הכל יתהפך לטובה.

תשתדלי לומר את התפלה הזו בכל יום, וזה יעזר לך מאד מאד:

רבנו של עולם! זכני להיות בשמחה תמיד, ואזכה להרגיש את השמחה באברי וגידי ובכל טפי דמי, עד שהשמחה תגיע לרגלי, שאזכה לרקד בכל יום מרב שמחה על גדל החסד שעשית עמדי, שנבראתי מזרע ישראל, ואני יכולה לקיים את מצוותיך. אנא אבי שבשמים! רחם עלי והרחק ממני את העצבות והעצלות, וזכני לדבר בכל יום עם אחרים משמחה, ואזכה לשמח את אחרים, ועל ידי זה גם אני אזכה לשמח, ובזכות השמחה אזכה להכלל בך לגמרי, עד שלא אראה לפני עיני רק את אמתת מציאותך תברך, איך שאתה מתיחה ומהוה ומקיים את כל הבריאה כלה, וזכני לאמונה ברורה ומזככת שאזכה לדעת בידיעה ברורה שאתה נמצא ואין בלעדך נמצא, ועל ידי זה תמחל לי על כל עוונותי, ותמשיך עלי שפע שלא אצטרך שום טובות מבשר ודם, אלא תפרנסני מידך המלאה לבד, ועוד אזכה לתת צדקה לזולת, ולעשות חסד עם כל בר ישראל, ואזכה להכלל בך מעתה ועד עולם, אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא שאמר לעולמו די יאמר לצרותיך די, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתומה טובה...

ב' תשנ.

אינני יודע מהי דעת האמת וכיצד ראוי לנהג בענינים שבינו לבינה. מהי דעתו של הרב בענין?

שאלה:

מאת יצחק: מי אני כי אשבח אתכם, אך אי אפשר בלא זה, כי כל התקרבותי לרבנו היא בזכותכם, וזכותי גם להפיץ הרבה ספרים שלכם, וגם להגן על כבודכם בהרבה מקומות, וברוך השם גם לקרב הרבה מאד אנשים לספרים שלכם.

והנה, יש ענין שמבלבל מאד אותי ועוד הרבה אברכים, והוא בענינים שבינו לבינה, ובצורה שלומדים את מאמר חז"ל "קדש עצמך במותר לך" - יש בזה בלבול גדול בין הרבנים, אין הלכה ברורה, זה אומר בכה וזה אומר בכה, ולמעשה רואים לפעמים שכאשר מקלים קצת זה גורם לשלום בית, ויש אשר אומרים שזה רק דמיון כאלו שדבר זה משפיע על הבית, והוא תרוץ היצר המתלבש במצוות, כי צריך להתקדש יותר ויותר, אך בשורה התחתונה אף אחד לא אומר לנו כיצד ראוי לנהג.

ובכלל השאלה הגדולה שמציקה לי: איך מזניחים דבר רגיש כזה ולא נותנים הדרך מפרטת לאברכים צעירים?

והאמת ידעתי, ואני רואה בעצמי שעקר הברור האמתי בזה הוא רק על ידי התבודדות, אף סוף סוף לא לכלם יש כח ברור אמתי, ולכן אנו מבקשים לקבל את דעתו של הרב בענין. תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שפטים, ג' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל יצחק נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שזכית להתקרב אל רבנו ז"ל, ואתה צריך
מאד מאד לשמח עם זה, כי כך אמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן קע"ז)
שראוי לכם לשמח בהשם יתברך. ואף על פי שאין אתם יודעים
מגדלת השם יתברך ראוי לכם לסמך עלי, כי אני יודע מגדלתו יתברך,
והזכיר אז הפוסק (תהלים קל"ה ה) "כי אני ידעתי כי גדול הוי"ה וגו'".
גם ראוי לכם לשמח בי, מה שזכיתם שיהיה לכם רבי כזה; ואמרו
אנשי שלומנו שאם לא שמחים עם זה, סימן שנפגמה אצלנו האמונת
חכמים, כי אם רבנו ז"ל אמר שראוי לנו לשמח שיש לנו רבי כזה,
אזי אנחנו צריכים לשמח עם זה, כי מה היינו עושים אם לא היה לנו
אותו? ולכן אתה צריך מאד מאד לשמח על עצם ההתקרבות שזכית
להתקרב אל רבנו ז"ל, ומכל שכן וכל שכן שזכית לקרב גם אחרים
אל דעתו הקדושה שאין למעלה מזה.

ידועה בין אנשי שלומנו גדלתו וקדשותו של הרב הקדוש רבי
אברהם בן רבי נחמן מטולטשין ז"ל (בעל מחבר "באור הלכותים") שהיה
איש מורם מעם פרוש לגמרי, עם כל זאת כשבאו אברכים לשאל
אותו הנהגות של בינו לבינה וכו', ענה רק פתגם זה "ילדים, תשמרו
את עצמכם מכתות", ופרשו תלמידיו שהבינו מדבריו שהעקר
לשמר מאד מאד על אסור נדה החמור, שזה ענש חמור מאד מאד
וגובל באסורי כרתות וכו' וכו', אבל כשהיא מתרת, אזי מתר הכל
וכו', ולא לבלבל את עצמו משום דבר שבפעולם.

רואים בדור הזה את גדל הפריצות וההפקרות השקוץ התעוב
והזהום מה שקורה בחוץ וכו', ולא ימלט שאדם לא יבוא לידי
עברות חמורות רחמנא לישזבן, ולכן בזה שאדם מתחתן, על ידי
זה הוא נצול מחטאים ועוונות ומהרהורים רעים, כי יש לו פת בסלו
הינו את אשתו, ואדרבה, היצר הרע מתלבש במצוות שיהיה פרוש
מאשתו וכו' וכו', ועל ידי זה יפילו אחר כך בעברות חמורות וכו',
שילך לחפש בזבלים וכו', וזה בעצמו התלבשות היצר הרע במצוות
וכו', כי אדם מתחתן עם אשתו והיא שומרת ומצילה אותו מחטאים

ועוונות, ובא היצר הרע ואומר לו מוסר שיהיה פרוש וכו', וכו', ואינו יודע שזו בעצמה המלכדת שהיצר הרע מפילו בזה.

ומה שאמרו חכמינו הקדושים (ילקוט דברים רמז תתצ"א) על הפסוק (דברים י"ד כ"א) "כי עם קדוש אתה" - קדש את עצמך במתן לך, אדרבה, זה סוכב שאדם צריך לקדש את עצמו דיקא עם אשתו, כדי שלא יצטרך לבוא חס וחלילה לעברות חמורות, כי בפרוש גלה לנו מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות יום הכפורים הלכה א' אות א') מי שאינו נשוי הוא פגום בבטנית, ולכן הזהירנו רבנו ז"ל מאד מאד להתחתן ולחיות עם אשתו כדרך כל הארץ, ועל ידי זה ינצל מהרהורים רעים ומחשבים מגנים וזה ברור, ויש להאריך בזה מאד מאד, אבל לא נתן לכתב על הכתב מטעמים המובנים, וחבל מאד מאד שמזניחים דבר זה ולא נותנים הדרך מפרטת לאברכים צעירים, כי צריכים לדעת: מתי שאסור - אסור הכל, ומתי שמותר - מותר הכל וכו', וצריכים לשמר מאד מאד מחמרות יתרות כי על ידי זה יפל בפח יקוש יותר ויותר, וכל אלו שנכשלים בעברות חמורות זה רק מפני הלמודים הפגומים שמלמדים אותם שצריכים להיות פרושים מנשותיהם וכו', ועל ידי זה הוא הולך לחפש את תאותו בזבלים וכו' וכו'.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתעסק הרבה בשיחה בינה לבין קונה ותהיה דבוק בו יתברך, ולזה זוכים דיקא כשאדם מתחתן וחי עם אשתו, על ידי זה זוכה למחין נקיים, מה שאין כן כשאדם הוא פרוש לגמרי וכו', על ידי זה הוא בא לידי הרהורים רעים ומחשבות זרות ומגנות ונופל למקום שנופל.

אקוה שתבין דבר מתוך דבר, וההכרח לקצר במקום שראוי להאריך מאד, כי רב אלו שמלמדים חתנים וכו', וכן כל אלו שמלמדות פלות וכו', במקום ללמד אותם את ההלכות כמו שצריך, וכדי שיחיו ביחד באהבה ואהבה ורעות ושלום אמתי וקרוב לבבות וכו', מלמדים אותם כל מיני דמיונות ושטיות וחקירות של הבל, ומזה בא אחר כך

שהזוג נפרדים או שניהם נכשלים ונופלים בנוקבא דתהומא רבה, ודבר זה ברור לכל מי שיודה על האמת.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתומה טובה...

ב' תנשא.

**לפני כשנה חזרתי בתשובה והתעליתי מאד, אך פתאום
נעלמה לי הרגשת הקדשה. מדוע?**

שאלה:

מאת אופיר: לכבוד הרב הקדוש שלום! אני בן תשע-עשרה וחיל בצבא. עד לפני כשנה הייתי שקוע בכל שערי הטמאה, מכור לכל התאוות, והשם ברחמיו המרבים החזירני בתשובה. עזבתי הכל, עברתי תהליך פנימי, וכבר כמה חדשים אני מחזק את כל המשפחה ולומד תורה באפן קבוע. זכיתי לקדשה וטהרה נפלאים בענין שמירת הפה והעינים, ומרב זכוך וברור האמונה שהיה לי בהשם יתברך, הייתי גורם לאנשים להאמין בהשם תוך זמן קצר. הייתי דבוק בהשם עשרים וארבע שעות, והרגשתי התעלות אדירה שאי אפשר להסביר, הייתי מתפלל בדבקות ובכונה, וממש מרגיש את מציאות השם כל הזמן.

כך זה המשיך כמה חדשים, אך בשבוע האחרון הכל נעלם, אני לא מצליח לכוון בתפלה ועולות בדעתי שאלות כפירה. אני מרגיש שהשם עזב אותי, אני לא מצליח להתפלל, וזו פעם ראשונה שעברה לי השבת בלי התלהבות ובלי שמחה. אני בטוח שזה לטובה, ושהשם נמצא כאן, אבל מאד קשה לי שאני לא מצליח לדבר אתו, וזה מצער אותי מאד.

מדוע זה קרה לי פתאום? ולמה השם מעמיד אותי בנסיון כזה? אגא עזר לי!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שפטים, ג' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אופיר נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שזכית לחזור בתשובה שלמה, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ה) במקום שבעלי תשובה עומדים, שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא) גדול כחה של תשובה, שכיון שאדם מהרהר בלבו לעשות תשובה, מיד היא עולה לא עד עשרה ימים ולא עד עשרים ולא עד מאה, אלא עד מהלך חמש מאות שנים, ולא עד רקיע ראשון ושני, אלא שהיא עומדת לפני כסא הכבוד. והסמ"ך-מ"ם מאד מפחד מן אדם שחוזר בתשובה, כי כיון שאדם בא אל הקדוש ברוך הוא, אפלו שהוא עשה עד עכשו מה שעשה, ומתודה ומתחרט על כל מה שעשה - הקדוש ברוך הוא כבר מקבלו. ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה כ' סימן י"ג) בלעם היה רשע ערום וידע שאין עומד בפני הפרענות אלא תשובה, שכל מי שחוטא ואומר חטאתי, אין רשות למלאך לגע בו, בשביל זה הוא מסית את כל אדם: "מה לך לחזור בתשובה? ומה לך להתודות?", כי הוא יודע שמי שחוזר בתשובה ומתודה להקדוש ברוך הוא, אין רשות למלאך המות לגע בו.

ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא נח) אין מכה בעולם שאין לה רפואה, רפואתו של יצר הרע - תשובה, ולכן צריך כל בעל תשובה בכל יום ויום לעשות התחלה חדשה ולהתודות אליו יתברך, וכך יעלה מעלה מעלה, כי כל זמן שאדם יודע שהוא רחוק מהקדוש ברוך הוא, ולבו שבור אצלו, אז יאיר עליו מלך הפבוד בעצמו, וירגיש את אמתת מציאותו עליו, אבל תכף ומיד כשאדם חושב שהוא כבר חזר בתשובה והוא כבר משהו, על ידי זה נעלם ונסתר ממנו האור פתאום, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סוטה ה.) כל אדם

שִׁישׁ בו גִּסוּת הָרוּחַ - אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוּלִין לְדוֹר בְּעוֹלָם, וּכְכֹל שְׁאָדָם מִבְּטֵל אֶת עֲצָמוֹ יוֹתֵר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּךְ מֵאִיר עָלָיו אוֹרוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּהֶאֱרָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, עַד שְׁגִדוּלֵי הַצְּדִיקִים הֵם בְּעֵינֵיהֶם כְּלֹא כְּלוֹם מִמֶּשׁ, עַל יְדֵי זֶה מֵאִיר עֲלֵיהֶם מִלֶּךְ הַכְּבוֹד בְּקִבְעוֹת, וְהֵם נֶעְשִׂים מְרַכְבָּה לְשִׁכִּינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁרֵיהֶם וְאֲשֶׁרֵי חֻלְקָם.

וְלִכֵּן אַתָּה לֹא צָרִיךְ לְהִתְבַּלְבֵּל מִשׁוּם דְּבַר שְׁבַעוֹלָם, כִּי בְּפִרוּשׁ גְּלָה לָנוּ רַבְנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֻלְקָא' סִימָן כ"ה) שְׁקָדָם שְׁעוּלִים לְעֵלְיָהּ, מְכַרְחַת לְהִיּוֹת יְרִידָה, וּבַעֲת יְרִידָה אָדָם חוֹשֵׁב שֶׁזֶה סוּף הָעוֹלָם וְאִף פַּעַם לֹא יֵאִיר לוֹ, וּבִאֲמַת זֶה רַק יְרִידָה לְצַרְךָ עֲלֵיָהּ, כִּי תַעֲנוּג תְּמִידֵי אֵינוֹ תַעֲנוּג, וְלִכֵּן כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּשׁ אֶת אֲמַתָּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ וּפְתָאוֹם נִכְבָּה הָאוֹר מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי, אֵל יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ כְּלָל וְכוּ' וְכוּ', אֲלֵא יִדַע שְׁעַכְשָׁו מִתְגַּבְּרוֹת עָלָיו הַקְּלָפוֹת שֶׁהֵם כַּח הַמְדָמָה, עַד שְׁנִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ נִכְבָּה מִמֶּנּוּ לְגַמְרֵי הָאוֹר וְכוּ', עִם כָּל זֹאת כְּשִׁיחֲזִיק מִעֲמֵד, אָז יֵאִיר עָלָיו מִלֶּךְ הַכְּבוֹד בְּעֲצָמוֹ. וְלִכֵּן חֲזַק וְאֲמִץ מְאֹד וְאֵל תִּתְבַּלְבֵּל מִשׁוּם דְּבַר שְׁבַעוֹלָם יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה וְיִהְיֶה מֶה שִׁיְהִיָּה.

יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁתִּזְכָּה לְהִתְחַתֵּן בְּקָרוֹב וְתִהְיֶה אָדָם הַשְּׁלֵם, כִּי כָּל זְמַן שְׁאָדָם לֹא הִתְחַתֵּן הוּא פֶּלֶג גּוֹף, וְעַדִּין לֹא הִגִּיעַ אֶל הַשְּׁלֵמוֹת, וְאָמַר מוֹהֲרַנ"ת ז"ל (לְקוּטֵי הַלְכוֹת יוֹם הַכַּפּוּרִים הַלְכָה א' אוֹת א') מִי שֶׁאֵינוֹ נָשׁוּי הוּא פָּגוּם בְּבְרִית, וְלִכֵּן אַתָּה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי הַשְּׁתַדְלוּת לְהִתְחַתֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְלִהְנַצֵּל מִכָּל מִינֵי פְגָמֵי הַבְּרִית.

בְּעֵינֵי הַקְּשִׁיּוֹת וְהַסְּפָקוֹת שְׁעוּלִים עַל דַּעְתָּךְ וְכוּ' וְכוּ', כְּכָר אָמַר רַבְנּוּ ז"ל (שִׁיחּוֹת הָר"ן סִימָן קי"ח) בְּלִשׁוֹן תְּמִיָּה: עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ קֶשֶׁה קְשִׁיּוֹת הִרְבָּה מְאֹד? מֶה טוֹב וְנֹעִים לְהֵאִישׁ הַזֶּה שְׁזוֹכָה לְדַעַת שְׁלֵם שְׁמִתִּישֵׁב לוֹ הַכֹּל וְכוּ', וְרוֹאֶה וּמִבֵּינ וְיוֹדַע שֶׁאֵינוֹ קֶשֶׁה שׁוּם קְשִׁיָּא כְּלָל, וְהַכֹּל נִכּוֹן וְיִשָּׁר, כִּי יִשְׂרִים דְּרַכֵּי הַנְּי"ה בְּרוּךְ הוּא. וְכַתֵּב מוֹהֲרַנ"ת ז"ל (שם) גַּם אֲנֹכִי שְׁמַעְתִּי פַעַם אֶחָד שֶׁאָמַר רַבְנּוּ ז"ל, עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ קֶשֶׁה קְשִׁיּוֹת? וְכוּ', וְכוּנְתוֹ הִיָּה כְּמַתְלוּצֵץ מִזֶּה, שְׁקֶשֶׁה

לקצת בני העולם קשיות הרבה וגדולות על השם יתברך חס ושלום, אבל באמת בודאי אסור להרהר אחרי דרכיו יתברך, כי בודאי צדיק השם בכל דרכיו וכו', רק שאי אפשר לשכל אנושי להבין דרכיו והנהגתו את העולם בשום פנים ואפן.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשפיל ותצליל.

המאחל לך שבת שלום וכתיבה וחתומה טובה...

ב' תשנב.

**פגעתי בחברתי, ולמרות שבקשתי סליחה פעמים רבות,
היא לא מוכנה לסלח לי. מה עלי לעשות?**

שאלה:

מאת אלינור: טעיתי ופגעתי בחברתי. בקשתי ממנה סליחה, ואמרת שאני מצטערת כבר ארבע פעמים. יום אחד ראיתי אותה ברחוב אך היא לא אמרה לי שלום, ויום לאחר מכן נהייתי חולה מאד. יש לי הרגשה שמאז שרבנו היא מקפידה עלי. מה עלי לעשות?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר שפטים, ג' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל אלינור תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

כשאדם פוגם נגד חברו, עליו לבקש ממנו סליחה, פעם פעמים ושלש וכו', כי כך אמרו חכמינו הקדושים (יומא פה:) עברות שבין אדם למקום - יום הכפורים מכפר, עברות שבין אדם לחברו - אין יום

הכפורים מכפר עד שירצה את חברו; ולכן כל מי שיודע שהעליב וכו' או פגע וכו' או ביש וכו' את הזולת, עליו לבקש ממנו מחילה, כי אחרת בשום פנים ואופן לא ימחל לו, ויצטרך לרדת לזה העולם עוד פעם בגלגול וכו' וכו'.

ולכן מבקשים פעם, פעמים ושליש וכו', ואם ההוא לא רוצה למחל, אז די מספיק, הוא עשה את שלו. אלא אם אדם מוציא שם רע על הזולת, אין לו מחילה עולמית ולא צריכים למחל לו, כמובא בשלחן ערוך (ארח חיים יום הכפורים סימן תר"ו סעיף ב') ואם הוציא עליו שם רע אינו צריך למחל לו.

הקדוש ברוך הוא ששמו שלום ישים שלום בין עם ישראל, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתומה טובה...

ב' תשנ"ג

מה דעתכם לגבי המנהג שהמוהל נותן לאב לקיים את מצות המילה בעצמו?

שאלה:

מאת לאה: לכבוד קדשת הצדיק שלום וברכה.
ידוע מה שכתב רבנו הקדוש בספר המדות, על כף שצריכים לחזר אחר מוהל ירא שמים וכו', אך מצד שני יש מצוה שהאב ימול את בנו, והרבה מוהלים צדיקים ומקצועיים נותנים לאב לבצע את החתוך בעצמו בכדי לזכות את האב במצוה, וכמוכן שהם עומדים בסמוך, ואים שהכל עובר כשורה וממשיכים את שאר הענינים. בעלי שיחיה נהג כן אצל כמה מבנינו שיחיו, ומאד חשוב לי לדעת את דעתכם: האם דבר זה הוא מנהג נכון?

בהזדמנות זאת אבקש מהצדיק שיברך את כל ילדי, שיהיו צדיקים ויראי שמים וכן את בעלי שיחיה שיצליח ברוחניות ובגשמיית, ושהקדוש-ברוך-הוא ישפיע לנו שפע של פרנסה ברוח ובנקל אמן כן יהיה רצון.
 תודה רבה על כל עצותיו הקדושות של הצדיק, ואני מתפללת שהקדוש-ברוך-הוא ישמר אתכם וישמח אתכם תמיד, ותזכו לרב שנים טובות מתוך בריאות איתנה ונחת דקדושה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל לאה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (ספר המדות אות מוהל סימן א') צריך לחזר אחר מוהל צדיק וירא שמים, כי כשהמוהל אינו טוב, יכול להיות שלא יהיה מוליד חס ושלום, הנמול על ידו. גם על ידי שהמוהל אינו טוב, על ידי זה בא התינוק, חס ושלום, לידי חלי נופל; ולכן צריכים מאד מאד להקפיד לקחת מוהל ממחה שכבר מל המון ילדים, ולא שילמד מילה על הבן שלי, וזה מאד מאד חשוב.

בודאי מצוה על האב למול, אבל אם האב לא יכול, אזי לוקח מוהל ממחה. ויש דבר כזה שהאב עושה את החתונה והמוהל עומד על גבו, אבל צריכים לשמר מאד מאד, כי אם הוא עושה איזו טעות, הוא יכול לעשות את הילד פרות שפכה רחמנא ליצלן, ולכן כדאי להמנע מזה, כי בזה שעושים את המוהל שליח, זה חשוב כמו שהוא בעצמו מל את הילד.

בענין לברך את הילדים וכו', ידוע שפעם באה אמא אל החפץ חיים זכר צדיק לברכה ובקשה ברכה על ילדיה שיהיו תלמידי חכמים, ענה ואמר: עם ברכה אתם רוצים שהילדים יהיו תלמידי חכמים? צריכים להשקיע בהם, והעקר להתפלל הרבה להצלחת

הילדים, וזה מועיל מאד מאד, כי תפלת האמא על ילדיה עושה רשם בשמים. והוציא מארון הספרים שלו ספר תהלים ישן נושן שהיו הדפים מנפחים עם המון כתמים וכו', וזה היה מרב דמעות של האמא שלו שהתפללה עליו, והראה את זה לאשה, ואמר לה: "את רואה, זה התהלים של האמא שלי שהרבתה להתפלל עלי". רואים מכל זה שעקר הצלחת הילדים זה רק על ידי תפלה, ולכן אשרי האשה שמתפללת על הצלחת ילדיה, ובודאי תפלת האבות על הבנים מועילה מאד מאד.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפלתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחתומה טובה...

ב' תשנד.

האם כדאי לאפשר לבחורי הישיבה לצאת להפצה בימי בין-הזמנים כדי שיהיה להם כסף עבור הנסיעה לאומן?

שאלה:

מאת אליהו: שלום לצדיק הקדוש. יש בחורים אשר הוגים בתורה במשך כל השנה, וכשמגיעים סמוך ונראה לראש השנה הם משתוקקים לנסע אל רבנו ז"ל אלא שאין להם פרוטה לפרטה. האם בכגון דא כדאי לאפשר להם לצאת להפצה במהלך חפשת בין הזמנים כדי שיוכלו לחסוף כסף עבור הנסיעה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל אליהו תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

מה אמר לך, לנסע אצל ציון רבנו ז"ל אין דבר יותר גדול מזה, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (חיי מוהר"ן סימן ת"ה) הראש השנה שלי הוא חדוש גדול, והשם יתברך יודע שאין הדבר הזה בירשה מאבותי, רק השם יתברך נתן לי זאת במתנה, שאני יודע מהו ראש השנה. לא מבעיא אתם כלכם, בודאי תלויין בראש השנה שלי, אלא אפלו כל העולם כלו תלוי בראש השנה שלי; ואמר רבנו ז"ל לענין ראש השנה שלו (חיי מוהר"ן סימן ת"ו) שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תקון בשום אופן, אף על פי כן בראש השנה יכולין אפלו הם לקבל תקון. אף על פי שבכל השנה אפלו הוא בעצמו ז"ל לא היה יכול לתקנם, אכל בראש השנה גם הם יכולים לקבל תקונים, כי אמר שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות.

יכולים לקיים את שניהם - הן ללמד תורה, והן ללכת לאסוף כסף עבור הנסיעה לציון רבנו ז"ל, ולקיים מה שאמר החכם מפל אדם (קהלת ז' י"ח) "טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח את ידך כי ירא אלקים יצא את כלם", אחר לא סותר את השני, ולכן יכולים לצאת להפיץ או לעבד כדי שיהיה לו כסף לנסע אל ציון רבנו ז"ל על ראש השנה, אשר אין למעלה מזה.

הקדוש ברוך הוא יצליח את דרכך, ותזכה לבוא אל רבנו ז"ל על ראש השנה, ולקבל את תקוניו.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשנה.

**כְּשֶׁנִּוְלַדְתִּי קָרְאוּ לִי 'עֵמִית', וְכִשְׁבָּגְרָתִי הוֹסִיפוּ לִי אֶת
הַשֵּׁם 'נוּעָה'. הָאֵם אֵלוֹ שְׁמוֹת טוֹבִים?**

שאלה:

מאת לאה : לַכְּבוֹד קִדְשֵׁת מְאוּר עֵינֵינוּ, אֲדַמוּר מוֹהֲרָא"ש
שְׁלִיט"א.

כְּשֶׁנִּוְלַדְתִּי, נָתַנּוּ לִי הוֹרֵי אֶת הַשֵּׁם 'עֵמִית'. בְּגִיל עֲשָׂרִים לְעֶרְךָ
פָּגַשְׁתִּי בְּרַב הָעוֹסֵק ב'תְּקוּנִים', וְהוּא שָׁלַח אֶת הַגָּבַאי שְׁלוֹ
לוֹמַר לִי שְׂאֲנִי זָקוּקָה לְתַקּוּן, וְעָלִי לְהוֹסִיף לְשֵׁמִי שֵׁם נוֹסֵף
– 'נוּעָה'. וְאָכֵן, הוֹסִיפוּ לִי אֶת הַשֵּׁם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲךָ כְּמוֹ
שֶׁהֲצַדִּיק תִּמְיֵד אוֹמֵר – גַּם 'עֵמִית' וְגַם 'נוּעָה' אֵינָם שְׁמוֹת...
הַבְּנֵתִי מִדְּבָרֶיכֶם שְׂאִין מְשֻׁנִּים אֶת הַשֵּׁם שֶׁנָּתַן מִהַהוֹרִים, אֲלֵא
מוֹסִיפִים שֵׁם נוֹסֵף, וְלָכֵן אֶשְׁמַח אִם תֹּאמְרוּ לִי אִיזָה שֵׁם עָלִי
לְהוֹסִיף לְשֵׁמִי, וְהָאֵם עָלִי לְהִסִּיר לְגַמְרִי אֶת הַשֵּׁם 'נוּעָה' אוֹתוֹ
הוֹסִיף לִי 'הֶרֶב הַמִּתְקָן'.

הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁלַח לָכֶם רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּקִרְוֹב מִמָּשׁ,
וְנִזְכֶּה לְבוֹאָכֶם וּבְנֵאֱלֹהֵי לְמַגּוּרֵי קִבְעַת בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ!

תשובה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֹדֵר כִּי תֵצֵא, ה' אֱלוֹל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל עֵמִית תְּחִיָּה

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אֶת צְרִיכָה לְהִבִּין שְׂאֶפְלוּ כְּשֶׁמוֹסִיפִים שֵׁם, לֹא מְבַטְלִים אֶת
הַשֵּׁם הָעֶקְרִי אִף שֶׁזֶּה לֹא שֵׁם וְכוּ', וְאֵגֵב הַשֵּׁם 'נוּעָה' זֶה שֵׁם תְּנַכ"י,
כִּי אַחַת מִבְּנוֹת צְלָפְחָד הָיָה הַשֵּׁם שְׁלֵה 'נוּעָה', וְלָכֵן תִּשְׂאָרִי עִם הַשֵּׁם
הַזֶּה, וְלֹא צְרִיכִים לְהַחֲלִיף.

יַעֲזֹר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּמְיֵד תִּהְיִי שְׂמֵחָה וְעֵלִיזָה וְלֹא

תבלבלי את עצמך משום דבר, ותשאי חן בעיני כל רואיה, ותצליחי בכל מעשה ידיך, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אותך.

נא ונא ראי להיות בשמחה עצומה, ותשתדלי מאד מאד לא לתת לעצבות ולדכאון שיתפסו אותך, כי הסמ"ך-מ"ם רוצה רק לשבר את האדם ולהפילו בעצבות ובמרירות ודכאון, כי זה כל כחו, ורבנו ז"ל הזהירנו מאד מאד על מדת השמחה, ואמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן כ"ד) שצריכים להכריח את עצמו עם כל הכחות להיות בשמחה, ואת צריכה לדעת שלהיות בשמחה זה בא במסירות נפש הכי גדולה, ולכן אשרי מי שמכריח את עצמו להיות בשמחה, ואז טוב לו כל הימים, וכן הרגילי את עצמך לדבר אל הקדוש ברוך הוא, אשר אין טוב מזה, כי כל דבור ושיחה שאדם מדבר ומשיח לפני הקדוש ברוך הוא, נשמעים ונתקבלים בכל העולמות, וגורמים נחת רוח למעלה, אשרי האשה שחזקה בזה בכל יום.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תשנו.

**בְּכָל פַּעַם שְׁאֲנִי מֵתְבוּדָד, נּוֹפְלוֹת עָלַי עֲצָבוֹת וְחִלְשׁוֹת
הַדַּעַת שְׁגוּרְמוֹת לִי לְהַפְסִיק בְּאַמְצֵעַ**

שְׁאֵלָה:

מַאת דוד: שלום לצדיקה, ותודה רבה על האפשרות לשאל שאלה.

בכל פעם שאני מתחיל להתבודד ולהתפלל להשם! תברך,

נופלת עלי עצבות ואני נכנס לחלישות הדעת ומפסיק באמצע. איך אפשר להתגבר על זה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל דוד תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

צריך שתדע אשר רבנו ז"ל אמר (לקויטי מוה"ר"ן חלק א' סימן ק"ח) שקרבן עולה הביאו על הרהורי עבודה זרה, וזה שיך אצל כל אדם, הינו מה שמתחיל להתפלל בדבקות, או מתבודד את עצמו עמו יתברך, ובאמצע התפלה או ההתבודדות נופל ממדרגתו, זה בחינת הרהורי עבודה זרה, כי כל הנפילות באין מחמת קלוקל האמונה, וכשנתקלקל האמונה נמצא מחזיר פניו מהשם יתברך, והשם יתברך גם כן מסתיר פניו ממנו וכו', ועל זה צריכים להביא קרבן עולה וכו', וכזה שאדם מתחיל להתאנח ולהתביש בעצמו ומתחיל לחשב איך נפילתי ונשלכתי משמים לארץ שהייתי במקום גבוה כזה, ועכשו נפילתי והחזרתי פני מהשם יתברך, ונשארתי אחר באחור וכו', ומרחם על עצמו, כי אין רחמנות גדולה מזו וכו', וזה בעצמו קרבן עולה שחוזר אליו יתברך. ולכן גם אתה תתעורר איך נפלת וכו'.

וכבר ספר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן רל"ב) גבור אחד חגר מתניו לכבש חומה חזקה. ואחר כך כשבא אל השער, היה ארוג על השער מטוה מקורי עכביש שסתם השער. וכי יש שטות מזה שיהיה חוזר ממלחמתו מחמת הסתימה של הקורי עכביש! (והנמשל מוכן). ואחר כך אמר רבנו ז"ל: העקר הוא הדבור, שעל ידי הדבור יכולין לכבש הכל ולנצח כל המלחמות. ואמר: אף על פי שיכולין להתבודד במחשבה, אבל העקר הוא הדבור. ומבאר הנמשל ממילא, לענין מה שקשה על האדם לדבר לפני השם יתברך או לפני הצדיקים האמתיים מה שבלבו, וכל זה מחמת בוששה וכבודות שלו שאין לו עזות דקדושה, בודאי הוא שטות גדול. כי הלא הוא רוצה לכבש

בדבורו מלחמה חזקה שהוא מלחמת היצר, ועכשו כשהוא סמוך לדבר, ולכבש ולשבר חומות ולפתח שערים על ידי הדבור, ובשביל מניעה קלה מחלישות דעתו וכיוצא, ימנע חס ושלום מלדבר? כי הלא המניעה הזאת נחשבת לסתימה של קורי עכביש כנגד החומות שרוצה לשבר בדבורו; אשרי אדם שמדבר בתמימות ובפשיטות גמורה אליו יתברך, ולא מסתכל על שום דבר, ואפלו שנדמה לו שאף אחד לא שומע אותו, ואף אחד לא צריך אותו, עליו לזכר שהכל דמיון אחד גדול, כי אדם צריך להרגיל את עצמו לדבר בתמימות ובפשיטות אליו יתברך, הן שנדמה לו ששומעים, הן שנדמה לו שלא שומעים, הוא צריך לעשות את שלו ולא להתבלבל משום דבר, כי בודאי הקדוש ברוך הוא שומע תפלת כל פה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך בתיבה ורחמימה טובה...

ב' תשנז.

**יש לי שונא שרודף אותי ומנסה לפגע בי בכל דרך
אפשרית. מה אני יכול לעשות בעניין?**

שאלה:

מאת אפרים: שלום למורנו ורבנו שליט"א. יש לי שונא שרודף אותי, מנסה לפגע בי בכל דרך אפשרית, ואני לא יודע איך להפטר מפנו. מה אני יכול לעשות בעניין?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל אפרים תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

הנה חכמינו הקדושים אמרו (גיטין ז.) שלח ליה מר עוקבא לרבי אלעזר: בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות, מהו? שרטט וכתב ליה (תהלים ל"ט ב') "אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעד רשע לנגדי", אף על פי שרשע לנגדי - אשמרה לפי מחסום. שלח ליה: קא מצערי לי טובא ולא מצינא דאיקום בהו, שלח ליה (תהלים ל"ז ד') "דום להוי"ה והתחולל לו" - דום להוי"ה - והוא יפילם לה חללים חללים, השכם והערב עליהן לבית המדרש והן פלין מאליהן. הדבר יצא מפי רבי אלעזר ונתנוהו לגניבא בקולר וכו'. הרי שלף לפניה, שאם אחד מצער אותך, תקפיד מאד להתפלל בערב ובבקר בבית הכנסת, והשונאים שלך יפלו נפילה אחר נפילה.

רבנו ז"ל אמר (ספר המדות אות מריבה סימן ל') התפלה בהתלהבות עד שהתלהבות באה לו מבפנים, על ידי זה נופלין ונתלהטין שונאיו; הינו כשאדם מתפלל מעמק לבו אליו יתברך, על ידי זה יש לשונאיו מפלה גדולה מאד, וזכר גם זכר מה שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות בושה סימן י"ח) כשאדם מחרף ומביש אותך, והוא אינו אויב לך, תשא ותסבל את הבושה, כי זה מן השמים שיחרף אותך. ובזה הבזיון תהיה נסתר ונחבא מן השטן, שהוא שונא אותך והוא מגדיל את עצמו תמיד עליך ומקטרג עליך, ועל ידי זאת הבושה שתסבל ממי שאינו אויב לך, על ידי זה לא יגדיל עליך השונא השטן; ולכן אל תבלבל את עצמך משום דבר בעולם, כי גדול אדונינו ורב להושיע, ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות מריבה סימן י"ט) כשיש לאדם אויבים, ואינו חושב איך לנקם בהם, אלא הוא דבוק בשמחת השם יתברך, על ידי זה הקדוש ברוך הוא נותן לו כח לנקם מהם.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך פתיכה ורחימה טובה...

ב' תשנח.

אני רוצה לחזר בתשובה, אבל בגלל שבעבר נכשלתי בהמון עברות, אני מאד מבלבלת

שאלה:

מיאת נגה: שלום לכבוד הרב. אתם עושים מלאכת קדש ואני מתחזקת מאד מהאתר שלכם.

כבר כמה חדשים יש לי רצון אמתי לעזב את עולם החמריות ולחזר בתשובה, אבל בגלל שבעברי לפני שהתחלתי להתקרב ליהדות נכשלתי בהמון עברות חמורות, אני מאד מבלבלת, אני מפחדת שהקדוש-ברוך-הוא יעניש אותי, ואינני יודעת מאיפה להתחיל ומה לעשות.

אשמח להכוננתו המאירה של כבוד הרב. תודה רבה מעמק הלב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל נגה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

הנה חכמינו הקדושים אמרו (תנא דבי אליהו רבה פרק ד') אמר הקדוש ברוך הוא: אם אדם עובר עברה לפני, אם חוזר ועושה תשובה - הרי אני עמו ברחמים ואני מקבל את תשובתו, ואין אני

זוכר לו אפלו מקצת עוונותיו; וכן הוא (שם פרק ו') אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, אני אמרתי לכם אין חפצי אלא ברכה ובמי שאין בו עברות. וחזרתי בו בדברי, אפלו יעשה אדם מאה עברות זו למעלה מזו ויחזור ויעשה תשובה וישפיל את עצמו לארץ ויראה את עצמו כאלו הוא תציו זכאי וחציו חיב, ויראה את עצמו כאלו חיב באשם תלוי בכל יום - הריני עמו ברחמים ומקבלו בתשובה, ואתן לו בנים של בעלי קומה ועוסקי בתורה ומקיימי מצות; וכו' עין שם. ולכן ראי לחזור בתשובה שלמה, ועקר התשובה כתב הרמב"ם (פרק א' מהלכות תשובה הלכה א') כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה, אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה, כשיעשה תשובה וישוב מחטאו, חיב להתודות לפני האל ברוך הוא, שנאמר (במדבר ה') "איש או אשה כי יעשו" וגו'. "והתודו את חטאתם אשר עשו" - זה ודוי דברים. ודוי זה מצות עשה. כיצד מתודין? אומר: אנא השם! חטאתי עויתי פשעתי לפניך, ועשיתי כך וכה, והרי נחמתי ובשתי במעשי, ולעולם איני חוזר לדבר זה. וזהו עקרו של ודוי, וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משבח; ולכן הרגילי את עצמך להתודות להקדוש ברוך הוא, והוא בודאי ימחל לך, וכך אמרו חכמינו הקדושים (תורת כהנים בחקתי) אמר הקדוש ברוך הוא, שמיד שהם מתודים על עונותיהם, מיד אני חוזר ומרחם עליהם, שנאמר (ויקרא כ"ו) "והתודו את עונם ואת עון אבתם במעלם אשר מעלו".

זכרי היטב שאסור להשבר משום דבר, כי מעלת בעלת תשובה עולה על הכל, כמאמרם ז"ל (ברכות ל"ד) במקום שבעלי תשובה עומדים - שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמד; ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא) גדול כחה של תשובה, שכיון שאדם מהרהר בלבו לעשות תשובה, מיד היא עולה לא עד עשרה ימים ולא עד עשרים ולא עד מאה, אלא עד מהלך חמש מאות שנים, ולא עד רקיע ראשון ושני, אלא שהיא עומדת לפני כסא הכבוד. והסמ"ך-מ"ם מאד מאד מפחד מכן אדם שחוזר בתשובה, כי כיון שאדם

בא אל הקדוש ברוך הוא אפלו שהוא עשה עד עכשו מה שעשה, ומתודה ומתחרט על כל מה שעשה, הקדוש ברוך הוא כבר מקבלו; ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה כ' סימן י"ג) בלעם היה רשע ערום וידע שאין עומד בפני הפרענות אלא תשובה, שכל מי שחוטא ואומר חטאתי, אין רשות למלאך לגע בו, בשביל זה הוא מסית את כל אדם "מה לך לחזור בתשובה? ומה לך להתודות?", כי הוא יודע שמי שחזר בתשובה ומתודה להקדוש ברוך הוא, אין רשות למלאך המות לגע בו; ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא נח) אין מכה בעולם שאין לה רפואה, רפואתו של יצר הרע תשובה.

ולכן הרגילי את עצמך לדבר אל הקדוש ברוך הוא בשפת האם שלך, ותספרי לו יתברך כל מה שעברת, ועל ידי זה תזכי לתשובה שלמה, כי כך אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד') שעוונותיו של אדם חקוקים על עצמותיו, כמו שכתוב (יחזקאל ל"ב) "ותהי עונתם על עצמותם", וזה מה שהורג את האדם, כמו שכתוב (תהלים ל"ד) "תמותת רשע רעה", ועל ידי ודוי דברים יוצאים מעצמותיו החטאים שחקוקים עליהם; ולכן תהי חזקה בזה - לדבר עמו יתברך, ולהתודות לפניו יתברך, ואז נכון לברך יהיה בטוח שתשובתך תתקבל בשמים, כי הוא יתברך אוהב מאד מאד מי שחוזר אליו יתברך, אפלו שעבר את העברות הכי גדולות שרק יכולות להיות, וכמאמרם ז"ל (ילקוט הושע רמז תקל"ב) "שובה ישראל עד הוי"ה אלקיך" אדם עומד ומתרחק ומגדף בשוק, והקדוש ברוך הוא אומר לו עשה תשובה ביני לבינך ואני מקבלך; היש עוד עוון כל כך חמור כמו שאדם מחרף ומגדף כלפי מעלה? אף על פי כן אומר לו הקדוש ברוך הוא: בא תחזר בתשובה, ואני מוחל לך. וכן אמרו (מדרש תהלים מזמור י"ח) שכל העושה תשובה מעברה שבידו, הקדוש ברוך הוא מוסיף לו כבוד וקורא לו שם חביב; ואמרו (פסחים ק"ט). ידו של הקדוש ברוך הוא שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מדת הדין.

ולכן למה תכתבי שהקדוש ברוך הוא יעניש אותך? אדרבה,

אם את תחזורי בתשובה שלמה, העוונות שלך יתהפכו לזכיות, ולכן תקחי את עצמך בידיך ותחזורי בתשובה שלמה עם לב אמת לב נכון, ואמרו חכמינו הקדושים (שמות רבה פרשה י"ט סימן ד') על הפסוק (איוב ל"א) "בחוך לא ילין גר" - שאין הקדוש ברוך הוא פוסל לבריה, אלא לכל הוא מקבל, השערים נפתחים בכל שעה וכל מי שהוא מבקש לקנס יכנס, לך הוא אומר "בחוך לא ילין גר".

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשנט.

הודיעו לנו שהתינקת שלנו סובלת מתסמנת-דאון. האם כדאי לעשות בדיקה נוספת בבית-חולים אחר?

שאלה:

מאת יוסף ורנה: לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א. ראשית אנו מאחלים לצדיק רפואה שלמה ומתפללים עליכם לבריאות איתנה ואריכות ימים בטוב ובנעימים! תודה לאל! יתברך נולדה לנו בתאריך י"ח בתמוז תינקת מקסימה. היא נולדה בנתוח קיסרי, וכשעה אחרי לידתה הרופאים הודיעו לבעלי שהם חושדים שהילדה סובלת מתסמנת דאון, וזאת על-פי מספר סממנים היצוניים, וכעבור מספר ימים קבלנו את תוצאות הבדיקה שמוכיחה שאכן היא סובלת מתסמנת דאון. יש לציין שלדעת הרופאים הילדה בריאה למעט התסמנת, וברוך השם איננה סובלת ממומים נלוים.

אין דרף לתאר את הכאב והיסורים שעברו ועדין עוברים עלי ועל בעלי ובצעם על כל הקרובים לנו, אף אנו משתדלים בכל לבנו וכחנו לקבל את היסורים באהבה ויודעים שהכל משגח בהשגחה פרטית, ושהשם יתברך עושה הכל לטובה.

בקרוב היא אמורה לעבר שוב בדיקה גנטית שנקראת 'קריוטיפ' לפי המלצת בית החולים רמב"ם, זו בדיקה מקיפה יותר, והרגשתי הפנימית היא שהבדיקה הזו תוכיח שגפלה טעות והילדה בריאה לחלוטין בעזרת השם. אני משתדלת להיות מציאותית, אבל עדיו מלאה בתקוה שיקרה לנו גם והמצב יתהפך לטובה.

ברצוננו לקבל עצה טובה מהצדיק: האם לשמע בעצת הרופאים בבית החולים רמב"ם ולקבל את חות דעתם המקצועית, או להתעקש על חות דעת של ממחה גנטי בבית חולים אחר?

אנו מודים לקדוש-ברוך-הוא ולצדיק על כל הטובות העצומות שעושים אתנו.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל יוסף ורנה שיחיו נצח

לנכון קבלתי את מכתבכם.

לדעתי כן תעשו בדיקה גנטית וכו', ויעזר הקדוש ברוך הוא שהכל יתהפך לטובה וכו', ולא תדעו משום צרה.

מה אמר לכם, צריכים להתחזק ביתר שאת וביתר עז, ואסור ששום דבר בעולם ישבר את האדם, ואף שזה כואב מאד מאד, כבר אמרו חכמינו הקדושים (תענית ח.) כל השמח ביסורין הבאין עליו - מביא ישועה לעולם, וצריכים רק להמשיך להתפלל להקדוש ברוך הוא, כי מה שתפלה פועלת - שום דבר בעולם לא פועל, כמאמרם ז"ל (ויקרא רבה פרשה ל' סימן ג') בדורות הללו שאין להם לא מלך ולא

נביא, לא כהן ולא אורים ותמים, ואין להם אלא תפלה זו בלבד, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! אל תבזה את תפלתם (תהלים ק"ב), "תכתב זאת לדור אחרון" - מכאן שהקדוש ברוך הוא מקבל השבים, "ועם נברא יהלל יי"ה" - שהקדוש ברוך הוא בורא אותן בריה חדשה.

אתם שניכם צריכים לבקש כל יום ממנו יתברך ברחמים ובתחנונים שתהיה לה רפואה שלמה רפואת הנפש ורפואת הגוף גם יחד, העקר להתחזק בכל הכחות ולא להשבר משום דבר, ואף שזה כואב מאד מאד, כי אין עוד כאב כמו כאב כזה וכו' וכו', עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (ספרי ואתחנן) יי"ה אדם שמח ביסוריין יותר מהטובה, שאלו אדם בטובה אין נמחל לו עוון שבידו, וביסוריין נמחל לו; ואמרו (פסיקתא רבתי) אשרי אדם שנגעו בו יסוריין, וכבש רחמיו ולא קרא תגר.

ולכן אני מאד מאד מבקש את שניכם שתראו להתחזק ביתר שאת וביתר עז ולא להשבר משום דבר שבעולם, ואף שהכאב הזה הוא הכאב שהכי קשה לקבל, עם כל זאת אסור להשבר, רק להתחזק מעמד, ותחזקו אחד את השניה עם כל הכחות, כי מה אתם יודעים מה שהקדוש ברוך הוא רוצה מכם, העקר לא לעזב את השיחה בינו לבין קונו, ולהתפלל הרבה להקדוש ברוך הוא, שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן ז') אמונה תפלה ונסים תלויים זה בזה; כשבר ישראל מחדיר בעצמו אמונה שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, על ידי זה נפתח הפה לדבר אל הקדוש ברוך הוא, ותכף ומיד כשמתפלל להקדוש ברוך הוא ומתפלל ומתחנן אליו יתברך, יראה נסים נגלים כי גדול אדונינו רב להושיע.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדכם שיהיה לכם הצלחה מרבה ובכל אשר תפנו תשכילו ותצליוח.

המאחל לכם כתיבה וחימה טובה...

ב' תשס.

האם יש בעיה להתבודד סמוך לבית קברות?

שאלה:

מאת אסתר: לכבוד הצדיק שלום רב. מאחר וחפשתי מקום להתבודדות אליו בני אדם לא מרבים להגיע, מצאתי לי פנה באזור בית העלמין המקומי, ועלי לצין כי המקום הוא חרשה סמוכה מאד, אף לא בבית הקברות ממש. לאחרונה קראתי בשלחן ערוך ובילקוט יוסף בהלכות נטילת ידים, שלא טוב לנשים להגיע לעתים קרובות לבית קברות משום שזה מקום שהקלפות מצויות ונדבקים בהם החיצוניים, ולכן אני שואלת: האם יש בעיה להתבודד שם? אודה לצדיק אם יענה לי, ובהזדמנות זאת אביע תודה על כל התשובות לשואלים, אני לומדת רבות מן התשובות.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל אסתר תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

לא כדאי להתבודד ליד בית הקברות, כי שמה משוטטות רוחות רעים ומזיקים וכו', ובשביל זה בכלל לא כדאי ללכת בבית הקברות, ובפרט אשה, ובפרטי פרטיות כשהיא בהריון.

יש מספיק מקומות מבודדים שאין בני אדם הולכים שמה ויכולים להתבודד עמו יתברך בלי שום הפרעה, אשר אין למעלה מזה.

תזקי ואמצי מאד בעבודה הקדושה הזו, להיות רגילה לדבר אל הקדוש ברוך הוא בלי שום חכמות והשכלות כלל, וכך ספר לנו רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן קנ"ד) שעקר מה שהגיע למדרגתו הוא רק

על ידי ענין פראסטיק (פשיטות) - שהיה מדבר הרבה ומשיח הרבה בינו לבין קונו, ואמר תהלים הרבה בפשיטות, ועל ידי זה דיקא הגיע למה שהגיע. ואמר: אם הייתי יודע שהשם יתברך יעשה ממני מה שאני עתה, דהינו חדוש כזה, הייתי עושה ביום אחד מה שעשיתי בשנה כלה (כלומר שהיה מזדרז כל כך בעבודתו עד שמה שהיה עושה ועובד השם יתברך בשנה כלה היה עושה ביום אחד). והיה מתגעגע מאד אחר מעלת העבודה של פראסטיק (פשיטות) באמת, ואמר: איי איי פראסטיק; אשרי האשה שחזקה בעבודה הקדושה הזו, ואז תראה נסים נגלים שיעשה עמה הקדוש ברוך הוא.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשסא.

אני יודע שהצדיק אסר על הילדים ביבנאל לרכב על אופנים. ומה לגבי קורקינט וסקטים?

שאלה:

מאת איתן: לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א, שלום וברכה. אני יודע שהצדיק אסר לילדי הקהלה ביבנאל לרכב על אופנים, בגלל אסון נורא שקרה בעבר. הענין הוא שהבן שלי כל הזמן מבקש ממני שאקנה לו אופנים, ואני לא מסכים, לכן ברצוני לשאל: האם אפשר לקנות לו קורקינט, סקטים או רולר-בליידז (נעלים עם גלגלים)?
אשמח מאד אם הצדיק יענה לי, ואני מאחל לכם רפואה שלמה ושתזכו לבוא כבר לגור ביבנאל. תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל איתן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לדעת שתכמינו הקדושים אמרו (חולין י.) חמירא סכנתא מאיסורא; וזה לא סתם שאמרתי שלא יהיו לילדים אופנים או קורקינט או רולר בלידז וכו' וכו', כי זה פשוט מספן, ובכל שנה יש אסונות עם ילדים שיש להם את זה וכו', ואף שכל אחד אומר לי זה לא יקרה וכו' וכו', אבל המציאות מראה אחרת לצערנו הרב, ולכן לא כדאי להכנע לילד, וצריכים רק להסביר לו את חמרת הענין הזה, כי הרבה אסונות קורים לילדים בדברים כאלו.

יכולים לקנות לו משחקים אחרים שיענינו אותו יותר ויותר, משחקים שמחדדים את המח.

אל תקח את זה בקלות כי רבים חללים הפילו הדברים המסכנים האלו וכו', וילדים נפלו על הראש ונעשו בעלי מומין רחמנא לישזבן.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתבשר לי בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשסב.

**אבי צוה אותי לפני מותו שאשתדל לפעל שילמדו
בתלמודי תורה הלכות לשון-הרע. מה באפשרותי
לעשות?**

שאלה:

מאת חנא מנחם: לכבוד מוהרא"ש שליט"א. ישא ברכה

מאת השם, ואחר דרך מבוא השלום והברכה, הראוי לו לפי כבודו - הכבוד האמתי, כי "אין כבוד אלא תורה", נפשי בשאלתי:

הנה אדוני אבי זכר צדיק לברכה לחי העולם הבא אמר לי, שאלך מחידר לחידר ואפעל שילמדו שם הלכות שמירת הלשון. התחלתי לעסוק בזה, ועד מהרה התיאשתי, כי הרגשתי שהמנהלים מתחמקים, וטוענים שאין להם זמן וכדומה, או שגלו רצון באפן עקרוני, ורק טענו שצריך חמר שמתאים ללמד מפנו. אני חושב, שמי שאינו מרגיש טעם ומתיקות בלמוד הזה, אף ספר לא מוצא חן בעיניו, ומכל התלמודי-תורה שפניתי אליהם, רק אחד הסכים והתחיל ללמוד את התלמידים את הלכות שמירת הלשון עד היום. מה דעת כבוד תורתו שליט"א בענין? ואיך באפשרותי לקיים את רצונו של אבי?

בברכת חיים ושלום, והנני מחכה לתשובתו המחכימה. חנא מנחם.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל חנא מנחם גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

בודאי זה דבר גדול מאד מאד ללמד עם הילדים בעניני שמירת הלשון, וכדאי להתחיל אתם עוד בהיותם קטנים, אבל בתלמודי תורה צריכים חמר שנכתב בלשון קלה מאד ששיכת לילדים, ויותר טוב שתכניס את עצמך לפרסם את הלמוד הזה בין בחורים ואברכים, ששם תפעל יותר ויותר, ואני מבין את המנהלים שלא רוצים להכניס בזה, כי הם צריכים חמר שנכתב באפן פשוט מאד מאד לילדים, כי מי שבקי בחנוף יודע שילדים צריכים חמר עם ציורים וספורים וכו', כדי שיקלט הלמוד הזה בתוך דעתם וכו', ולכן לדעתי תתחיל

עם בחורים ואברכים להחדיר בהם את הענין של שמירת הלשון,
ותצליח בגדול.

ומי יתן שנזכה ללמד בכל יום בספרי הכהן הגדול החפץ חיים
זכותו יגן עלינו.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשסג.

**בעלי עובד כמחלק דאר, ובין הדברים שהוא מחלק יש
דברים בעייתיים. האם זו בעיה?**

שאלה:

מאת מורן: שלום וברכה לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א.
לאחר תקופה ארכה שבועלי חפש עבודה ללא הצלחה,
הוא מצא עבודה כמחלק דאר, אף ישנה בעיה, כי בין
הדברים שעליו לחלק נמצאים עלונים לא צנועים, או עלונים
שמפרסמים מקומות שלא כהלכה, מיסיון וכדומה.
האם מחמת דחק הפרנסה מתר לו לעשות את זה? בברכת
רפואה שלמה לצדיק ואריכות ימים.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל מורן תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

מוהרנ"ת ז"ל אמר שפרנסה אסור לזרק, אלא הפרנסה צריך
לזרק את האדם, הינו כשאדם מוצא איזה עבודה שיקח את זה,
ומאחר שיש לכם דחק בפרנסה, אל תסתכלו על שום דבר, אלא
שהוא צריך לעשות את העבודה שלו, ויותר מזה אסור לו להתבלבל.

אני מאד מאד מבקש אותך שתראי לכבד ולקרא את בעליך, כי כשיהיה ביניכם שלום ואהבה והבנה הדדית, יהיה לכם פרנסה בנקל, וממקום טהור, ורבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"ט) שהפרנסה באה בזכות האשה, ולכן את צריכה לחזק ולעודד ולשמח את בעליך, וכך יזכה לפרנסה בקלות, ולא יצטרך ללכת נע ונד על פני הבתים ולחלק דאר.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשסד.

האם עלי לספור לשדכנית שאני חסיד ברסלב, או שעדיף להסתיר את זה?

שאלה:

מאת אור: שלום וברכה למורי ורבי שליט"א.

ברצוני לקבל מכבוד הרב עצה והכונה בענין שדוכים. לאחרונה התחלתי לצאת ופניתי לשדכנית, ויש נושא שאני מאד מבלבל בו: האם אני צריך להעלות את זה שאני מקרב לחסידות ברסלב וזה הכוון שלי בחיים?

אני מאד מבלבל, כי חלק מחברי מיעצים לי לשתק ולא לדבר על זה כדי שלא ינסו למנע ממני הצעות מפורשות מסקמות בגלל דעות קדומות על חסידות ברסלב שקומות שם, אף מצד שני זה נשמע לי חסר אמונה ולא אמתי לא להציג את המציאות כהייתה.

ברצוני לספור לרב שיצאתי כבר לפגישה אחת, וכשהבחורה

שְׁמַעָה שְׁאֵנִי מְקַרֵב לְבְרִסְלָב וְנוֹסֵעַ לְרַבְנֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה,
הַרְבֵּשְׁתִּי שֶׁהִיא עֵקֶמָה קֶצֶת אֶת הַפָּנִים.
אֲנִי מְבַלְבֵּל וְזָקוּק לְהַכְנִיחַ אֶיךָ לְהַתְנַהֵג וְמָה לַעֲשׂוֹת בְּעֵינָי, כִּי
אֲנִי חוֹשֵׁשׁ לַעֲשׂוֹת שְׁטוּיֹת וְלִטְעוֹת.
בַּתּוֹדָה וְאַהֲבָה גְדוֹלָה עַל כָּל הַחֲזָאִיקִים וְהַעֲצוֹת שֶׁזְכִּיתִי לְקַבֵּל
מִהַרְב.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר כִּי תֵצֵא, ה' אֱלוֹהֵי ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל אֹר וְנֵרו יֵאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבָךְ.

אֲסוּר לָךְ לְהַתְבַּלְבֵּל מִשׁוּם דְּבַר שְׁבַעוֹלָם, כִּי הַשְּׂדוּכִים תְּלוּיִים
רַק בִּיְדֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרֵאשִׁית וְכָה פָּרָשָׁה ס"ח סִימָן
ד') הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹשֶׂה סְלָמוֹת, מִשְׁפִּיל לָזֶה וּמְרִים לָזֶה,
וּמוֹרִיד לָזֶה וּמַעֲלָה לָזֶה, הֵנּוּ אֹמֵר (תְּהִלִּים ע"ה) "אֱלֹקִים שֹׁפֵט זֶה
יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים" יֵשׁ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ אֶצֶל זְוִיגוֹ, וְיֵשׁ שֶׁזְוִיגוֹ בָּא אֶצְלוֹ.

אֲתָה לֹא צָרִיךְ לְהַתְבַּיֵּשׁ שְׂאֵתָה חֲסִיד בְּרִסְלָב, וְאַדְרָכָה, בַּחוּרָה
שֶׁלֹּא רוֹצֶה בַּחוּר חֲסִיד בְּרִסְלָב, הִיא לֹא רְאוּיָה לְבַעַל כְּלִיל הַמַּעֲלוֹת,
כִּי בְּאֵמֶת מָה זֶה חֲסִיד בְּרִסְלָב? זֶה שְׂמַצִּית אֶת רַבְּנֵנוּ ז"ל, וְעוֹד לֹא הָיָה
צָדִיק בְּעוֹלָם שֶׁכָּל כֶּךָ שָׁם אֶת הַדְּגֵשׁ עַל שְׁלוֹם וְאַהֲבָה וְהַכְנָה הַדָּדִית
בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ רַבְּנֵנוּ ז"ל שֶׁאָמַר (שִׁיחוֹת הַר"ן סִימָן רס"ד) שֶׁצָּרִיכִים
לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ. כִּי אָמַר הֵלֵא הַנְּשִׂימִים הֵם סוֹבְלִים צַעַר וְיִסּוּרִים
גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד מִיְלֻדֵיהֶם, צַעַר הַעֲבוּר וְהַלָּדָה וְהַגְּדוּל, כְּאֲשֶׁר יְדוּעַ
לְכָל עֶצֶם מְכֻאֲבָם וְצַעֲרָם וְיִסּוּרֵיהֶם בְּכַמָּה אֶפְנִים הַקְּשִׁים וְכַבְדִּים
מְאֹד מְאֹד וְכו' וְכו', עַל כֵּן רְאוּי לְרַחֵם עֲלֵיהֶם וּלְיַקֵּרָם, וּלְכַבְּדָם.
וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּכָא מְצִיעָא נט.) 'אוֹקִירוּ לְנִשְׁיֵיכֶם כִּי הֵיכִי
דְּתַתְּעוּרְוּ' [תְּכַבְּדוּ וּתְיַקֵּרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדִי שֶׁתְּהִיּוּ עֲשִׁירִים], וְכֵן
אָמְרוּ (בְּמֹת סג.) 'דִּיֵּינוּ שְׂמַגְדְּלוֹת אֶת בְּנֵינוּ וּמְצִילוֹת אוֹתָנוּ מִן הַחֲטָא',
וְלִכֵּן צָרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אוֹתָם מְאֹד מְאֹד, וְזֶה יְסוּד גְּדוֹל בַּחֲסִידוֹת

ברסלב, שהבעל מכרח לעזור לאשתו, ואם הוא רוצה להיות מקורב אל רבנו ז"ל ולצית אותו, עליו הדבר הראשון לעזור לאשתו בכל המובנים, ולא כמו אלו החדשים מקרוב באו שמסלפים את דברי רבנו ז"ל, ומתפכים דברי אלקים חיים.

ולכן אל תתבלבל כלל, אלא תקח את בחורה שכן רוצה אותה, רק תזכר מה שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ג). נחית דרגא נסיב איתתא; אתה צריך לרדת מדרגה ואז תמצא את הזוג שלך, כי בדרך כלל בחור הוא גאותן וכו', ולא מתאים לו לקחת את זו או את זו וכו', ואומר לעצמו: "אני הכי חכם והכי יפה וכו', אקח את זו?", או: "אני הכי חכם והכי יפה והכי משכיל וכו', אקח את זו?" והוא מסתובב ומחפש את בת הזוג שלו כפי הדמיון שנכנס בו כאלו מי יודע מה הוא, והוא רוצה שיבוא אליו זוג משהו שעדין לא נברא וכו', ועל ידי זה מחפש וכו' ומסתובב ויוצא לפגישות פן ואולי אמצא את בחירת לבבי שתבוא אלי על סוס לבן עם שקים מלאים כסף וכו', ובשביל זה הבחור מחכה עד שיולד זוג כזה, ובין כך הוא לא קולט שהזמן לא מחכה, כמאמר החכם "הזהר מן הזמן כי הוא אויב רע מאד", ועד שתופס את עצמו רואה שהוא כבר בגיל שלשים, ומה עושים עכשו? על זה באים חכמינו הקדושים ונותנים לנו עצה (יבמות ג). נחית דרגא נסיב איתתא - תרד מדרגה ואל תחזיק מעצמך כל כך גדול וכו', ואז תמצא בקלות בת זוג שתתאים לך.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפלתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשסה.

**רבנו צוה לגמור את כל התנ"ך מראש חדש אלול עד
הושענא רבא. מה הענין בזה?**

שאלה:

מאת ישראל: שלום. קראתי שרבנו ז"ל צוה לאנשי שלומנו
לגמור את כל התנ"ך מראש חדש אלול עד הושענא רבא.
מה הענין בזה? והאם זו הנהגה כללית שראוי לנהג בה גם
בדורנו?
בנוסף, אשמח אם הצדיק יוכל לכתב לי הנהגות ישרות
לחדש אלול.
בברכת הצלחה, ברכה, רפואה שלמה וכל טוב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אנחנו לא יודעים לומר טעמים בדברי רבנו ז"ל, אלא אנחנו
צריכים לקיים את זה בתמימות ובפשיטות בלי שום חכמות והשכלות
כלל, ושמעתי מאנשי שלומנו שאם לא זוכים לסיים את כל התנ"ך
מראש חדש אלול עד הושענא רבא, יכולים לסיים את זה עד זאת
חנכה, שמוכא בספרים הקדושים מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש
זכותו יגן עלינו, שהתקונים מראש חדש אלול נגמרים עד זאת חנכה,
ולא צריכים להכנס בלחץ ולומר כל יום הרבה פרקים בתנ"ך, כדי
שיזכה לסיים.

בענין ההנהגות לחדש אלול וכו', ידוע שרבנו ז"ל הפליג (שיחות
הר"ן סימן קכ"ח) מאד מאד כמה פעמים בשבח גדלת קדשת התקוני
זהו, והיה רגיל לעסק בו ביותר גם בכל השנה אפלו שלא בימי

אלול, ואמר רבנו ז"ל שבספר התקונים כלולים כל החכמות שבְעוֹלָם וכו', וכן אמר (שיחות הר"ן סימן ק"ח) ידוע שלמוד הזהר מסגל מאד מאד, ודע, שעל ידי למוד הזהר נעשה חשק לכל מיני למוּדִים של התורה הקדושה, והלשון הקדוש של הזהר מעורר מאד לעבודת השם יתברך. דהינו השבח שמשבח ומפאָר את העובד השם, דהינו הלשון הרגיל בזהר לומר זכאה וכו' על כל מצוה ועבודה, ולהפך הצעקה שצועק וי וכו' וי לה וי לנשמתה על הסר מעבודת השם, אלו הלשונות מעוררים מאד את האדם לעבודתו יתברך, ולכן אשרי מי שקובע את עצמו ללמד בכל יום כמה דפים זהר וכמה דפים תקונים אפלו בגרסא, שזה מזכך את הנפש מכל מיני חלדה, ומדביק את הנשמה באין סוף ברוך הוא.

ומוכא בדבריו ז"ל (שיחות הר"ן סימן קכ"ז) שפעם אחת היה מדבר מענין אלול, ואמר שמה שנוהגים לומר תקונים באלול, שהנגון של התקונים הוא בא מחלישות הלב שיש לכל אחד אז, מחמת שכל אחד מתאחר אז בבית המדרש יותר מרגילותו, מכל זה נעשה דברים עליונים ותקונים גדולים למעלה. ולכן מה טוב ומה נעים כשמרגילים את עצמו לומר בחדש אלול תקוני זהר, שזה תקון גדול לנשמה, וכן טוב לומר בכל יום יום תהלים, כי ספר התהלים נחלק לשבעה חלקים כימי השבוע, ומי שזוכה לסיים בכל שבוע את כל ספר התהלים יזכה שדוד המלך ילמד עליו זכות ויגן עליו ויצא זכאי בדינו, ורבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ג) שתהלים מסגל לתשובה, וממשיך לאדם ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו.

מה טוב ומה נעים באם תזכה בימי אלול ללמד את המאמר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קמ"א ולומר עליו את התפלה מלקוטי תפלות, תפלה פ"ה, שאין למעלה מזה בתקון הנשמה.

תורה קמ"א:

אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו הינו כשימול את ערלת

לִכְבוֹ. כִּי כָל זְמַן שֶׁלְבוּ עָרַל וְאֶטוּם, אִי אֶפְשֶׁר לוֹ לְהִרְגִישׁ בְּאֵמֶת,
 רַק כְּשִׁימוּל אֶת עֲרַלְת לִכְבוֹ, וַיְהִי לּוֹ חֲלָל בְּלִבּוֹ, וְאִזִּי יִרְגֵּשׁ לִכְבוֹ
 בְּאֵמֶת גָּדֹל כְּאָבוֹ, וַיִּצְטַעַר וַיִּתְחַרַּט בְּאֵמֶת. וְאִזִּי מֵגֹדֵל הַחֲרָטָה,
 יִרְגִּישׁוּ גַם כָּל הַלְּכָבוֹת שֶׁל כָּל הַטְּפוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ, וְלִכְל
 מְקוֹם שֶׁנִּמְשְׁכוּ, יִרְגִּישׁוּ שֵׁם בְּמְקוֹם שֶׁהֵם, הֵן אוֹתָם שֶׁנִּמְשְׁכוּ
 מִמֶּנּוּ וְנִתְהוּוּ מֵהֶם בְּנִי מִמִּין בְּנֵי אָדָם, וְהֵן אוֹתָם שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ
 לְמְקוֹם אַחַר חֵס וְשְׁלוֹם, וְגַם שֵׁם יֵשׁ לָהֶם לֵב וְשָׂאֵר אֵיבָרִים.
 וְאִזִּי כְּשִׁימוּל אֶת לִכְבוֹ, וַיִּרְגִּישׁ לִכְבוֹ גָּדֹל כְּאָבוֹ, וַיִּתְחַלֵּל לְהִצְטַעַר
 וְלִהְתַּחַרַּט בְּאֵמֶת, אִזִּי יִרְגִּישׁוּ שֵׁם כָּל הַלְּכָבוֹת שֶׁל הַטְּפוֹת,
 וַיִּתְדַע לָהֶם הָאֵמֶת הָאֵיךְ הֵם מְטָלִים בְּמְקוֹם טְנוּפוֹת בְּשִׂאוֹל
 תַּחֲתִיתִי. כִּי מִתְחַלֵּה נִדְמָה לָהֶם שְׂטוּב לָהֶם, כִּי הֵן מְזִיקֵי עֲלֵמָא.
 רַק אַחַר - כֶּךָ כְּשֶׁנִּמְוֹל לִכְבֶּם, עַל - יְדֵי שֶׁנִּמְוֹל לִכְבֶּ אֲבִיָּהֶם,
 אִזִּי מִרְגִּישִׁין הֵיכָן הֵם, וּמִתְחַלִּינן לְקוֹנֵן וְלִהְצַטַּעַר, וְנַעֲשֶׂה שֵׁם
 רַעַשׁ גָּדוֹל בִּיבְנֵיהֶם. וְזֶהוּ (דְּבָרִים ל'): "וּמַל הוֹי"ה אֱלֹקֵיךְ אֶת לִכְבֶּךָ,
 וְאֶת לִכְבֶּ זְרַעֲךָ", הֵינּוּ כְּשִׁימוּל הַשֵּׁם אֶת לִכְבוֹ, יְמוּל גַּם לִכְבֶּ
 זְרַעוֹ. וְלִהֵיכָן שֶׁנִּמְשָׁךְ הַזְרַע, הֵן לְמִין בְּנֵי אָדָם, אִזִּי מַחֲיִבִים בְּנֵי
 שְׁיִרְגִּישׁוּ גַם - כֵּן הִרְהוּר תְּשׁוּבָה עַל יְדֵי שֶׁנִּמְוֹל לִכְבֶּ אֲבִיָּהֶם.
 וְכֵן אִם נִמְשָׁךְ לְמְקוֹם אַחַר חֵס וְשְׁלוֹם, אִזִּי יְמוּלוּ שֵׁם הַלְּכָבוֹת
 וַיִּרְגִּישׁוּ כִּנּוּל:

וְהַזְמַן הַמְּסַגֵּל לָזֶה הוּא חֲדָשׁ אֱלוּל, כִּי אֱלוּל רְאִשֵׁי - תְּבוֹת
 אֶת לִכְבֶּךָ וְאֶת לִיבֶךָ. הֵינּוּ שִׁימוּל הַשֵּׁם אֶת לִכְבוֹ וְאֶת לִכְבֶּ סֶתֶם
 הַתְּלוּי בּוֹ, לְהֵיכָן שֶׁנִּמְשָׁךְ כִּנּוּל. הֵינּוּ הֵלֵב שֶׁל הַטְּפוֹת לְאִיזָה
 מְקוֹם שֶׁנִּמְשְׁכוּ, אִם שֶׁנִּמְשְׁכוּ וְנִתְהוּוּ מֵהֶם בְּנֵי מִין בְּנֵי אָדָם,
 וְהֵן שֶׁנִּמְשְׁכוּ, חֵס וְשְׁלוֹם, לְמְקוֹם אַחַר וְגַם הֵם בְּנֵי, וְהֵם תְּלוּיִים
 בּוֹ. וְעַל כֵּן כְּשֶׁנִּפְטָר הָאָדָם הֵם הוֹלְכִים אַחַר הַמְּטָה וּמְקוֹנְנִים
 עָלָיו, כְּמוֹ בְּנֵי מִמֶּשׁ מִמִּין אָדָם, אִךְ שָׂזָה שֶׁהֵם הוֹלְכִים וּמְקוֹנְנִים
 אַחֲרָיו, הוּא לוֹ לְבִזְיוֹן וְלִחְרָפָה גְּדוֹלָה, רַחֲמָנָא לְעֵלְן רַחֲמָנָא
 לְעֵלְן מַעֲנֵשִׁים הִלְלוּ כִּידוּע:

תפלה פ"ה המיסד על תורה זו:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי, שתעזרני ותושיעני ותזכני ברחמיך הרבים ובחסדיך העצומים, שאזכה מהרה להרגיש באמת כאב חטאי ועוונותי ופשעי הרבים והגדולים והעצומים מאד מאד עד גבהי שמי שמים, ועמקו מתהום רבה וכבדו מחול ימים, ורבו מעפר הארץ, ועצמו משערות ראשו, וגבהו מנשמת רוח אפנו ובפרט החטאים של פגם הברית, פגם טפי המח שיצאו ממני לבטלה בשוגג ובמזיד באנס ובדצון, אשר אם הייתי מתחיל להרגיש עצם הפאב של הפגם הגדול והנורא הזה, איני יודע אם הייתי יכול לחיות אפלו שעה אחת, כאשר הודעת לנו על-ידי צדיקיך האמתיים עצם הפגם הזה, אשר על ידי זה מאריכין חרבן בית המקדש ומעכבין הגאולה ומורידין את השכינה בגלות חס ושלום, וממשכיין נשמות ערטלאין במדור הקלפות, ונבראין מפל טפה וטפה מזיקי עלמא רחמנא לצלן רחמנא לצלן, ושאר פגמים עצומים ונוראים הנעשים על-ידי-זה כי כל התורה תלויה בתקון הברית שהוא יסוד הכל, ובעוין זה פוגמין בכל הכ"ב אתון דאורייתא שהטפה כלולה מהם וכו' וכו' ובאמת לבי אטום ומבלבל ומעקם כל כך עד שאיני מרגיש כלל כאב עוונותי העצומים והרבים והגדולים מאד מאד, אפלו כשאני מדבר מהם אוי לי וי לי, אוי לי וי לי, ואם אמר אלף פעמים אוי לי וי לי, עדין איני מרגיש כלל מה אמר מה אדבר, מה אתאונן מה אמר מה אדבר מה אצטדק, אך אתה מרחם על כל בשר ואתה צופה ומביט עד סוף כל הדורות ואתה עתיד לתקן אותנו כלנו כאשר הבטחתנו, על-כן שטחתי אליך פפי, גואל חזק היה בעזרי ולמדני והורני בכל עת, באיזה דרך באיזה אופן אזכה לשוב אליך באמת, מרע לטוב ממנות לחיים, כי מר לי מאד:

אבי יוצרי וגואלי ופודי, עזרני והושיעני חיש קל מהרה

שְׁאֲזָכָה לְשׁוּב אֵלַיךְ בְּאֵמַת וּבְלֵב שְׁלֵם וּמַל אֶת עֲרֻלַת לְבַי הָרַע, וּתְפַתַּח אֶת לְבַי בְּאִפְן שְׁאֲזָכָה לְהִרְגִישׁ פָּאָב וּמִכְאוּב עֲוֹנוֹתַי הַעֲצוּמִים עַד שְׁאֲזָכָה לְצַעֵק מִן הַלֵּב זַעֲקָה גְדוֹלָה וּמְרָה כְּמוֹ שְׂרָאוּי לִי לְזַעַק וּלְצַעֵק עַל עֲוֹנוֹת רַבִּים וּגְדוֹלִים כְּאֵלֶּה אוּי אוּי אוּי, וְאֲזַעֵק וְאֲצַעֵק וְאֲשׁוּעַ אֵלַיךְ בְּאֵמַת וּבְלֵב שְׁלֵם בְּלֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה מִקִּירוֹת הַלֵּב, עַד שְׁיִרְגִישׁוּ גַם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטְּפוֹת שְׁנַמְשְׁכוּ מִמֶּנִּי לְכָל מְקוֹם שְׁנַמְשְׁכוּ, הֵן אוֹתָן הַטְּפוֹת שְׁנַמְשְׁכוּ בְּהִתֵּר וְנִתְהוּוּ מֵהֶם בְּנִי שִׂיחִיו לְאַרְךְ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים, הֵן לְהַבְדִּיל אוֹתָן הַטְּפוֹת שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנִּי לְבִטְלָה בְּשׁוּגָג אוּ בְּמִזִּיד, וְנַעֲשֶׂה מִכָּל טֶפֶה וְטֶפֶה מָה שְׁנַעֲשֶׂה אוּי לִי וִי לִי, וְכֻלָּם יִהְיֶה נִמּוֹל לְכַבֵּם, וְיִרְגִישׁוּ כָּלֶם בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם אֶת עֵצֶם כְּאִבְכֶם וְצַעֲרֶם וְהִיכֵן הֵם מִנְחִים בְּשִׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת בְּמִקְוֹמוֹת הַמְּטַנְפִים שְׁלֵא נִתֵּן לְהִזְכֵּר וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה רַעַשׁ גְּדוֹל בִּינֵיהֶם, וְיִתְעוֹרְרוּ כָּלֶם לְשׁוּב לְהֵשֵׁם יִתְבַּרַךְ בְּאֵמַת וְיִתְחִילוּ לְהִתְנַעֲנַע וּלְהִצְטַעַר וּלְכַסֵּף בְּאֵמַת לְהִתְקַן וּלְשׁוּב אֶל יְהוָה בְּאֵמַת עַד שֶׁתְּעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ הַטּוֹבִים, רַחֲמֶיךָ הַגְּנוּזִים, רַחֲמֶיךָ הַפְּשׁוּטִים, רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, עָלֵי וְעַלֵּיהֶם וְתַעֲסֵק בְּתַקּוּנָנוּ, וְתַגְּאֵלְנוּ מֵהֶרָה מִבְּאֵר שַׁחַת מְטִיט הַיּוֹן וּמִכָּל מִקְוֹמוֹת הַמְּטַנְפִים וְהַמְּקַלְקָלִים מִכָּלֶם תַּגְּאֵלְנוּ וְתַפְדְּנוּ וְתוֹצִיאֵנוּ לְשֵׁלוֹם וְתַתְּקַנְנוּ וְיָשִׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת נִדְחֵיו מֵהֶרָה, כִּי אַתָּה חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּךָ נִדַּח וּמַל אֶת לְבַבֵּנוּ לְאַהֲבָה אֶת שְׁמֶךָ, כְּמָה שֶׁכָּתוּב: "וּמַל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבַבְךָ וְאֶת לֵבב זֶרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן תִּיָּדָע".

אֲבִינוּ מִלְּפָנָיו אֵל חַי חַלְקֵנוּ צוּרֵנוּ צוּה לְהַצִּיל יְדִידוֹת שְׂאֲרֵינוּ מִשַּׁחַת לְמַעַן בְּרִיתְךָ אֲשֶׁר שָׁמַת בְּבִשְׂרֹנוּ, זְכַנִּי מֵהֶרָה לְמוֹל אֶת עֲרֻלַת לְבַבִּי וּלְבַב זֶרְעִי, וּבִפְרָט בִּימֵי אֱלוֹל הַקְּדוּשִׁים זְכַנִּי מֵעַתָּה שְׁאֲזָכָה לְהִכִּין עֲצָמֵי בְּאֵמַת, בְּאִפְן שְׁאֲזָכָה בִּימֵי אֱלוֹל הַקְּדוּשִׁים שְׁיִהְיֶה נִמּוֹל בְּשִׁלְמוֹת לְבַבִּי וּלְבַב זֶרְעִי בְּאֵמַת, עַד שְׁאֲזָכָה בְּחַיִּים חַיּוֹתַי שִׁיתְּקַנּוּ אוֹתִי הַצְּדִיקִים אֲמִתִּים בְּשִׁלְמוֹת אוֹתִי וְאֶת זֶרְעִי וְאֶת כָּל הַתְּלוּיִים בִּי לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ וְלֹא אֲכַלֵּם

ולא אֶפְשֵׁל לְעוֹלָם וְעַד וְלֹא אֶעוֹל בְּכִסּוּפֵא קַמָּה, וְלֹא יִהְיֶה כַח
 לְהַחטָאָת לְרִבְצִי עַל פֶּתַח קְבָרֵי חֵס וְשְׁלוֹם, רַק אֲזַכֶּה לְתַקֵּן הַכֹּל
 בְּחַיִּים חַיּוּתִי, בְּכַח וְזִכּוֹת הַצַּדִּיקִים אֲמַתִּיִּים, כִּי אֵין לִי שׁוֹם תְּקוּהָ
 וּסְמִיכָה כִּי אִם עֲלֵיהֶם לְבַד, וּבְכַחֶם וְהַבְטָחָתָם אֲנִי מְצַפִּים עַדִּין
 לְכֹל טוֹב.

מֵלֵא רַחֲמִים חוֹס וְרוֹחַם עָלַי וְהַצִּילֵנִי מִחַרְפוֹת וּבְזִיוּנוֹת,
 שְׁלֵא יִהְיֶה כַח לְשׁוֹם מְזִיק וּמְשַׁחֵת לְהַתְקַרֵּב אֵלַי בַּעַת מִיתַתִּי
 וְלֹא יִלְכוּ אַחַר מִטְתִּי חֵס וְשְׁלוֹם, רַק בְּרַחֲמֵיךָ הָרַבִּים תִּגְרָשֶׁם
 מִמְּנִי וְתִבְטָלֶם בְּבִטּוֹל גְּמוּר מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם וְתַחוּס עָלַי בְּחַמְלַתְךָ
 הַגְּדוֹלָה וּבְחַנּוּנוֹתֶיךָ הָעֲצוּמִים, שְׁאֲזַכֶּה לְתַקֵּן בְּחַיִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר
 שָׁחַתִּי, וְתַחוּס וְתִמְחַל וְתִסְלַח לִי עַל הַכֹּל בְּחַיִּים חַיּוּתִי, בְּאִפְן
 שְׁלֵא יִהְיֶה עָלַי שׁוֹם דִּין וּמְשַׁפֵּט אַחַר כֵּךְ אִם אֲמַנֶּם יִדְעַתִּי בְּאֵמַת
 כִּי אֲנִי רַחוּק מִיִּשׁוּעָה כְּזֹאת, כִּי בְמָה יִזְכֶּה נַעַר כְּמִנִּי לָזֶה, אִךְ
 עַל רַחֲמֵיךָ הָרַבִּים אֲנִי בּוֹטֵחַ, וְעַל חֶסֶדְךָ אֲנִי נֹשֵׁעַן וְלִסְלִיחוֹתֶיךָ
 אֲנִי מְקוּהָ, וְלִישׁוּעָתְךָ אֲנִי מְצַפֶּה, בְּכַח וְזִכּוֹת הַצַּדִּיקִים אֲמַתִּיִּים
 שֶׁבְדוֹרְנוּ, וּבְזִכּוֹת כָּל הַצַּדִּיקִים אֲמַתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עִפְרָי עֲלֵיהֶם אֲנִי
 נֹשֵׁעִים, בְּהֵם תִּמְכַּתִּי יְתוּדוֹתִי לְשֵׁאל כָּל אֱלֹה מְלַפְנֵיךָ, עַל כֵּן עַדִּין
 אֲנִי עוֹמֵד וּמְצַפֶּה וּמְקוּהָ וּמִיחַל לִישׁוּעָתְךָ הַגְּדוֹלָה שְׁאֲזַכֶּה מֵהֵרָה
 לְכֹל מֵה שֶׁבִקְשָׁתִי מְלַפְנֵיךָ כִּי אַתָּה צוֹפֶה לְרַשֵּׁעַ וּחֹפֵץ בְּהַצְדָּקוֹ,
 וְאִם אֲנִי מִתְמַהֲמָה הָרַבָּה לְשׁוֹב, וְעוֹד הוֹסַפְתִּי קְלִקּוּלִים וְעוֹנוֹת
 הָרַבָּה גְּדוֹלִים וְעֲצוּמִים בְּכֹל יוֹם, אֶף-עַל-פִּי-כֵן עַדִּין אֲנִי מַחְכֶּה
 בְּכֹל יוֹם שְׂיָבֵא גְּאֻלְתִּי וּפְדוּת נַפְשִׁי, שְׁאֲזַכֶּה מֵהֵרָה לְהַתְעוֹרֵר
 מִשְׁנַתִּי וְלִקּוּם מִנְּפִילְתִּי וְלַעֲמֵד מִיִּרְיַדְתִּי וְלַחַיּוּת מִמִּיתַתִּי וְלְשׁוֹב
 אֵלֶיךָ בְּאֵמַת וּבְלֵב שְׁלֵם לְהִיּוֹת כְּרִצּוֹנְךָ הַטוֹב בְּאֵמַת אֲנִי וְזָרְעִי
 וְזָרַע זָרְעִי וְכֹל זָרַע עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, אֲמֵן סְלָה:

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלַתִּי שְׁאֲנִי

מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשסו.

קשה לי מאד לשמור על העינים. איך מתגברים על היצר הרע?

שאלה:

מאת משה: בכל מקום שאני הולך אני רואה נשים, וקשה לי מאד לשמור על העינים. ובנוסף, יש לי מכשיר איפון, ולמרות שכל הזמן אני אומר לעצמי שאשתמש בו רק לדברים טובים, אני לא עומד בפתוי ונכשל בהסתכליות אסורות שמביאות אותי לפגם הברית. איך מתגברים על היצר הרע?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תצא, ה' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל משה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רמ"ב) שיש אריץ אנפין דקדושה, ויש אריץ אנפין דקלפה, הינו אריץ אנפין דקדושה הוא שבכל מקום שהוא מסתכל - הוא רואה רק אמתת מציאותו יתברך המחיה ומנהוה ומקים את כל הבריאה כלה, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ודומם צומח חי מדבר הם לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, ומי שמרגיל את עצמו להסתכל רק על חיות אלקותו יתברך, על ידי זה נצול מתאוות נאוף, אך להפך יש אריץ אנפין דקלפה - שאיפה שרק מסתכל הוא

רוֹאֵה נְשִׁים פְּרוּצוֹת רַחֲמָנָא לִיְצִלָן, וּמִי שְׁפוּגַע בְּאִשָּׁה מִבְּחִינָה זו, קָשָׁה לוֹ לְהַנְצִיל מֵהֲרֵהוּר, וְאִף אִם יַעֲצֵם עֵינָיו, אִף עַל פִּי כֵן בְּכָל צַד שִׁיפְנָה תּוֹדֵמָן לוֹ, כִּי הִיא בְּחִינַת 'אַרְיֵה אֲנַפִּין שֶׁל הַקְּלֶפֶה', שֶׁהֵם פְּנִים אֲרָפִים, וְעַל כֵּן בְּכָל צַד שִׁיפְנָה תּוֹדֵמָן לוֹ, וְעַל זֶה צְרִיכִים הֲרֵבָה לְבַקֵּשׁ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבִפְרָט בְּשַׁעַה שֶׁהוֹלֵךְ עַל הַדֶּרֶךְ יִרְגִיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ שִׁינְצֵל מֵהַסְּתַכְלִיּוֹת רַעוֹת וְכו'.

זָכַר גַּם זָכַר שְׁאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְנֵהדְרִין מֵה). אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט אֲלָא בְּמָה שְׁעֵינָיו רוֹאוֹת; וְאֲמָרוֹ (יְרוּשְׁלַמִי בְּרֻכּוֹת פָּרָק א' הַלְכָה ה') לִיבָא וְעֵינָא תַרִי סְרִסוּרִי דְחֻטְאָה. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵי יְהִיבִית לִי לִיבָא וְעֵינָא, אָנָּא יַדַע דְּאֵת לִי. כִּי צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשַׁמֵּר עַל הָעֵינַיִם לֹא לְהִסְתַּכֵּל בְּרֵאוֹת אֲסוּרוֹת שֶׁזֶה מְשַׁגַּע אֶת הָאָדָם לְגַמְרִי, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ח ל"ד) "וְהָיִיתׁ מְשַׁגַּע מִמְרֹאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה", כִּי מִי שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר עַל הָעֵינַיִם שְׁלוֹ נַעֲשֶׂה מְשַׁגַּע מִמֶּשׁ פְּשוּטוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ, וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק א' סִימָן ל"ו) שֶׁרֵב הַמְּשַׁגְּעִים מְשַׁתְּגָּעִים רַק מִחֻמַּת תְּאוֹת נְאוּף.

אֵתָּה נִדְמָה כְּמוֹ אָדָם שְׂאוּחֵז אֵשׁ בְּיַד וְרוֹצֵה לֹא לְהַכּוֹת וְכו', וְכו', אִם יֵשׁ לָךְ אֵיפּוֹן בְּיַד בּוֹדָאֵי תְּכַשֵּׁל בְּרֵאוֹת אֲסוּרוֹת, וְדַע לָךְ שְׁמִי שֶׁמְסַתְּכַל תְּמִיד בְּמַחֲשָׁב הַמְּחַבֵּר לְאֵינְטֵרְנֵט אוֹ בְּאֵיפּוֹן אוֹ בְּשֶׁאֵר כְּלֵי מְשַׁחִית וְכו', בּוֹדָאֵי יְכַשֵּׁל בְּרֵאוֹת אֲסוּרוֹת וְכו', שְׁקוּץ תַּעוּב יֵרֵם וְזֵהוּם וְכו', וְיִבּוֹא עַל יְדֵי זֶה לְהוֹצֵאת זֵרַע לְבִטְלָה, שֶׁחֻטְא הַזֶּה הוּא חֻטְא שֶׁמְטַמְטֵם אֶת הַשֶּׁכֶל וְהַדַּעַת וּמַעֲקָם אֶת הַלֵּב בְּקִשּׁוֹת וּסְפִקוֹת אַחֲרָיו יִתְבָּרֵךְ וְכו' וְכו'.

אֵתָּה צְרִיךְ לְדַעַת מֵה שְׁאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (נִדָּה י"ג). אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַמוֹצִיא שְׁכַבַת זֵרַע לְבִטְלָה חַיִּב מִיתָה; וְאֲמָרוֹ (ש"ס) רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי אָמִי אָמְרִי: כְּאֵלוֹ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, שְׁנֵאמַר (יִשְׁעִיָה נ"ז ה') "הַנְּחַמִּים בְּאֵלִים תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן שְׁחָטִי הַיְלָדִים בְּנִחְלָיִם תַּחַת סַעֲפֵי הַסְּלָעִים", אֵל תִּקְרִי שְׁחָטִי אֲלָא סְחָטִי; כִּי מִכָּל טַפָּה וְטַפָּה

יכול להולד ולה, וכשסוחט את זרעו לבטלה הוא שוחט את ילדיו, והעיון הזה מטמטם את המוח והדעת, ומכניס את האדם בחלישות הדעת וביאוש גדול כאלו הקדוש ברוך הוא שונא אותו, ולא צריך אותו וכו' וכו'.

ודע לך שהבחירה בידיך, כן להסתכל או לא להסתכל וכו', כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ק"י) לאחד ששאל אותו כיצד הוא הבחירה? השיב לו בפשיטות: שהבחירה היא ביד האדם בפשיטות, אם רוצה עושה, ואם אינו רוצה אינו עושה וכו' [וכתב מוהרנ"ת ז"ל: ודבר זה הוא נצרך מאד לדעת, כי כמה בני אדם נבוכים בזה מאד, מחמת שהם מרגלים במעשיהם ובדרכיהם מנעוריהם מאד, על כן נדמה להם שאין להם בחירה, חס ושלום, ואינם יכולים לשנות מעשיהם. אבל באמת אינו כן, כי בודאי יש לכל אדם בחירה תמיד על כל דבר, וכמו שהוא רוצה עושה].

הקדוש ברוך הוא החונן דעת לאדם, יתן לך דעת ושכל שתעזוב כבר את השקוץ תעוב וזהו זה, ותנצל מהחטא המגנה הזה שהורג את האדם לגמרי.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשסו.

**היכן בספרי ברסלב מצוי המאמר הנפלא על הפסוק
"אל נא רפא נא לה"?**

שאלה:

מאת שיינדל: שלום רב לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א.
אני זקוקה לעזרה של מישהו שבקיא בספר 'לקוטי הלכות',
כי בשבת קראתי בלקוטי הלכות ארח חיים חלק שני מאמר
יפה מאד, אך כשבאתי ללמוד שוב את אותו מאמר, לא מצאתי

את מקומו.

מִדְבַּר בְּמֵאמָר נִפְלָא מֵאֵד עַל הַפְּסוּק "אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ" שֶׁבִקֵּשׁ מִשָּׁה רַבְנָה עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם עַל מְרִים, וּמְסַבֵּיר רַבֵּי נִתָּן שֶׁבְדַרְךָ כָּלֵל כָּל הַתְּפִלוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת שֶׁלֵּנּוּ לֹא מְגִיעוֹת מִיַּד אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲלֵא הֵן מְגִיעוֹת קֶדֶם כֹּל אֶל הַמַּלְאָכִים, וְלַפְעָמִים הַמַּלְאָכִים לֹא מַעֲבִירִים אוֹתָן הֲלָאָה. וּמְסַבֵּיר רַבֵּי נִתָּן שֶׁזֶה תְּלוּי אֵיךְ אָדָם מְבַקֵּשׁ. וְזֶה מֵה שֶׁכָּתוּב: "אֵל נָא", וְכֵן "רַפָּא נָא לָהּ" - כְּלוֹמֵר שֶׁהַמֶּלֶךְ "נָא" פְּרוּשָׁה שֶׁאֵנּוּ מְבַקְשִׁים שֶׁהַתְּפִלוֹת תַּעֲבֹרְנָה הֲלָאָה אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכַבּוּד וּבְעֶצְמוֹ.

אֲשַׁמַּח אִם תּוּכְלוּ לְהַגִּיד לִי הֵיכָן בְּדִיק נִמְצָא מֵאֵמֶר זֶה, כִּי אֲנִי רוֹצֵה לְחַזֵּר שׁוֹב עַל הַמֵּאמָר הַזֶּה. וְיֵהִי-רָצוֹן שֶׁתִּזְכּוּ לְשַׁפֵּעַ בְּרִכּוֹת וְיִשׁוּעוֹת, שְׂמֻחוֹת וְנִחְמוֹת לְאַלְתֵּךְ, בְּבְרִיאוֹת וּנְהוּרָא מְעֵלְיָא.

תשובה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר כִּי תֵצֵא, ו' אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל שְׁיִינְדֵל תַּחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

הַמְּקוֹר שֶׁל הַשְּׂאֵלָה שֶׁלָּךְ זֶה בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן ק"ה, שֶׁרַבְנָה ז"ל מְסַבֵּיר שֶׁהֵנָּה הַעוֹלָם צְרִיכִין רַחֲמִים גְּדוֹלִים, הֵן בְּרוּחָנִיּוֹת הֵן בְּגִשְׁמִי, וְכָל אֶחָד מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ הֵיכָן הוּא. וְהַרַחֲמִים הוּא לְעֵינֵי כָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ל') "לֹא רַחֲמָהּ הִיא וְלֹא בְּשִׁמִּים" וְכו'.

וְהֵנָּה אֵימָא בְּזֵהָר (נִשְׂא קל"ז): 'אֵיִת רַחֲמִים וְאֵיִת רַחֲמִים, אֵיִת רַחֲמִים פְּשׁוּטִים דְּזַעִיר אַנְפִּין, וְאֵיִת רַחֲמִים גְּדוֹלִים דְּעֵתִיקָא סְתִימָאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ"ד) "וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֶקְבְּצֶךָ", וְאֵנּוּ צְרִיכִין רַחֲמִים, אֶךְ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים בְּדוֹר הַזֶּה אֵין מִי שֶׁיִּתְפַּלֵּל כָּךְ, שְׂיֻכַּל לְהַמְשִׁיךְ הַרַחֲמִים, מִחֲמַת שְׂאִין מִי שְׂיֻכֵּיר גְּרַלַּת הַבוּרָא

כל כה, מפני גדל הגלות והדחקות. והקדוש ברוך הוא בעצמו צריך להתפלל על זה, כדאיאתא בגמרא (ברכות ז) מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל? שנאמר (ישעיה נ"ו ז) "ושמחתים בבית תפלתי", תפלתם לא נאמר אלא תפלתי, מכאן שהקדוש ברוך הוא מתפלל. ומה מתפלל, יהי רצון וכו' וכו' ;

והנה למשל כשיש בעיר שני עשירים, אחד יש לו עשירות פשוט, והשני הוא עשיר גדול מאד ומפלג בעשירות עצום והון רב מאד מאד אשר אי אפשר להעריך עשירותו. והצרך אדם אחד לישועה גדולה, העולה לסף רב. והוא אינו יכול להתקרב לבקש מבקשו, כי אם להעשיר הקטן במעלה, כי להעשיר הגדול אי אפשר לו לבוא אליו. אבל זה העשיר הקטן, אף על פי שהוא רוצה לעזור לו בכל יכולתו, אף על פי כן לא יוכל לקבל מבקשו ממנו, כי אין ביכולתו למלאת משאלותיו של זה האיש, כי משאלותיו גדולים מיכולתו. על כן עצה היעוצה לזה האיש הצריך ישועה, שיעשה כן: שילך לזה העשיר הקטן שבקל יכול להתקרב אליו, ולעזור רחמים אליו. שיבוא אליו ויאמר לו, הנה אני נצרך לישועה גדולה, ואני יודע שאתה חפץ לרחם עלי, אבל אין ביכולתך למלאת משאלותי, על כן מבקשי ממך, כי הלא אתה רוצה לרחם עלי, יהיה זאת הרחמנות שלך עלי, שאתה תלך להעשיר הגדול מאד לבקש רחמים ממנו שימלא משאלותי, כי לעצם עשירותו הגדול, הוא יכול למלאת משאלותי בכפלי כפלים, רק שאנכי איני יכול להפנס ולבוא לאיש גדול כזה, אבל אתה יכול לבוא אליו. תרחם עלי בזה, לבקש ממנו עבורי שימלא משאלותי, ובזה תושיעני בודאי כל צרכי ישועתי בשלמות.

כמו כן הוא ממש כביכול, שאנו מבקשים אצל הרחמים פשוטים, שיעוררו רחמים אצל הרחמים הגדולים, ומשם יקבלו רחמים להושיענו כל צרכינו בשלמות. וזהו בחינות תפלת הקדוש ברוך הוא, שאמר חכמינו הקדושים 'מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל?', הינו שכביכול בחינות הרחמים פשוטים מבקשים

ומתפללים ומעוררים הרחמים הגדולים. כי אנו אין בנו כח כי אם לעורר הרחמים פשוטים, שהם בחינות רחמים סתם דזעיר אנפין. אבל אלו הרחמים יש להם גבול, וכפי מדת הרחמים הפשוטים האלו, חס ושלום, אי אפשר להושיע לנו. על כן אנו צריכין לבקש שהרחמים סתם שאנו מעוררין בתפלתנו אצל השם יתברך, שאלו הרחמים בעצמם יתפללו ויעוררו הרחמים הגדולים, שיהיה נמשך עלינו רחמים רבים משם, ועל ידי זה יהיה לנו ישועה בודאי, וזהו בחינת תפלת הקדוש ברוך הוא, והבן היטב, כי הם דברים נפלאים ונוראים מאד. [ועיין עוד שם] שזהו פרוש הפסוק (במדבר י"ב) "אל נא רפא נא לה". דלכאורה תמוה מאד כפל תבת נא, אך עתה מבאר היטב, שמשה רבנו עליו השלום, בקש זאת מהשם יתברך, שהשם יתברך בעצמו כביכול יתפלל ויבקש מעצמו שירפא אותה. ועתה מה מתוק מדבש, התכת המקרא הזה. וזהו "אל נא" - הינו שמשה רבנו עליו השלום, התפלל לפניו יתברך ואמר לו "אל נא" ובקש והתפלל בעצמו מלפניו "רפא נא לה", הינו שמשה התפלל להשם יתברך ובקש אותו יתברך שהוא בעצמו יתפלל ויבקש "רפא נא לה". ועתה מדקדק ומבאר היטב כפל תבת נא.

ואם כבר מדברים מהפסוק "אל נא רפא נא לה", יש עוד מאמר נפלא בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קע"ד: כשהדינין חס ושלום גוברים על האדם, אין להמתפלל עבורו להזכיר שמו שלא יתגברו הדינין חס ושלום. וכמו דאיתא שנח לא קרא לו אביו שם בעת לדתו משום שהיה אז העולם בדינין, ועל כן לא רצה אביו לתן לו שם, כי על ידי השם יהיה נכר ומסים בין המקטרגים ויוכלו הדינים להתגבר עליו, וזהו כשהתפלל משה רבנו עליו השלום על מרים לא הזכיר שמה, רק אמר סתם (במדבר י"ב) "אל נא רפא נא לה". כי מחמת שהיו הדינין גוברים עליה, לא רצה להזכיר שמה בפרוש, ואף על פי כן העלים שמה ברמז נפלא בתוך תפלתו, כי נ"א רפ"א בגימטריא מר"ם יוכב"ד מכין ממש, הינו שם החולה ושם אמה שצריך להזכיר על החולה כשמתפללין עליו, אך לא רצה להזכיר בפרוש את השם.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תשסח.

**האם כדאי לי להשתתף ב'יום תקונים' שעורכים
בישיבת המקבלים לרגל חדש אלול?**

שאלה:

מאת בר נתן: לרב שלום ורפואה שלמה.
הציעו לי להצטרף ל'יום תקונים' שעורכים באחת מישיבות המקבלים בירושלים לרגל חדש הרחמים והסליחות, והמנהג הוא שבאותו יום צריכים להתענות, אף אני יודע שרבנו ז"ל הקפיד שלא יתענו חוץ מהתעניות שקבעו רבותינו ז"ל. מה דעתכם בענין?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תצא, ו' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל בר נתן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

תהלה לאל אנחנו מקרבים אל רבנו ז"ל שהוא מגלה לנו נוראות נפלאות איך להתקרב אל הקדוש ברוך הוא, והוא אמר (לקוטי מוה"ר) חלק ב' סימן כ"ה): ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל. דהינו לקבע לו על כל פנים שעה או יותר להתבודד לבדו באיזה חדר או בשדה, ולפרש שיחתו בינו לבין קונו בטענות ואמתלאות בדברי חן ורצוי ופיוס, לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך, שיקרב אליו

לעבודתו באמת. ותפלה ושיחה זו יהיה בלשון שמדברים בו וכו', והנהגה זו הוא גדולה במעלה מאד מאד, והוא דרך ועצה טובה מאד להתקרב אליו יתברך, כי זאת היא עצה כללית, שכולל הכל. כי על כל מה שייחסר לו בעבודת השם, או אם הוא רחוק לגמרי מכל וכל מעבודתו יתברך, על הכל יפרש שיחתו ויבקש מאתו יתברך, ואפלו אם לפעמים נסתתמין דבריו, ואינו יכול לפתח פיו לדבר לפניו יתברך כלל, אף על פי כן זה בעצמו טוב מאד. דהינו ההכנה שהוא מוכן ועומד לפניו יתברך, ונחפץ ומשתוקק לדבר, אף שאינו יכול, זה בעצמו גם כן טוב מאד, וגם יוכל לעשות לו שיחה ותפלה מזה בעצמו. ועל זה בעצמו יצעק ויתחנן לפניו יתברך, שנתרחק כל כך, עד שאינו יכול אפלו לדבר, ויבקש מאתו יתברך רחמים ותחנונים, שיחמל עליו ויפתח פיו, שיוכל לפרש שיחתו לפניו.

לדעתי, אחר ידיעות כאלו לא צריכים ללכת לשום מקום שבעולם, אלא כל אחד יעסק בתקונו, כי היום רב אלו שעוסקים בתקונים זה רק מסתרה של כסף וכו' וכו', ועובדים על בני אדם, ומעולם לא שמענו דברים כאלו אצל תלמידי הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו, ואצל שאר החסידים וכו', אלא מקרוב באו בעלי תשובה שעושים מכל דבר עסק וכו' וכסף וכו', ואין לזה שום מקור. ולכן אשרי מי שעוסק בכל יום בשיחה בינו לבין קונו, ומרבה בלמוד התורה הקדושה על פי סדר-דרך-הלמוד של רבנו ז"ל, המובא באריכות (שיחות הר"ן סימן ע"ו) בענין הלמוד תורה שצריכים ללמוד הרבה מאד בכל יום, טוב ללמד במהירות ולכלי לדקדק הרבה בלמודו, רק ללמד בפשיטות בזריזות, ולכלי לבלבל דעתו הרבה בשעת הלמוד מענין לענין, רק יראה להבין הדבר בפשיטות במקומו. ואם לפעמים אינו יכול להבין דבר אחד, אל יעמד הרבה שם ויניח אותו הענין וילמד יותר להלן, ועל פי הרב ידע אחר כך ממילא מה שלא היה מבין בתחלה כשילמד כסדר בזריזות להלן יותר.

ואמר: שאין צריכין בלמוד רק האמירה לבד - לומר הדברים

כסדר, וממילא יבין. ולא יבלבל דעתו בתחלת למודו שירצה להבין תכף ומחמת זה יקשה לו הרבה תכף ולא יבין כלל, רק יכניס מחו בהלמוד ויאמר כסדר בזריוות וממילא יבין. ואם לא יבין תכף יבין אחר כך. ואם ישארו איזה דברים שאף על פי כן לא יוכל לעמד על פונתו, מה בכך? כי מעלת רבוי הלמוד עולה על הכל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (עבודה זרה י"ט) 'לעולם ליגרים איניש ואף על גב דלא ידע מאי קאמר', שנאמר (תהלים קי"ט כ') 'גרסה נפשי לתאבה', כי על ידי רבוי הלמוד שילמד במהירות ויזכה ללמד הרבה, על ידי זה יזכה לעבר כמה פעמים אלו הספרים שלומה, לגמרום ולחזור להתחיל ולגמרום פעם אחר פעם. ועל ידי זה ממילא יבין בפעם השני והשלישי כל מה שלא היה מבין בתחלה, כל מה שאפשר להבין ולעמד על דבריהם.

אשרי מי שמצית את רבנו ז"ל, ואז טוב לו כל הימים.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשסט.

**כבר כמה שנים אני נכשל בפגם הברית. אנא, עזר לי
לציאת מהפח יקוש הזה!**

שאלה:

מאת סנבטו: לכבוד הצדיק נרו יאיר ויזרח, רפואה שלמה ותודה לכם על עזרתכם.

כבוד הרב, אני לא יודע מה לעשות עם החיים שלי, אני מרגיש מיאוש לגמרי כי אני נכשל בהסתכליות אסורות ובפגם הברית. לפני כמה חדשים זרקנו את המחשב מהבית, אבל מאז נהיה יותר גרוע, כי קנו לאחים שלי טלפונים שיש בהם אינטרנט, ומאד קשה לא להתפתות ולהסתכל בקה שאסור.

אני רוק, וכבר שלש שנים אני מנסה להפסיק עם זה ולא מצליח. אני מרגיש שהנפש שלי עיפה, אין לי כח לחיות ואין לי חשק לכלום, לא ברוחניות ולא בגשמיות. כל היום אני מתבטל ובלילות קשה לי להרדם. אין לי טפת בטחון עצמי ואני מרגיש חסר תועלת.

אני יודע שאחרי מאה ועשרים שנה אצטרך לתת דין וחשבון על כל מחשבה, דבור ומעשה, אך אני ממשיך עם המעשים המקגים, ואני לא יודע איך למלט את נפשי. ומה שהכי אוכל אותי מבפנים זו העבדה שלמדתי קצת בספריו של רבי נחמן, אך לא השכלתי לקום את עצותיו, ואני יודע שאם הייתי מקיים את עצותיו לא הייתי מגיע לכל זה, ואף אם היה עובר עלי מה שעובר - הייתי מתחזק בכחו של רבנו ז"ל.

גם אפי דואגת מאד ולא יודעת מה יהיה אתי. אנא, עזר לי לצאת מהפח יקוש הזה!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תצא, ו' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל סנבטו נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קי"ב) אם אתה מאמין שיכולים לקלקל, תאמין שיכולים לתקן, וכן צעק בקול עמק (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ח) אין שום יאוש בעולם כלל! אין דבר כזה להתיאש! ואפלו שנפל כבר בעמקי עמקים בשאול תחתית ומתחתיו, עדין יכולים לצאת משם אם רק רוצים. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רפ"ב) שצריך כל אדם למצא בעצמו נקודות טובות, כי אין זה יעצה לשבר את עצמו ולפל ביאוש וכו', כידוע שצריך האדם להזהר מאד להיות בשמחה תמיד, ולהרחיק את העצבות מאד מאד, ואפלו כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא מלא חטאים, ורוצה הסמך-מ"ם להפילו על ידי זה בעצבות ומרה

שחורה חס ושלום, אף על פי כן אסור לו לפל מזה, רק צריך לחפש ולמצא בעצמו איזה מעט טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב? ואף שכשמתחיל להסתכל באותו הדבר הטוב, הוא רואה שהוא גם כן מלא פצעים ואין בו מתם, הינו שרואה שגם המצוה והדבר שבקדשה שזכה לעשות, הוא גם כן מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עם כל זה איך אפשר שלא יהיה באותה המצוה והדבר שבקדשה איזה מעט טוב? כי על כל פנים איך שהוא, על כל פנים היה איזה נקדה טובה בהמצוה והדבר טוב שעשה, כי צריך האדם לחפש ולבקש למצא בעצמו איזה מעט טוב, כדי להחיות את עצמו, ולבוא לידי שמחה.

מה אמר לך, הקלפה הזו שיש היום היא כובשת כל חלקה טובה, ומקררת את האמונה ואת היראת שמים מבר ישראל, ומכניסה בו כפירות ואפיקורסות, והוא הפלי משחית הנקרא מחשב (מכשף) המחבר לאינטרנט, או איפד, או בלקברי וכו', שבזה יכולים לראות כל מיני שקוץ תעוב ערם וזהו, ומאמללים את עצמם וכו' ואת הילדים וכו'. ולכן העקר ראה לזרק מהבית מחשב המחבר לאינטרנט, איפד או בלקברי אם יש לך דבר כזה, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מה). אין יצר הרע שולט אלא במי שעניו רואות; ואמר החכם "אין חוצץ בפני התאוה כעצימת העינים"; ואמר "אין לך אבר באברי האדם שיגרום לו מכשול כמו העינים". ואני מכרח להגיד לך שהרבה בתים נהרסו לגמרי רק מפני שהיה להם מחשב שמחבר לאינטרנט בבית, והבעל או האשה התחילו להתכתב דרך הפיסבוק וכו' וכו', וכך נפלו בפח, ולבסוף או הבעל או האשה ברחו מהבית וכו', ודבר זה מאד מאד מצוי בעתים הללו, ואף שזה נדמה כאלו זו הגזמה וכו', אבל רבים נפלו בפח בשביל הפלים הארוזים הללו וכו', ונשבר ביתם, ולבסוף התגרשו ורחמנא לישזבן.

ולכן אסור בהחלט שיהיה בבית מחשב שמחבר לאינטרנט, כי זה הורס כל חלקה טובה של היהדות, ומוריד את היראת שמים עד

השאל תחתית רחמנא לישזבן, ומה גם שמאבדים את הילדים, כי ילד שלוקח כלי משחית כזה בתוך ידו וכו', הוא כבר נופל בשאלו תחתית ומתחתיו, ולכן אשרי מי שמבער את החמץ הזה מביתו, ואז השכינה תשמר עליו.

אתה צריך לדעת כי בזה שאדם מסתכל בשקוץ תעוב וזהו זה, הוא בא לידי חמימות וכו', ובא לידי החטא המגנה של הוצאת זרע לבטלה, שמטמטם את המוח ומעקם את הלב, ומכניס באדם קשיות וספקות עליו יתברך וכו' וכו', כי כל המחשבות של הכפירות והאפיקורסות שנוכנסות באדם, זה רק על ידי שנכשלים בחטא המגנה הזה. מלבד זאת, אמרו חכמינו הקדושים (נדה י"ג). אמר רבי יוחנן: כל המוציא שכבת זרע לבטלה חיב מיתה; ואמרו (שם) רבי יצחק ורבי אמי אמרי: כאלו שופך דמים, שנאמר (ישעיה נ"ז ה) "הנחמים באלים תחת כל עץ רענן שחטי הילדים בנחלים תחת סעפי הסלעים" - אל תקרי שחטי אלא סחטי; כי מכל טפה וטפה יכול להולד ולד, וכשסוחט את זרעו לבטלה הוא שוחט את ילדיו, והעוון הזה מטמטם את המוח והדעת, ומכניס את האדם בחלישות הדעת וביאוש גדול כאלו הקדוש ברוך הוא שונא אותו, ולא צריך אותו וכו' וכו'.

ובאמת למה כל כך חמור החטא הזה? כי מכל טפת זרע יכול להולד ולד, וכשאדם מוציא את זרעו לבטלה, על ידי זה הוא הורג את הולד וכו'. ואם אחד הורג בן אדם - הרי הוא רוצח, ואם הורג שני בני אדם - הוא רוצח שברוצחים וכו', וכן ככל שאדם הורג יותר אנשים - הוא ארכי רוצח, ומכל שכן כשאדם הורג את בנו או את בתו - זה רוצח משגע וכו'. והנה מובא בספרים שאם יסתכלו בטפת זרע, יראו שמתנענע ולד שלם, עם ראש, גופה, ידים ורגלים וכו', ולכן כשאדם מוציא זרע לבטלה, הרי הוא הורג ולד, ומכל שכן כשמוציא זרעו לבטלה כמה וכמה פעמים, הרי הוא רוצח וכו', ולכן החמירו על זה חכמינו הקדושים יותר מהכל, מלבד שהחטא הזה מכניס באדם שיהיה תמיד ממרמר ומדכא. ולכן שלח לנו הקדוש

ברוך הוא את רבנו ז"ל לדור הזה, כדי להציל את כל אלו הנשמות הנפולות והפגומות, ולהוציא אותם מהשואל תחתית ומתחתיו, ולכן עצתך להתקרב אל רבנו ז"ל על ידי למוד ספריו הקדושים, שאין למעלה מזה, כי רבנו ז"ל מכניס באדם תקנה לחיות וכו', ונותן עצות איך לצאת מזה.

היה טוב מאד שתעשה לעצמך שעור בספר הנפלא 'קדשת ישראל' המדבר מהחטא הזה, ומהעצות איך לצאת מזה, וכן בספר 'אוצר הקדשה' שגם בן מלא עצות איך לצאת מהחטא המגנה הזה, כי מי שנפל בחטא הזה, קשה לו מאד מאד לצאת מזה, כי זה מטמטם לו את כל השכל והדעת, עד שנעשה אמלל לגמרי.

ולכן תעשה כל מה שביכולתך לקבל על עצמך קבלה חזקה שזהו זה, אתה לא חוטא יותר בחטא המגנה הזה שהורס את הבריאות שלך וכו' וכו', כי מוכא (שלחן ערוך אבן העזר סימן כ"ג) אסור להוציא שכבת זרע לבטלה, ועון זה חמור מכל עברות שבתורה וכו', אלו שמנאפים ביד ומוציאים שכבת זרע, לא די להם שאסור גדול הוא, אלא שהעושה זה בנדוי הוא יושב, ועליהם נאמר (ישעיה א' ט"ו) "ידיכם דמים מלאו" וכאלו הרג הנפש; ולכן אתה צריך לקחת את עצמך בידך, ולהפסיק עם הזבל והזהמא הזו שהורסים לך את החיים שלך.

תרגיל את עצמך לומר בכל יום את התקון הכללי, עם התפלה שאחריה שתקן מוהרנ"ת ז"ל, ותתודה בכל יום אליו בתורה, ואז ושב ורפא לך.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תשע.

איך יכולים להתעלות על הקשיים ולהתחזק באמונה גם כשקשה?

שאלה:

מאת חופית: שלום. אני ובעלי שיחיה שומרי מסורת, מאמינים, ומאד מקרבים להשם יתברך לאחרונה אנו חווים בחיינו דברים לא קלים, אף למרות הקשי אנו מנסים להתעלות ולהאמין שהכל מבורא עולם, וגם הירידה היא לצרך עליה.

בן-זוגי עובר כרגע תקופה קשה מבחינת הפרנסה - הוא לא מצליח למצא את עצמו בשום מקום עבודה וההרגשה הזו קשה לו מאד. אני מנסה לחזק אותו בכל מיני דרכים, ומדברת אתו בדברי חזק ועידוד.

איך יכולים להתעלות על הקשיים ולחזק את האמונה גם כשקשה? תודה רבה, תזכו לאריכות ימים.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תצא, ו' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל חופית תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לדעת שרבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קי"ט) שכל בני העולם כלם מלאים ישורים, אין גם אחד שיהיה לו עולם הזה, ואפלו העשירים הגדולים ואפלו השירים, אין להם שום עולם הזה כלל, כי כל ימיהם כעס ומכאובות, וכלם מלאים טרדות ודאגות ועצבות ויגון ואנחה תמיד, וכל אחד יש לו ישורים מיוחדים, ואין גם אחד מכל העשירים והשירים, שיהיה לו הכל כסדר כרצונו תמיד, וכלם כאחד מלאים ישורים ודאגות תמיד, וזה ברור וידוע לכל מי שבקי קצת בהם ובדרכיהם. ואפלו מי שנדמה עליו, שיש לו העולם

הזה בשלמות ויש לו כל התענוגים, עשר ונכסים וכבוד והון רב וארמונים גדולים וכלים נפלאים ותכשיטין וסגלת מלכים וכו' וכו', אם יסתכלו בו טוב טוב, יראו שגם הוא מלא כעס ומכאובות הרבה תמיד בכמה מיני אפנים וענינים, וכמו שאמר שלמה המלך (קהלת ב) "כי כל ימיו מכאבים וכעס".

וכתיב (איוב י"ד) "אדם לעמל יולד קצר ימים ושבע רגזו", וזה כולל כל בני אדם שבעולם מקטן ועד גדול, כי כלם נולדו לעמל ומלאים רגז ויסורין, ואין שום עצה ותחבולה להנצל מעמל ויגון הזה, כי אם לברח להשם יתברך ולעסוק בתורה. וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה י"ג סימן ז) "אדם לעמל יולד" - 'אשרי מי שעמלו בתורה', הינו מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי אפשר להמלט מזה בשום אופן, אפלו אם יהיה לו כל חללי דעלמא, בודאי יהיה לו עמל ויסורין ודאגות הרבה, על כן החכם עיניו בראשו שיהפך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמל בתורה, ואז אשרי לו, כי נצול מעמל העולם הזה וזוכה לחיי עולם הבא.

ולכן אשריך ואשרי חלקך שאת אשה כשרה המחזקת ומעודדת ומשמחת את בעלה, וכך צריך להיות, כי היום הנסיונות מאד מאד קשים ומרים מאד, ובפרט בהשגת פרנסה, ולכן ראוי לאשה לחזק ולעודד ולשמח את בעלה, שעוד יבואו ימים טובים, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

הקדוש ברוך הוא ירחיב לכם בגשמיות וברוחניות, רק תחזיקו מעמד ואל תשברו משום דבר, ותראו את גדל הנסים שיעשה עמכם הקדוש ברוך הוא עם שניכם, את ובעלה, תתפללו אל הקדוש ברוך הוא עבור פרנסה, וימשיך עליכם ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם. העקר הוא שמחה כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה חלק ב' סימן א) מי שהוא שמח תמיד על ידי זה הוא מצליח, ולכן אתם צריכים להתחזק ביתר שאת וביתר עז להיות בשמחה, שזה בעצמו מסגל לפרנסה, כי השם של פרנסה שהוא חת"ך היוצא מהפסוק (תהלים

קמ"ה) פותח את ידה, יוצא גם מהפסוק (דברים ט"ז ט"ו) והיית' אף' שמח', ולכן הדבר הראשון - אתם צריכים להשתדל להיות מאד מאד בשמחה, ולשמח את עצמכם, ואף שאני יודע שמאד מאד קשה לכם ומרים לכם החיים ממות, עם כל זאת עם עצבות ומרירות ודאגות לא תבואו לשום דבר, אלא תסתבכו יותר.

ולכן הדבר הראשון - רק להיות בשמחה, ואם תאמרו במה יש לנו לשמח, הרי אנחנו עניים ואביונים ומלאים חובות? אלא דעו לכם שחכמינו הקדושים אמרו (נדרים מא.) אין עני אלא מדעת, עקר העניות תלוי בתסרון דעת, כי המאמין האמתי שמאמין שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והוא יתברך מנהיג את עולמו בתסוד וברחמים בצדק ובמשפט, ודבר גדול דבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (חולין ז:) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין מלמעלה; שאדם לא מקבל מכה קטנה באצבע קטנה אם לא מכריזין על זה קדם מלמעלה, האדם הזה הוא תמיד שמח. ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות ממון סימן פ"ג) אמונה הוא טוב לפרנסה.

ולכן בזה שתשמחו עם נקדת יהדותכם שנבראתם יהודים ושללא עשנו גויים כגויי הארצות, השמחה והאמונה הזאת, תפתחנה לכם את כל צנורי השפע והפרנסה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשעא.

**בלקוטי מוהר"ן מזכר מעשה שקרה עם הבעל-שם-טוב
על הים. מהו?**

שאלה:

מאת בצלאל: לכבוד מוהרא"ש שליט"א. ראשית דבר, ברצוני

להודות לכם על טרחתכם להשיב לכל אחד ואחד בטוב טעם ודעת.

כתוב בלקוטי מוהר"ן (חלק שני, סימן מ"ח): "וראוי לילך עם מה שנאמר במאמר אזורא לאלקי בעודי, דהינו לבקש ולחפש ולמצא בעצמו איזה זכות ואיזה נקדה טובה. ובזה המעט טוב שמוצא בעצמו, ישמח ויחזק עצמו, ואל יניח את מקומו, אף אם נפל למה שנפל, רחמנא לצלן, אף-על-פי-כן יחזק עצמו במעט דמעט טוב שמוצא בעצמו עדיו, עד אשר יזכה לשוב על-ידי-זה להשם יתברך, וכל הזדונות יהיו נעשין זכיות. ומה עשה הבעל-שם-טוב, זכר צדיק לברכה, על הים, כשהסיתו הבעל דבר וכו'. ומזה תבין, עד היכן אתה צריך להתחזק ולבלי ליאש עצמך, חס ושלום, אף אם יהיה מה שיהיה. והעקר להיות בשמחה תמיד, וישמח עצמו בכל מה שיוכל, ואפלו על-ידי מלי דשטותא, לעשות עצמו כשונטה ולעשות עניני שטות וצחוק או קפיצות ורקודים, כדי לבוא לשמחה, שהוא דבר גדול מאד". עד כאן לשונו.

ועתה נפשי בשאלתי, ואודה לכם מאד אם תוכלו להשיב לי: מה המעשה שהיה עם הבעל-שם-טוב? תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תצא, ו' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל בצלאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ידוע שהבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו רצה מאד לנסע לארץ ישראל להפגש עם ה'אור החיים' הקדוש זכותו יגן עלינו, ואמר: אני נפש דאצילות, והוא רוח דאצילות, ובניחד נמשיך את נשמה דאצילות וכו' וכו', ועל ידי זה תהיה הגאולה. והזהירו אותנו מהשמים שלא יסע, ועל הדרך עבר עליו מה שעבר וכו' וכו', ולקחו ממנו את כל המדרגות, ואמרו לו שאבד את כל העולם הבא שלו

וכו', אז הוא אָמר שֶׁהוא עוֹבֵד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלִי עוֹלָם הַבָּא וכו', כֹּל כֶּף הַתְּחִיזָה בְּעִצְמוֹ. וְרַבְּנוּ ז"ל מְבִיא אֶת הַסְּפֹר הַזֶּה לְהִרְאוֹת לְאָדָם אֵיךְ שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְחַזֵּק אֶפְלוּ שְׁעוֹבְרִים עָלָיו מְשֻׁבְּרִים וְגַלְמִים, צְרוּת וְיִסוּרִים, מְרִירוֹת וּמְכַאוּבִים עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁאֵבֵד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא גַם יַחַד, אָסוּר לוֹ לְהִתְפַּעֵל כָּלֵל, וְלִידַע כִּי גְדוֹל אֲדוּנֵינוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְצְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק מִמְּעַמְד בְּכֹל מִינֵי אֶפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם, הָעֶקֶר לֹא לְהִתְיַאֵשׁ, כִּי זוֹ גְּדֻלַּת בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁמְחַזֵּיק מִמְּעַמְד וְאֵינוֹ נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דָּבָר.

וְכֵן יֵשׁ עוֹד סְפֹר שֶׁפַּעַם הַתְּחִיזָה הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוֹשׁ זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ אֶת הַלּוֹלְקָע צִיבְעָךְ (הַמְקַטְרֵת שְׁלוֹ) עִם גֵּר שֶׁל חֵלֶב, וְשִׁמְעַ כְּרוֹז שֶׁעָבַר עַל אָסוּר חֵלֶב וְאֵבֵד אֶת עוֹלָמוֹ עַל יְדֵי זֶה, קִפְצָן וְנִשְׁבַּע שֶׁמֵּהֵיּוֹם הוּא תְּמִיד יִדְלִיק אֶת הַמְקַטְרֵת שְׁלוֹ עִם גֵּר שֶׁל חֵלֶב, וְסִיִּם רַבְּנוּ ז"ל אֶת הַסְּפֹר, וְאָמַר: מִי שֶׁהִכִּיר אֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, תְּמִיד הִדְלִיק אֶת הַלּוֹלְקָע צִיבְעָךְ (הַמְקַטְרֵת שְׁלוֹ) עִם גֵּר שֶׁל חֵלֶב.

וְכֹנֵנֵת רַבְּנוּ ז"ל הִיָּה לְסַפֵּר לָנוּ אֶת הַסְּפֹרִים הָאֵלוּ כְּדֵי שֶׁנִּזְכָּה לְהִתְחַזֵּק בְּיִתֵּר שְׂאֵת וּבְיִתֵּר עֵז עִם כָּל הַכַּחוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁבֵּר מִשׁוּם דָּבָר, כִּי אֵין שׁוּם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְאֶפְלוּ כִּשְׂאָדָם שׁוֹמֵעַ כְּרוֹזִים מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁאֵבֵד אֶת עוֹלָמוֹ, אֵין לוֹ לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם דָּבָר, וְאָסוּר לְהִתְיַאֵשׁ כָּלֵל. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַנִּים אֶת הַלְמוּד שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל בְּתוֹךְ לְבוֹ, וְאֵז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְעָבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם אֲלֵא עִם הַלְמוּד הַזֶּה.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תשעב.

**הַעֲבָדָה שְׁאֵנִי שְׂמֵנָה גּוֹרֶמֶת לִי לְדַמוּי עֲצָמֵי נְמוּךְ
וּלְבַעֲיוֹת בְּשָׁלוֹם-בֵּית**

שְׁאֵלָה:

מֵאֵת עֲלִיזָה: לִי וּלְבַעֲלֵי יֵשׁ הַמּוֹן בְּעִיּוֹת בְּשָׁלוֹם-בֵּית, וּלְדַעֲתֵי חֵלֶק מֵהֵן נּוֹבְעוֹת מִכֶּף שְׂמִפְרִיעַ לוֹ שְׁאֵנִי שְׂמֵנָה, וְהַעֲבָדָה שְׂפָעַם אַחַת הוּא אָמַר לִי אֵת זֶה כְּבִדְרָךְ אֲגַב...
אֲנִי מִתְסַכֵּלֶת מִהַמּוֹן דְּבָרִים עוֹד מֵהִילְדוּת, זֶה מִשְׁפִּיעַ עָלַי וְגוֹרֵם לִי לֶאֱכֹל לְמֵרוֹת שְׁאֵנִי לֹא רוֹצָה, וּבְכָל פַּעַם שְׁאֵנִי מִתְחִילָה לַעֲשׂוֹת דִּיאֶטָה, אֲנִי נִשְׁבֶּרֶת וּמִפְסִיקָה.
אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת מֵהַצַּדִּיק עֲצָה וּבִרְכָה כְּדִי שְׂאֲצִלִּיחַ לְהִתְגַּבֵּר עַל עֲצָמֵי וְלָרַדֵּת בְּמִשְׁקָל, גַּם בְּשִׁבִיל הַשָּׁלוֹם-בֵּית וְגַם בְּשִׁבִיל הַהֲרַגְשָׁה הָאִישִׁית שְׁלִי, כִּי אִם אֶהְיֶה יוֹתֵר רָזָה, אֲרַגִּישׁ יוֹתֵר בְּטַחֲוֹן לִידּוֹ וְלִידּוֹ הַסְּבִיבָה. תּוֹדָה רַבָּה.

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר כִּי תֵצֵא, ו' אֱלוֹל ה'תשע"ג.

שָׁלוֹם רַב אֶל עֲלִיזָה תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלֵתִי אֵת מִכְתָּבְךָ.

אֵת צְרִיכָה לְהִתְחַזֵּק בֵּיתֵךְ שְׂאֵת וּבֵיתֵךְ עַז בְּכַטְחוֹן עֲצָמֵי, שְׁלֹזָה זּוֹכִים עַל יְדֵי תַקְּףָה הָאֲמוּנָה -שְׁצָרִיכִים לְהֶאֱמִין רַק בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים בְּצַדֵּק וּבְמִשְׁפָּט, וְדַבָּר גְּדוֹל דְּבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגַּחַת הַמַּאֲצִיל הַעֲלִיוֹן, וְעַל יְדֵי תַקְּףָה הָאֲמוּנָה שְׂמֵאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה נִבְנִית גַּם הָאֲמוּנָה בְּעֲצָמָה, הֵינּוּ הַבְּטַחֲוֹן הַעֲצָמֵי, כְּמוֹ שְׂאֲמַר רַבְּנּוֹ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן ס"א) כְּמוֹ שְׂאֲדָם צְרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ אֲמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּךָ צְרִיךְ שְׂיִהְיֶה לוֹ אֲמוּנָה בְּעֲצָמוֹ שֶׁהוּא גַם כֵּן שָׁנָה וְכוּ', וְאֲמַר רַבְּנּוֹ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק ב' סִימָן פ"ו) שְׁכָל הַכְּשָׁלוֹנוֹת שֶׁל הָאָדָם הֵם רַק כְּשָׁלָא

מאמין בעצמו, ואז הוא צריך לעבד מאד מאד קשה, ולכן את צריכה לבנות את הבטחון העצמי שלך, ואז לא תצטרכי לפחד מאף אחד.

תאמיני לי שבעלך לא התפונ חס ושלום לצער אותך וכו', אלא סתם פלט מלה מהפה שלו וכו', ומחמת שאת כל כך רגישה עוד מילדות, אז לקחת את זה אישית וכו', אבל באמת בעלך אוהב אותך, ולכן את צריכה להתחזק ביתר שאת וביתר עז לבנות את הבטחון העצמי שלך, וזה ישנה לך את כל הטבע הרע שנדבק בך מעת ילדותך וכו'.

בודאי את צריכה לדעת שרבוי אכילה וכו' בא מיאוש, וכשמתיאשים מהחיים וחושבים שאין לי כבר שום תקווה, זה מה שמכניס באדם תאנה לאכל ולאכל ולאכל ולהשמין ולהשמין וכו' וכו', אבל כשאדם תמיד שש ושמח ושולט על עצמו, על ידי זה הוא נפטר מכל הבעיות. יעזר הקדוש ברוך הוא שתבשרי לי בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך פתיחה וחתימה טובה...

ב' תשעג.

בגלל שאני חס על זמני היקר ורוצה לעסק בתורה, קשה לי להקדיש לאשתי זמן ותשומת לב

שאלה:

מאת ישראל: השו"ת הנפלא שלכם הוא דחיפה חזקה להתמדת בתורה, ויהי רצון שיתגלה למוזככם המתוק בכל שכבות העם, ויכירו כלם בנעם הדרך של רבנו הקדוש. ברוך השם זכיתי שבתורה כל מהותי, והתמדה בתורה היא חיותי, זה עסקי - "ובהם נהגה יומם ולילה". אשתי שתחיה רוצה שאבטל הרבה מזמני עבורה, והיות שאני יודע את ערך

הזמן, קשה לי לקיים את רצונה בזה, כי מה נענה לשולחנו
דבר?

ולכן נפשי בשאלתי: האם זה מספיק שאדבר אתה ואקדיש
לה תשומת לב כמה דקות ביום ובלילה, או שצריך להקדיש
לכך זמן משמעותי יותר? תודה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר פי תצא, ו' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שאתה מתמיד בלמוד התורה הקדושה
אשר אין צורך אליה, ורק זה מה שילווה את האדם, כמאמרם ז"ל (אבות
פרק ו') לפי שבשעת פטירתו של אדם, אין מלווין לו לאדם לא כסף
ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים
בלבד. ולכן תמשיך להתמיד בלמוד התורה הקדושה, ובפרט שיש
לנו את סדר-דף-הלמוד של רבנו ז"ל, שעל ידי זה יכולים לעבר
ולטיל בכל המקומות של התורה הקדושה.

עם כל זאת, אדם צריך להקדיש גם זמן לדבר עם אשתו, שזו
מצוה רבה מאד מאד, כי במקום לדבר ולפטפט עם חברים וכו' וכו',
שמחר הם יבעטו בך וישליכו אותך לכל הרוחות וכו' וכו', יותר טוב
לדבר ולפטפט עם אשתך שהיא תשאר אתך תמיד, ואין זה בטול
זמן כלל, כי מובא (חיי מוה"ר"ן סימן תל"ה) בשעה שרבנו ז"ל הכניס את
מוה"רנ"ת בהתמדת הלמוד וקבע לו שעורים גדולים ללמד בכל יום,
עם כל זאת הזהיר אותו שבכל יום יראה לדבר עם בני אדם איזה
שיחות וספורים, כדי לפקח את דעתו, אף על פי שלא היה היום
מספיק לו לגמר השעורים שצוה עליו, אף על פי כן אמר לו רבנו
ז"ל שזה מכרח לפקח דעתו בכל יום על ידי שיחה עם בני אדם
איזה שיחה בכל יום, כדי שלא יתבטל ויתבלבל מחו. ואמר רבנו
ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן ל"ה) שהשיחה עם בני אדם הוא כמו שנה,

שהיא נִיחָא לְהַמְחִין, כִּי צְרִיכִים לְתַתּוֹת גַּם נִיחָא לְהַמְחִין וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שְׁמֻדְבָּרִים עִם בְּנֵי אָדָם, וְלָכֵן אֵין זֶה בְּטוּל זְמַן כָּלֵל, אֲדַרְבֵּהּ, זֶה נִיחָא לְהַמְחִין, וְלָכֵן תִּרְאֶה לְדַבֵּר עִם אֲשֶׁתְּךָ, וּבִיחַד תִּתְחַזְּקוּ, וּמֵה גַם שְׁהַדְבּוֹר שְׁמֻדְבָּרִים בִּיחַד עִם הָאִשָּׁה זֶה מְקַרֵּב אֶת הַלְּבָבוֹת, וּמְכַנִּיס אֶהְבָּה וְהִבְנָה הַדְּדִית בִּינֵיהֶם, שְׁזֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ.

רַבְנּוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי מוֹהָר"ן חֵלֶק א' סִימָן א') שְׁהִיצֵר הָרַע מִלְּבִישׁ אֶת עֲצָמוֹ בְּמִצְוֹת, וְזֶה אֶחָד מֵהַמִּצְוֹת שֶׁל הִיצֵר הָרַע - שְׁלֹא יְדַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ כִּי חָבֵל עַל הַזְּמַן וְכוּ', הוּא יָכוֹל לְדַבֵּר וּלְפַטְפֹּט עִם חֲבֵרִים כָּל מִינֵי שְׂטִיּוֹת וְהִבְלִי וְהִבְלִי וְכוּ' וְכוּ', אָבֵל כְּשֶׁבֵּא הַבֵּיתָה לֹא רוֹצֵה לְדַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ כִּי זֶה בְּטוּל תּוֹרָה וְכוּ', הָאֵם זֶה לֹא הִתְלַבְּשׁוֹת הִיצֵר הָרַע בְּמִצְוֹת? וְלָכֵן תִּרְאֶה לְדַבֵּר עִם אֲשֶׁתְּךָ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר שְׂיִהְיֶה בִּינֵיכֶם קְרוֹב לְכָבוֹת, וְתִאֲהָבוּ אֶחָד אֶת הַשְּׁנַי, וְתִהְיֶינּוּ יוֹתֵר דְּבוּקִים אֶחָד בַּשְּׁנַי, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמַר אֶתְכֶם מִכָּל רַע, וְיִשִּׁים בִּינֵיכֶם אֶת הַשְּׁלוֹם וְהֶאֱהָבָה שְׁבֻזָּה יִהְיֶה יַחֲוֹד עֲלֵינוּ.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ כְּתִיבָה וְחַתִּימָה טוֹבָה...

ב' תשע"ד.

מִישָׁהוּ מִמְשַׁפְּחָתִי הַתַּחְתָּן לְאַחְרוֹנָה, וְכִבֵּר יֵשׁ לּוֹ בְּעִיּוֹת שְׁלוֹם-בֵּית. מֵה עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת בְּנְדוּן?

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת לָאָה: לְכַבֹּד קִדְשַׁת הַצְּדִיק שְׁלוֹם וּבִרְכָה. בְּרָצוֹנִי לְקַבֵּל אֶת עֲצַתְכֶם בְּעֵינַי שְׁלֹא קִשּׁוֹר בִּי, אֲלֵא בְּאָדָם קְרוֹב מְאֹד אֵלַי בְּמִשְׁפָּחָה. הוּא נִשְׁוִי טְרִי מְאֹד, וְכִבֵּר יֵשׁ אֲצִלּוֹ בְּעִיּוֹת שְׁלוֹם-בֵּית, וְאָנוּ כְּמִשְׁפָּחָתוֹ מְדַאָּגִים מְאֹד כִּי הָאִשָּׁה מוֹתְגַלָּה כְּאָדָם מְאֹד לֹא פְּשׁוּט, הִיא מְפַנְקֶת, מְאֹד לֹא יִצִּיבָה וּמוֹתְנֶהֱגֶת כְּלָפוּי בְּזִלְזוּל.

לנו, בני המשפחה, קשה לראות אותו חסר שמחה ואנו אובדי עצות. מה הצדיק מיעץ לנו לעשות? נשמח מאד לקבל עצה וברכה.

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל לאה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לדעת שתמיד צריכים לשמע את שני הצדדים, וכן אף פעם לא כדאי להתערב בעסק של אחרים, רק במקרה שההוא מבקש עזרה וכו'.

זוג טרי צריכים תמיד הדרךך איך לחיות ביחד ולהבין אחד את השני, כי סוף כל סוף זוג טרי הם באים משני עולמות שונים וכו', ומנהגים שונים וכו', וצריכים להדריך אותם איך להתחבר יחד ולהיות ותרגים אחד להשני, ושתהיה ביניהם הבנה הדדית וכך יצליחו בגדול.

כל זוג טרי מכרחים לקבל הדרךך נכונה מאיש ירא אלקים שמבין בענין שלום בית, אבל אסור לקחת יעוץ מסתם אחד מבחון שלוקח כסף, כי אחד כזה בכלל לא מענין שיהיה שלום בית, כי זו הפרנסה שלו, ולכן הוא ימשך את זה לחצי שנה או לשנה כי חבל לו על הפרנסה, וזה מובן לכל וכו' וכו'.

ושוב פעם, גורם חיצוני אסור לו להתערב, כי בקלות יכולים לשבר את הנשואין של זוג טרי, וחבל מאד על זה.

הקדוש ברוך הוא ששמו שלום ישים שלום בין הזוג, והכל יסתדר על הצד הכי טוב, ואין לאף אחד מבחון להתערב בזה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשעה.

**אני רוצה מאד שגם בני משפחתי יחזרו בתשובה
שלמה. איך אפשר לפעל זאת?**

שאלה:

מאת רבקה: לכבוד מוהרא"ש שליט"א. בחסדי השם המרבים זכיתי לחזור בתשובה, ואני מאד רוצה שגם בני המשפחה שלי - ההורים והאחים, יזכו לחזור בתשובה שלמה. מה אפשר לעשות כדי שגם הם יזכו לכך? תודה על הכל.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל רבקה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה מאד מאד לשמח שזכית לחזור בתשובה שלמה אשר אין למעלה מזה, כמאמרם ז"ל (ברכות ל"ד) במקום שבעלי תשובה עומדים - שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמד; ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא רב כהנא) גדול כחה של תשובה, שכיון שאדם מהרהר בלבו לעשות תשובה, מיד היא עולה לא עד עשרה ימים ולא עד עשרים ולא עד מאה, אלא עד מהלך חמש מאות שנים, ולא עד רקיע ראשון ושני, אלא שהיא עומדת לפני כסא הכבוד. והסמ"ך-מ"ם מאד מאד מיוחד מן אדם שחוזר בתשובה, כי כיון שאדם בא אל הקדוש ברוך הוא, אפלו שהוא עשה עד עכשו מה שעשה, ומתודה ומתחרט על כל מה שעשה, הקדוש ברוך הוא כבר מקבלו; ולכן ראי לשמח מאד מאד שזכית לחזור בתשובה שלמה.

באפן שכל המשפחה יחזרו בתשובה, זה תלוי רק בך - את צריכה להיות דגמא לכל המשפחה מה זו יהדות, ואת היפי של היהדות וכו', כי מאז שחזרת בתשובה תהלה לאל את נזהרת בכבוד

אב ואם, וכן את נזוהרת מאד בכבוד הזולת, ומתנהגת בדרך ארץ, שזו דרך היהדות, ובכך אמרו חכמינו הקדושים (יומא פו.) על הפסוק (דברים ו' ה') "ואהבת את הוי"ה אלהיך" - שיהא שם שמים מתאהב על ידי, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות. מה הבריות אמרות עליו? אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיה מ"ט ג') "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר". אבל מי שקורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ואין משאו ומתנו באמונה ואין דבורו בנחת עם הבריות, מה הבריות אמרות עליו? אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה, אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה מקלקלין מעשיו וכמה מכערין דרכיו וכו', עין שם. ולכן ראי שמצדך יתקדש שם שמים, ועל ידי זה כל המשפחה יחזרו בתשובה שלמה, כי הכל תלוי כפי מעשיך.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשעו.

יש ברשותי דירה למכירה, ובתי וחתני מעונינים לקנות אותה בתשלומים. מה דעתכם בענין?

שאלה:

מאת משה אברהם: שלום לרב. יש ברשותי דירה שאני מנסה למכור במשך עשר שנים ללא הצלחה, ובמשך כל השנים הללו גרתי בשכירות בדירה אחרת. המצב שלי מאד

דחוק ומאד קשה לי לגמור את החדש, אף ברוך השם יש לי עזרה מארגון צדקה.

חתני, שגם הוא במצב דחוק רוצה לקנות את הדירה שלי, אבל חסר לו הרבה כסף, ולכן הוא הציע לשלם לי חצי מהסכום עכשיו, ואת היתרה בתשלומים למשך חמש שנים, במקום לקחת הלוואה עם רבית מהבנק, והשבתי לו שהמצב שלי דחוק מאד, ואני צריך את כל הכסף מיד, ואם הוא לא יכול לעמוד בזה, יש לי מישהו אחר שמוכן לקנות את הדירה ולשלם את הכל מיד.

האם אני נוהג כשורה, כי הרי כעת חתני לא יוכל לקנות דירה ויכנס לעוד חובות, או שאני צריך לעזר לו בכל מקרה אפילו אם זה יקשה עלי, ועל ידי זה להציל את המצב שלו? יורנו רבנו את דרך התורה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל משה אברהם נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

כתוב (ישעיה נ"ח ז) "הלא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערם וכסיתו ומבשרך לא תתעלם"; אם אתה רק יכול לעזור לבתך למה שלא תעזור לה? חסדי השם יתברך שהדירה תלך לבתך וחתנה, וזה יותר טוב מאשר שתלך לאחרים, והוא ישלם לך לאט לאט, והקדוש ברוך הוא כל כך גדול, שיעזור גם לך שתצא מהצרות והדחקות והיסורים שעוברים עליך, רק אתה מכרח לעשות כל מיני פעולות שבעולם להיות בשמחה, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה חלק ב' סימן א') מי שהוא שמח תמיד - על ידי זה הוא מצליח, וזכר גם זכר כי השם של פרנסה שהוא חת"ך היוצא מפסוק (תהלים קמ"ה) פותח את ידך, יוצא גם מהפסוק (דברים ט"ז ט"ו) והיית' אך' שמח', ולכן הדבר הראשון אתה צריך להשתדל להיות

מאד מאד בשמחה, ולשמח את עצמך, ואף שאני יודע שמאד מאד קשה לך ומרים לך החיים ממנות, עם כל זאת עם עצבות ומרירות ודאגות לא תבוא לשום דבר, אלא תסתפק יותר.

ולכן הדבר הראשון - רק להיות בשמחה, ואם תאמר במה יש לי לשמח, הרי אני עני ואביון ומלא חובות? אלא דע לך שחכמינו הקדושים אמרו (גדרים מא.) אין עני אלא מדעת, עקר הענינות תלויה בחסרון דעת, כי המאמין האמתי שמאמין שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והוא יתברך מנהיג את עולמו בחסד וברחמים בצדק ובמשפט, ודבר גדול דבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (חולין ז:) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין מלמעלה - שאדם לא מקבל מכה קטנה באצבע קטנה אם לא מכריזין על זה קדם מלמעלה, האדם הזה הוא תמיד שמח. ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות ממון סימן פ"ג) אמונה הוא טוב לפרנסה; ולכן בזה שתשמח עם נקדת יהדותך שנבראת יהודי ו'שלא עשני גוי כגויי הארצות', השמחה והאמונה הזאת תפתחנה לך כל צנורי השפע והפרנסה.

הקדוש ברוך הוא יעזר לך שתהיה לך פרנסה בשפע, ותוכל עוד לתת לילדיך, שאין עוד נחת יותר גדולה מזו כשההורים יכולים לעזר לילדים.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשעז.

**לפעמים באים לצדיק ושואלים אותו שאלה חשובה,
אך לא מבינים את תשובתו.
כיצד צריכים לנהג במקרה כזה?**

שאלה:

מאת נתנאל:! למדנו רבנו: לפעמים באים לצדיק ושואלים אותו שאלה חשובה, אך לא מבינים את תשובתו. כיצד צריכים לנהג במקרה כזה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל נתנאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

קדם כל אם לא מבינים וכו', צריכים לשאל ולומר לא הבנתי וכו', ואם הצדיק לא עונה יותר וכו', אזי מתפללים הרבה להקדוש ברוך הוא שאזכה לדעת מה היתה פונת הצדיק, כי בודאי הצדיק האמתי פשהוא אומר משהו - הוא יודע בדיוק מה שאומר, וכלל זה תקח בידך: שהדבור הראשון של הצדיק זו פונת הצדיק, ואם שואלים אותו פעם שניה והוא עונה, זה כבר לא הצדיק, זה רק מה שהאדם רצה לשמע, וזה ברוך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן מ"ב) על ידי אמונת חכמים שמאמין שכל דבריהם ומעשיהם אינו פשוט ויש בהם רזין דרזין, על ידי זה מלביש את השכינה בלבושין נהורין וכו', וכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קפ"ו) מה שמספרין מופתים מהצדיקים שבמדינות קיר"ה (דוויץ), הוא מחמת שאנשיהם הם אנשים פשרים ומאמינים בהצדיקים, כי על ידי אמונה שהם מאמינים בדברי הצדיק, על ידי זה נתגלין מופתים, כי באמת הצדיק בודאי מלא מופתים,

וכשהוא מאמין בהצדיק ונותן עיניו ולבו על דברי הצדיק, על כל דבור ודבור, כי מאמין שכל דבריו אמת וצדק, ובכונה מכוונת, אזי אחר כך כשבא לביתו, כל מה שיאָרע אותו, הוא מסתכל היטב על כל דבר שיאָרע לו, ומבין למפרע בדברי הצדיק שדבר עמו בהיותו אצלו, שזה היתה כוונת הצדיק שרמז לו בתוך דברים שדבר עמו, וכן כל דבר ודבר שידמין לו, הוא מוצא הכל בדברי הצדיק למפרע, שרמז לו שיהיה כן, נמצא שנעשה ונתגלה המופתים על ידי זה.

אשרי מי שזוכה להיות מקרב אל צדיק אמת הדבוק בו יתברך, שאינו מסיח דעת ממנו יתברך כרגע. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ח') שצריכים לחפש ולבקש הרבה מאד אחר צדיק כזה שהוא דבוק לגמרי בו יתברך, ולא יכולים להטעות אותו וכו', כי צדיק אמתו שדבוק בו יתברך אין בו שום השגה כלל, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קט"ז) שמבחוץ הוא נדמה ככל אדם, אבל בפנימיות הוא ענין אחר לגמרי, כי הוא בטל ומבטל לאין סוף ברוך הוא, ואת הצדיק הזה לא יכולים להטעות וכו', ואף שמשחק עם כל אחד את המשחק שלו, אבל לבסוף נגמר כמו שהוא רצה וכו'.

ודבר זה ראינו אצל רבנו ז"ל, שכל אחד משך אותו לכיוון אחר וכו', וכל אחד חשב שהוא הצליח להטות את דעת רבנו ז"ל לדעתו וכו', ולבסוף נגמר כפי דעתו של רבנו ז"ל, אשרי מי שמחזק את עצמו באמונת חכמים, ואז טוב לו כל הימים.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשעה.

**רבנו אמר: "כְּשֵׁיט לְאָדָם לֵב יִשְׂרָאֵלִי - אֵין שִׁיךְ מְקוּם".
מָה הַכּוֹנֵה?**

שאלה:

מאת יעל: שלום. בשיחות הר"ן בסימן קל"ט מספר שאיש אחד ספר לרבנו שהציעו לו שדוך, ואמר לפני רבנו "ששם אין מקום לפניו". רבנו השיב לו: "כְּשֵׁיט לְאָדָם לֵב יִשְׂרָאֵלִי - אין שיך מקום, כי הלב הוא אלקות" וכו'. למה התכוון האיש שאמר "ששם אין מקום לפניו"? ומה הכוונה במה ששנה לו רבנו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל יעל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל רצה להחזיר באנשי שלומנו היקרים שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואין דבר כזה לומר שהמקום הזה לא בשבילי וכו', ובפרוש גלה לנו (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן נ"ו) כְּשֵׁיט לְאָדָם לֵב, אין שיך אצלו מקום כלל, כי אדרבא הוא מקומו של עולם וכו'. פי האלקות הוא בלב, כמו שכתוב (תהלים ע"ג) "צור לבבי". ואצל השם יתברך נאמר (שמות ל"ג) "הנה מקום אתי" - שהוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו. נמצא מי שיש לו לב ישראל, אין ראוי לו לומר שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שיך אצלו מקום כלל, כי אדרבא הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו.

ולכן צריך כל בר ישראל לדעת שבכל מקום שרק יהיה, שם הקדוש ברוך הוא נמצא, ואין לומר שהמקום הזה לא בשבילי, וזה שיך הן בענין מגורים, והן בענין שדוכים, כי רואים שבני אדם

נכנסים לגור באיזה מקום, ואחר כך מתחרטים: "למה באנו למקום הזה?", ואוכלים את הלב כאלו אם היו במקום אחר היה יותר טוב, אך אדם צריך לדעת שאם הכניסו אותי במקום הזה - זהו זה, ומה עלי להתבלבל יותר? וכמו כן בענין שדוכים - שאם מצאו זוג והתחתנו, אין לדבר זה סוף וכו', כי תמיד יתלונן ויאמר: "אוי, המקום הזה זה לא מקום טוב בשבילי וכו', הייתי צריך לקחת שדוף אחר יותר טוב" וכו', והכל הכל ורעות רוח.

ולכן אני מאד מאד מבקש אותך - ראי רק להתחזק להיות בשמחה, כי מי שתמיד בשמחה אז הוא אף פעם לא נכנס בספקות וכו', אדרבה, השמחה מראה שהוא מקרב אל הקדוש ברוך הוא, כי אצלו יתברך נאמר (דברי הימים א' ט"ז) "עז וחדוה במקמו". ולכן כל מי שהוא שש ושמח תמיד הוא נמצא אצל הקדוש ברוך הוא, ואיך שמנהיג עמו הקדוש ברוך הוא הוא שש ושמח, ולא מתבלבל משום דבר, וזו הנקודה שרבנו ז"ל רוצה להכניס בנו, אשרי מי שמקבל את הלמוד העמק הזה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשעט.

בחוץ שלנו ההורים לא מערבים את הילדים בהחלטות השדוכים. האם מכרחים להסכים לשדוף שהם רוצים?

שאלה:

מאת יצחק אייזיק: שלום וברכה אל כבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א, אני מתפלל תמיד לרפואתכם ולהצלחתכם. אני לומד בישיבה, וברוך השם בזכות הצדיק סימתי כבר עשרות פעמים ששה סדרי משנה וכן את כל הש"ס. אני קורא המון בספרי 'שאלות ותשובות בהסידות ברסלב',

וְאֵי שָׁם לֵב שְׁתַּמִּיד כְּאֶשֶׁר אַתֶּם עֹנִים לְשֵׁאלוֹת בְּעֵינַי
 שְׂדוּכִים, אַתֶּם כּוֹתְבִים שְׂאִסוּר לְהִיּוֹת בְּרַרְנִים, וְשָׂרְב
 הַפְּעָמִים זֶה הַסִּבָּה לְעִכּוֹב בְּמִצִּיאת הַזּוּג, וְאַתֶּם מְמַלִּיצִים שְׂאִם
 הַכֹּל בְּסֹדֶר - כְּדֹאֵי לְהִתְחַתֵּן עִם הַשְּׂדוּף הָרִאשׁוֹן שְׂמַצִּיעִים. זֶה
 מוּבָן כְּאֶשֶׁר בָּאִים מַחֲוִיגִים שְׂבָהֶם הַבְּחֹר וְהַבְּחֹרָה נְפֻגָשִׁים
 וְיוֹצֵאִים זֶה עִם זֶה, אָבֵל הָאֵם גַּם בְּחֹג שְׂלֵנוּ, שֶׂהַהוֹרִים לֹא
 מְעַרְבִים אֶת הַיְלָדִים בְּהַחְלָטוֹת הַשְּׂדוּכִים, מְכַרְחִים לְשִׁמְעַ
 בְּקוֹלָם וְלֹהֲסִכִּים לְשְׂדוּף שֶׂהֵם רֹצִים?
 אֲשִׁמַּח מְאֹד אִם הַצְּדִיק יַעֲנֶה לִּי.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם שְׂלִישִׁי לְסֹדֶר כִּי תִצָּא, ז' אֱלוּל ה'תשע"ג.

שָׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל יִצְחָק אִיזִיק נְרוּ יֵאִיר

לְנֶכֶן קִבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַזְּכוּת שֶׂישׁ לָךְ שְׂזֻכִית לְסִים
 עֲשׂוֹת פְּעָמִים שֶׂשֶׁה סְדְרֵי מְשֻׁנָּה, אֲשֶׁרִיךְ וְאֲשֶׁרִי חֲלָקָה, כִּי כִּף אֲמָרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְנֵהֲדִין מ.ב.) בְּמִי אַתָּה מוֹצֵא מְלַחְמָתָה שֶׁל תוֹרָה?
 בְּמִי שֶׂישׁ בְּיָדוֹ חֲבִילוֹת שֶׁל מְשֻׁנָּה. וּמוּבָא (מְדַרֵּשׁ תַּלְפִּיּוֹת) שְׂאֶשֶׁר בֶּן
 יַעֲקֹב יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח שֶׁל גֵּיהֶנָם, וּמִי שֶׂהַרְבָּה לְלַמֵּד מְשֻׁנִּיּוֹת אֵינוֹ
 מְנִיחוֹ לְהַכְנִס שֵׁם. וְלֶכֶן אֲשֶׁרִי מִי שֶׂיִּגְרַס בְּכָל יוֹם כְּמָה וְכְמָה פְּרָקִים
 מְשֻׁנִּיּוֹת, שְׂזוֹ הַצְּלָחָה נִצְחִית, כִּי מְשֻׁנָּה אוֹתִיּוֹת נְשָׂמָה, וּמְשֻׁנָּה
 עוֹלָה כְּמִסְפַּר פְּרָנְסָה - שְׂכָל הַמִּתְמַיֵּד בְּמְשֻׁנִּיּוֹת נְמַשְׁכֵּת עֲלָיו פְּרָנְסָה
 בְּשִׁפְעַע, וְכֵן זֶה שְׂזֻכִית לְסִים אֶת הַשֵּׁם אֲשֶׁרִיךְ וְאֲשֶׁרִי חֲלָקָה, כִּי כִּף
 שְׂמַעוּ מְרַבְּנוּ ז"ל - שְׂמִי שְׂזוּכָה לְסִים ש"ס, מְמַשִּׁיךְ עַל עֲצָמוֹ צֶלֶם
 אֱלֹקִים, וְלֶכֶן אֲשֶׁרִי מִי שְׂזוּכָה לְסִים אֶת הַשֵּׁם כְּמָה פְּעָמִים, וְאַחַר
 כִּף הוּא לּוֹקַח מִסְכַּת אַחַת וְחוֹזֵר עֲלֶיהָ מֵאַה פְּעָמִים וְאַחַת, וְכִּף הוֹלֵךְ
 מִמִּסְכַּתָּא לְמִסְכַּתָּא, כִּי אֵין עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גְּדוֹל מְלָסִים מִסְכַּתָּא מֵאַה
 פְּעָמִים וְאַחַת, וּמוּבָא בְּתַקּוּנֵי זֹהַר (הַקְּדָמָה) כֹּל מֵאֵן דְּזוּכָה לְהַלְכָה חַד
 - יְרִית עֲלָמָא חַד, כֹּל שְׂכָן מֵאֵן דְּזוּכָה לְמִסְכַּתָּא חַד.

בעניני שדוכים וכו', בודאי אדם לא מתייב לקחת חגרת או עורה או בעלת מום וכו', וזה לא נקרא בררן, וכמו כן אם הבחורה לא מוצאת חן בעיני הבחור, אפלו שההורים מציעים לו את זה וכו', הוא לא צריך לקחת את זה, וזה דבר פשוט, ובשביל זה אמרו חכמינו הקדושים (קידושין מ"א.) אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגנה ותתגנה עליו; ולכן אם לא נראה לך השדוף שההורים מציעים לך, אתה לא נקרא בררן, וזה דבר פשוט.

העקר במציאת הזוג הוא להרבות בשיחה בינו לבין קונו, ויבקש ממנו יתברך שיחוס וירחם עליו וימציא לו את בת זוגו, ולכן תראה לומר את התפלה הזו בכל יום עד שתמצא את בת זוגך:

רבנו של עולם! חוס וחמל עלי וזכני למצא את בת זוגי, ואתה בעצמך יודע שאני מוכן כבר להתחתן כדי להנצל מעברות חמורות, אף מפני מעשי המגנים והרעים שעשיתי עד עכשו, נתעבבה מציאת זוגי, ואני נמצא בצער גדול מאד, כי אתה גלית על ידי חכמינו הקדושים כל השרוי בלא אשה - שרוי בלא שמחה, ובלא תורה, ובלא חומה, ובלא שמירה. ולכן הנני מתחרט על כל עוונותי שעשיתי עד עכשו, ואני מקבל על עצמי לחזור בתשובה שלמה, וגלית לנו על ידי התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי (תקוני דהר תקון י"ד) עם כל דא דחזר בתשובה, חזר ויהיבנא ליה בת זוגיה, והנני שב בתשובה שלמה, ולכן תזמין לי את בת זוגי, ואזכה להקים בית נאמן בישראל, ולעשות רצונך מעתה ועד עולם, אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך פתיכה וחתימה טובה...

ב' תשפ.

מה עלי לעשות כאשר אני גורס גמרא ומגיע לראשי תבות שאני לא מבין?

שאלה:

מאת אור: שלום לכבוד מורי ורבי שליט"א. ראשית אני רוצה להודות לרב על התשובות הנפלאות שמחזקות אותי מאד, ועל כך שבזכותו זכיתי להתודע לסדר-דרך-הלמוד של רבנו ז"ל, וקבלתי על עצמי חוץ מהלמוד בכלל סדר למוד יומי, הכולל: חמשה פרקי משנה, שלשה דפי גמרא, חמשה סימנים בשלחן-ערוך ושני דפים בלקוטי מוהר"ן, וכן אני מתמיד בתפלה שהרב כתב לי בענין מציאת הזוג. ברצוני לשאל: מה עלי לעשות כאשר אני גורס גמרא ומגיע לראשי תבות שאני לא מכיר? אשמח לתשובה, בברכת רפואה שלמה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אור נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שאתה מתמיד בלמוד התורה הקדושה שאין טוב מזה, כי בפרוש גלה לנו התנא הקדוש (אבות פרק ו') לפי שבשעת פטירתו של אדם, אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד. ורק זו התכלית שלזה נברא האדם - שיזכה ללמד בתורה הקדושה יום יום, ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא בראשית) שהעולם לא נתיסד אלא על התורה, והקדוש ברוך הוא נתנה לישראל שיתעסקו בה ובמצותיה יומם ולילה, שנאמר (יהושע א) "והגית בו יומם ולילה", ואומר (תהלים א) "כי אם בתורת הוי"ה חפצו" וגו' "והיה כעץ שתול על פלגי מים"

וגו', שְׁבִשְׁבִיל שׁוּמְרֵי הַתּוֹרָה הַעוֹלָם עוֹמֵד, שְׁכֵן אִמְרָה חֲנָה (שְׁמוּאֵל א' ב') "כִּי לְהוֹי"ה מִצְקֵי אֶרֶץ". וּמִי הֵם מִצְוֵי אֶרֶץ? אֵלֶּי שׁוּמְרֵי הַתּוֹרָה שְׁבִזְכוּתָם הַשְׁתַּת הַתּוֹרָה, שְׁנֹאֲמַר (שם) "וַיִּשֶׁת עֲלֵיהֶם תְּבִל", וְאָמְרוּ (זהר שֶׁלַח ק"ס): זָכָאָה חוֹלְקֵהוֹן דְּאִינוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא לְשִׁמְהָ, דְּהָא מִתְקַשְׂרֵי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מִמֶּשׁ, וְאֶקְרוּן אַחִים וְרַעִים, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תְּהִלִּים קכ"ב ח') "לְמַעַן אַחֵי וְרַעֵי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ" [אַשְׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל אֵלֹהֵי שְׁעוֹסָקִים בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ, שֶׁהֵם מִתְקַשְׂרִים בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא מִמֶּשׁ].

בְּעֵינֵי הָרְאשֵׁי תְּבוּת, בּוֹדְאֵי זוּ בְּעֵינֵי גְדוּלָּה וְכוּ', אֲבָל הַיּוֹם הַדְּפִיסוּ בְּסוּף כָּל סֵפֶר וְכֵן בְּסוּף הַש"ס פְּעֻנּוֹחַ שֶׁל כָּל הָרְאשֵׁי תְּבוּת, כֶּךָ שֶׁלֹּא יִקְשֶׁה לְאָדָם לְהַבִּין, (וּמַעוֹלָם הִיָּה קִשָּׁה לִי דְבַר זֶה לְמָה צְרִיכִים לְכַתֵּב רְאשֵׁי תְּבוּת שְׁבַנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים אִיךָ לְפַעֲנַח אֶת זֶה).

וְלִכֵּן אַתָּה תִּרְאֶה לְהַמְשִׁיף לְלַמֵּד בַּתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה וְאֵל תְּבַלְבֵּל אֶת עֲצֻמְךָ מִשׁוּם דְּבַר, כִּי גְדוֹל אֲדוּנֵינוּ וְרַב לְהוֹשִׁיעַ, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרֹת מְשֻׁמְחוֹת.

הַמְּאַחַל לְךָ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תשפא.

הָאֵם זֶה נִכּוֹן שֶׁלֹּאֲשֶׁה אָסוּר לְלַמֵּד תּוֹרָה?

שְׁאֵלָה:

מֵאֵת מְרִים: שְׁלוֹם לְצַדִּיק הַיָּקָר. אֲנִי מְאַחֲלָת לָכֶם אֲרִיכוֹת יָמִים מִתּוֹךְ בְּרִיאוֹת וְנִחַת.

אֲנִי בֵּת עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם, וּמֵאָז גִּיל חֲמִשׁ עָשָׂרָה - שֵׁשׁ עָשָׂרָה אֲנִי נִמְשַׁכֶּת מֵאֵד לְלַמּוֹד תּוֹרָה. בְּמִשְׁךָ הַשָּׁנִים הָאֵלֶּי לְמַדְתִּי תְּנִי, תְּלַמּוֹד וּשְׂאָר סִפְרֵי קִדְשׁ, עַד שֶׁהַיּוֹם אֲנִי דִי בְּקִיָּאָה בְּמִדְרָשִׁים וּבַהֲלָכוֹת. אֲנִי רוֹצֵה לְהַמְשִׁיף לְלַמֵּד, אֶף לְאַחַרְוֹנָה

אָמרו לי שְׁלֹאֲשֶׁה אָסוּר לְלַמַּד תּוֹרָה. הָאֵם זֶה נִכּוֹן? וְאֵם כֵּן,
מְדוּעַ?

תשובה:

בְּעֻזַּת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֵדֶר כִּי תִצְאָ, ז' אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל מְרִים תַּחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

מָה אָמַר לָךְ, מוֹבָא בְּשִׁלְחֵן עֲרוֹךְ (יורה דעה סימן רמ"ו סעיף ו') אֲשֶׁה
שְׁלֵמֵדָה תּוֹרָה - יֵשׁ לָהּ שָׂכָר, אֲבָל לֹא כְשֹׁכֵר הָאִישׁ, מִפְּנֵי שְׂאִינָה מְצוּיָה
וְעוֹשָׂה. וְאַף עַל פִּי שֵׁישׁ לָהּ שָׂכָר, צוּר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁלֹּא יִלְמַד
אָדָם אֶת בֵּיתוֹ תּוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁרַב הַנְּשִׁים אֵין דַּעְתָּן מְכוּנָת לְהַתְלַמֵּד,
וּמוֹצִיאֹת דְּבָרֵי תּוֹרָה לְדִבְרֵי הַבָּאִי, לְפִי עֲנִיּוֹת דַּעְתָּן. אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל
הַמְּלַמֵּד אֶת בֵּיתוֹ תּוֹרָה כְּאֵלוֹ מְלַמֵּדָה תְּפִלוֹת (פְּרוּשׁ: דְּבַר עֲבָרָה). בְּמָה
דְּבָרִים אָמוּרִים? תּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה, אֲבָל תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב לֹא יִלְמַד אוֹתָהּ
לְכַתְחֹלָה, וְאֵם מְלַמֵּדָה אֵינוֹ כְּמְלַמֵּדָה תְּפִלוֹת. הִגָּה: וּמְכַל מְקוּם חֵיבַת
הָאֲשֶׁה לְלַמַּד דִּינִים הַשְּׂיִכִּים לְאֲשֶׁה, וְאֲשֶׁה אֵינָה חֵיבַת לְלַמַּד אֶת בְּנָהּ
תּוֹרָה, וּמְכַל מְקוּם אִם עוֹזֵרֶת לְבָנָהּ אוֹ לְבַעֲלָהּ שֵׁיעֲסִקוּ בַּתּוֹרָה חוֹלְקַת
שָׂכָר בְּהַדְיָהּ; עֵינֵי שָׂם.

עַם כָּל זֹאת אֲנַחְנוּ מוֹצְאִים שְׁבַמְשַׁךְ הַדּוֹרוֹת הָיוּ נְשִׁים שֶׁהָיוּ
חֲכָמָנִיּוֹת וּבִקְיָאוֹת בְּכָל הַתּוֹרָה.

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים מְבִיאִים (בְּרִכּוֹת ז.) שְׁבַרְוֹרֵיהָ אֲשֶׁתוֹ שֶׁל רַבִּי
מְאִיר הַתּוֹכְחָה עִם בַּעֲלָהּ: רַבִּי מְאִיר רָצָה לְהַעֲנִישׁ אֶת הַיָּי בְּרִיּוֹנִי,
וְאָמְרָה לוֹ אֲשֶׁתוֹ יִתְמוּ חֲטָאִים כְּתִיב וְלֹא חוֹטְאִים. וְכֵן בְּנוֹתָיו שֶׁל
רַשִׁ"י הָיוּ בִקְיָאוֹת בַּתּוֹרָה. וְכֵן מוֹבָא בְּמַגֵּן אֲבָרָהֶם (הַלְכוֹת יוֹם טוֹב)
שֶׁהֵבִיא קְשִׁיָּא מְאֹמוֹ שֶׁל הַסַּמ"ג בְּעֵינֵי בְּרַכַּת הַדְּלָקַת הַנֵּר בְּיוֹם טוֹב,
וְהִיא הֵיטָה חֲכָמָה בַּתּוֹרָה וּבִירְאָת שָׁמַיִם. וּמְצִינוּ שֶׁהִגְאוּן ה'חֹת
יְאִיר' קָרָא אֶת הַסֵּפֶר עַל שֵׁם אָמוֹ שֶׁהָיָה שְׁמָה 'תּוֹה', וְהִיא הֵיטָה
חֲכָמָה מְאֹד וּבִקְיָאָה בְּכָל הַש"ס. וְכֵן הַר"שׁ מְקִינּוֹן בְּסֵפֶר ה'הַפְּרִיטוֹת'

שלו מביא: מצינו אשה נזכרת בברייתא חולקת עם התנאים בתוספתא דכלים, פרק א' בבבא מציעא, וסיים הר"ש: זה חדוש להמצא אשה בין התנאים. וכתב עליו החיד"א כי האשה הנזכרת בתוספתא בכלים פרק א', אתה מוצא שם שהיא ברוריה בתו של רבי חנינא בן תרדיון ואשת רבי מאיר, וכן איתא (פסחים ס"ב:) ברוריה דביתהו דרבי מאיר בריתה דרבי חנניה בן תרדיון, דתניא תלת מאה שמעתתא ביומא משלש מאה רבוותא וכו', עין שם. וכן מצינו בתוספתא דכלים בבא קמא פרק ד' שהיא חולקת עם אביה רבי חנינא בן תרדיון, עין שם. וכן מצינו (עירובין נ"ג:) ברוריה אשכחתייה לההוא תלמידא דהוה קא גריס בלחישיה. בטשה ביה, אמרה ליה: לא כף כתוב (שמואל ב' כ"ג ה) "ערוכה ככל ושמרה"? אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך - משתמרת, ואם לאו - אינה משתמרת; עין שם. וכן במשך הדורות היו הרבה נשים שהיו בקיאות בתורה.

הרי שלך לפניך, אם מישהי דוחקת את עצמה ולומדת תורה, זכתה לעצמה.

העקר ראי להתחנן שזו בודאי מצוה, ובפרט בעתים הללו שהנסיונות קשים מאוד מאד, מה טוב ומה נעים שתזכי להתחנן, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות.

המאחל לך ברכה והצלחה מן השמים
וכתיבה וחתימה טובה...

ב' תשפב.

**אני עומד להתחיל עבודה חדשה כשבוע לפני
הנסיעה לאומן. האם עלי להודיע לבעל הבית מראש
על הנסיעה?**

שאלה:

מאת נחמן: שלום למו"נו שליט"א. התקבלתי לעבודה
בחנות מפלתי, ואני צריך להתחיל אותה בדיוק שבוע לפני
ראש השנה. האם אני צריך להודיע מראש לבעל הבית שאני
עומד לנסע לאומן לימי ראש השנה ולהעדר כשבוע?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל נחמן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

לדעתך, בודאי שאתה צריך להודיע לו, כי אחרת אתה מטעה
אותו, ועל דעת זה הוא לא קבל אותך, שכבר אחרי השבוע הראשון
שתעבד תברח לו, ולכן אתה כן צריך להודיע לו, אלא מה, תגיד
לו שזה בסך הכל נסיעה של שבוע, וככה כל השנה אתה לא נוסע,
ואתה תעשה את העבודה שלך בנאמנות גדולה מאד, ואז לדעתך לא
תהיה לך שום בעיה.

כי רבנו ז"ל כבר הבטיח לנו שאף אחד לא יפסיד על ידו, ובזו
הלשון אמר: "צו מיר האט נאך קיינער נישט דער לייגט" [אצלי עוד
אף אחד לא הפסיד]. ובפרט בענין ראש השנה שאי אפשר לתאר
ולשער את גדל הזכות של אדם שנוסע לראש השנה לאומן אליו,
ומוהר"נת ז"ל אמר שכל אחד ואחד שנוסע לאומן בראש השנה, יש
לו חלק בגאולה, וחבל מאד שלא מפרסמים דבר זה, כי בפרוש גלה
לנו רבנו ז"ל (חיי מוהר"ן סימן ת"ה) הראש השנה שלי הוא חדוש גדול,

והשם יתברך יודע שאין הדבר הזה בירשה מאבותי, רק השם יתברך נתן לי זאת במתנה, שאני יודע מהו ראש השנה. לא מבעיא אתם כלכם, בודאי תלויין בראש השנה שלי, אלא אפלו כל העולם כלו תלוי בראש השנה שלי; ואמר רבנו ז"ל לענין ראש השנה שלו (חיי מוהר"ן סימן ת"ו) שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תקון בשום אפן, אף על פי כן בראש השנה יכולין אפלו הם לקבל תקון. אף על פי שבכל השנה אפלו הוא בעצמו ז"ל לא היה יכול לתקנם, אבל בראש השנה גם הם יכולים לקבל תקונים. כי אמר שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות.

ואני כבר לא מדבר מאלו החצופים שקוראים את עצמם על שם רבנו ז"ל, ומונעים בני אדם מלנסע על ראש השנה בכל מיני תרוצים וטענות מטענות שונות וכו', זה בא מגאות וכבוד וכו', ששם לא יקבלו את זה וכו', או משאר טעמים של הכל שאין להם שום שחר, והם סתם חצופים שמדברים פתוח נגד רבנו ז"ל, כי רצונו היה שנהיה שמה בראש השנה, עד כדי כך שהתבטא רבנו ז"ל שהתלונן לפניו שהיה נחא לו יותר להיות אצלו על שבת שובה ולא על ראש השנה, כי אין לו מקום לעמד שם בבית המדרש, וגם אין לו אכסניא טובה לאכל וללון, ומחמת זה דעתו מבלבלת מאד ואינו יכול להתפלל בכונה, על כן היה טוב לפניו יותר להיות אצלו בזמן אחר ולא בראש השנה. השיב לו רבנו ז"ל בזו הלשון: אם לאכל אם שלא לאכל, אם לישן אם שלא לישן, אם להתפלל אם שלא להתפלל (רצונו לומר שלא להתפלל בכונה כראוי). אך ורק שתהיו אצלי על ראש השנה יהיה אידך שיהיה! ואמר בלשון אשכנזי בזו הלשון: "יא עסין ניט עסין, יא שלאפין ניט שלאפין, יא דאוניען ניט דאוניען, אבי דו זאלסט ביי מיר זין אויף ראש השנה" (ובאמת כל דברים הללו הם רק דמיונות ופתיים של הבעל דבר וכו', כי תהלה לאל נראה בחוש שעל פי הרב מתפללין יותר בכונה בכלל הקבוצה הקדוש על ראש השנה, ממה שהיה מתפלל בביתו).

ואיך יכולים פרחחים לומר אחרת מדבריו ז"ל? ועוד נקראים "גדולים"... בודאי זה מאד מאד קשה לנסע, אבל מה ומי אנחנו שנתערב בעניניו של רבנו ז"ל, כיון שכל כך בקש את אנשי שלומנו והזהיר באזהרה גדולה שנבוא אליו לראש השנה, עד כדי כך שאמר (חיי מוהר"ן סימן ת"ג) הראש השנה שלי עולה על הכל. והיה פלא אצלי, מאחר שהמקרים שלי מאמינים לי ולמה לא יזהרו כל האנשים המקרבים אלי שיהיו כלם על ראש השנה איש לא יעדר? כי כל ענין שלי הוא רק ראש השנה, והזהיר לעשות כרוז שכל מי שסר אל משמעתו ומקרב אליו יהיה על ראש השנה אצלו לא יחסר איש. ומי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמח מאד מאד, כמו שכתוב (נחמיה ח) "אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו' כי חדות הוי"ה היא מעוזכם" - וזה נאמר על ראש השנה.

הרי שלך לפניך, שעל ראש השנה מכרחים להיות אצלו אף שזה בא מאד מאד קשה, ולא מפסידים כשנמצאים אצל רבנו ז"ל בראש השנה.

המאחל לך כתיבה וחתומה טובה...

ב' תשפג.

אנשים אומרים שהיום אין צדיקים גדולים כמו בדורות הקודמים. האם זה נכון?

שאלה:

מאת עידו: הרבה פעמים אני שומע אנשים שאומרים שהיום אין צדיקים גדולים וקדושים כמו שהיו בדורות הקודמים. האם זה נכון?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל עידו נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר למוהרנ"ת ז"ל (שיחות הר"ן סימן קצ"ב) מענין זה, שאין העולם רוצים להאמין שיהיו נמצאים עכשו צדיקים גדולים במעלה מאד כמו בדורות הראשונים, ענה ואמר: אם מאמינים בהשם יתברך, צריכים להאמין שיש צדיקים גם כן. כי כמו שהשם יתברך נמצא בודאי, כמו כן נמצאים צדיקים בודאי בכל דור ודור, והבן מאד; כי באמת זו עצת היצר הרע לרחק בני אדם מהצדיקים שנמצאים בכל דור ודור, שהיו יכולים לקרב את כלל נשמות ישראל אליו יתברך, ומה עושה הסמ"ך-מ"ם? הוא מכניס בלבם של בני אדם שהיום אין צדיקים, וממילא לא יכולים להתקרב אל הקדוש ברוך הוא, ואם היינו בדור הקודם או שני דורות קדם שהיו צדיקים גדולים, בודאי גם אנחנו היינו יכולים להיות צדיקים. ובאמת זו טעות, כי בכל דור ודור יש צדיקים אמתיים הדבקים בו יתברך, ובודאי צריכים לחפש ולבקש אחריהם, כי הם נעלמים ונסתרים מן העולם, וכעין שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ח') שצריכים לחפש ולבקש ביגיעות וטרחות למצא את הצדיק שיכול להאיר בו גם כן את הארת האין סוף ברוך הוא, עד שגם אצלו יהיה ברור וזכוף המדמה, וירגיש את אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונפלא מאד, כי בודאי גם עכשו יש צדיקים נוראים ונפלאים מאד, אך הם נעלמים ונסתרים מעיני כל חי, והסמ"ך-מ"ם עושה כבר מה שעושה להעלים ולהסתיר אותם לגמרי מן העולם, ומפרסם ש'קרנים ר'מאים צ'בועים - שר"ץ השרץ על הארץ, העקר שלא יתגלו הצדיקים האמתיים שיש בכחם להגביה את כלל נשמות ישראל אליו יתברך, וזה קורה בכל דור ודור, ואחרי שהצדיקים נסתלקים, אזי מתגלה גדלתם ובני אדם מורטים את שערות ראשיהם: "איי... איך לא זכינו להתקרב אליהם

בחיים חיותם", אבל כבר מאחר וכו' וכו', ובודאי יש צדיקים בכל דור ודור שיש בכחם לקרב את כל הדור אליו יתברך, אבל הסמ"ך-מ"ם מעמיד עליהם רשעים ארורים שמדברים עליהם כל דבר אסור, ומעלימים ומכסים ומסתירים אותם מן העולם.

ובענין מה שאמר רבנו ז"ל (שם) אם מאמינים בהשם יתברך, צריכים להאמין שיש צדיקים גם כן. כי כמו שהשם יתברך נמצא, בודאי כמו כן נמצאים צדיקים בודאי בכל דור ודור; ובזה פרש הרב הקדוש רבי שלמה מראדומסק זכותו יגן עלינו (תפארת שלמה על מועדים - לחנכה) מה שאנו אומרים בגסח הברכה "צור כל העולמים צדיק בכל הדורות" - שרצונו יתברך היה שיהיה צדיק בכל הדורות אשר יעבד את השם יתברך במסירות נפש, ועל ידי זה יבואו כל הנסים והישועות בכל דור, עין שם.

הקדוש ברוך הוא יעזר שנזכה להיות מקרבים אל הצדיקים האמתיים שבכל דור ודור, ונזכה לבוא לתקוננו הנצחי.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשפד.

**בחצי השנה האחרונה ארעו לנו שלש תאונות דרכים.
מה עלינו להבין מכך?**

שאלה:

מאת רחל: לכבוד הצדיק. בחצי השנה האחרונה ארעו לנו שלש תאונות דרכים, כאשר יש מכנה משותף בין כל התאונות - הנהגים הפוגעים פגעו בנו מאחורה, אף רמת הפגיעה נהיתה קשה מתאונה לתאונה. בתאונה הראשונה נגרם לרכבנו נזק של אלפי שקלים בודדים, בתאונה השנייה הסכום של הנזק הכפיל את עצמו פי ארבע, ואלו בפעם

השלישית הנזק היה עוד יותר משמעותי, ומה גם שנגאלצנו להתפנות לחדר מיון בשל הפאבים שנגרמו לנו. עקב המכה החזקה.

הדבר תמוה בעיני, וידוע שאין מקרה בעולם. אשמח לעצתו של הצדיק: מה עלינו להבין מכך? ומה עלינו לעשות כדי שחס וחלילה לא יקרה דבר כזה שוב? תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל רחל תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

הדבר הראשון - אתם צריכים לבדק את המזוזות בביתכם אם הן כשרות או לא, כי 'מזוזות' זה שתי מלים - זו מות; אם יש מזוזות כשרות בבית נצולים ממתה. וכן הבעל שיבדק את התפלין שלו, וכן תקבלו על עצמכם לשמור מאד על אסור נדה החמור, שבפרוש ספרו לנו חכמינו הקדושים (שבת י"ג). תני דבי אליהו: מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה, ומת בחצי ימיו. והיתה אשתו נוטלת תפליו ומחזרתם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ואמרה להם, כתיב בתורה (דברים ל') "כי הוא חייך וארך ימך", בעלי ששנה הרבה וקרא הרבה, ושמש תלמידי חכמים הרבה מפני מה מת בחצי ימיו? ולא היה אדם מחזירה דבר. פעם אחת נתארחתי אצלה והיתה מסיחה כל אותו מארע. ואמרתי לה בתי, בימי נדוּתך מה הוא אצלך? אמרה לי חס ושלוש, אפלו באצבע קטנה לא נגע בי. בימי לבוּניך מה אצלך? אכל עמי, ושתה עמי, וישן עמי בקרוב בשר, ולא עלתה דעתו על דבר אחר. ואמרתי לה ברוך המקום שהרגו, שלא נשא פנים לתורה, שהרי אמרה תורה (ויקרא י"ח) "ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב". וכן להזהר מאד מאד לשמר שבת קדש, כי שבת היא שמירה על כל ששת ימי החל, ולכן אתם צריכים לחפש ולחקר בעצמכם איך קדשת השבת אצלכם? ואיך

בענייני טהרת המשפחה? ולתקן מה שצריכים לתקן, ואז ישמר אתכם הקדוש ברוך הוא מכל רע.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"א) לפני שיוצאים לדרך כדאי לתת צדקה.

בכל פעם כשאדם יוצא מפתח ביתו, ישים את ידו על המזוזה ויתפלל תפלה קצרה: רבנו של עולם! כמו שאני יוצא עכשיו מפתח ביתי בריא ושלם, אנא תחזיר אותי חזרה בריא ושלם. וכשחוזר לביתו ישים את ידו על המזוזה ויאמר תודה קצרה: רבנו של עולם! אני מודה לך שהחזרתני לביתי בריא ושלם. אשרי אדם שזוכה להתנהג ככה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשפה.

בתי חולה בתסמנת-דאון, וההתנהגות שלה מוציאה אותי מדעתי. האם לשלח אותה לפנימייה?

שאלה:

מאת זהבה: שלום לכבוד קדשת מוהר"א ש שליט"א. יברך אתכם השם על כל פעלכם למען כלל ישראל. ברצוני להתייעץ עם הרב: יש לי בת בגיל עשרים ושש, שחולה בתסמנת דאון, היא חיה אתי בביתי ואני קשורה אליה מאד. היא נוטלת כדורים שאמורים למנוע חרדה, אך הם לא ממש עוזרים, ולעתים קרובות היא משמיעה כל מיני קולות שהופכים לצעקות שמוציאות אותי מדעתי. לאחרונה כל מיני גורמים הציעו לי לשלח אותה למסגרת בפנימייה, אך קשה לי לחשב על זה שהיא לא תהיה לידי.

רצינו לשמע את דעתכם: האם לשלח אותה לפנימייה? והאם

עליה להמשיך לטל את הכדורים אף שהם לא כל-כך עוזרים
לה? תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תצא, ז' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל זהבה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

על השאלה שאת שואלת, זה לא כל כך פשוט לענות, כי זה
ענין של דיני נפשות וכו', ועל זה אי אפשר לענות כלל. יש הורים
שתכף ומיד כשנולד להם ילד או ילדה במצב כזה וכו', כבר מוסרים
אותם לאמוץ, כי קשה להם לראות את זה וכו', ויש כאלו שמצד
הרגישות אינם יכולים לעשות כן ולמסר אותם לאחרים, והכל כפי
האדם וכו' וכו', ולכן אני לא יכול לענות על שאלה זו.

אני מכרח לחזק אתכם שתדעו שזה לא דבר פשוט, ומי שנולד
להם בן או בת עם תקמנת דאון וכו' וכו', הכל מלמעלה בחשבון
שאנחנו לא מבינים וכו', ומכרח להיות שזה מענייני הגלגול שאין
לנו משג בדברים כאלו וכו', אך עלינו לקבל את הגזרה באהבה,
אף שזה הדבר הכי קשה שרק יכול להיות, עד כדי כך שהחזון איש
זכותו יגן עלינו אמר שהורים שיש להם בן או בת כעין זה ראוי לקום
לפניהם, כאומר שהסבל והיסורים והצער והעגמת נפש והשברון לב
והחלישות הדעת שסובלים, זה אין לתאר ואין לשער כלל, ואם הם
מחזיקים מעמד ולא נשברים ראוי לקום לפניהם, ומה אנחנו יכולים
להבין את דרכי המקום ברוך הוא יתברך שמו, צריכים רק לזכור
מה שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ח) כל השמח ביסורין שבאין
עליו - מביא שועה לעולם, וזה קל יותר להגיד מלקים את זה, כי
כשבאים לאדם יסורין קשה מאד לקבל את זה, ובפרט כשיש בן
או בת חולים בבית, עם כל זאת צריכים להתחזק מאד מאד, ולדעת
מה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ה) כל שהקדוש ברוך הוא חפץ
בו - מדכאו ביסורין, ואם קבלם יראה זרע יאריך ימים. ואמרו (שם)

מה שן ועין עבד יוצא בהם לחרות, יסורין שממקין כל גופו של אדם - על אחת כמה וכמה. ואמרו (בראשית רבה פרשה ט' סימן ח') טוב מאד - זו מדת יסורין, שעל ידיה הבריות באין לחיי העולם הבא. כי באמת אי אפשר להסביר לבני אדם את היסורין והמרירות והדכאון והסבל המר שההורים סובלים כשיש להם בן או בת חולים בבית, אלו היסורים הכי קשים שרק יכולים לסבל, ומי שזוכה להתחזק בכל הכחות ואינו נשבר, עליו אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה צ"ד סימן ה') אין הקדוש ברוך הוא מיחד שמו על בריה כשהוא חי אלא על בעלי יסורין; כי מי שסובל יסורין כאלו ושותק ומקבל באהבה, על ידי זה נעשה מרכבה לשכינת עזו יתברך. ואמרו (תנחומא כי תצא) צריך האדם להחזיק טובה להקדוש ברוך הוא מזמן שהיסורין באין עליו, ולמה? מפני שהיסורין מושכין את האדם להקדוש ברוך הוא. ואמרו (ספרי ואתחנן) יהא אדם שמח ביסורין יותר מן הטובה, שאלו אדם בטובה אין נמחל לו עוון שבידו, וביסורין נמחל לו.

ולכן אני מאד מבקש אותך שתראי להתחזק ביתר שאת וביתר עז, ולא להשבר, ואף שאני יודע שזה קל להגיד וקל לומר, עם כל זאת צריכים להתחזק ביתר שאת וביתר עז, ולא להתבלבל משום דבר בעולם.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדכם שיהיו לכם כחות הנפש להחזיק מעמד ולא להשבר משום דבר.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשפ"ו.

**האם יש בעיה בכך שקבוצת נשים נוסעת באוטובוס?
מקייב לאומן עם נהג גוי?**

שאלה:

מאת גילה: לכבוד מורי ורבי שליט"א, שלום רב ובריאות
איתנה.

רכשתי כרטיס טיסה לאומן במסגרת קבוצת נשים מארגנת,
שאמורה לטוס בעוד כשבוע. התחלתי להתכונן לנסיעה,
אך לפתע מישהי אמרה לי שבנסיעה שלנו יש בעיה רצינית
- מפני שכלנו נשים והנהג שאמור להסיע אותנו משדה
התעופה לאומן הוא גוי, יש כאן בעיה חמורה של אסור יחוד,
ולכן אסור לנו לנסע בצורה כזו.

האם יש צדק בדבריה ואנו צריכות לבטל את הנסיעה,
מה שייחייב אותנו בקנס כספי? חשוב לי לציון, שהנסיעות
באוטובוסים עם הנהג יתבצעו בשעות היום בלבד ולא בלילה.
אשמח מאוד לחוות דעתו של הרב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל גילה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

מאחר שיש קבוצה גדולה של נשים, וכן נוסעים רק ביום, אזי
רב הפוסקים מתירים, ואין חשש לאסור יחוד, כי גבר אחד עם הרבה
נשים ובפרטיות כשהנשים דרכן לקנאת אחת על השנייה וכו', וכו',
אזי לא שיה אסור יחוד.

בודאי כדאי לקחת נהג שמכירים אותו אישית שהוא הגון וזו
האמנות שלו, והוא לא רוצה שיתקלקל השם שלו.

בְּוֹדָאֵי מַה טוֹב וּמַה נְעִים כְּשֶׁהַנָּשִׁים יַחְזִיקוּ אֶת עֲצָמָן בְּיַחַד וְיִלְכוּ בְּיַחַד, וְשֵׁלָא תִּשְׁאָר אִשָּׁה אַחַת לְבַד בְּאוֹטוֹבוֹס וְכוּ', כִּי זֶה בְּוֹדָאֵי יַחֲוּד, רַק שְׂתֵּהֵינָה כָּל הַקְּבוּצָה יַחַד בְּכָל הַדְרָךְ.

יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂתִזְכִּי לְנִסְעֵ אֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל וְלַפְעֵל שְׁמָה כָּל מַה שְׂאֵת צְרִיכָה לַפְעֵל, כִּי אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעַר כָּלֵל אֶת גְּדֵל מַעֲלַת הָאִשָּׁה שְׂזוּכָה לְהִיּוֹת אֶצֶל צִיּוֹן רַבְּנוּ ז"ל, שְׂהַבְטִיחַ הַבְּטָחָה כְּזוֹ שְׂשׁוּם צְדִיק בַּעוֹלָם לֹא הַבְטִיחַ.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תשפז.

**מוֹבָא בְּתוֹרָה רנ"ז: "עַל פִּי מַעֲשֵׂה שְׂהַנִּיחָה לוֹ אָמוּ
צוֹאָה". הֵיכֵן מְבָאֵר הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה?**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת אֱלֹהִים: שְׁלוֹם לְצַדִּיק הַקְּדוֹשׁ! מוֹבָא בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן (חֶלֶק א, סִימָן רנז): "כִּי תָבֵא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ" וְכוּ' עַל פִּי מַעֲשֵׂה וְכוּ' שְׂהַנִּיחָה לוֹ אָמוּ צוֹאָה, שְׂמִי שְׂאִינּוּ יָכוֹל לְסַבְּלוֹ לֹא יִנִּיחֵנוּ לְהִיּוֹת אֶצֶלּוֹ, וְאִם לֹא יִצְטָרֵךְ לְעֲזֹר מִהַרְחֻקִּים עַל הַקְּרוֹבִים אֶצֶלּוֹ" וְכוּ'. הֵיכֵן מְבָאֵר הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה וּמַה פְּשָׁרוֹ?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֲזֶרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רַבִּיעִי לְסֻדֵּר כִּי תֵצֵא, ח' אָלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל אֱלֹהֵינוּ גֵּרֵי יֵאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה מוֹבָא בְּכַתְּבֵי יָד שֶׁל רַבֵּי אֶלְטֵר מְטַעֲפֵלִיק ז"ל שְׂשִׁמַּע אֶת זֶה מִגִּיסוֹ רַבֵּי אַבְרָהָם בֶּן רַבֵּי נַחֲמָן מְטוּלְטְשִׁין זְכוֹתוֹ יָגֵן עֲלֵינוּ, שְׂרַבְּנוּ ז"ל הִיָּה לוֹ נִסְיוֹן קָשָׁה מְאֹד מְאֹד מֵאִיזָה אִשָּׁה חֲצוּפָה

וכו', בהיותו בעיר מעז'בוז' לבקר את ההורים שלו, ותבעה את רבנו ז"ל וכו', ותכף ומיד ברח רבנו ז"ל מעיר מעז'בוז' ואפלו שלא נפרד מההורים שלו, והחצופה רצה אחר העגלה וכו', ורבנו ז"ל האיץ בבעל-עגלה שיסע מה שיותר מהר, וכך נצול ממנה.

ופעם אחת ישב רבנו ז"ל בחדרו לבה, ונכנס האח של האשה והיה קלסתר פניו נדמה בדיוק כמו האשה החצופה (כדומה שהיו תאומים), ורבנו ז"ל לא דבר אתו כלל, ונכנסה בתו של רבנו ז"ל אדל עליה השלום וראתה שרבנו ז"ל עושה פרצופים וכו', כאלו הוא רוצה שיוציאו אותו משם, ויצאה בחוץ וקראה אחד מאנשי שלומנו והוא אשר הוציא את האיש הזה מביתו, ואז נתקים את הצוואה שאמרה לו אמו שמי שאינו יכול לסבלו לא יניחנו להיות אצלו, ואם לאו יצטרך לעזר מהרחוקים על הקרובים אצלו וכו', והאיש הזה אחר שהוציאו אותו מרבנו ז"ל הלך וקנה אצל ערל אחד שמכר פרות שעדין לא היו ראויים למאכל אדם, ומחמת שהיה רעב מאד ואכל הרבה פרות, ועל ידי זה קלקל את קבתו וכו', ומת על הרחוב.

וזה הקשר של כל המאמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רנ"ז) כי כשאוכל יותר מצרכו זה המאכל מזיק לו, כי כל דבר יש לו שרש שיש לו חיות ממנו, כגון הסמים יש להם חיות ממה שהאדם לוקח אותם לרפואה, וכן המאכלים יש להם חיות מזה שהאדם אוכל אותם ומקבל חיות מהם, מזה יש חיות להמאכלים, אבל כשאוכל יותר מצרכו אין לזה המאכל ממי לקבל חיות, מאחר שאין האדם צריך אליו, והוא דומה כאלו הניחו האדם לתוך כלי שבוודאי אינו מקבל חיות משם, ועל כן המאכל מבקש לו חיות להחיות עצמו, ואזי הוא מוציא החיות של האדם ועל ידי זה הוא מזיק להאדם, ומחמת זה נצטרפין עמו אפלו שאר המאכלים ומזיקים לו; עין שם.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשפח.

**האם צריכים להגיד את תפלת הדרך בשם ומלכות?
והאם לאמרה בתוך העיר או מחוצה לה?**

שאלה:

מאת נתנאל: מה דעתו של הצדיק לגבי אמירת תפלת הדרך: האם צריך לאמרה בשם ומלכות? ומתי יש לאמרה: בתוך העיר, או לאחר שיוצאים מהעיר לגמרי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל נתנאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

הלכה מפרשת היא בשלחן ערוך (ארח חיים סימן ק"י סעיף ד') היוצא לדרך יתפלל יהי רצון מלפניך הוי"ה אלקינו ואלקי אבותינו שתוליכנו לשלום וכו', וצריך לאמרה בלשון רבים, ואם אפשר יעמד מלילך כשיאמנה, ואם ה"ה רוכב אין צריך לירד. אין צריך לומר אותה אלא פעם אחת ביום, אפלו אם ינוח בעיר באמצע היום, אבל אם דעתו ללון בעיר ואחר כך נמלך ויצא ממנה לעבר חוצה לה או לשוב לביתו, צריך לחזור ולהתפלל אותה פעם אחרת.

הר"ם מרוטנבורג כשהיה יוצא לדרך בבקר היה אומר אחר יהי רצון, כדי להסמיכה לברכת הגומל חסדים ותהיה ברכה הסמוכה לחברתה.

אומר אותה אחר שהחזיק בדרך, ואין לאמרה אלא אם פן יש לו לילך פרסה, אבל פחות מפרסה לא יחתם בברוך, (ולכתחלה יאמר אותה בפרסה ראשונה), ואם שכח מלאמרה יאמר אותה כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא הגיע תוך פרסה הסמוכה לעיר שרוצה ללון בה, ומשם ואילך יאמר אותה בלא ברכה.

וְזוּ הֵלְכָה מִפְּרֻשֵׁת שְׂכָךְ צְרִיךְ לְהִתְנַהֵג, עִם כָּל זֹאת, מֵאַחַר שְׁהִיּוּם כָּל הַדְּרָכִים בְּחֻזְקַת סִפְּנָה, יְכוּל הָאָדָם לֹמַר בְּכָל פְּעַם שְׂנַכְנַס בְּרִכָּב כְּדִי לְנַסֵּעַ בְּדֶרֶךְ יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ וְכוּ', וְכוּ', אָבָל אֵינּוּ מְסִים בְּרוּךְ אַתָּה הוֹי"ה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, כִּי סֵתָם יְהִי רְצוֹן יְכוּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לֹמַר וּלְחַדֵּשׁ מִדְּעֵתוֹ, וְכֵן יְכוּל לֹמַר אֵת הַפְּסוּק (בְּרֵאשִׁית ל"ב ב'-ג') "וַיַּעֲקֹב הֶלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹקִים: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחְנֶה אֱלֹקִים זֶה", בְּשֵׁם הוֹי"ה אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מִימִינִי מִיְּכָאֵל, וּמִשְׂמָאלִי גְבֻרֵי אֱלֹקִים, מִלְּפָנֶי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֵאַחֲרֵי רַפְּאֵל, וּמֵעַל רֵאשִׁי שְׂכִינַת אֱלֹהִים, וְדַבֵּר זֶה הוּא יְכוּל לְהִגִּיד בְּכָל פְּעַם, כִּי הוּא לֹא מְסִים עִם בְּרִכָּה, וְזוֹ סִגְלָה לְהַנְצִיל מִתְּאוֹנַת דְּרָכִים וּמִכָּל מִינֵי מִשְׁחִיתִים.

רַבְּנּוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' סִימָן ל"א) לְפָנֶי שְׂיוּצָאִים לְדֶרֶךְ כְּדָאֵי לְתַת צְדָקָה.

בְּכָל פְּעַם כְּשֶׁאָדָם יוֹצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ, יִשִּׁים אֵת יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וַיִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצֵרָה: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! כִּמוֹ שְׂאֲנִי יוֹצֵא עֲכָשׁוּ מִפֶּתַח בֵּיתִי בְּרִיא וְשָׁלֵם, אֲנִי תַחֲזִיר אוֹתִי חֲזָרָה בְּרִיא וְשָׁלֵם. וְכִשְׁחֹזֵר לְבֵיתוֹ יִשִּׁים אֵת יָדוֹ עַל הַמְּזוּזָה וַיֹּאמֶר תּוֹדָה קְצֵרָה: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אֲנִי מוֹדָה לָךְ שֶׁהִחֲזַרְתָּנִי לְבֵיתִי בְּרִיא וְשָׁלֵם. אֲשֶׁרִי אָדָם שׁוֹזְכָה לְהִתְנַהֵג כְּכֹה.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תשפט.

**בְּנִגּוּד לְשָׁנִים קוֹדְמוֹת, הַשָּׁנָה אֵין לִי שׁוּם הַתְּעוֹרְרוֹת
כְּרֵאוּי לְחַדֵּשׁ אֱלֹל**

שְׁאַלָה:

סֵאת אור: שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְכָבוֹד מוֹרְנוֹ וְרַבְּנּוֹ! רֵאשִׁית אֶפְתַּח

בתודה גדולה על כל העצות וההכונה, אין לשער כמה שאתה עוזר לי ומחזק אותי ואת הקרובים אלי, פשוט תודה!
הנה נכנס כבר חדש אלול, ואני מרגיש לראשונה שונה ממה שהרגשתי בחדש אלול בחמש השנים האחרונות מאז שחזרתי בתשובה. עד השנה, תמיד כשנכנס אלול, רעדתי מפרח מיזם ראש השנה, חששתי מענשים כבדים, ושיקרו לי דברים לא טובים חס ושלום, והיתה לי התעוררות גדולה, סליחות ובכיות וכו'. והנה השנה, אני מרגיש אחרת - אני מרגיש שמח ובטוח, בפרט שאני יודע שאני עומד לנסע לאומן לימי ראש השנה, וזה נוסף בי בטחון שבדאי אזכה לשנה טובה ומתוקה בזכותו של רבנו ז"ל.

מאז ראש השנה האחרון, אני אזכה (והרבה בזכותכם) להתבודד בכל יום ולדבר עם הקדוש-ברוך-הוא, לבקש סליחה ולעשות תשובה, וברוך השם אני מרגיש כל השנה כמו באלול - "המלך בשדה", אף מפריע לי שאני לא מרגיש צרך פנימי לעשות תשובה, ואין לי שום התעוררות מיוחדת כראוי לחדש אלול. אשמח לדברי חזק מהרב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אור נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ידוע שהרב הקדוש רבי יודל מדאשיב זכותו יגן עלינו תלמיד רבנו ז"ל בא פעם אליו והתלונן לפני רבנו ז"ל שאין לו שום התעוררות בלבו וכו', ושאל אותו רבנו ז"ל: תאמר אצל איזה צדיק מקבלים התעוררות וכו'? כאומר שאדם צריך לחזור תמיד אליו יתברך, ולא יצפה שתהיה לו התעוררות וכו', או שיוכל לבכות וכו', או שיהיה לו שברון לב וכו', אדם צריך לבוא בתמימות ובפשיטות תמיד אליו יתברך, ולדבר עמו כאשר איש מדבר לרעהו בלי שום

חכמות והשכלות כָּלֵל, וְזֶה יָבִיא אוֹתוֹ לְדַבְּקוֹת אֲמִתִּית שְׁיִרְגִישׁ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שְׂיֵאִיר עָלָיו מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּעֶצְמוֹ תָּמִיד.

וּכְבָר אָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (שיחות ה"ז סימן קנ"ד) שְׁעָקַר מִה שְׁהִיָּע לְמַדְרַגְתּוֹ הוּא רַק עַל יְדֵי עֲגִינַת פְּרֶאֶסְטִיק (פְּשִׁיטוֹת) - שְׁהִיָּה מְדַבֵּר הֶרְבֵּה וּמְשִׁיחַ הֶרְבֵּה בִּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ, וְאָמַר תְּהִלִּים הֶרְבֵּה בְּפְשִׁיטוֹת. וְעַל יְדֵי זֶה דִּיקָא הִגִּיעַ לְמָה שְׁהִיָּע. וְאָמַר: אִם הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׁהִשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יַעֲשֶׂה מִמֶּנִּי מַה שְׂאֵנִי עֵתָה, דְּהִינּוּ חֲדוּשׁ כְּזֶה, הִיִּיתִי עוֹשֶׂה בְּיוֹם אֶחָד מַה שְּׁעֲשִׂיתִי בְּשָׁנָה כְּלָה (כְּלוֹמַר שְׁהִיָּה מְזַדְרָז כֹּל כֶּף בְּעִבּוּדָתוֹ עַד שְׁמָה שְׁהִיָּה עוֹשֶׂה וְעוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּשָׁנָה כְּלָה הִיָּה עוֹשֶׂה בְּיוֹם אֶחָד), וְהִיָּה מִתְגַּעְגַּע מְאֹד אַחֵר מְעַלֵּת הַעֲבוּרָה שֶׁל פְּרֶאֶסְטִיק (פְּשִׁיטוֹת) בְּאֲמַת, וְאָמַר: אִי אִי פְּרֶאֶסְטִיק. גַּם אָמַר שְׂדַבֵּר עִם כְּמָה צְדִיקִים גְּדוֹלִים וְאָמְרוּ גַם כֵּן שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְמַדְרַגְתָּם כִּי אִם עַל יְדֵי עֲגִינַת פְּרֶאֶסְטִיק, שְׁעָסְקוּ בְּעִבּוּדְתָם עֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּפְשִׁיטוֹת גְּמוּר בְּהִתְבּוּדְרוֹת וְשִׁיחָה בִּינוֹ לְבִין קוֹנוֹ וְכוּ' וְעַל יְדֵי זֶה דִּיקָא הִגִּיעוּ לְמָה שְׁהִיָּעוּ.

וְלִכֵּן רָאָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם בִּימֵי אֱלוֹל הַקְּדוּשִׁים לְדַבֵּר עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּלִי שׁוּם חֲכָמוֹת וְהַשְּׁכָלוֹת כְּלָל, וְלִבְקֵשׁ רַחֲמִים מִלְּפָנָיו שְׁיִמְחַל לָךְ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, וְתַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה עַל תְּשׁוּבָה בְּכָל פֶּעַם, וְאֵל תִּבְלָבֵל אֶת עֶצְמְךָ מִשׁוּם בְּלָבוּל שְׁבַעוּלָם.

מַה טוֹב וּמַה נָּעִים בָּאֵם תִּזְכֶּה לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם בִּימֵי אֱלוֹל הַקְּדוּשִׁים הָאֵלוֹ אֶת הַמְּאָמֵר בְּלִקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק א' סִימָן קמ"א, וְלוֹמַר עָלֶיךָ אֶת הַתְּפִלָּה בְּלִקוּטֵי תְּפִלוֹת תְּפִלָּה פ"ה:

תּוֹרַה קמ"א

אִם יִזְכֶּה שְׁיִרְגִישׁ בְּאֲמַת כָּאֵב חֲטָאִיו הִינּוּ כְּשִׁימוּל אֶת עֶרְלַת לְכַבּוֹ. כִּי כֹל זְמַן שְׁלָבוֹ עָרַל וְאָטוּם, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהִרְגִישׁ בְּאֲמַת, רַק כְּשִׁימוּל אֶת עֶרְלַת לְכַבּוֹ, וְיִהְיֶה לוֹ חֶלֶל בְּלֵב, וְאִזִּי יִרְגִישׁ לְכַבּוֹ בְּאֲמַת גְּדֹל כָּאֵבוֹ, וְיִצְטַעַר וְיִתְחַרַּט בְּאֲמַת. וְאִזִּי מִגְּדֹל הַחֲרָטָה, יִרְגִישׁוּ גַם כָּל הַלְּכָבוֹת שֶׁל כָּל הַטְּפוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנּוּ, וְלִכֵּל

מקום שנמשכו, ירגישו שם במקום שהם, הן אותם שנמשכו ממנו ונתהוו מהם בניו ממין בני אדם, והן אותם שנמשכו ממנו למקום אחר חס ושלום, וגם שם יש להם לב ושאר איברים. ואזי פשימול את לבבו, וירגיש לבבו גדל כאבו, ויתחיל להצטער ולהתחרט באמת, אזי ירגישו שם כל הלכבות של הטפות, ויתודע להם האמת האיהם מטלים במקום טנופות בשאול תחתית. פי מתחלה נדמה להם שטוב להם, כי הן מזיקי עלמא. רק אחר - כך כשנמול לבבם, על - ידי שנמול לבב אביהם, אזי מרגישין היכן הם, ומתחילין לקונן ולהצטער, ונעשה שם רעש גדול ביניהם. וזהו (דברים ל): "ומל הוי"ה אלקיה את לבבך, ואת לבב זרעך", הינו פשימול השם את לבבו, ימול גם לבב זרעו. ולהיכן שנמשך הזרע, הן למין בני אדם, אזי מחיבים בניו שיירגישו גם - כן הרהור תשובה על ידי שנמול לבב אביהם. וכן אם נמשך למקום אחר חס ושלום, אזי ימולו שם הלכבות וירגישו כנ"ל:

והזמן המסגל לזה הוא חדש אלול, פי אלול ראשי - תבות א'ת ל'בבך ו'את ל'בב. הינו שימול השם את לבבו ואת לבב סתם התלוי בו, להיכן שנמשך כנ"ל. הינו הלב של הטפות לאיזה מקום שנמשכו, אם שנמשכו ונתהוו מהם בניו מין בני אדם, והן שנמשכו, חס ושלום, למקום אחר וגם הם בניו, והם תלויים בו. ועל כן כשנפטר האדם הם הולכים אחר המטה ומקוננים עליו, כמו בניו ממש ממין אדם, אף שזה שהם הולכים ומקוננים אחריו, הוא לו לבזיון ולחרפה גדולה, רחמנא לצלן רחמנא לצלן מענשים הללו כידוע:

תפלה פ"ה המיסדת על תורה זו:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי, שתעזרני ותושיעני ותזכני ברחמיך הרבים ובחסדיך העצומים, שאזכה מהרה להרגיש באמת כאב חטאי ועוונותי ופשעי הרבים

והגדולים והעצומים מאד מאד עד גבהי שמי שמים, ועמקו מתהום רבה וכבדו מחול ימים, ורבו מעפר הארץ, ועצמו משערות ראשנו, וגבהו מנשמת רוח אפנו ובפרט החטאים של פגם הברית, פגם טפי המח שיצאו ממני לבטלה בשוגג ובמזיד באנס וברצון, אשר אם הייתי מתחיל להרגיש עצם הפאב של הפגם הגדול והנורא הזה, איני יודע אם הייתי יכול לחיות אפלו שעה אחת, כאשר הודעת לנו על-ידי צדיקיך האמתיים עצם הפגם הזה, אשר על ידי זה מאריכין חרבן בית המקדש ומעכבין הגאולה ומורידין את השכינה בגלות חס ושלום, וממשיכין נשמות ערטלאין במדור הקלפות, ונבראין מכל טפה וטפה מזיקי עלמא רחמנא לצלן רחמנא לצלן, ושאר פגמים עצומים ונוראים הנעשים על-ידי-זה כי כל התורה תלויה בתקון הברית שהוא יסוד הכל, ובעון זה פוגמין בכל הכ"ב אתון דאורייתא שהטפה כלולה מהם וכו' וכו' ובאמת לבי אטום ומבלבל ומעקם כל כך עד שאיני מרגיש כלל כאב עוונותי העצומים והרבים והגדולים מאד מאד, אפלו בשאני מדבר מהם אוי לי וי לי, אוי לי וי לי, ואם אמר אלק פעמים אוי לי וי לי, עדין איני מרגיש כלל מה אמר מה אדבר, מה אתאונן מה אמר מה אדבר מה אצטדק, אך אתה מרחם על כל בשר ואתה צופה ומביט עד סוף כל הדורות ואתה עתיד לתקן אותנו כלנו כאשר הבטחתנו, על-כן שטחתי אליך כפני, גואל חזק היה בעזרי ולמדני והורני בכל עת, באיזה דרך באיזה אופן אזכה לשוב אליך באמת, מרע לטוב ממנות לחיים, כי מר לי מאד:

אבי יוצרי וגואלי ופודי, עזרני והושיעני חיש קל מהרה שאזכה לשוב אליך באמת ובלב שלם ומל את ערלת לבי הרע, ותפתח את לבי באופן שאזכה להרגיש כאב ומכאוב עוונותי העצומים עד שאזכה לצעק מן הלב זעקה גדולה ומרה כמו שראוי לי לזעק ולצעק על עוונות רבים וגדולים פאלה אוי אוי, ואזעק ואצעק ואשוע אליך באמת ובלב שלם בלב נשבר

וּנְדָכָה מְקִירוֹת הַלֵּב, עַד שִׁירְגִישׁוּ גַם כָּל הַלְּבָבוֹת שֶׁל כָּל הַטְּפוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִמֶּנִּי לְכָל מְקוֹם שֶׁנִּמְשְׁכוּ, הֵן אוֹתָן הַטְּפוֹת שֶׁנִּמְשְׁכוּ בְּהֵתֵר וְנִתְהוּוּ מֵהֶם בְּנֵי שִׁיחִיו לְאַרְךָ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבִים, הֵן לְהַבְדִּיל אוֹתָן הַטְּפוֹת שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנִּי לְבִטְלָה בְּשׂוֹגֵג אוּ בְּמִזִּיד, וְנַעֲשֶׂה מִכָּל טֶפֶה וְטֶפֶה מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה אוֹי לִי וִי לִי, וְכֵלָם יִהְיֶה נִמּוּל לְבַבְכֶם, וִירְגִישׁוּ כֵּלָם בְּכָל מְקוֹם שֶׁהֵם אֶת עֵצָם כְּאַבָּם וְצַעֲרָם וְהֵיכָן הֵם מְנַחִים בְּשִׂאוֹל תַּחְתִּיּוֹת בְּמִקְוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים שֶׁלֹּא נִתֵּן לְהִזְכֹּר וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה רַעַשׁ גְּדוֹל בֵּינֵיהֶם, וְיִתְעוֹרְרוּ כֵּלָם לְשׁוֹב לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בְּאַמַּת וְיִתְחִילוּ לְהִתְגַּעְגַּע וְלְהִצְטַעַר וְלִכְסֹף בְּאַמַּת לְהִתְקַן וְלְשׁוֹב אֶל יְהוָה בְּאַמַּת עַד שֶׁתְּעוֹרֵר רַחֲמֵיךָ הַטּוֹבִים, רַחֲמֵיךָ הַגְּנוּזִים, רַחֲמֵיךָ הַפְּשׁוּטִים, רַחֲמֵיךָ הַרְבִּים, עָלֵי וְעַלֵיהֶם וְתַעֲסֵק בְּתַקוּנָנוּ, וְתַגְּאֲלֵנוּ מִהֲרָה מִבְּאֵר שַׁחַת מִטֵּיט הַיּוֹן וּמִכָּל מִקְוֹמוֹת הַמְּטַנְּפִים וְהַמְקַלְקָלִים מִכֵּלָם תַּגְּאֲלֵנוּ וְתַפְדְּנוּ וְתוֹצִיאֵנוּ לְשְׁלוֹם וְתַתְּקֵנֵנוּ וְיִשִּׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת נַדְחֵי מִהֲרָה, כִּי אַתָּה חוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמֶּךָ נִדָּח וּמַל אֶת לְבַבֵּנוּ לְאַהֲבָה אֶת שְׁמֶךָ, כְּמָה שֶׁפָּתוּב: "וּמַל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת לְבַבְךָ וְאֶת לֵבב זְרַעְךָ לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבַבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ".

אָבִינוּ מִלְּפָנָיו אֵל חַי חֲלַקְנוּ צוּרָנוּ צִוָּה לְהַצִּיל יְדִידוֹת שְׂאֲרֵינוּ מִשַּׁחַת לְמַעַן בְּרִיתְךָ אֲשֶׁר שָׁמַתְּ בְּבִשְׂרָנוּ, זְכַנֵּי מִהֲרָה לְמוּל אֶת עַרְלַת לְבָבִי וּלְבַב זְרַעִי, וּבִפְרֹט בִּימֵי אֱלוֹל הַקְּדוּשִׁים זְכַנֵּי מַעֲתָה שְׂאֲזֹפָה לְהַכִּין עֲצָמֵי בְּאַמַּת, בְּאַפֵּן שְׂאֲזֹפָה בִּימֵי אֱלוֹל הַקְּדוּשִׁים שִׁיְהִיָּה נִמּוּל בְּשִׁלְמוֹת לְבָבִי וּלְבַב זְרַעִי בְּאַמַּת, עַד שְׂאֲזֹפָה בְּחַיִּים חַיּוֹתֵי שִׁיתְקֵנֵנוּ אוֹתֵי הַצְּדִיקִים אֲמַתִּים בְּשִׁלְמוֹת אוֹתֵי וְאֵת זְרַעִי וְאֵת כָּל הַתְּלוּיִים בִּי לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ וְלֹא אֲכָלָם וְלֹא אֲפָשַׁל לְעוֹלָם וָעֶד וְלֹא אֲעוֹל בְּכִסּוּפָא קַמֶּךָ, וְלֹא יִהְיֶה כַח לְהַחֲטֹאת לְרַבֵּץ עַל פֶּתַח קְבְרֵי חַס וְשְׁלוֹם, רַק אֲזַכֶּה לְתַקֵּן הַכָּל בְּחַיִּים חַיּוֹתֵי, בְּכַח וּזְכוּת הַצְּדִיקִים אֲמַתִּים, כִּי אֵין לִי שׁוֹם תְּקוּהָ וּסְמִיכָה כִּי אִם עַלֵיהֶם לְבַד, וּבְכַחֶם וְהִבְטַחְתָּם אֲנִי מְצַפִּים עֲדִין לְכָל טוֹב.

מלא רחמים חוס ורחם עלי והצילני מחרפות ובזיונות,
 שלא יהיה כח לשום מזיק ומשחית להתקרב אלי בעת מיתתי
 ולא ילכו אחר מטתי חס ושלום, רק ברחמיך הרבים תגרשם
 ממני ותבטלם בבטול גמור מעתה ועד עולם ותחוס עלי בחמלתך
 הגדולה ובחנינותיך העצומים, שאזכה לתקן בחיי את כל אשר
 שחתי, ותחוס ותמחל ותסלח לי על הפל בחיים חיותי, באפן
 שלא יהיה עלי שום דין ומשפט אחר כך אם אמנם ידעתי באמת
 כי אני רחוק מישועה כזאת, כי במה יזכה נער כמני לזה, אף
 על רחמיך הרבים אני בוטח, ועל חסדך אני נשען ולסליחותיך
 אני מקנה, ולישועתך אני מצפה, בכח וזכות הצדיקים אמתיים
 שבדורנו, ובזכות כל הצדיקים אמתיים שוכני עפר עליהם אנו
 נשענים, בהם תמכתי יתדותי לשאל כל אלה מלפניך, על כן עדין
 אני עומד ומצפה ומקנה ומיחל לישועתך הגדולה שאזכה מהרה
 לכל מה שבקשתי מלפניך כי אתה צופה לרשע וחפץ בהצדקו,
 ואם אני מתמהמה הרבה לשוב, ועוד הוספתי קלקולים ועוונות
 הרבה גדולים ועצומים בכל יום, אף-על-פי-כן עדין אני מחכה
 בכל יום שייבא גאילתי ופדות נפשי, שאזכה מהרה להתעורר
 משנתי ולקום מנפילתי ולעמד מירידתי ולחיות ממיתתי ולשוב
 אליך באמת ובלב שלם להיות כרצונך הטוב באמת אני וזרעי
 וזרע זרעי וכל זרע עמך בית ישראל מעתה ועד עולם, אמן סלה:
 המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשצ.

**אני נכשלת בהסתכליות אסורות באינטרנט, ומרגישה
 מיאשת לגמרי**

שאלה:

מאת ליאת: לכבוד הצדיק מיבנאל שליט"א. יש לי נסיונות

גדולים: יש לי בבית מחשב עם אינטרנט, ואני נכשלת ומסתכלת על דברים לא צנועים. אני מאד מיאשת מעצמי, מפני שכבר כמה פעמים נסיתי להתחזק, אף נפלתי שוב... אני מרגישה מיאשת לגמרי - מה שגורם לי לפל יותר ויותר וכמעט שאבד לי הרצון להתחזק מחדש. איך אני יכולה להתגבר על הנסיונות הקשים הללו? ואיך אפשר להתחזק גם אחרי שנפלתי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל ליאת תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

מה אמר לך, את מדברת כמו מי שמחזיק גחלים בוערים ביד ולא רוצה להפנות וכו', וכבר אמר החכם מכל אדם (משלי ו' כ"ז-כ"ח) "היחמתה איש איש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה: אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוונה".

אני מכרח להגיד לך שהיום יש בעולם קלפה עצומה שכוכשת את כל חלקה טובה, ומקררת את האמונה ואת היראת שמים מבר ישראל, ומכניסה בו כפירות ואפיקורסות, והוא הכלי משחית מחשב (מכשף) המחבר אל אינטרנט, וכן איפד, או בלקברי, או איפון וכו', וכל מיני כלי משחית הדומים זה לזה וכו', שבהם יכולים לראות כל מיני שקוץ תעוב ערם וזהום, ויכולים להתכתב עם כל מיני מפקרים וכו', עד שעל ידי זה מאמללים את עצמם וכו' ואת הילדים וכו', עד שבאים לגרושין רחמנא ליצלן, ולכן העקר ראוי לזרק מהבית את המחשב שמחבר לאינטרנט, או האיפד, או הבלקברי וכו' וכו', כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מה). אין יצר הרע שולט אלא במי שעניו רואות, ואמר החכם "אין חוצץ בפני התאוה כעצימת העינים", ואמר "אין לך אבר באברי האדם שיגרום לו מכשול כמו העינים". ואני מכרח להגיד לך שהרבה בתים נהרסו לגמרי רק מפני

שְׁהִיָּה לָהֶם מַחֲשָׁב שֶׁמַּחֲבָר לְאִינְטֵרְנֵט בְּבֵיתוֹ, וְאִם שָׁזָה נִדְמָה לָךְ כְּאִלוֹ
זוֹ הַגְּזֵמָה וְכוּ', אֲבָל רַבִּים נִפְלוּ בַּפֶּחַ בְּשִׁבְלֵי הַכְּלִי הָאֲרוּר הַזֶּה וְכוּ',
וְנִשְׁפָּר בֵּיתָם, וְלִבְסוּף הַתְּגַרְשׁוֹ רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, וְלִכְּן אֲסוּר בְּהַחֲלִט
שְׁיִהְיֶה בְּבֵית מַחֲשָׁב שֶׁמַּחֲבָר לְאִינְטֵרְנֵט, כִּי זֶה הוֹרֵס אֶת כָּל חֻלְקָה
טוֹבָה שֶׁל הַיְהוּדוּת, וּמוֹרִיד אֶת הַיְרֵאת שָׁמַיִם עַד הַשְּׁאוּל רַחֲמָנָא
לִישׁוּבָן, וְלִכְּן אֲשַׁרִּי מִי שֶׁמַּבְעֵר אֶת הַחֲמִץ הַזֶּה מִבֵּיתוֹ, וְאִזּוֹ הַשְּׂכִינָה
תִּשְׁמַר עֲלָיו.

אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתָךְ שֶׁתְּצִיֵּתִי אוֹתִי בְּדַבָּר זֶה, לִפְנֵי שְׁיִהְיֶה
מֵאַחַר מְאֹד, וְקִלְוֹנֶךָ יִתְגַּלֶּה בְּרַבִּים, שְׂאֵז תִּהְיֶי הַכִּי אִמְלִלָּה בְּחִיָּה,
וְכִבֵּר אֲמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק ב' סִימָן ק"ח) הֲלֹא הָאָדָם בְּשִׁבְלֵי
תַעֲנוּג קָטָן אֶחָד שֶׁל רְבַע שָׁעָה הוּא יָכוֹל לְאַבֵּד וְלִהְפָּסִיד כָּל הָעוֹלָם
הַזֶּה עִם הָעוֹלָם הַבָּא. וְאֲמַר בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְּנֵנוּ בְּזוֹ הַלִּשׁוֹן: "א מְעַנֵּשׁ
פּוֹן אֵינִן תַּעֲנוּגִ'ל וְעֵגֵן פּוֹן א פְּעֵרְטֵל שְׁעָה, קָאן עַר אָן וְעֵרֵן גָּאָר
דַּעַם עוֹלָם הַזֶּה מִיט דַּעַם עוֹלָם הַבָּא".

עֲלֶיךָ לְדַעַת שְׁיֵשׁ לְכָל אָדָם בְּחִירָה אִם כֵּן לְזַרֵּק אֶת זֶה אוֹ לֹא
לְזַרֵּק אֶת זֶה, הַבְּחִירָה בִּיַּדֵי הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאֲמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן
חֶלֶק ב' סִימָן ק"י) לְאֶחָד שֶׁשָּׁאֵל אוֹתוֹ: כִּי־צַד הוּא הַבְּחִירָה? הַשִּׁיב לוֹ
בְּפִשְׁטוּת: שֶׁהַבְּחִירָה הִיא בְּיַד הָאָדָם בְּפִשְׁטוּת, אִם רוּצָה עוֹשֶׂה,
וְאִם אֵינִי רוּצָה אֵינִי עוֹשֶׂה וְכוּ', [וְכֹתֵב מוֹהֲרַנ"ת ז"ל וְדַבֵּר זֶה הוּא
נִצְרָךְ מְאֹד לְדַעַת, כִּי כַּמָּה בְּנֵי אָדָם נְבוּכִים בְּזֶה מְאֹד, מַחֲמַת שֶׁהֵם
מְרַגְּלִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּבְדַרְכֵיהֶם מְנַעֲרִיהֶם מְאֹד, עַל כֵּן נִדְמָה לָהֶם
שֶׁאֵינִן לָהֶם בְּחִירָה, חֵס וְשְׁלוֹם, וְאֵינִם יְכוּלִים לְשַׁנּוֹת מַעֲשֵׂיהֶם, אֲבָל
בְּאִמַּת אֵינִי כֵּן, כִּי בּוֹדָאֵי יֵשׁ לְכָל אָדָם בְּחִירָה תְּמִיד עַל כָּל דְּבָר, וְכִמוֹ
שֶׁהוּא רוּצָה עוֹשֶׂה].

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִכְנִס בְּךָ דַּעַת וְתִזְרַקֵּי אֶת הַזְּכָל הַזֶּה מִבֵּיתְךָ,
וְאִזּוֹ טוֹב לָךְ כָּל הַיָּמִים.

הַמְּאֲחַל לָךְ כְּתִיבָהּ וְחַתִּימָה טוֹבָה...

ב' תשצא.

**מאז שחזרתי בתשובה אמי לא מפסיקה לצער אותי
ולגדף את השם יתברך**

שאלה:

מאת נתנאל: שלום לכבוד מוה"רא"ש שליט"א.
קשה לי לומר זאת, אבל אמי היא כופרת, היא מקללת אותי
בשם השם ומאחלת לי מיתה. כל הזמן היא מגדפת את
השם ואת התורה, וגם כאשר אני מנסה לדבר אתה בנעם
ובחביבות, היא משיבה לי בתלונות ובכעס ואנו גומרים
במריבה. כאשר אני שומע את הדבורים שלה, אני מוחה
עליהם, ואני לא עושה זאת לכבודי, אלא לכבוד התורה
הקדושה והשם יתברך, כי קשה לי לשמע דבורים נוראיים
כמו שהיא מדברת.
אין לי אפשרות כלכלית לעזב את הבית, ואני חושש מאד
שהורים שלי יזרקו אותי מהבית, כי מאז שחזרתי בתשובה
הם מאד כועסים עלי, ועושים לי דברים לא נעימים.
אני היחידי בבית מבין כל אחי שירא לדבר השם, וכש'למדתי
את הלכות כבוד הורים, הבנתי שחייבים בכבוד הורים בין אם
הם צדיקים ובין אם הם ההפך.
אני יודע שהכל מאת השם, אך מצד שני יש לאדם בחירה,
ואני רוצה לדעת מה ההלכה אומרת במקרה כזה, וכן לקבל
את עצתכם בענין. תודה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל נתנאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

במצב שלך אתה צריך לעזוב את הבית מה שיותר מהר, והעקר

לא לענות להורים שום דבר, והכי טוב שלא תהיה בבית, כי אם אתה גורם שההורים שלך יהיו בכעס עליך וכו', והם מצטערים וכו', אזי עדיף לברח מהבית, כדי לא לצער אותם, והקדוש ברוך הוא יעזור שתזכה לבנות בית נאמן בישראל, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד, רק תשמר מאד מאד על מצות כבוד אב ואם, כי זה מאד מאד חמור, עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבה פרשה כ"ו) כל העולם כלו של הקדוש ברוך הוא, ואין הקדוש ברוך הוא מבקש מהאדם רק שיכבד אב ואם; ואמרו (פסיקתא רבתי) חמורה שבחמורות כבוד את אביך ואת אמך; ואמרו (קידושין ל:) שלשה שתפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאלו דרתי ביניהם וכבדוני; וראים מזה שאם מכבדים את ההורים - בזה מכבדים את הקדוש ברוך הוא, ועקר הכבוד אב ואם שלא תענה להם שום דבר, ואל תכנס אתם בוכוחים.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתבשר לי תמיד בשורות משמחות.

המאחל לך בתיבה וחתימה טובה...

ב' תשצב.

האם כדאי לאפשר לבני לצאת להפצה כדי שיהיה לו כסף לטוס לאומן?

שיאלה:

מאת שלמה: לכבוד קדשת אדמו"ר מוהרא"ש שליט"א. אני חסיד ברסלב, ובני הוא בחור בגיל חמש-עשרה. הוא רוצה לטוס לאומן לראש השנה, אף אין לו כסף. וגם לי אין אפשרות לממן את הטיסה שלו. האם מתר לו לצאת להפצה כדי שיוכל לקנות כרטיס טיסה בכסף שיקבל?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל שלמה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר לתלמידו רבי יודל מדאשיב זכותו יגן עלינו, שמונע את בנו מלנסע אליו על ראש השנה, "הדבר שלי פלא גדול מאד, האבא מאמין בי וכן הבן מאמין בי, והאבא מונע את הבן", ולכן גם לך אני אומר דבר זה, מאחר שאתה חסיד ברסלב והבן שלך רוצה גם כן לנסע, אל תמונע אותו, אדרבה, שילך לצדקה או שיפיץ ויסע אל ציון רבנו ז"ל, אשר אין למעלה מזה, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (חיי מוהר"ן סימן ת"ה) הראש השנה שלי הוא חדוש גדול, והשם יתברך יודע שאין הדבר הזה בירשה מאבותי, רק השם יתברך נתן לי זאת במתנה, שאני יודע מהו ראש השנה. לא מבעיא אתם כלכם, בודאי תלויין בראש השנה שלי, אלא אפלו כל העולם כלו תלוי בראש השנה שלי.

ואמר רבנו ז"ל לענין ראש השנה שלו (חיי מוהר"ן סימן ת"ו) שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תקון בשום אופן, אף על פי כן בראש השנה יכולין אפלו הם לקבל תקון, אף על פי שבכל השנה אפלו הוא בעצמו ז"ל לא היה יכול לתקנם, אבל בראש השנה גם הם יכולים לקבל תקונים, כי אמר שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות.

הקדוש ברוך הוא יזמין לו כסף בקלות, ותסעו שניכם אל ציון רבנו ז"ל באומן על ראש השנה.

המאחל לך כתיבה וחתומה טובה...

ב' תשצג.

הציעו לי לעבר נתוח שיכול לפתור את בעיית כאבי הגב שלי, אך מצד שני, הוא יכול להזיק. מה לעשות?

שאלה:

מאת לאה: שלום לכבוד כבוד קדשת הצדיק שליט"א. שמי לאה, אני בת ארבעים ושנים ואם לששה ילדים שיהיו בריאים. במקצועי אני מורה, ולצערי קרתה לי תאונת עבודה - בקע דיסק קשה בגב והצרות תעלה שמחמירה את המצב. כיום אני לא עובדת בשל אי-יכולת, ואני נוטלת משככי כאבים רבים שעוזרים לי לתפקד פחות או יותר. הרופאים אומרים שנתן לעזר לי רק על-ידי נתוח שסכניו להצלחה הם רק חמשים אחוז, אך לעמות זאת, הנתוח יכול להחמיר את המצב, כך שהם לא יכולים להתחייב למצבי. התייעצתי עם הרב פירה, אך הוא לא היה יכול להמליץ לי אם לעבר את הנתוח או לא, ובמקביל הוא המליץ לי על רופאים מרחיבים בתחום.

נכון לעכשו אני מרגישה חסרת אונים ולא יודעת אם כדאי לי לעבר את הנתוח או לא. הייתי רוצה שהצדיק יעץ לי מה לעשות ויתפלל עלי לרפואה שלמה, ושהשם יבטל מעלי היסורים.

תודה רבה, ויהי רצון שהשם יאריך את ימיהם בטוב בנעימים ובבריאות איתנה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר פי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל לאה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אם הרב פירר גרו יאיר לא יכל להמליץ לך אם לעבר את הנתוח

או לא, וגם הרופאים נותנים רק חמשים אחוז שתתרפאי, ומה גם שהנתוח יכול להחמיר את המצב וכו', אזי ראי להתחזק ביתר שאת וביתר עז, ולקחת את הכדורים נגד הפאבים, ולהרבות בתפלה ובשיחה בינו לביין קונו, שישלח לך רפואה שלמה מהשמים, כי מה שתפלה פועלת שום דבר בעולם לא פועל, ואשרי מי שמרבה בתפלה שתהיה לו רפואה שלמה, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה ג"ג סימן י"ד) יפה תפלת החולה לעצמו יותר מכל; ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות תפלה סימן ס"ד) החולה שמתפלל על עצמו בדמעות, בודאי הקדוש ברוך הוא ירפא אותו ויקבל תפלתו.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפלתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שתהיה לך רפואה שלמה - רפואת הנפש ורפואת הגוף גם יחד, העקר רק לא להתיאש בשום פנים ואפן, ויתרחב לך בגשמיות וברוחניות גם יחד.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשצד.

מה הדרך הנכונה לבקש מהמעסיק שלי העלאה במשכורת?

שאלה:

מאת דוד: כבר הרבה זמן אני רוצה לבקש מהמעסיק שלי העלאה במשכורת, אך יש לי הרבה חששות ואני לא יודע איך לבקש את זה ממנו. מה הדרך הנכונה לעשות את זה? בתודה מראש, ויישר כח גדול על כל מסירות הנפש שלכם.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל דוד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

לדעתי אתה לא צריך להתבייש, רק לבקש בתמימות מבעל הבית שאתה רוצה העלאה במשכרת אם אפשר וכו', ובתחנונים ידבר רש וכו', העקר שבכל העקרים שתרכה בתפלה אליו יתברך, ומה שתפלה פועלת שום דבר בעולם לא פועל, ולכן תרכה לבקש ממנו יתברך שיתרחב לך בפרנסתך, ותראה ישועות גדולות שיעשה עמך הקדוש ברוך הוא.

צריך שתדע שסגלה לפרנסה - לברך ברכת המזון מתוך הסדור דיקא, ובקול ובשמחה, וזה מסגל לעשירות נפלאה, כמו שכתוב (משלי י') "ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה", הינו שמברך את ברכת המזון בשמחה עצומה, זה מסגל לעשירות, וכן להזהר מאד על נטילת ידים וכו', ולכן מהיום והלאה תקפיד מאד מאד על נטילת ידים כשאתה קם בבקר וכו', וכן כשיוצאים לשרותים וכו', וכן לפני האכילה לטל ידים עם נטלה דיקא וכו', כי נטילת ידים מסגלת להנצל מעניות, כי על נטילת ידים ראשי תבות עניי - מי שמזלזל בנטילת ידים נעשה עני, ואמרו חכמינו הקדושים (שבת ס"ב): אמר רב חסדא: אגא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא; אגני נטלתי ידי עם מלא מים, נתנו לי חפנים מלא טוב, כי רב חסדא היה עשיר גדול מאד, והפל בזכות נטילת ידים שהיה מקפיד על זה. וכן למוד משניות מסגל לפרנסה, כי משנ"ה עולה כמספר פרנס"ה, ואם מרבים בלמוד משניות זוכים לפרנסה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשצה.

האם צריכים לסיים את הלמוד של השנים מקרא ואחד תרגום עד יום ששי?

שאלה:

מאת דודו: שלום לצדיק היקר. קדם כל, ברצוני להודות לכם שבזכות ההתעוררות שקבלתי מדבוריכם אני זוכה ללמוד את פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום כבר כמה שנים. ברצוני לשאל שתי שאלות בנושא:

א. כשאני לומד, אני לומד קדם את כל פסוקי החמש של אותו יום, ואחר כך התרגום והרש"י שעל הפסוקים. האם זה בסדר?

ב. האם צריכים לסיים את הלמוד עד יום ששי או שאפשר לסיים אותו גם בשבת?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תצא, ח' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל דודו נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ידוע מה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ח.) לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. ומובא בשלחן ערוך (ארח חיים סימן רפ"ה סעיף ג') מיום ראשון ואילך חשוב עם הצבור; וכתיב המשנה ברורה (שם) בספר מעשה רב כתב בהנהגת הגר"א שהיה נוהג תכף אחר התפלה בכל יום לקרא מקצת מהסדרה שנים מקרא ואחד תרגום ומסיים בערב שבת, ולכן עדיף שתסיים עד יום ששי שזו מצוה מן המבחר, ואם לומדים עם רש"י, אזי יכולים ללמוד פרשת השבוע גם בלילה.

אין לתאר ואין לשער את גדל הזכות של אדם שזוכה לסיים בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום עם פרוש רש"י, שזו סגלה ליראת שמים, וידוע שהרב הקדוש מסאטמאר זכותו יגן עלינו בעל 'דברי יואל' ואחיו הרב הקדוש מסיגוט זכותו יגן עלינו בעל 'עצי חיים', שלחם אביהם הקדוש בעל 'קדשת יום טוב' בהיותם קטנים אל הרב הקדוש רבי מרדכי מנאדבורנא זכותו יגן עלינו שייכרכם, וכן עשה הצדיק וברך אותם, והזהירם ואמר להם, ילדים תראו לפטם את עצמכם הרבה עם חמש ורש"י, כי הכרתי הרבה גדולים שלא ידעו איפה הקדוש ברוך הוא גר מפני שלא למדו חמש ורש"י. רואים מכל זה את המעלה של אדם שזוכה ללמד ולסיים בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום עם פרוש רש"י, אשרי לו ואשרי חלקו, ומי יתן שתחזק גם את חבריך בענין זה, כי זו מצוה שמתרשלים בזה מאד, ובפרט שבפרוש אמרו חכמינו הקדושים שזו סגלה לאריכות ימים, וככל זה תקח בידיך: בשבוע אחד שלא מסיימים שנים מקרא ואחד תרגום, יהיה לו הפסד בשבוע זה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תשצו.

אני מקרב לחסידות ברסלב כבר שמונה שנים, אך בתוכי אני עדין מרגיש ריקנות. מדוע?

שאלה:

מאת אלי: שלום רב לאהבי תורתך. ברוך השם אני מקרב

לחסידות ברסלב כבר שמונה שנים, אף בתוכי אני עדין מרגיש ריקנות. מדוע אני מרגיש ככה? וברשותכם אשאל עוד שאלה: ראיתי שרבי נחמן שבח את עצמו הרבה פעמים בשבחים מפלגים. מדוע?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תצא, י' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אלי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"ב) שעקר השלמות בהתקרבות להצדיק, לבא בכל פעם מחדש, ולא כאלו הוא כבר מקרב ישן, אלא בכל יום יהיה אצלו התקרבות מחדש דיקא, ועל ידי זה יזכה לקבל מהצדיק הרבה מאד מאד, וכל אלו שחושבים שהם כבר מקרבים כמה שנים וכו' וכו' אזי לא התחילו להתקרב וכו', כי צריכים תמיד לבא מחדש אל הצדיק כאלו אף פעם לא בא, ודיקא בצורה כזו יקבל הרבה מהצדיק, וכן בכל פעם יעשה התחלה חדשה, וכבר אמר החכם "אין לך חזק בתחידות כבתחלתו", ולכן אם היית עושה בכל יום התחלה חדשה בהתקרבותך אל רבנו ז"ל על ידי זה היית מקבל הרבה ממנו.

בענין שרבנו ז"ל התפעל מגדלתו, כבר מובא הטעם (שיחות הר"ן סימן קס"ה) בכל פעם שהיה מספר רבנו ז"ל מעצם הפלגת מעלתו ומדרגתו הגבוהה מאד מאד, היה אומר בכל פעם: אכל מאד יגעתי על זה. איך האב זייער גיהארנויט, איך האב זייער פיל גיפאסט. ועקר ספורו בפנינו דברים כאלו היה בשביל קנאת סופרים, כדי שנהיה מקנאים עצמנו במעלתו הגדולה כדי שגם אנחנו נעשה כמותו ונלך בדרכיו להתיגע ולטרוח וכו' ולעבד השם כמותו. ופעם אחת ספר רבנו ז"ל עם אחד מענינים אלו והתפאר לפניו מעצם גדלת מעלתו והשגתו הגבוהה העצומה וכו', כמו שמתפאר ומתגרה עם חברו בגדולות כדי שיתקנא בו חברו. וזה האיש אמר לו: מי יוכל לבוא לזה

לזכות למדרגתכם כי יש לכם נשמה גבוהה מאד בודאי?! והקפיד רבנו ז"ל מאד על זה. ואמר: זהו החסרון שלכם, שנדמה לכם שעקר גדלת והשגת הצדיקים הגבוהים הוא רק מצד הנשמה הגבוהה שיש להם, כי באמת לא כן הדבר, רק כל אחד ואחד יכול לזכות לבוא למדרגתי להיות כמוני ממש, כי העקר תלוי רק ביגיעות ועבודות באמת. וכן אמר מוהרנ"ת ז"ל שמעתי גם כן כדברים האלה מפיו הקדוש כמה פעמים שהעקר תלוי רק ביגיעות ועבודות וכו'.

הרי שלך לפניך, שכל ההתפארות שרבנו ז"ל התפאר, היתה כדי להכניס בנו תשוקה עצומה שגם אנחנו נחקה אותו, ונעשה כמותו, וזו היתה כוננת רבנו ז"ל כדי להכניס בנו גם כן תשוקה עצומה לעשות כמותו ממש. אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם כלל, וכל בר ישראל יכול להגיע לכל המדרגות שבעולם אם רק יסלק את דעתו וחקמתו המדמית, ואז טוב לו כל הימים.

המאחל לך שבת שלום וכתיבה וחתימה טובה...

ב' תשצז.

מי זה "הזקן" המזכר פעמים רבות בספרי ברסלב?

שאלה:

מאת הילל שלום: לכבוד קדשת הצדיק מוהרא"ש שליט"א. השם יתברך ישלח לך מהרה רפואה שלמה ברמ"ח איבריך ושק"ה גידוך מתוך שמחה וטוב לבב. אני מאד מאד מודה לך על כל פעלותיך ובפרט על זה שאתה מקרב את עם ישראל אל הקדוש-ברוך-הוא.

בלומדי בספרי ברסלב ובפרט בספר הנפלא 'פעלת הצדיק', ראיתי שמזכר פעמים רבות "הזקן". למי הכוונה? והאם מתר ללמד בספריו במדה וחיבר ספרים? בברכת התורה הקדושה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תצא, י' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל ה'לל שלום נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל נכנס לגור בעיר ז'לאטיפאלי בחדש אלול שנת תק"ס ונכנס לעיר בלי שום הודעה לאנשי הקהלה, כי לא שאל את פיהם מקדם כלל, רק שכר דירה וקבע דירתו שם, וקבלו אותו אנשי העיר בכבוד גדול, עד כדי כך שבראש השנה נתקבצו הרבה אנשים אצלו והתפללו עמו, ואז בראש השנה אמר רבנו ז"ל את המאמר בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ח.

ביום כפור עמדו שני חזנים להתפלל לפני הצבור, והם היו חותן וחתן, ורבנו ז"ל לא הסכים בכלל שיתפללו לפני הצבור. במוצאי יום כפור אמר רבנו ז"ל דברי צחות נאים כדרכו על ענין הבעלי תפלות של אותו יום כפור, ואמר שהוא מטבע של אברהם אבינו זקן וזקנה מצד אחד בחור ובתולה מצד אחר (בבא קמא צ"ז:) כי בתחלה התפלל מנחה החותן, ואחר כך התפלל נעילה החתן כנ"ל ושניהם התפללו בשביל נשותיהם כדי להתכבד בעיניהן כי ישבו אז בעזרת נשים, וכל כוננתם בתפלתם היתה שימצא קולם חן בעיני נשותיהם וכו' ושניהם היו מחסידי הזקן. ואמר רבנו ז"ל שהוא היה רוצה לעסק אז בתפלתו אודות הפריפינאציא (הינו מה שהאדונים לקחו המזיגה מיד המוכסים) "ואם אתם יודעים איך שהסמ"ך-מ"ם עומד כנגד דבר שבקדשה ואיך הוא מתגבר למנע ולבלבל, ובא זה ועמד להתפלל ודחיתי אותו".

ומחמת שאלו השנים החותן והחתן הבינו שלא נשאו חן בעיני רבנו ז"ל על כן התישבו לעשות כאן איזו מחלקת ונסעו לעיר שפולי והלשינו על רבנו ז"ל שקרים רבים וכדו מלבם דברים אשר לא היו ולא נבראו, וספרו זאת אל הזקן עד שהאמין להם הזקן וקבל את

הלשון הרע והשקר עד שעשה מחלקת גדולה על רבנו ז"ל ומאז והלאה נתעוררה המחלקת הגדולה על רבנו ז"ל עד שכל העיר כלה חלקה על רבנו ז"ל, כי הזקן היה מקדם שמש בעיר זלאטיפולי, ועכשו מחמת שקבל לשון הרע ועורר מחלקת גדולה על רבנו ז"ל על כן נמשכו אחריו כל בני עירו ובני עיר זלאטיפולי, וגדל עצם המחלקת שהיתה על רבנו ז"ל שם וגדל היסורין שהיו לו אי אפשר לשער ולספר, כי ישב רבנו ז"ל בעיר זלאטיפולי כמו על קוצים ממש, ומאז נתגברה המחלקת על רבנו ז"ל עד היום הזה.

רבי שמשון ז"ל נכד רבנו ז"ל נסע פעם על הדרך והגיע לאיזו אכסניא והיה שם קבוץ של חסידים, ושמע איך שמתלחשים ומדברים מרבנו ז"ל (בדרך גנאי בדרך המתנגדים) עשה את עצמו רבי שמשון ז"ל כאלו לא יודע ממי מדברים וכו', ושאל אותם "ממי אתם מדברים?" אמרו לו "מהברסלבר" שאל אותם "מי הוא זה הברסלבר?" השיבו לו האם לא שמעתם מהברסלבר? הלא הוא מפרסם בעולם. אמר להם מסתמא אינו מיחוס גדול, השיבו לו: אדרבה, הוא מיחוס גדול שאין כמותו - הוא נכד הבעל שם טוב זכותו יגן עלינו ונכד הרבי נחמן מהורדנקה זכותו יגן עלינו שני צדדיו מגזע דוד המלך עליה השלום, אמר להם אם כן מסתמא לא היה למדן? אמרו לו אדרבא היה למדן וגאון גדול מאד, כי רואים מספריו גאונותו וכו' ענה ואמר רבי שמשון ז"ל מסתמא לא היה קדוש? ענו לו חס ושלום הלא קדשתו ופרישותו רואים בהספרים שלו, ושאל רבי שמשון ז"ל אותם האם עשה ספרים? ענו ואמרו בודאי, הלא הם מאירים בעולם, ואז שאל רבי שמשון ז"ל אותם ואם כן למה אתם מדברים עליו? ענו ואמרו מפני שהשפאלער דבר עליו, ושאל רבי שמשון ז"ל מי זה השפאליר? מסתמא בעל יחוס גדול? ענו ואמרו לא הוא אינו יחסן, אביו היה רינדאר פשוט. וחזר ושאל רבי שמשון ז"ל מסתמא למדן גדול היה? ענו ואמרו לא רק מח פשוט. ושאל רבי שמשון ז"ל מסתמא קדוש ופרוש היה? וענו לא

שמענו כל כך מקדשתו וכו', והמשיך לשאל רבי שמשון ז"ל מסתמא עשה ספרים גדולים? ענו ואמרו לא עשה שום ספרים.

על זה ענה ואמר ר' שמשון ז"ל לאלו המדברים בתקיפות ארורים שבארורים ישמעו אזניכם מה שפיקם מדבר. זה היה בעל יחוס שאין כמוהו משני הצדדים, למדן וגאון גדול מאד, בעל השגה גדולה, קדוש ופרוש מאד, עשה ספרים המאירים את העולם, ואתם לא מתבישים לדבר עליו מפני שדבר עליו כזבים איש בן רינדאר מיחוס פשוט, בעל מח פשוט, ולא שמעו על קדשתו ופרישתו, ספרים לא עשה, היתכן כזאת? והם נשארו כאלמים ולא יכלו מה להשיב.

על כל פנים איך שהוא עלינו לא כדאי להתערב בשום מחלקת, ולא להגיד שום דעות לאף אחד, עלינו רק להשתוקק לעשות את רצונו יתברך, ולעסוק רק בתורה ותפלה, כמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן רפ"ז) מה יש לאדם לעשות בזה העולם? אין צריך כי אם להתפלל וללמד ולהתפלל; ולכן אסור לנו בשום פנים ואופן להתערב בשום מחלקת, ולא לומר דעות כלל, עלינו רק לברח אל הקדוש ברוך הוא.

המאחל לך שבת שלום וכתיבה וחתימה טובה...

ב' תשצח.

כבר כמה חדשים אני סובל מפחדים, והמצב הפך להיות בלתי נסבל

שאלה:

מאת דוד: לכבוד הרב. כבר כמה חדשים אני סובל מפחדים שלא עוזבים אותי לרגע, ואני מבין שזה משהו נפשי, כי אין שום סבה אחרת לפחדים האלו. אנא עזר לי, כי המצב הפך להיות בלתי נסבל.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תצא, י' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל דוד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן סימן פ"ג) בענין היראות והפחדים שאדם מתירא ומתפחד על פי הרוב מכמה דברים או מבני אדם שאינם יכולים להזיק לו כלל. והדבר נראה שרק בסוף כשהאדם נסתלק ושוכב על הארץ ורגליו אל הדלת אז יהיה לו ישוב הדעת באמת ויסתכל על עצמו ויראה האמת, שכל היראות והפחדים שהיה מתירא מאיזה בני אדם שעמדו כנגדו היה הכל שטות והבל, ובחנם היה לו יראות ופחדים מהם כי מה יעשה לו אדם. וכן לענין התאוות, כי אז יראה היטב אשר בחנם כלה בהבל ימיו ובשטותים ובלבולים כאלו ומי הכריח אותו לזה וכו', כי רק אז יראה האמת היטב היטב וכו'.

ובאמת יש בזה דברים בגו, כי יש דבר אצל האדם שמאותו הדבר הוא מתירא ומתפחד מכל מיני פחדים שהוא מתפחד מהם. ואף על פי שהוא יודע בדעתו בברור חזק שאותו הענין שהוא מתפחד ממנו אינו יכול לעשות לו שום דבר כלל, אף על פי כן יש לו פחד גדול מאד ממנו וכו' כי אותו הדבר שיש אצל האדם הוא מתפחד וכו'. כמו שאנו רואין שנמצאים כמה בני אדם שהם פחדנים גדולים שיש להם פחדים של שטות. והם בעצמן יודעים שזה הדבר אינו כלום, ואף על פי כן הם מתפחדים מאד. וכן אנו רואים שכשמפחידין את האדם מאחוריו, שבאין עליו מאחוריו פתאום בבקהלה בקול פחד, אזי הוא תכף מתפחד מאד קדם שמתחיל הדבר לכנס בדעתו כלל. שעדין אינו יודע כלל שום דבר כי באו עליו פתאום מאחוריו. ואף על פי כן הוא מתפחד תכף ומיד קדם שהתחיל הדעת לידע מענין הפחד. ומאחר שעדין לא התחיל דבר הפחד לכנס בהדעת כלל, אם כן איך שיך להתפחד? אף באמת עקר הפחד של האדם הוא, שיש דבר אצל האדם שמאותו הדבר הוא מתפחד.

והנה רבנו ז"ל גלה לנו בספר המדות אות פחד סגלות רבות
 איך להנצל מהפחד שבא עליו, וכן מביא הרבה דברים שמביאים את
 האדם להתפחד, כגון (ספר המדות אות פחד סימן יד) מי שאינו נוהר בכרבת
 הנהנין תחלה וסוף פחדים באים עליו; ואמר (שם אות בטחון סימן א') מי
 שיש לו בטחון אין לו שום פחד.

ולכן מה טוב ומה נעים שתלמד את כל אות פחד מספר המדות,
 ותקיים את כל מה שנאמר שם, ואז יתבטלו ממך כל הפחדים של
 הכל, ולא תפחד משום דבר ומשום בריה שבעולם.

המאחל לך שבת שלום וכתיבה וחתימה טובה...

ב' תשצט.

**מה עדיף לעשות כשנמצאים בטיול: להתפלל במנין בלי
 סדור או לחכות שיהיה לי סדור אף שאפסיד את המנין?**

שאלה:

מאת אליהו: שלום לצדיק הקדוש! לפעמים, ובדרך כלל
 בימי החפשה כשנמצאים בפארקים עם המשפחה, מזדמן
 שמתאספים יחד כמה אנשים ומארגנים מנין לתפלת
 מנחה או ערבית, אף בדרך כלל אין שם סדור בהשג יד, וכאן
 מתעוררת השאלה - מה עדיף לעשות במקרה כזה: להתפלל
 במנין אף בלי סדור, או להתפלל ביחיד בבית בסיום הטיול
 כשיש סדור בהשג יד?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תצא, י' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אליהו נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

צריכים להרגיל את עצמו תמיד שיהיה בכיסו סדור קטן, ואם הוא נמצא באיזו דרך שיוכל להתפלל תפלת מנחה או ערבית מתוך הסדור דיקא, וכן אם בא לאיזו סעודה שיוכל לברך ברכת המזון מתוך הסדור דיקא, ואת הסדור הקטן הזה יכולים להכניס כפי בתוך כיס, כך שלא תהיה שום שאלה להלכה שנושאים בכיסו תמיד סדור קטן.

אין לתאר ואין לשער את גדל הזכות והמעלה של אדם שמתפלל את התפלות הקבועות מתוך הסדור דיקא, ומכל שכן ברכת המזון - צריכים לברך אותה מתוך הסדור דיקא, וזה מבטל את המחשבות זרות, כמו שאמרו צדיקים על הפסוק (אסתר ט) "אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה"; כשאדם מתפלל מתוך הסדור, ומקשר את מחשבתו אל תוך הדבורים שאומר, הינו תבות התפלה, על ידי זה נתבטלות ממנו מחשבות רעות.

הקדוש ברוך הוא יתן לך הצלחה בכל מעשה ידיך.

המאחל לך שבת שלום וכתיבה וחתימה טובה...

ב' תת.

**לחצו עלי מאד להתחתן עם אשתי, והיום אני מצטער
מאד ונמצא בדכאון**

שאלה:

מאת מתנאל: שלום עליכם. הכרתי בחורה בסייע של רב ורבנית חסידי ברסלב, לפני שמונה חודשים התארסנו, ואנו נשואים כבר חמשה חודשים.

כשהכרתי את אשתי, ערכנו שתי פגישות בלבד, ועד החתונה לא היה בינינו שום קשר למעט כמה מכתבים. אחרי הפגישה הראשונה, היה לי ספק גדול, ואחרי הפגישה השנייה כבר

יִדְעֵתִי שְׁאֲנִי לֹא רוֹצֶה אוֹתָהּ, אֲבָל אוֹתוֹ רַב - שְׁהִיָּה הָרַב שְׁלִי, וְאִשְׁתּוֹ - שְׁהִיָּתָה הָרַבְנִית שְׁלֵה לְחֻצוֹ: מֵאֵד שְׁלֵא אֲבִטַל אֶת הַשְּׂדוּךְ. נִסִּיתִי לְבִטַל אֶת הַשְּׂדוּךְ הַמּוֹן פְּעָמִים, אֲךָ בְּכָל פְּעַם הֵם לְחֻצוֹ עָלַי וּבִקְשׁוּ שְׁאַסְמוּךְ עֲלֵיהֶם שְׁהִיָּה בְּסֹדֵר כְּשֶׁלֶּשֶׁה שְׁבֻעוֹת לִפְנֵי הַחֲתָנָה, הַרְגֵּשְׁתִּי שְׁזָהוּ זֶה - וְאֲנִי הוֹלֵךְ לְהוֹדִיעַ לָהֶם סוֹפִית שְׁזָה לֹא בְּשִׁבְלִי, אֲךָ כְּשֶׁדִּבַּרְתִּי אִתָּם הֵם אָמְרוּ לִי שְׁאַסּוּר לִי לְבִטַל אֶת הַשְּׂדוּךְ, וְעָדִיף יוֹתֵר שְׁנִתְחַתֵּן וְאֵז נִתְגַּרֵּשׁ. וְאָמְרוּ לִי שְׁאֵם בְּכָל זֹאת אֲחִלִּיט לְבִטַל, אִם אֲנָשִׁים יִשְׁאַלוּ אוֹתִי לָפֹה בְּטִלְתִּי, עָלַי לְהַגִּיד שְׁהַבְחוּרָה מְצִינָת וְהַבְעִיָּה הִיא בִּי.

אֲחֵרֵי הַחֲתָנָה הִתְבַּרַּר לִי שְׁכָל הַחֲשָׁשׁוֹת שְׁלִי הָיוּ מְצַדְקִים, וְרִצִּיתִי מֵאֵד לְהִתְגַּרֵּשׁ, אֲבָל אֵז אֲשֵׁתִי אָמְרָה לִי שְׁהִיא בְּהַרְיוֹן. מֵאֵז נִפְלַתִּי לְדַכְאוֹן גָּדוֹל וְאֲנִי לֹא יוֹדֵעַ מַה לַעֲשׂוֹת עִם עֲצָמִי. אֲשַׁמַּח לַעֲצָה טוֹבָה מֵהַצְדִּיק.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשָּׁם יִתְבַּרַּךְ, יוֹם שְׁשֵׁי עָרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ לְסֹדֵר כִּי תֵצֵא, י' אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל מִתְנַאֵל נְרוֹ יָאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

אִתָּה צְרִיף לְדַעַת שְׁהַחֲיִים שֶׁל אָדָם כָּל כֶּף קָצְרִים, הִנֵּה יוֹם וְהִנֵּה לַיְלָה, הִנֵּה שְׁבֻעַ וְהִנֵּה חֹדֶשׁ, וְהִנֵּה שָׁנָה, וְהִנֵּה פּוֹרְחוֹת כָּל הַשָּׁנִים וְכוּ', וְהִנֵּה קוֹרְאִים אֶת הָאָדָם חֲזָרָה לְמַעְלָה וְכוּ', וְאָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹתֵרִין חֶלֶק ב' סִימָן ס"א) שְׁהַשְּׁבָעִים שָׁנָה שֶׁל הָאָדָם פּוֹרְחִים כְּמוֹ רְבַע שָׁעָה, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פְּרָשָׁה צ"ו סִימָן ב') כְּצֵל יְמֵינוּ עַל הָאָרֶץ וְאִין מְקוּהָ, וְהִלּוּאִי כְּצֵלוֹ שֶׁל אֵילָן אֲלֵא כְּצֵלוֹ שֶׁל עוֹף בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עָף, דְּכָתִיב (תְּהִלִּים ק"ד) כְּצֵל עוֹבֵה וְאִין מְקוּהָ, וְאִין מִי שְׁיִקְוֶה שְׁלֵא יְמוֹת הַכּוֹל יוֹדְעִים וְאוֹמְרִין בְּפִיהֶם שְׁהֵן מֵתִים; וְלִכֵּן אִם הִתְחַתְּנָתֶם וְהִיא כְּבָר בְּהַרְיוֹן וְכוּ', לְמָה לָךְ לַעֲזוֹב אֶת הַשְּׂדוּךְ הַזֶּה?

ולכן תעשה כל מיני פעולות שבעולם לשמח את אשתך, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה ו.) אשה בעלה משמחה, ולכן תשמח את אשתך בכל מה שאתה רק יכול, וחבל מאד להתגרש, ודע לך שהכל יכולים לתקן וכו'.

זכר גם זכר את הכלל הגדול שיש בשלום בית כדי שלא יצטרכו אף פעם להתגרש, והוא שכל בני זוג שהולכים להתחתן צריכים לזכר טוב טוב שאם הם רוצים לבנות בית נאמן בישראל, עליהם לכתחלה להיות ותרגנים, ולותר אחד להשני, ואז אף פעם לא יצטרכו ללכת אל שום בן אדם שעוסק בשלום בית וכו', או אל יועץ נשואין וכו', כדי שהשלום ישרה בתוך ביתם, צריכים רק שכל ודעת איך להתנהג הבעל עם האשה, והאשה עם הבעל, וצריכים להיות חכם גדול מאד כדי להנהיג בית בשלום. ואמר מוהרנ"ת ז"ל, שהיה צריך לחבר רק בשביל דברים שבינו לבינה כל כך הרבה חבורים כמו הלקוטי הלכות שלו, כי צריכים דעת ושכל איך להנהיג בית, ואז אף פעם לא יתגרשו וכו', והיות שעדיין אין בית חרשת שמיצר שכל ודעת וכו', וכן אין חנות או קניון וכו', שמוכרים שמה שכל ודעת וכו', ועל כן צריכים לבון בכל יום שלש פעמים ביום בעת שמתפללים את הברכה "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" וכו', לבקש אז על דעת ושכל, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (נדרים מ"א.) דעת קניית - מה חסרת? דעת חסרת - מה קניית?; אם יש לאדם דעת - יש לו הכל, ואם אין לו דעת - אין לו כלום, ולכן כל זוג צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך על דעת ושכל, אשר השכל היבש אומר שצריכים להיות ותרגנים, ואז השלום שורה בבית.

כי תמיד צריכים לזכר שהבעל והאשה באים משני רקעים שונים וכו', ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן פ') ששלום עושים עם שני הפכים, הינו זה אש וזאת מים, או להפך זה מים וזאת אש, זאת אומרת אחד כעסן וכו' ואחד סבלן וכו', ואיך יכולים להשתוות ביניהם? רק על ידי שלום, וזה נקרא שלום אמתי כשמותרים אחד

לשני, ומי שיותר חכם מותר יותר, בנדאי לא מדברים מאלימות מלולית וכו', וזה סתם רוצח, ואפלו לא מדברים מאלימות מלולית וכו', וזה סתם בליעל, אלא בכל דבר צריכים הזוג לראות שיהיו ביניהם שלום ואהבה, ולותר, אחרת אין סכוי לשלום בית, ולכסוף יצטרכו להתגרש ורחמנא ליצלן, שאז מי סובל? רק הילדים.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצליל.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתומה טובה...

ב' תתא.

אני חושש שאם אשארו ער כל הלילה האחרון של השנה, אהיה עיף ומותש בראש השנה. עד כמה זה חשוב?

שאלה:

מאת מעוז: שלום לצדיק. בספר 'הנהגות ראש השנה' כתוב שביזם ובלילה האחרונים של השנה צריכים להשארו ערים בלי לישן כלל. עד כמה זה חשוב? אני שואל כי אני חושש שאם אהיה עיף, אכנס לראש השנה עיף ומותש. אשמח אם תענה לנו ותחזק אותנו בקיום הנהגה זו.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תצא, י' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל מעוז נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אם אתה מרגיש שאתה לא יכול להיות ער כל הלילה ולהכנס

לראש השנה עם מחין מישבים, אזי לך לישן, כי רבנו ז"ל הקפיד מאד מאד לשמר על השנה, וכבר אמרו צדיקים שכדאי לישן כמה שצריך ויהיה בן אדם מישב, מאשר ימעט בשנה ויהיה כמו סוס שלא צריך לישן הרבה.

בדרך כלל אנחנו אומרים סליחות בערב ראש השנה בשעה אחת בלילה, ועד אז ערים ומתבודדים ולומדים, ואחר כך אומרים את סדר הסליחות, שלוקח כשעתיים, ואחר כך מתבודדים וממילא כבר נעשה שעה ארבע או חמש עד שהולכים לישן, וככה ירא שמים יצא ידי שניהם.

רק חזק ואמץ מאד להיות בשמחה עצומה, ותרקד מרב שמחה כל הזמן שאתה נמצא באומן שזכית להיות אצל רבנו ז"ל על ראש השנה, שזה עולה על הכל, כי כך אמר רבנו ז"ל (תני מוה"ר סימן ת"א) הראש השנה שלי עולה על הכל. והיה פלא אצלי מאחר שהמקורבים שלי מאמינים לי ולמה לא יזהרו כל האנשים המקורבים אלי שיהיו כלם על ראש השנה איש לא יעדר? כי כל ענין שלי הוא רק ראש השנה. והזהיר לעשות כרוז שכל מי שסר אל משמעתו ומקרב אליו יהיה על ראש השנה אצלו לא יחסר איש, ומי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמח מאד מאד, כמו שכתוב (נחמיה ח') "אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו' כי חדות הוי"ה היא מעזכם" וזה נאמר על ראש השנה; ולכן זה צריך להיות כל שמחתך שאתה זוכה לקיים את רצון רבנו ז"ל, ואתה נמצא אצלו בראש השנה, שאין עוד שמחה יותר גדולה מזו.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתימה טובה...

ב' תתב.

אני משתדל לנהל את הוצאות הבית בחכמה, אך למרות זאת הצטברו לי חובות גדולים. מדוע זה קורה לי?

שאלה:

מאת יוסי: שלום רב. אני משתדל לנהל את הוצאות הבית בחכמה, ולפני כל דבר שאני קונה אני חושב כמה פעמים, אך למרות זאת הצטברו לי חובות כבדים, ואני לא יודע איך להתחיל לשלם אותם. מדוע זה קורה לי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תצא, י' אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל יוסי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אָמר (שיחות הר"ן סימן קי"ב) יש עברה שענשה של עברה היא שיהא בעל חוב תמיד, ואפלו יעשה כל טעדיקי ופעלות דאפשר לא יועיל כלל, ויהיה בעל חוב תמיד. ולפעמים גורם העברה שמפיל גם אחרים להיותם בעלי חובות. ולזה יש עת שנעשו כמה בעלי חובות בעולם, זהו מחמת העברה הזאת שנתגברה בעולם חס ושלוש. [והעברה הזאת רחמנא לישזבן היא הוצאת זרע לבטלה, שמי שנכשל בחטא המגנה הזה ומוציא זרעו לבטלה, הוא נופל לקטנות המחין וכו', וחי בצמצום הדעת והשכל, עד שלא רואה עצה אחרת רק להלוות כספים, והוא מכניס בפח עוד אנשים שנעשים בעלי חובות בשבילו, כי החטא המגנה הזה של הוצאת זרע לבטלה, מטמטם את הדעת ומעקם את הלב, ומכניס בו ספקות ובלבולים וכו', והוא נעשה מתסכל לגמרי וכו', וככל שלווה יותר כספים, הוא נכנס יותר בקטנות המחין ובתסכול וביאוש גדול מאד].

ועצה על זה, לשוב בתשובה בכלליות ולהתחנן לפני השם

יתברך להצילו מעברה זו, ולהתחרט בכלליות על עברה זו. ועת לשוב על זה הוא כשהוא במחין דגדלות - אזי טוב להתחרט ולבקש מאת הבורא יתברך שמו על זה ולשוב בתשובה. פי מחין דקטנות הוא בחינת בעל חוב, כי אמרו חכמינו הקדושים (קדושים מ"ט:) "עשרה קבין שנה ירדו לעולם, תשעה נטלו עבדים". שנה הוא בחינת מחין דקטנות, עבדים הוא בחינת (משלי כ"ב ז) "עבד לזה לאיש מלוה". ולפי זה כשהוא במחין דגדלות אזי העת לשוב על החטא המגנה הזה ולבטל את הענש של בעל חוב שהוא בחינת מחין דקטנות; כי באמת אתה צריך לדעת מי שלווה כספים והוא בעל חוב לכל אהה, זה בעצמו ענש גדול מאד, ולכן צריכים לבקש הרבה את הקדוש ברוך הוא שיוזכה להגיע לגדלות המחין, ואז כשיש לו גדלות המחין, שיתפלל להקדוש ברוך הוא שיוציא אותו מהפח הזה. והלואי שתזכה לומר בכל יום את התפלה הזו, וזה יועיל לך מאד מאד:

רבנו של עולם! חוס וחס על ידי ותוציאני מהקטנות והדחקות, שגרמתי לעצמי על ידי חטאי המרבים שחטאתי עויתי ופשעתי לפניה, ובפרט בחטא המגנה של הוצאת זרע לבטלה, שהוא חטא חמור מאד, עד שחכמינו הקדושים אמרו כל המוציא זרעו לבטלה חייב מיתה. מה אמר מה אדבר מה אצטדק, האלהים מצא את עווני, ומפני החטא המגנה הזה נתעבר דמי בי, ונתבלבל דעתי, ונתעקם לבבי בקשיות וספקות עליה, עד שנפלתי בקטנות המחין, שאבדתי את שכלי לגמרי, ונעשיתי עבד ליצרי הרע עד שהוא מושל בי, ונתקיים אצלי "עבד פי ימלוך ונבל פי ישבע לחם" - שעל ידי זה נפלתי בעניות גדולה מאד, עד כדי כך שאני מקרח ללוות כסף לקנות לחם, וכל כך נפלתי בעיני עצמי ביאוש עמק מאד, עד שאני לא רואה שום דרך איך יוצאים מזה.

אנא רבנו של עולם! חמל על נפש אמללה כמוני, ותוציאני מקטנות המחין ואזכה להגיע לגדלות המחין, באפן שאהיה חזק

להתפלל אליך תמיד, ולהתחנך ולבקש על נפשי, עד שאזכה לצאת מהקטנות ולבוא אל הגדלות. ואתה הודעתנו על ידי ראש צדיקיך שאין שום יאוש בעולם כלל, ואפלו שאדם כבר עבר על כל העוונות בכלליות, ובפרטיות על העוון החמור הזה של הוצאת זרע לבטלה, גם כן מועילה תשובה, על ידי שאתחרט על מעשי המגנים שעשיתי עד עכשו, ואזכה לקבל עלי קבלה חזקה לא לחזור אל העוון החמור הזה, וגלית לנו אשר עקר התשובה שמהיום והלאה לא להמשיך בזהמת החטא המגנה הזה.

אנא ממך רבנו של עולם! חוס וחמל עלי שאזכה להיות חזק בדעתי, לא לחזור אל העוון החמור הזה, ואזכה לתקן את מה שקלקלתי, עד שאצא לגמרי מהחובות, ויקים בי מקרא שכתוב ב'צלו ח'מדתי ו'ישבתי ופ'ריו מתוק לחכי, ומעתה אזכה להחדיר בעצמי אמנותך הפשוטה שאתה מלא כל הארץ כבודו, ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוך כל עלמין, ולא אסיח דעת ממך כרגע, ואזכה להכליל בך מעתה ועד עולם אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא ישמר אותך מהיום והלאה מלהיות בעל חוב, ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות ממון סימן ע"ז) מי שעושה מעשיו במהירות בלי ישוב הדעת, נעשה בעל חוב; וכן אמר (שם אות תשובה סימן מ"ו) מי שרוצה לשוב יזהר מלהיות בעל חוב.

ולכן מהיום והלאה תשמר מאד מאד לא להכנס בחובות, ולזה תזכה אם תקבע לעצמך קביעות ללמד בכל יום תורה - במקרא, במשנה, ובגמרא, כי ח"ו ראשי תבות ו'תן ח'לקנו ב'תורתך; אם אדם קובע עתים לתורה על ידי זה נצול מלהיות בעל חוב.

המאחל לך שבת שלום וכתיבה וחתומה טובה...

ב' תתג.

**מה דעתכם בענין עסקת שחרור המחבלים הפלסטינים
שבצעה השבוע?**

שאלה:

מאת אילה: לכבוד קדשת מוה"רא"ש שליט"א, ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות ונחת מכל ילדיכם וצאצאיכם. השבוע התבשרנו בצער רב שעשרות מרצחים פלסטינים שידיהם מלאות דם ובכונת זדון טבחו בעמנו בילדים - נשים, גברים, זקנים ללא אנושיות ובאכזריות נוראה, שחררו לחפשי לאחר שהספיקו לעשות תאר אוניברסיטאי בזמן שהיו בכלא... וזאת לשם מחות שלום... זה הפוך מההגיון וזוהי סכנה ממשית וברורה, ומה גם שהמשפחות השכולות חשות בתסכול רב כאשר משחררים לחפשי את הרוצחים השפלים שהרגו את יקיריהם.

מה דעתכם בענין? אפשר לקבל את תשובתו החשובה של הרב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תצא, י' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל אילה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

כל הצרות של האדם הן מפני שהוא לא הולך בדרכי התורה הקדושה, כי אם יהודי היה הולך על פי דרכי התורה הקדושה, היה לו שכל הישר באפן אחר לגמרי.

על ישמעאל כתוב (בראשית ט"ז י"ב) "והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו", והוא לא יכול להשתנות בשום פנים ואפן. ופעם שאל אחד את החפץ חיים ז"ל: הרי רואים היום שיש ישמעאלים

מהנדסים, רופאים, עורכי דינים וכו' וכו', ואיך התורה קוראת אותם פרא אדם? ענה ואמר החפץ חיים ז"ל: נו, מה אתה חושב, שהתורה הקדושה השתנתה? אם כתוב "והוא יהיה פרא אדם", אזי הוא יהיה מהנדס פרא אדם, רופא פרא אדם, עורך דין פרא אדם, הוא לא משתנה וכו' וכו'.

כמו כן על עשו נאמר (בראשית כ"ז מ) "ועל חרבך תחיה", ואמרו חכמינו הקדושים (ספרי בהעלתך) רבי שמעון בן יוחאי אומר: הלכה בידוע שעשו שונא ליצקב; ואמרו צדיקים שזו הלכה שאין אף אחד שחולק עליה.

ולכן מי שהולך בדרך התורה הוא יודע שהם לא משתנים כלל, כי אצלם זו מצוה ותאונה להרג יהודים וכו', ולכן הם לא ישתנו כלל, כאשר ראינו במשך כל הדורות, ולכן חבל לחשב שהם ישלימו אי פעם עם עם ישראל לפני ביאת המשיח, כי את השנאה הכבושה שיש להם לעם ישראל, לא יכולים להוציא מהם, ולכן לא בחנם שהזיהורנו חכמינו הקדושים (עבודה זרה כ"ה:) שלא יתיחד עם גוי שחשוד על שפיכות דמים. אבל מי שרחוק מהתורה חי בטעות שהם אי פעם ישלימו וכו', ומי יתן שכל עם ישראל יחזור אל השרשים, ויציתו את התורה הקדושה, שזה השלום האמתי, ועל התורה הקדושה נאמר (משלי ג' י"ז) "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום".

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתומה טובה...

ב' תתד.

**מְשֻׁרְד הַבְּרִיאוֹת הוֹדִיעַ שְׁצָרִיכִים לְחַסֵּן אֶת כָּל הַיְלָדִים
נְגַד מַחְלַת הַפּוֹלִיּוֹ. הָאֵם לַעֲשׂוֹת זֹאת?**

שְׁאֵלָה:

מאת יעלי: שלום רב לכבוד הצדיק, הקדוש-ברוך-הוא יברך אתכם בבריאות איתנה וברפואה שלמה.
בימים האחרונים מדברים בכלי התקשורת על חסון נגד מחלת הפוליו - ישנן דעות בעד וישנן דעות נגד. יש לצַן שכל הילדים מחסנים בגיל הינקות נגד מחלה זו, אף כרגע משרד הבריאות דורש לחסן שוב. החסון הזה הוא בנגיף מחלש ולא מומת, ולכן יש בו סכונים רבים. כיצד עלינו לנהג? תודה רבה!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תצא, י' אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל יעלי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

בענין החסון נגד הפוליו וכו', צריכים לשאל את הרופא הפרטי

שלך כמה זה הכרחי וכו'.

הקדוש ברוך הוא ישלח רפואה שלמה לכל חולי עם ישראל,

ויסיר מהם כל מחלה ונגע רע, ויהיו שמורים מהכל.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתימה טובה...

ב' תתה.

**אני שרויה בדכאון, ואינני מסגלת לתפקד כמו אמא
ולחאיר פנים לבני משפחתי**

שאלה:

מאת לאה: שלום לרב שליט"א. אני אשה נשואה ואמא לארבעה ילדים חמודים - שני בנים ושתי בנות. ברוך השם אצלנו בבית הכל בסדר, ולא חסר לנו כלום, אך ישנה בעיה אחת שמעיקה מאד על כל בני הבית - אני סובלת כבר תקופה ארוכה מדכאון עמוק ללא שום סבה הגיונית. האוירה בבית ביני לבין הילדים, וביני לבין בעלי משפעת לרעה ממצב הרוח שלי, אך אינני מסגלת להרים את עצמי מהמקום שבו אני מנחת, לחאיר להם פנים ולתפקד כמו שאמא אמורה לתפקד.

תעזר לי בבקשה ותן לי עצה וברכה. תודה רבה!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל לאה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה להיות הכי מאשרת, כי נשים אחרות היו משלמות מיליונים כדי שיהיו להן ילדים, ולך נתן הקדוש ברוך הוא ארבעה ילדים חמודים, ולכן את צריכה להיות אמא בריאה, אמא שמחה.

רבנו ז"ל למד אותנו (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רפ"ב) שתמיד צריכים לחפש ולבקש ולמצא בעצמו את הטוב שיש בו, כי יש אצל כל אחד ואחד הרבה טוב, והוא לא יודע מהטוב שיש בו, ומזה בא שהוא נמצא במרירות ובעצבות ובדכאון פנימי וכו', וכו', עד שמאבד את האמונה בעצמו, וכן מאבד את הבטחון העצמי וכו', שמשם נובע

כָּל הַעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת, וְלִכְּנֵן אֶת צָרִיכָה לְקַחַת אֶת עֲצָמָךְ בְּיַדְיךָ וְלִזְכּוֹר שֵׁשׁ בָּךְ הִרְבָּה הִרְבָּה טוֹב, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶתְךָ הִרְבָּה חֶסֶד שְׁנַתֵּן לְךָ בַּעַל טוֹב וְיִלְדִים חֲמוּדִים, שְׂבֻזָּה רְאוּי לְךָ לְשִׂמְחָה מְאֹד מְאֹד.

נָא וְנָא רְאֵי לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְתִשְׁתַּדְּלֵי מְאֹד מְאֹד לֹא לְתַת אֶת הַעֲצָבוֹת וְהַדְּכָאוֹן שִׂיתַפְּסוּ אוֹתְךָ, כִּי הַסֵּמֶךְ-ךָ-מ"ם רוֹצֵה רַק לְשֹׁבֵר אֶת הָאָדָם וְלְהַפִּילוֹ בְּעֲצָבוֹת וּבַמְרִירוֹת וּדְכָאוֹן, כִּי זֶה כָּל כַּחוֹ, וְרַבְּנוּ ז"ל הִזְהִירוּנוּ מְאֹד מְאֹד עַל מִדַּת הַשִּׂמְחָה, וְאָמַר (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב' סִימָן כ"ד) שֶׁצָּרִיכִים לְהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ עִם כָּל הַכַּחוֹת לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה. וְאֵת צָרִיכָה לְדַעַת שְׁלֵהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה זֶה בָּא בַּמְסִירוֹת נֶפֶשׁ הַכִּי גְדוּלָה, וְלִכְּנֵן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַרִּיחַ אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים. וְכֵן הַרְגִּילֵי אֶת עֲצָמָךְ לְדַבֵּר אֶל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר אֵין טוֹב מִזֶּה, כִּי כָּל דְּבוּר וְשִׂיחָה שֶׁאָדָם מְדַבֵּר וּמְשִׁיחַ לְפָנָי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, נִשְׁמָעִים וְנִתְקַבְּלִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְגוֹרְמִים נַחַת רוּחַ לְמַעְלָה, אֲשֶׁרֵי הָאִשָּׁה שֶׁחֻזְקָה בָּזֶה בְּכָל יוֹם.

הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלָתִי שְׁאֲנִי מִבְּקֵשׁ וּמִתְפַּלֵּל בְּעֵדֶךָ שִׁיְהִיָּה לְךָ הַצְּלָחָה מְרֻבָּה וּבְכָל אֲשֶׁר תִּפְנִי תִשְׁכִּילִי וְתִצְלִיחִי.

הַמְּאַחַל לְךָ כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תתו.

הָעֵבְרוֹת שֶׁעֲשִׂיתִי צְפוֹת וְעוֹלוֹת בְּזַכְרוֹנִי. אֵיךְ אֲנִי יוֹכֵל לְתַקֵּן אֶת הָעֵבֶר שְׁלִי?

שְׂאֵלָה:

מַאת גְּדִי: לְכַבּוֹד הַרְבֵּ שִׁיק שְׁלִיט"א.

אֲנִי בַּחֹר רֹק בְּגִיל עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה, וְכִשְׁהִיִּיתִי בְּצָבָא בְּעֵבֶר הִיָּה לִי קֶשֶׁר עִם כְּפֹה בַּחֹרוֹת וְנִכְשַׁלְתִּי. אַחֲרֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲרַרְתִּי

התחלתי להתחזק ולהתקרב לרבנו, ואני מאד רוצה להתחתן, אף העברות שעשיתי בעבר צפות ועולות בזכרוני וגורמות לי צער גדול. איך אני יכול לתקן את העבר שלי, ולזכות להתחתן עם בת-זוגי משרש נשמתי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל גדי נרו ואיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קי"ב) אם אתה מאמין שיכולים לקלקל - תאמין שיכולים לתקן, ולכן דע לך שיכולים את הכל לתקן על ידי שחוזרים בתשובה שלמה, וכך אמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ד) במקום שבעלי תשובה עומדים - שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמד. ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא) גדול כחה של תשובה, שכיון שאדם מהרהר בלבו לעשות תשובה, מיד היא עולה לא עד עשרה ימים ולא עד עשרים ולא עד מאה, אלא עד מהלך חמש מאות שנים, ולא עד רקיע ראשון ושני, אלא שהיא עומדת לפני כסא הכבוד. והסמ"ך-מ"ם מאד מאד מיוחד מבין אדם שחוזר בתשובה, כי כיון שאדם בא אל הקדוש ברוך הוא אפלו שהוא עשה עד עכשו מה שעשה, ומתודה ומתחרט על כל מה שעשה, הקדוש ברוך הוא כבר מקבלו. ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה כ' סימן י"ג) בלעם היה רשע ערום, וידע שאין עומד בפני הפרענות אלא תשובה, שכל מי שחוטא ואומר חטאתי, אין רשות למלאך לגע בו, ובשביל זה הוא מסית את כל אדם: "מה לך לחזור בתשובה? ומה לך להתודות?", כי הוא יודע שמי שחזר בתשובה ומתודה להקדוש ברוך הוא, אין רשות למלאך המות לגע בו.

ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא נח) אין מכה בעולם שאין לה רפואה, רפואתו של יצר הרע תשובה, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן

חלק א' סימן ד') שְׁעוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם חֲקוּקִים עַל עֲצֻמוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יחזקאל ל"ב) "וַתְּהִי עֲוֹנָתְךָ עַל עֲצֻמוֹתֶיךָ", וְזֶה מֵה שֶׁהוֹרֵג אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים ל"ד) "תְּמוֹתַת רָשָׁע רָעָה", וְעַל יְדֵי וּדְוֵי דְבָרִים יוֹצְאִים מֵעֲצֻמוֹתָיו הַחֲטָאִים שֶׁחֲקוּקִים עֲלֵיהֶם.

וְכַתֵּב הַרְמַב"ם (פֶּרֶק א' מֵהַלְכוֹת תְּשׁוּבָה הַלְכָה א') כָּל מִצְוֹת שֶׁבְּתוֹרָה בֵּין עֲשֵׂה בֵּין לֹא תַעֲשֶׂה, אִם עֵבֶר אָדָם עַל אַחַת מֵהֶן בֵּין בְּזוּדוֹן בֵּין בְּשִׁגְגָה, כְּשִׁיעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה וְיָשׁוּב מִחֲטָאוֹ חַיֵּב לְהִתְדוּדוֹת לְפָנָי הָאֵל בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ה') "אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ" וְגו'. "וְהִתְדוּדוֹ אֶת חֲטָאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ" - זֶה וּדְוֵי דְבָרִים. וּדְוֵי זֶה מִצְוֹת עֲשֵׂה. כִּי־צַד מִתְדוּדִין? אֹמֵר: אֲנִי הַשֵּׁם! חֲטָאתִי עִוְיָתִי פֶשַׁעִתִי לְפָנֶיךָ, וְעֲשִׂיתִי כָךְ וְכָךְ, וְהָיִי נַחֲמָתִי וּבִשְׁתִּי בְּמַעֲשֵׂי וְלַעֲוֹלָם אֵינִי חוֹזֵר לְדַבֵּר זֶה, וְזֶהוּ עֲקָרוֹ שֶׁל וּדְוֵי וְכָל הַמְרַבָּה לְהִתְדוּדוֹת וּמֵאֲרִיךְ בְּעֵנֶן זֶה הָרִי זֶה מִשְׁבַּח.

וְלִכֵּן אֵל תִּהְיֶה בְּטוֹן, תִּקַּח אֶת עֲצֻמָּךְ בְּיָדֶךָ וְתִרְגֵּל אֶת עֲצֻמָּךְ לְדַבֵּר אֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלֶךָ, וְהִעַקֵּר לְהִתְדוּדוֹת לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל הַשְּׁטִיּוֹת שֶׁעֲשִׂיתָ, וְתִסְפֹּר לוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל בְּפֶרְטֵי פְּרִטִיּוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה יֵצְאוּ הָעוֹנוֹת מֵעֲצֻמוֹתֶיךָ, וְתִזְכֶּה לְהִרְגִישׁ אֶת אֲמִתַּת מִצִּיאוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל יְדֵי שֶׁתִּחֲזֹר בְּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, תִּזְכֶּה לְמַצֵּא אֶת בַּת זִוְגְךָ, הִעַקֵּר אֵל תִּהְיֶה בְּרִין, אֲלֵא הַשְּׁדוּךְ הָרֵאשׁוֹן שִׁיעִיעוּ לָךְ וְהִיא תִּמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִהְיֶה בֵּינֵיכֶם מְשִׁיכָה - תִּרְאֶה לְגַמֵּר אֶת זֶה בְּכִי טוֹב, וְעַד אִז תִּרְאֶה לוֹמַר בְּכֹל יוֹם אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת:

רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם! חוּס וְחַמַּל עָלַי וְזַכֵּנִי לְמַצֵּא אֶת בַּת זִוְגִי, וְאַתָּה בְּעֲצֻמָּךְ יוֹדַע שְׁאֵנִי מוֹכֵן כְּבֹר לְהִתְחַתֵּן כְּדֵי לְהַנְצִיל מֵעֲבֻרוֹת חַמּוּרוֹת, אֲךָ מִפְּנֵי מַעֲשֵׂי הַמְּגַנִּים וְהַרְעִים שֶׁעֲשִׂיתִי עַד עַכְשָׁנוּ, נִתְעַכְבָּה מִצִּיאַת זִוּוּגִי, וְאֵנִי נִמְצָא בְּצַעַר גָּדוֹל מְאֹד, כִּי אַתָּה גְּלִיתָ עַל יְדֵי חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוֹשִׁים: כָּל הַשְּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה - שְׁרוּי בְּלֹא שְׂמֵחָה, וּבְלֹא תוֹרָה, וּבְלֹא חוּמָה, וּבְלֹא שְׂמִירָה, וְלִכֵּן

הנני מתחרט על כל עוונותי שעשיתי עד עכשו, ואני מקבל על עצמי לחזור בתשובה שלמה, וגלית לנו על ידי התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי (תקוני זהר תקוני י"ד) עם כל דא, דחזר בתשובה - חזר ויהיבנא ליה בת זוגיה, והנני שב בתשובה שלמה, ולכן תזמין לי את בת זוגי, ואזכה להקים בית נאמן בישראל, ולעשות רצונך מעתה ועד עולם, אמן סלה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצליח.

המאחל לך כתיבה וחתומה טובה...

ב' תתז.

מפריע לי מאד שבעלי לא קונה לי מתנות אף פעם ולא חושב איך לשמח אותי

שאלה:

מאת כנרת: שלום לכבוד הרב. לפני שאשאל את השאלה שלי, רציתי לומר שאני מודה לקדוש-ברוך-הוא שהגעתי אליה, ושאתה מכון אותי בכל שאלה שיש לי. ברצוני להתיעץ אתך לגבי בעלי: הוא גדול ממני בשלש שנים ויש לו יום הולדת שבוע לפני. ביום ההולדת שלו השקעתי מחשבה רבה כיצד לשמח אותו במתנה מקורית, ובאמת הכנתי לו מתנה שהוא הפתע ונהנה ממנה, אך כשהגיע יום ההולדת שלי, הוא לא טרח לחשב כיצד לשמח אותי במתנה קטנה. כשדברתי אתו על זה ואמרתי לו שזה פגע בי קצת, הוא נעלב ממני, ואמר שהוא לא טוב בדברים האלה ושאני אקנה לעצמי מה שאני רוצה.

כמוכן שְהַעֲבִיב פה הוא לא המתנה עצמה, ולא היה אכפת לי שִׁיבִיא לי אֶפְלוּ מִשְׁהוּ קָטַן או מִשְׁהוּ שְׁהוּ הַכֵּין בְּעֶצְמוֹ, הָעֵקֶר לְהִרְאוֹת לי שְׁהוּ חוֹשֵׁב אֵיךְ לְשַׁמַּח וּלְהַפְתִּיעַ אוֹתִי בְיוֹם הַהִלָּדוֹת שְׁלִי, וְלְהוֹדוֹת לי עַל מַה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְּמִשְׁרָף כָּל הַשָּׁנָה בְּבֵית וּבְעִבּוּדָה. אֲנִי מִרְגִּישָׁה שֶׁקִּבַּלְתָּ מִתְּנָה מִהַבֵּעַל זֶה סוּג שֶׁל תִּמְרִיץ, וְאֵין אוֹתוֹ - הַכֹּל נִהְיָה מוּכָן מֵאִלּוּי, אֵין הַפְתָּעוֹת טוֹבוֹת כְּאֵלֶּה מִצְדוֹ, וְזֶה מִפְרִיעַ לי, כִּי אֲנִי כֵּן מִפְתִּיעָה אוֹתוֹ הֶרְבֵּה פְעָמִים.

חָשׁוּב לי לְצַיֵּן שֶׁבְּעֲלִי הוּא אָדָם טוֹב מְאֹד, בְּעַל כִּנּוּת טוֹבוֹת וְאוֹהֵב אוֹתִי אֶהְבֵּה גְדוֹלָה וְגַם אֲנִי אוֹתוֹ, פְּשׁוּט חֲסֵרִים לי הַתִּמְרִיצִים הָאֵלֶּה שִׁירְאוּ לי שֶׁאֲכַפֵּת לוֹ מִמֶּנִּי וְשְׁהוּ שֶׁמֶּלֶךְ לְדַבְרִים שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה בְּבֵית - אֲכַל, יְלָדִים, קִנְיֹת וְכוּ' וּבְנוֹסָף גַּם עוֹבְדָת בַּחוּץ בְּעִבּוּדָתִי. אֲשַׁמַּח לְקַבֵּל יְעוּץ בְּעֵינַי, וְכִמוֹ כָּל יוֹם - גַּם הַיּוֹם אֲנִי מוֹתְפַלְלֵת לְשִׁלּוּמָךְ תוֹדָה רַבָּה.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר כִּי תְבוֹא, י"ב אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל כְּנִרַת תְּחִיָּה

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

אֶת צְרִיכָה לְהַתְחַזֵּק בְּיִתֶּר שְׂאֵת וּבְיִתֶּר עֵז וְלֹא לְהִיּוֹת כָּל כָּף רְגִישָׁה, הֵן אִמֵּת אֲנִי מִבִּין אוֹתָךְ וְאֶת הַבְּעִיָּה שֶׁיֵּשׁ לָךְ וְכוּ', אֲבָל אֶת צְרִיכָה לְדַעַת שֶׁיֵּשׁ גְּבָרִים שֶׁהֵם לֹא יוֹדְעִים אֵיךְ לְהַתְבַּטֵּא לְגַבִּי הָאִשָּׁה, וְאֵיךְ לְפַנֵּק אוֹתָהּ וְכוּ', וְזֶה לֹא בָּא חֵס וְשְׁלוֹם מֵרַע לְבָבְךָ, הֵם פְּשׁוּט לֹא יוֹדְעִים דְּבַר זֶה, אִף אֶחָד לֹא הִסְבִּיר לָהֶם אֶת הָרְגִישוֹת שֶׁל הָאִשָּׁה שֶׁהִיא מְחַפֶּה לְדַבְרִים כְּאֵלֶּה.

אֶת בְּעֶצְמָךְ כּוֹתֶבֶת לי "בְּעֲלִי הוּא אָדָם טוֹב מְאֹד, בְּעַל כִּנּוּת טוֹבוֹת, אוֹהֵב אוֹתִי אֶהְבֵּה גְדוֹלָה, וְגַם אֲנִי אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ", וְלָכֵן לָמָּה לָךְ לְהַתְלוּנְךָ? אֶת צְרִיכָה לְדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת שֶׁהוּא פְּשׁוּט לֹא יוֹדְעַ

איך מפנקים אשה וכו', והוא לא קמצן או רע לב חס ושלום וכו',
הוא פשוט לא יודע, ולכן תדוני אותו לכף זכות.

הקדוש ברוך הוא יעזר שהאהבה ביניכם תגדל יותר ויותר,
כי אין סוף לאהבה וכו', ועל ידי זה השכינה תשרה בתוך ביתכם,
כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סוטה יז.) איש ואשה - זכו שכינה
ביניהן, ואמרו (ירושלמי ברכות פרק ט' הלכה ח') אי אפשר לאיש בלא אשה
ואי אפשר לאשה בלא איש, אי אפשר לשניהן בלא שכינה. ובמקום
שהשכינה נמצא שם הברכה מצויה, רק שיהיה ביניהם שלום ואהבה
גדולה מאד, כי 'שלום' אמרו חכמינו הקדושים (שבת י.) זה שמו של
הקדוש ברוך הוא, ולכן אם מכניסים את הקדוש ברוך הוא בתוך
הבית, זה נקרא שלום בית, הינו שמו של הקדוש ברוך הוא בתוך
הבית.

אני מאד מקווה שאם בעלך יראה את השאלה ואת התשובה,
הוא ישתנה לגמרי, כי הוא פשוט לא יודע את הרגישות שלך וכו',
ולמה את מצפה וכו'.

הקדוש ברוך הוא יעזר שנשמע ונתבשר בשורות משמחות
תמיד.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתח.

**כָּבֹד הַרְבֵּה שָׁנִים אֲנִי רוֹצֵה לַעֲזֹב אֶת הָעֲבוּדָה שְׁלִי. הָאֵם
כְּדַאי לִי לַעֲשׂוֹת אֶת הַצֵּדָה הַזֶּה?**

שְׁאֵלָה:

מַאת אֶסְתֵּר: שְׁלוֹם לְכַבֹּד הַצַּדִּיק. אֲנִי עוֹבְדַת כְּמוֹזְפִירָה
בְּבֵית-סוֹפֵר הַרְבֵּה שָׁנִים, וּבְמִשְׁךָ כָּל שְׁנוֹת עֲבוּדָתִי הִרְגַּשְׁתִּי

רצון לעזב את העבודה, כי כל הזמן הייתי נמצאת בלחץ, וכל
נטל עבודות הבית, הקניות, וגדול הילדים (שעכשו הם כבר
גדולים) רבצו עלי.

לפני כשנה וחצי אבדנו את בננו הבכור שהיה בגיל עשרים
וחמש, ומאז מצבי הנפשי לא כל כך טוב, רב הזמן אני
מדכדכת, ורק בגלל לחץ המשפחה והעבודה חזרתי לעבד.
במשפחה מאד מדאגים מכך שאני רוצה לעזב את העבודה,
כי הם חוששים שאם אהיה בבית אשקע עוד יותר מכיוון
שהיום הבית הפך להיות המקום הכי כואב ושוואר, כי הכל
מזכיר את הילד.

עלי לצין שאין לי ספוק בעבודה, ומכיון שיש הרבה שעות
פנויות בעבודה - אני קוראת ושומעת שעורי תורה, אף אני
חיבת להודות שגם אני קצת חוששת לעזב את העבודה,
מכיון שעכשו אני לא במצב רגיל.

האם עלי להמשיך לעבד כעצת המשפחה, או שזהו סימן
מהשמים שהגיע זמני לעשות שנוי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל אסתר תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לדעת שאנחנו לא יודעים שום דבר וכו', כי יש
הרבה ענינים שהם למעלה מהשגתנו ומדעתנו וכו', כי יש נשמות
שירדו לזה העולם למספר שנים ולא יותר וכו', ולכן אף שהפאב מאד
מאד גדול ואין מלים לנחם אותך, עם כל זאת את צריכה להתחזק
ביתר שאת וביתר עז, כי בזה שתהיי חזקה את עוזרת לנשמתו לעלות
מעלה מעלה וכו'.

אני יודע שזה מאד מאד קשה, וזה הנסיון הכי קשה לאדם
שיעבר מצב וכאב כזה, עם כל זאת צריכים תמיד לחזור על הפסוק

(תהלים קמ"ה) "צדיק הוי"ה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו", וכן (דברים ל"ב) "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא", ולכן לדעתי כן תשארי בעבודה, וזה יוריד ממך את המחשבות הטורדות והשוכרות, ותזכי להחזיק מעמד ולשמח את לבך השבור.

הקדוש ברוך הוא המנחם ינחם אותך, ונשמתו תהא מליצת ישר עליך, וכבר לא תדעי משום צער, ויקים אצלך (ישעיה כ"ה ח) "בלע המות לנצח ומחה אדני" יהו"ה דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ".

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתט.

האם כשמתפללים בציון הקדוש באומן אפשר לדבר עם רבנו ז"ל בלשון נוכח?

שאלה:

מאת ישראל: לכבוד מוה"רא"ש. השם ישמר אתכם ויברך אתכם באריכות ימים ובבריאות איתנה. רק בזכותכם אני מתחזק ועומד על הרגלים, וברוך השם אני נוסע לאומן כבר חמש עשרה שנה.

אף צריכים להתפלל בציון הקדוש: האם לפנות לרבנו ולבקש ממנו שיפעל אצל השם ותברך כל מה שצריכים, או לבקש מהקדוש ברוך-הוא שימלא את משאלותינו לטובה בזכות הצדיק הקדוש השוכן כאן? בברכת שנה טובה ומתוקה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל ישראל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

כשנמצאים בציון רבנו ז"ל יכולים לדבר בלשון נוכח, כי בפרוש מובא (שיחות הר"ן סימן קנ"ו) כשהיה רבנו ז"ל באומאן, שמע בביתו קול של הצועקים על הבית עלמין על קברי אבותם שדרכם לצעק ולהתפלל שם בקול מר כנהוג. ופעם אחת שמע אשה אחת שהיתה צועקת שם על קבר אביה: אבי, אבי, בקול מר מאד וכו' וכו', ובתו אדל תחיה, היתה עומדת אצלו אז, ענה ואמר לה רבנו ז"ל: האשה הזאת צועקת בכונה היטב אבי אבי, אבל אביה אינו בכאן כלל וכו', ואמר אז שטוב כשבאים על קברי אבות לומר להמתים השוכנים סביב סביב לקבר אביהם ואמם וכיוצא שבאים אליו, לבקש מהם שיודיעו לו שבא בנם או בתם אליו. כי בודאי לא כל המתים נסתלקים ממקום קבורתם למקום שנטרדים, כי הרבה שרויים על קברם, על כן טוב להודיעם כדי שהם יודיעו לאביהם וכו'. ואמר אז: אבל אצל הצדיק אין צריכים לחשש על זה שמא אינו שם, כי מיתת הצדיק הוא רק כמו מי שיוצא מחדר לחדר אחר, והמשיל אז לבתו על עצמו: כמו שאני עתה בחדר זה ואחר כך אני יוצא מחדר זה ונכנס לחדר השני וסוגר הדלת אחרי, אם את תבואי אצל הדלת ותצעקי אבי אבי וכו', לא אשמע דבריך? וכדברים האלה נשמע מפיו הקדוש כמה פעמים שרמז לכל אחד ואחד כמה גדול המעלה של מי שיזכה לבוא על קברו הקדוש והנורא, כי בודאי ישמע דבריו ויעזר ויושיע לו בכל מה דאפשר].

הקדוש ברוך הוא יעזר שתפעל שם כל מה שאתה צריך.

המאחל לך פתיכה וחתימה טובה...

ב' תתי.

האם מתר לחרט על מצבת הנפטר את התמונה שלו?

שאלה:

מאת רמז: שלום למאיר עינינו מוה"רא"ש שליט"א. תברך מפי עליון בכל הברכות הכתובות בתורה, אמן. לאשתי יש קרובי משפחה חלוציים, ושמעתי שהם מענינים לחדש מצבה של אחד מבני המשפחה שנפטר, ולחרט עליה את התמונה שלו. האם יש בזה בעיה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל רמזי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין שום מקור לזה, וזה לא מנהג ישראל אלא מנהג גוים, ולכן ראוי להתרחק מזה, ולא לעשות שום תמונה על הקבר.

הכי טוב לעשות זכרון לנפטר באיזה בית הכנסת, דהיינו לחקק את השם שלו על לוח או זכרות של נשמות הנפטרים, או על דבר אחר באיזה בית כנסת, כגון מגורה או נברשת וכו', והכל כפי היכלת וכו', ודבר זה הוא זכרון שתמיד זכרו את הנפטר לטובה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתיא.

אני והחבר שלי התחלנו לדבר על חתנה. איך אני יכולה לדעת שאנחנו באמת שיכים אחד לשני?

שאלה:

מאת מרב: אני יוצאת עם החבר שלי כבר שלש שנים, והוא הבחור הראשון שאני יוצאת אתו. לאחרונה התחלנו לדבר על חתנה, אף אני לא יודעת אם הוא הזוג האמתי שלי משרש נשפתי, וקשה לי לקבל את ההחלטה. איך יודעים אם אנחנו באמת מתאימים ושיכים אחד לשני? אשמח לקבל את תשובתך.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל מרב תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אם אתם יוצאים כבר שלש שנים ביחד ומקיימים יחסים וכו' וכו', למה את שואלת אם זה הבן זוג שלך מן השמים? בודאי שזה הבן זוג שלך ואת צריכה תכף ומיד להתחתן אתו ולא לאבד אותו, וקבל מאד שאתם מסתובבים ככה וחיים באסור, בשעה שאתם יכולים להתחתן ולחיות בהתר, ולהיות הזוג הכי מאשר בחיים.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתעשו מה שתעשו ותכף ומיד תקבעו זמן לחתונה, ותתחתנו ותבנו בית נאמן בישראל.

נא ונא לקבל על עצמכם לשמר שבת, ואז השבת תשמר עליכם, כי עם ישראל הם בן זוגה של השבת, כמאמרם ז"ל (בראשית רבה פרשה י"א ח) תני רבי שמעון בן יוחאי: אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם כללן יש בן זוג ולי אין בן זוג! אמר לה הקדוש ברוך הוא: כנסת ישראל היא בן זוגך, וכיון שעמדו ישראל לפני

הר סיני, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זְכוּרֵי הַדָּבָר שֶׁאֲמַרְתִּי לַשַּׁבָּת, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא בֶן זוּגָה, הִינּוּ דְבוּר (שְׁמוֹת כ') "זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ"; וְכֵן אָמְרוּ (שַׁבָּת קי"ח:): כָּל הַמְּשַׁמֵּר שַׁבָּת כְּהַלְכָתוֹ אֶפְלוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה כְּדוֹר אֲנוֹשׁ מוֹחֲלִין לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נ"ו ב') "אֲשֶׁרִי אֲנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת וּבֶן אָדָם יַחֲזִיק בָּהּ שֶׁמֶר שַׁבָּת מִחֲלָלוֹ וְשֶׁמֶר יָדוֹ מֵעֲשׂוֹת כָּל רָע", אֵל תִּקְרִי מִחֲלָלוֹ אֲלָא מִחֹל לוֹ.

יַעֲזֹר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּבְשְׂרוּ לִי בְּשׁוּרוֹת מְשֻׁמָּחוֹת תָּמִיד.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתיב.

בְּבַחֲרוֹתַי נִכְשַׁלְתִּי בַעֲוֹן מִשְׁכַּב זְכוּר, וּמֵאֵז וְעַד הַיּוֹם אָנִי מְרַגֵּשׁ מַחִיצָה בֵּינִי לְבֵין הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא

שְׁאֵלָה:

מַאת שְׁמִשׁוֹן יוֹסֵף: לְכַבּוֹד הַצַּדִּיק מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א. בְּרֹאשׁ וּבְרֹאשׁוֹנָה יִישַׁר כַּח עַל הַשׁו"ת הַנֶּפְלֵא, הַמְעוֹדֵד וּמְעוֹרָר וּמְכוּן לְדַרְכֵי תוֹרַתְנוּ הַקְּדוֹשָׁה וְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ, לַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּלִבָּב שְׁלֵם.

אֲנִסָּה לְפָרֵט אֶת שְׁאֵלְתִי בְּתַמְצִיתִיּוֹת לְמֵרוֹת שְׁקֵשָׁה עָלַי הַדָּבָר מֵאֵד וְאֵנִי פְּשוּט מִסְמִיק וּמְחֹזֵר בְּזִמְן שֶׁאֲנִי כּוֹתֵב אֶת הַדְּבָרִים שֶׁהֵייתִי מַעֲדִיף לְשִׁכַּח מֵהֶם. אֲבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחַת מַעֲלַת כְּבוֹדוֹ עַל שֶׁאֲנִי מְצָרִיכוֹ לְהַכְנִס וְלִקְרֹא טְנוּף כְּזֶה, אֲבָל כְּבָר אָמַר עַל עֲצָמוֹ רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ שֶׁמוּכָן לְהַטְלִיל בְּרִפְט וְטִיט, הַכֹּל כְּדִי לְהַצִּיל נַפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וְלִקְרֹבוֹ לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִקְוֶה מֵאֵד שֶׁכֵּן יַעֲשֶׂה עִם נַשְׁמַתִּי הַצַּדִּיק שְׁלִיט"א.

בְּצַעֲרֵירוֹתַי (בְּגִיל יְלִדוֹת, וְקִצְת אַחַר הַבֵּר מְצוּה) עָבַר עָלַי מֵה שְׁעָבַר, וְנִגְרַרְתִּי לְחַטָּא הוֹצֵאת זָרַע לְבִטְלָה, וְרַחֲמָנָא לִי צִלָּן

רחמנא לישזבן לא נתקררה דעתי, עד שנגרתי לעוון משכב זכור. אוי לי, אללי לי, אלף אלפי פעמים. כיום אני כבר אברך ואב לארבעה ילדים בלי עין הרע, בריאים ושלמים ברוח השם, ואני נקרא מחשובי האברכים שבסביבתי. מאז ועד עתה זכיתי להתקרב לדרכי רבנו הקדוש ולהיות על צינו הקדוש בראש השנה שש פעמים, ולמרות הכל, דבר זה אינו נותן לי מנוח ואני מרגיש בפעל ממש כמין מחיצה מפסקת ביני לבין קוני, וככל פעם שאני מנסה מחדש להכנס בעבודת השם, נתעורר עלי גל של מניעות וכבר כשל כח הסבל, והנני שבור ורצוף ואיני מוצא מנוח לנפשי.

על כן אבקש ממעלת כבודו ברחמים מרבים שיפן אל שאלתי וישיבני תשובה מאהבה, תשובה נכוחה, במה אוכל לתקן עוון כרתות הנורא הזה. בתודה רבה ושוב אלף סליחות מהצדיק על הנכתב לעיל.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל שמשון יוסף גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קי"ב) אם אתה מאמין שיכולים לקלקל - תאמין שיכולים לתקן, ואמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ח) אין שום יאוש בעולם כלל! אסור להתיאש בשום פנים ואפן, יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה.

וזכר גם זכר שיכולים לחזור בתשובה על כל עוון וחטא וכו', ובפרט כשזוכים לבוא אל ציון רבנו ז"ל, שבפרוש גלה לנו רבנו ז"ל והבטיחנו בחייו אשר מי שיבוא אצלו אחר הסתלקותו הינו אל ציונו הקדוש בעיר אומן ויתן פרוטה לצדקה עבורו, ויאמר את העשרה מזמורי תהלים הנקראים 'תקון הכללי', אפלו אם עצמו וגבהו חטאיו

ופשעיו יוציאו מהשאל תחתית, וזה סובב על כל מיני פגמי הברית שבעולם ורחמנא לישזבן.

ואת גדל מעלת בעל תשובה אי אפשר לתאר ולשער כָּלֵל, עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ד) במקום שבעלי תשובה עומדים, שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמדה. ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא) גדול כחה של תשובה, שכיון שאדם מהרהר בלבבו לעשות תשובה, מיד היא עולה לא עד עשרה ימים ולא עד עשרים ולא עד מאה, אלא עד מהלך חמש מאות שנים, ולא עד רקיע ראשון ושני, אלא שהיא עומדת לפני כסא הכבוד. והסמ"ך-מ"ם מאד מאד מפחד מכן אדם שחוזר בתשובה, כי כיון שאדם בא אל הקדוש ברוך הוא אפלו שהוא עשה עד עכשו מה שעשה, ומתודה ומתחרט על כל מה שעשה, הקדוש ברוך הוא כבר מקבלו. ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה כ' סימן י"ג) בלעם היה רשע ערום וידע שאין עומד בפני הפרענות אלא תשובה, שכל מי שחוטא ואומר חטאתי, אין רשות למלאך לגע בו. ובשביל זה הוא מסית את כל אדם: "מה לך לחזר בתשובה? ומה לך להתודות?", כי הוא יודע שמי שחזר בתשובה ומתודה להקדוש ברוך הוא, אין רשות למלאך המות לגע בו. ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא נח) אין מכה בעולם שאין לה רפואה, רפואתו של יצר הרע תשובה. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן ד') שעונותיו של אדם חקוקים על עצמותיו, כמו שכתוב (יחזקאל ל"ב) "ותהי עונתם על עצמותם", וזה מה שהורג את האדם, כמו שכתוב (תהלים ל"ד) "תמותת רשע רעה", ועל ידי ודוי דברים יוצאים מעצמותיו החטאים שחקוקים עליהם.

וכתב הרמב"ם (פרק א' מהלכות תשובה הלכה א') כל מצות שבתורה, בין עשה בין לא תעשה, אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה, כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא, שנאמר (במדבר ה') "איש או אשה כי יעשו וגו'". והתודו את חטאתם אשר עשו" - זה ודוי דברים. ודוי זה מצות עשה. כיצד

מתודין? אומר: אָנא השם! חטאתי עויתי פשעתי לפניה, ועשיתי כך וכה, והרי נחמתי ובשתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה, וזהו עקרו של דווי וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משבח. וכן כתב (פרק ב' מהלכות תשובה הלכה ב') ומה היא התשובה? הוא שיעזב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמר בלבו שלא יעשהו עוד, שנאמר (ישעיה נ"ה) "יעזב רשע דרכו" וגו', וכן יתנחם על שעבר, שנאמר (ירמיה ל"א) "כי אחרי שובי שובי נחמתי", ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, שנאמר (הושע י"ד) "ולא נאמר עוד אלקינו למעשה דינינו" וגו', וצריך להתודות בשפתיו ולומר ענינות אלו שגמר בלבו.

ראה לקבע לעצמך קביעות חזקה ללמד בכל יום שעורים בתורה: במקרא, במשנה, בגמרא, ואמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ראש השנה פרק ד' הלכה ח') כיון שקבלתם עליכם על תורה מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימכם; אדם שנכשל בכל כך הרבה עברות חמורות וכו', וכו', אם הוא לוקח את עצמו ונכנס בתוך התורה הקדושה, אזי הקדוש ברוך הוא מוחל לו על כל עוונותיו, ולכן אני שואל אותך האם זה לא כדאי ללמד תורה, שבוזה נתכפרים לו כל עוונותיו?

אל תדבר יותר מזה עם אף אחד, וכן תשתדל מאד לשכח את העבר ולעשות התחלה חדשה, והקדוש ברוך הוא בודאי ימחל לך על העבר שלך, ואמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן כ"ו) אצל העולם השכחה היא חסרון גדול בעיניהם, אבל בעיני יש בהשכחה מעלה גדולה, כי אם לא היתה שכחה, לא היה אפשר לעשות שום דבר בעבודת השם יתברך, אם היה זוכר כל מה שעבר לא היה אפשר לו להרים את עצמו לעבודתו יתברך בשום אופן, גם היו מבלבלים את האדם מאד כל הדברים שעוברים עליו, אבל עכשו על ידי השכחה נשכח מה שעבר.

הקדוש ברוך הוא האב הרחמן ימחל לך על כל עוונותיה,
ונשמע ונתבשר אצלך בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתיג.

האם זה נכון שאסור לתת צדקה בלילה?

שאלה:

סאת יואב: שלום למורנו ורבנו. שמעתי שיש מקור בדברי
חז"ל שלומדים ממונו שאסור לתת צדקה בלילה. היכן נמצא
המקור הזה? והאם נוהגים כן הלכה למעשה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל יואב נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

המקור לזה הוא בירושלמי (פאה פרק ח' הלכה ח') רבי חנינא בר
פפא הוי מפליג מצוה בלילה [שהיה מחלק צדקה בלילה]. חד זמן
פגע ביה רבהון דרוחיא [פעם פגע בו השר של הרוחות], אמר ליה:
לא כן אולפן רבי [לא כן למדתנו] (דברים י"ט י"ד) "לא תסיג גבול
רעך"? [והלילה הוא הגבול של הרוחות והשדים, ולא של בני האדם,
ולכן למה אתה נכנס בתחומי?]. אמר ליה [רבי חנינא בר פפא]: ולא
כן כתיב (משלי כ"א י"ד) "מתן בסתר יכפה אף"? והוה מתכפי מיניה
וערק מן קמוי [השד התכופך וברח ממנו]. ומשם המקור לא לתת
צדקה בלילה, עם כל זאת רואים שבפרוש אמר רבי חנינא בר פפא
את הפסוק "מתן בסתר יכפה אף", שמי שנותן צדקה בסתר הוא

כופה את האף של משחית וחמה שהם הקלפות שרוצים להעניש את האדם.

עם כל זאת, כדאי לעיין במה שכתבו ודנו בזה הפוסקים להלכה למעשה:

כתב החיד"א ב'ברכי יוסף' (ארח חיים סימן רל"ה סעיף קטן א') בשם הרב הגאון המקבל מהר"י צמח, שאין לתן צדקה בליילה, כי הלילה הוא זמן שליטת הדינים, ואין להכניס בגבולם. והאריז"ל היה נותן צדקה לגבאי בתפלת שחרית ובתפלת מנחה, ולא בתפלת ערבית, כי בערבית זמן דין גמור ואינו זמן הראוי לתת צדקה.

וכמו כן, עוד ב'ברכי יוסף' (יורה דעה סימן רמ"ז סעיף קטן ב'), ובשער הכוונות (נ"ב). כתב שעקר נתינת הצדקה בשחרית, אבל במנחה שהוא זמן הדינים, אינו כל כך מכרח ענין נתינת הצדקה עתה כמו בשחרית, ומפיל מקום היה נוהג האריז"ל לתת צדקה במנחה, אבל בערבית שהוא זמן דינים קשים לא היה נותן צדקה, עיין שם.

ועיין עוד מה שכתב החיד"א בספרו 'כסא רחמים' על אבות דרבי נתן (פרק ג') במה שאמרו שם בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך - אם נתת פרוטה לעני שחרית, ובא עני אחר ועמד לפניך ערבית, תן לו כי אינך יודע וכו', וכתב על זה החיד"א דלפי מה שאמר רבנו האריז"ל שאין לתת צדקה בליילה שהוא דין גמור, יש לומר דערבית דקאמר הקא לאו דוקא, אלא רצה לומר מבעוד יום, וכמו שכתוב ולערב אל תנח ידך שמתפרש יפה מבעוד יום, עיין שם.

ועיין עוד בספרו שו"ת 'חיים שאל' (חלק ב' סימן כ"ה אות א') ובספרו 'כפר לאדון' (רכ"ז), ועיין בספרו 'פתח עינים' (פרק קמא דבבא קמא) שכתב כי העידו על האריז"ל שלא נתן צדקה בליילה, וסיוס דבריו שם דאינו נכון לעשות כן, אבל אין בזה אסור, והעושה הנה שכתרו אתו, עיין שם.

ועיין עוד להגאון הצדיק ממונקאטש בספר 'דברי תורה' (חלק

א' סימן קי"ז) שְמֵאֲרִיךְ בְּזֶה מְאֹד, וְסִיִּים דְּכָרִיו דְּכֹאֲשֶׁר יָבֹא לְפָנָיו עֲנִי וּמִבְקֵשׁ צְדָקָה בְּלִילָה וְכוּ', בּוֹדְאֵי לֹא יִמְנַע מִלְתַּת חֵס וְשְׁלוֹם, רַק טוֹב לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שְׁנֵהֵג מֵרֵן הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ בַּעַל 'דְּבָרֵי חַיִּים' מִצְאֵנֹו זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ דְכֻשְׁהֵיָהּ מִצְטָרֵךְ לְתַן בְּלִילָה, הֵיָה אֹמֵר אִז קַח לָךְ עַל הַכִּנְסֵת כְּלֵה אוֹ לְדוֹרוֹן דְּרִשָׁה וְהוֹצֵאֹת הַחֲתָנָה, אוֹ עַל מִשְׁקָה וְהוֹצֵאֹת שְׁבַת קֹדֶשׁ, אוֹ עַל הוֹצֵאֹת הַדֶּרֶךְ וְכִיּוֹצֵא כְּפִי הַעֲנִיָּן, כְּדִי לֹא פּוֹקֵי שְׁלֹא יִהְיֶה סֵתֵם צְדָקָה רַק בְּדֶרֶךְ מִתְנָה, וְאִז אֵינן חֲשֵׁשׁ בְּלִילָה, וְדֹלָא כְּאוֹתֵן הַקְּמִצְנִים אֲשֶׁר לֹא יַחְפְּצוּ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה, וְכִשְׁיִגִיעַ לָהֶם עֲנִי בְּלִילָה אֹמְרִים שְׁמַחְמִירִים מִלְתַּן צְדָקָה בְּלִילָה, וּבִינֵי לְבִינֵי יִלְךְ הַעֲנִי לְדַרְכוֹ וְיִפְטָרוּ מִלְתַּן, וְיֵשׁ בְּזֶה כְּמָה לְאוֹיֵן, עֵינן שָׁם.

הָרִי שֶׁלָךְ לְפָנֶיךָ הַמְקוֹר לְזֶה, וּמָה שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, עִם כָּל זֹאת צְדִיקִים הָיוּ אֹמְרִים שְׁכָדָאֵי לְקַבֵּל אֶת כָּל הַעֲנָשִׁים אֲבָל לֹא לְבִישׁ עֲנִי בְּכֶךְ שְׁלֹא יִתְנוּ לוֹ צְדָקָה עִם תְּרוּץ שְׁלֹא נוֹתְנִים צְדָקָה בְּלִילָה, וְעֲלֵינוּ לְקִים מָה שְׁאָמַר רַבֵּי חֲנִינְאֵי בַר פֶּפְאָ - וְלֹא כֵן כְּתִיב (מְשֻׁלִי כ"א י"ד) "מִתֵּן בְּסֵתֶר יִכְפֶּה אֶף?" וְעַל יְדֵי זֶה הַתְּקַפֵּל הַשֵּׁד וּבָרַח, רוֹאִים מִזֶּה שְׁדִיקָא עַל יְדֵי צְדָקָה מְכַנְיַעִים אֶת הַקְּלָפוֹת אֶף וּמִשְׁחִית וּחְמָה.

אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ לְתַת צְדָקָה לַעֲנִיִּים, וְעַקֵּר הַצְּדָקָה הוּא לְתַת לְאֲנָשִׁים רַעֲבִים וְצִמְאִים לְאָכַל וּלְשִׁתּוֹת, שְׁזֶה בֵּית הַתְּבַשִּׁיל - 'אֶהֱלֵ אַבְרָהָם' שֶׁהַקְּמֵתִי בִּיבְנָאֵל, אֲשֶׁרֵי מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ חֶלֶק בְּזֶה, כִּי זֹו הַצְּדָקָה הַכִּי גְדוּלָה, כְּמֵאֲמָרֵם ז"ל (בְּבֵא בְתָרָא ט) אֵינן בּוֹדְקִין לְמִזּוֹנוֹת, הֵינּוּ בְּכָל דְּבַר יְכוּלִים לְרַמֵּאת בְּנֵי אָדָם וְכוּ', אֲבָל אִם בָּא אַחַד וְאוֹמֵר שֶׁהוּא רַעֵב וְצִמְאָ, שְׁמָה הוּא לֹא יְכוּל לְרַמֵּאת אוֹתָךְ, כִּי מִי שְׁבִאָמֵת רַעֵב וְצִמְאָ הוּא יֹאכֵל וְיִשְׁתֶּה, וּמִי שְׁלֹא רַעֵב וְצִמְאָ הוּא לֹא יֹאכֵל וְלֹא יִשְׁתֶּה, וְלִכֵּן אֵינן צְדָקָה יוֹתֵר גְּדוּלָה מִלְתַּת לְאֲנָשִׁים רַעֲבִים וְצִמְאִים לְאָכַל וּלְשִׁתּוֹת, וְלִכֵּן תַּעֲשֶׂה כָּל מָה שְׁבִיכְלִתְךָ לַעֲזוֹר לִי שְׁאוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עִם זֶה כָּל הַשָּׁנָה.

הַמֵּאֲחַל לָךְ כְּתִיבָה וְחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתיד.

האם כשרבנו צוה שיבואו אליו לראש השנה הוא התכונן שיבואו גם לאחר הסתלקותו?

שאלה:

סאת אבישי: שלום לרב הגאון שליט"א. לאחרונה כפה רבנים יצאו בריש גלי נגד הנסיעה לאומן בראש השנה, ועקר הטענה שלהם היא שמה שרבי נחמן זכותו יגן עלינו כתב שצריכים לבוא אליו בראש השנה - הכונה היתה רק בחייו, אבל לאחר הסתלקותו - לא התכונן כלל. האם יש צדק בדבריהם?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אבישי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אנו אין לנו אלא את דברי רבנו ז"ל, שאמר (חיי מוהר"ן סימן ת"ה) הראש השנה שלי הוא חדוש גדול, והשם יתברך יודע שאין הדבר הזה בירשה מאבותי, רק השם יתברך נתן לי זאת במתנה, שאני יודע מהו ראש השנה. לא מבעיא אתם כלכם, בודאי תלויין בראש השנה שלי, אלא אפלו כל העולם כלו תלוי בראש השנה שלי; ואמר רבנו ז"ל לענין ראש השנה שלו (חיי מוהר"ן סימן ת"ו) שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תקון בשום אופן, אף על פי כן בראש השנה יכולין אפלו הם לקבל תקון. אף על פי שבכל השנה אפלו הוא בעצמו ז"ל לא היה יכול לתקנם, אבל בראש השנה גם הם יכולים לקבל תקונים, כי אמר שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות.

יָדוּעַ אֶצְלָנוּ שֶׁהָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אֶהְרֵן הָרַב מִבְּרֶסְלַב זָכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ, לֹא הָיָה יָכוֹל לְהִיטֵב אֶצְלוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאֲחֵרוֹן תַּקְע"א וְכוּ', (עַיֵן חַיִּי מוֹהֲרָ"ן סִימָן ת"ו) עָנָה רַבְּנוּ ז"ל וְאָמַר אֲזַי בְּקוֹל חֲזַק מֵעַמֶּק הַלֵּב: מָה אָמַר לָכֵס, אֵינְךָ דֹּבֵר גְּדוֹל מְזֵה, הֵינּוּ מַלְהִיטִים אֶצְלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאָמַר בְּזוֹ הַלְשׁוֹן בְּקוֹל זֵיעַ סָגִיא: "וְוִי אֲזוּי זָאל אֵיךְ אֵיךְ זָאגִין, קִיין גְּרֵעֶסְעֶרֶס דָּעֵר פּוֹן אִיז נִיט פֶּאָר הָאֲנֵדִין. אֵי אֲנֵדְעֶרע גּוֹטעַ יוֹדִין זָאגִין נִיט אֲזוּי, אִיז נָאךְ אֶקְשִׁיא" [מָה אָמַר לָכֵס, אֵינְךָ דֹּבֵר גְּדוֹל מְזֵה! וְאִם צְדִיקִים אֲחֵרִים אֵינָם אוֹמְרִים כֵּן, אֲזַי עוֹד קְשִׁיא]. (כְּלוֹמֵר הֲלֹא בְּלֹא זֶה כִּבְרַת מְקַשִּׁין עָלָיו קְשִׁיט הַרְבֵּה, וַיְהִיֶּה קְשִׁיט עוֹד קְשִׁיא זֹאת גַּם כֵּן, מָה שֶׁהַקְּפִיד כָּל כֵּךְ לְהִיטֵב אֶצְלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דִּיקָא).

וְכָתַב מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל (שם) וּמְכַלֵּל דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שֶׁדָּבַר אֲזַי עִמָּנוּ לְמַדְנֵנוּ כִּמְהָ דְּבָרֵינוּ: לְמַדְנֵנוּ עוֹד הַפְּעַם עֲצָם גְּדוֹל הַחַיּוּב לְהִיטֵב אֶצְלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי אֵף עַל פִּי שִׁדְעָנוּ זֹאת מִכִּבְרַת, אֵף עַל פִּי כֵן מִרְבּוּי דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים אֲזַי בְּזֵה, וּמִתְנַוְעוּתוֹ הַנּוֹרְאוֹת אֲזַי, הִכְנֵנוּ עֲצָם הַחַיּוּב יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְבָאֵר זֹאת בְּכָתַב.

וְגַם אֲזַי לְמַדְנֵנוּ שֶׁרְצוֹנוּ חֲזַק לְהִיטֵב אֶצְלוֹ בְּאוֹמֵן עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה תְּמִיד לְאַחַר הַסְּתַלְקוּתוֹ, וְשִׁאֵין דְּבַר גְּדוֹל מְזֵה.

וְגַם לְמַדְנֵנוּ כִּמְהָ צְרִיכִין לְחֲזַק לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת מִדְּבַר שֶׁבְּקִדְשָׁהּ, בְּפֶרֶט הַמְּנִיעוֹת מִלְהִיטֵב עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁצְרִיכִים לְשַׁבֵּרם בְּיוֹתֵר וְלְהִיטֵב דִּיקָא עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַד שֶׁאֶפְלוּ אִם הוּא ז"ל בְּעֲצָמוֹ מְצוּהָ וּמִסְפִּים לְבַלִּי לְהִיטֵב אֶצְלוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, חֲלִילָה לְהַסְתַּכֵּל עַל זֶה. וְצְרִיכִין לְהִזְהַר מְאֹד לְבַלִּי לְשֹׂאֵל אוֹתוֹ שׁוֹם שְׂאֵלָה עַל זֶה, כִּי הוּא יִשִּׁיב בְּוַדָּאֵי לְבַלִּי לְהִיטֵב אֶצְלוֹ, וְאֵף עַל פִּי כֵן בְּנִקְדַת הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ צְרִיכִין לְהִיטֵב דִּיקָא [וְכֵן הוּא נוֹהֵג לְדוֹרוֹת]. וְעַיֵין זֶה נוֹגַע לְמָה שֶׁאֲמַרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְכוֹת י'): 'בְּדֶרֶךְ שְׂאֵדָם רוּצָה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ' כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י. וְהוּא מִדְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל פְּסוּק (בְּמִדְבָר כ"ב) "לֵךְ עִם הָאֲנָשִׁים", וְכֵן בְּשִׁלּוֹחַ מְרַגְלִים שֶׁהִכְרַח מִשָּׁה רַבְּנוּ בְּעֲצָמוֹ לְשַׁלְחָם, אֵף עַל פִּי שֶׁבְּאֱמֶת רְצוֹנוֹ לֹא הָיָה כָּלֵל בְּזֵה.

וענין זה ראינו מרבנו ז"ל כמה פעמים, בפרט בענין ראש השנה שהיו אנשים שהיו להם מניעות מלהיות אצלו על ראש השנה, ושאלו אותו בעצמו, והשיב להם שלא יהיו על ראש השנה. והתחילו להתעקש, הלא שמענו מכאן גדל האזהרה להיות אצלכם על ראש השנה? ועשה עצמו כמקפיד עליהם וגער בהם שלא ידברו יותר, וכן עשו ולא באו על ראש השנה.

ואף על פי כן אנחנו זכינו להיות רגילים לעמד לפניו, ושמענו והבנו ברמז ובפרוש שפנימיות רצונו אינו נוחה בזה כלל, רק הוא מוכרח לומר להם כך מחמת ששואלים אותו על זה. ויש בזה הרבה לספר, [כמובא (שיחות הר"ן רי"ד) כשאדם שואל להצדיק אם לעשות דבר שיש בו מסירות נפש בשביל השם יתברך, הוא ראוי לו להשיב ולצוות עליו שלא לעשות. ואף על פי כן השואל אין צריך לקיים דבריו. ואמר אז רבנו ז"ל: כל מה שהצדיק מצוה לעשות - צריך לקיים, רק כשמצוה שלא לסע על ראש השנה אצלו, זה אין צריך לקיים וכו', עין שם]. וכן הוא נוהג לדורות שכששואל לין להרב והמנהיג על דבר שיש בו כעין מסירת נפש, צריך להשיב לאו, אף על פי שבאמת לאמתו רצונו שימסר נפשו וישבר כל המניעות. על כן מי שרוצה להתקרב ולשבר המניעות באמת לאמתו, צריך להזהר מאד לבלי לשאל אותו בזה כלל, עין שם בחיי מוה"ר"ן כל זאת באריכות.

הקדוש ברוך הוא יעזר שנזכה בלנו בין כלל ישראל להיות אצל רבנו ז"ל בראש השנה באומן, ונפעל שנה טובה ומתוקה למען כלל ישראל, ונזכה כבר לראות במו עינינו בגלוי שכנינה שאז ממילא יתבטלו כל המחלוקות והמריבות והוכוחים שיש עכשו בין נשמות ישראל מהסמ"ך-מ"ם שהוא המסית ומדיח ועושה פרודים בין כלל נשמות ישראל, בין אשכנזים לספרדים, בין חסידים לליטאים, ובין החסידים ביניהם בעצמם, ובין הליטאים ביניהם בעצמם וכו', כי הסמ"ך-מ"ם אורב מאד מאד על דבר זה שלא תהיה אחדות בין נשמות ישראל, כי הרגע שיש אחדות, על ידי זה לא נשאר ממנו

שָׁרִיד וּפְלִיט וְכוּ', כִּי בְּאַחַדוֹת יִשְׂרָאֵל יִתְפָּרְדּוּ כָּל פְּעָלֵי אֶזְרָא, וְיִתְבַטְּל
הַסֵּמ"ךְ-מ"ם וְגוֹנְדָא דִּילֵיהּ, וְלִכְּן הוּא עוֹשֶׂה כָּל מָה שֶׁבִּיכְלָתוֹ רַק
לַעֲשׂוֹת פְּרוּדִים בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהַגְּאָלָה תִּהְיֶה רַק עַל יְדֵי אַחַדוֹת
וְאַהֲבָה בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק א' סִימָן
ס"א) שֶׁבְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶצֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת אֲז נַעֲשֶׂה הָאַחַדוֹת בֵּין כָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

הַמְּאַחֵל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתטו.

**הָאֵם מְתוֹר לְהִרְחִיב סִפְרֵיהּ שֶׁל סִפְרֵי קִדְשׁ מַכְסְפֵי
מַעֲשָׂר?**

שְׂאֵלָה:

מַאת אֵילָן: שְׁלוֹם לְכַבּוֹד קִדְשֵׁי מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א. יְהִי-רָצוֹן
שֶׁתִּזְכֶּה לְאַרְיֵכוֹת יָמִים מְתוֹר בְּרִיאוֹת אִיתְנָה בְּרַמ"ח אֵיבְרֵיךְ
וְשִׁס"ה גִּידֵיךְ.

קִבְלֵתִי סָכּוּם שֶׁל כֶּסֶף מַחְבֵּרֶת בְּטוֹחַ, הַפְּרָשְׁתִי מַעֲשֶׂה
וּמַכְסְפֵי הַמַּעֲשָׂר לְקַחְתִּי אֶת אִשְׁתִּי הַיְקָרָה וְאֶת הַבֵּן הַקָּטָן
לְאוֹמֵן. כְּעֵת, נוֹתַר לִי מַכְסְפֵי הַמַּעֲשָׂר סָכּוּם כֶּסֶף לֹא גָדוֹל,
וְהָיוֹת וְאֲנִי מְרַבֶּה לְקַנּוֹת סִפְרֵי קִדְשׁ כִּי אֲנִי לוֹמֵד הַמוֹן,
הַסִּפְרֵיהּ שְׁלִי בְּבֵית כְּבֹר לֹא מַסְפִּיקָה לְסִפְרָיִם. הָאֵם אֲנִי
יְכוֹל לְהַזְמִין נֶגֶר כְּדִי שִׁיִּרְחִיב אֶת הַסִּפְרֵיהּ וּלְשַׁלֵּם לוֹ מַכְסְפֵי
הַמַּעֲשָׂר?

תְּשׁוּבָה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסִדֵּר כִּי תְּבוּא, י"ב אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל אֵילָן גְּרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קִבְלֵתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

תשואת חן על הברכות והאחולים, וכל המברך יתברך מפי אל
עליון.

אשריך ואשרי חלקך שאתה לומד בתורה הקדושה, ואתה
קונה ספרי קדש, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן כ"ח)
ראוי לאדם שיעבר וילך בזה העולם בכל הספרים הקדושים, וללמד
כלם כדי שיהיה בכל מקום, כמו שנמצא השרים הגדולים שהולכים
ועוברים במדינות, ומוציאים הוצאות רבות על זה כדי שיוכל אחר
כן להתפאר ולומר שהיה במדינות כמו שדרך השרים להתפאר
ולומר: הייתי בורשא וכיוצא בזה. כמו כן ראוי שיהיה האדם בעולם
הזה בכל מקומות הקדושים של התורה, כדי שיוכל להתפאר בעולם
הבא שהיה בכל מקום דהינו בכל הספרים הקדושים, ולעתיד בעולם
הבא מזכירין אותו כל מה שלמד בעולם הזה; ולכן אתה יכול לקנות
ספרים עם כספי מעשה, וכן בענין ארון הספרים כי זה נחוץ להחזיק
את הספרים.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתקנה לעצמך קביעות ללמד בכל יום
במקרא, במשנה, בגמרא ובהלכה, שאין למעלה מזה.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתטז.

**רבנו ספר לנו הרבה ספורים סתומים ולא מובנים. איזה
למוד למעשה אפשר להוציא מהם?**

שאלה:

מאת נתן: לכבוד מוה"ר א"ש שליט"א, שלום וברכה. בספר
'ח"י מוה"ר"ן' בחלק הנקרא 'ספורים חדשים' ישנם הרבה
ספורים שספר רבנו שראה בחלום או בהקיץ, והם ספורים

סְתוּמִים וְלֹא מוֹבְנִים, כִּי שִׁקְשָׁה לְהוֹצִיא מֵהֶם לְמוּד וּמוֹסָר.
אִיזָה לְמוּד לְמַעֲשֵׂה אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא מֵהֶם? תּוֹדָה רַבָּה.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רֵאשׁוֹן לְסֵדֶר כִּי תְּבוֹא, י"ב אָלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבִרְכָּה אֶל נַתָּן נֵרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבָךְ.

כָּל סִפּוּר שֶׁרַבְּנוּ ז"ל סִפֵּר, יֵשׁ עָלָיו פְּרוּשׁ נִפְלֵא לְהוֹצִיא מִזֶּה
מוֹסֵר הַשֶּׁפֶל אִיךָ לְעֵבֵר אֶת זֶה הָעוֹלָם, כִּי בְּאֲמַת דְּבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל הֵם
מְלֵאִים מוֹסֵר וְהִתְחַזְּקוֹת עֲצוּמָה, וְאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁחֻקֶּךָ אַחֵר הִתְעוֹרְרוֹת
וְהִתְחַזְּקוֹת שֶׁבְּדַבְּרָיו הַקְּדוּשִׁים, שְׂאִין עָרֹךְ אֲלֵיהֶם, וּכְבֹר כָּתַב
מוֹהֲרַנ"ת ז"ל (שִׁיחוֹת הַר"ן סִימָן קל"א) כָּל מֵה שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה
מֵרַבְּנוּ ז"ל, זֶה מוֹסֵר הַשֶּׁפֶל לְהִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבַחֲיֵי
הַיּוֹם-יוֹם, כִּי (אֲבוֹת פָּרָק א') 'לֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר אֶלָּא הַמַּעֲשֵׂה'.

וְשִׁים עֵינֶךָ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב וְתִסְתַּכַּל יְפֵה בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה וּבְכָל
שִׁיחָה וְשִׁיחָה, וּבְכָל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשֵׂה וְכוּ', וְתִשֵּׂים לְבָךְ לְהַבִּין בְּכָל
מְקוֹם הָעֲבָדוֹת וְהַעֲצוֹת וְהַמוֹסֵר וְהִתְעוֹרְרוֹת הַיּוֹצֵאִים מִשֵּׁם עַל פִּי
פְּשוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, וְתִבְקֶשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂאִיר עֵינֶיךָ לְזִכּוֹת לְזֶה
לְהַבִּין הַדְּבָרִים הַיֵּטֵב לְמַעֲשֵׂה, כִּי כָּל דְּבָרָיו שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל כָּלֵם נִצְרָכִים
וּמְכָרְחִים לְעֲבָדוֹת וְעֲצוֹת טוֹבוֹת לְעֵבְדוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאֶפְלוּ בְּקִצַּת מְקוֹמוֹת
אֲשֶׁר לְפּוּם רִיחָה בְּהַשְׁקָפָה רֵאשׁוּנָה אִין מְבִינִים הַיֵּטֵב אִיךָ נוֹגַע
הַעֲנִין הַזֶּה לְעֵבְדָה לְפִי מְדַרְגָתוֹ וְכוּ', אֵף עַל פִּי כֵן בְּאֲמַת יֵשׁ גַּם שֵׁם
עֲצוֹת נִפְלְאוֹת וְהִתְעוֹרְרוֹת נוֹרָא לְשׁוֹב אֲלָיו יִתְבָּרַךְ מְמָקוֹם שֶׁהוּא שֵׁם,
וְאִם תִּשֵּׂים עֵינֶךָ וְלְבָךְ שֵׁם הַיֵּטֵב, בְּוֹדָאֵי תִמְצָא גַם שֵׁם עֲצוֹת וְדַרְכִים
טוֹבִים לְפִי מְדַרְגָתָךְ. כִּי כָּל דְּבָרָיו שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל הֵם כְּלָלִיּוֹת גְּדוּל, וְכָל
תּוֹרָה וְתוֹרָה כָּלוּל מִכָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וּמִכָּל בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם בְּכָל
דְּרָגָה וְדַרְגָה, מִן תַּכְלִית קִצָּה הָעֲלִיּוֹן עַד תַּכְלִית קִצָּה הַתַּחְתּוֹן.

הֵינּוּ שְׁעָם כָּל תּוֹרָה וְתוֹרָה וְשִׁיחָה שְׁלוֹ יְכוּל לְעֵבֵד אֶת הַשֵּׁם

יתברך הגדול במעלה בתכלית המעלה, וכן אפלו הקטן והפחות בתכלית דיוטא התחתונה יכול גם כן לשוב להשם יתברך ולמצא עצות לנפשו על ידי אותה התורה בעצמה. כי הם כלליות נפלא מאד; ודבר זה טוב על כל שיחה ושיחה, ועל כל ספור וספור שרבנו ז"ל סח וספר עמנו. אשרי מי ששם לבו אל דבריו הקדושים, וימצא טוב הרבה מאד להתחזק בזה העולם.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתיו.

אני נכשל בפגם הברית ובתוך תוכי אני מלא ספקות באמונה. אנא תנו רפואה לנפשי!

שאלה:

מאת שלום: לכבוד כבוד קדשת הצדיק שליט"א.
זכיתי להתקרב לרבנו הקדוש לפני שלש שנים ואני לומד בספריו. אני מתבייש להגיד את האמת, אבל עדין אני נכשל לפעמים ולא מצליח לשמר על קדשת הברית, ובתוך תוכי אני מלא ספקות באמונה. אנא תנו רפואה לנפשי.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר כי תבוא, י"ב אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל שלום נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

עליך לדעת שמי שפגם בברית ובפרט בחטא המגנה של הוצאת זרע לבטלה, שבזה הוא הורג את הילדים שלו, על ידי זה נכנסות בו ספקות באמונה בו יתברך, ואתה צריך לדעת שהחטא המגנה הזה של הוצאת זרע לבטלה, מטמטם את המח ומעקם את הלב, ומכניס

בְּאֲדָם קְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת עָלָיו יִתְבָּרֵךְ וְכוּ', וְכוּ', כִּי כָל הַמַּחְשָׁבוֹת שֶׁל הַכִּפְּיּוֹת וְהָאֶפִיקוֹרְסוֹת שֶׁנִּכְנָסוֹת בְּאָדָם, זֶה רַק עַל יְדֵי שְׁנֵי שְׁלֵשִׁים בַּחֲטָא הַמְּגַנָּה הַזֶּה. מִלְּבַד זֹאת, אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (נִדָּה י"ג.) אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַמוֹצִיא שְׂכַבְת זֶרַע לְבִטְלָה חַיֵּב מִיָּתֵהּ; וְאָמְרוּ (שם) רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי אָמִי אָמְרִי: כְּאֵלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (וְשִׁעָה נ"ז ה') "הַנְּחָמִים בְּאֵלִים תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן שִׁחֲטִי הַיְלָדִים בְּנִחְלָיִם תַּחַת סַעֲפֵי הַסְּלָעִים" - אַל תִּקְרִי שִׁחֲטִי אֶלָּא סַחֲטִי; כִּי מִכָּל טָפָה וְטָפָה יָכוֹל לְהוֹלֵד וְלָדָה, וְכִשְׁסוּחֲט אֶת זֶרַעוֹ לְבִטְלָה הוּא שׁוֹחֲט אֶת יְלָדָיו, וְהַעֲוֹן הַזֶּה מְטַמֵּט אֶת הַמַּח וְהַדַּעַת, וּמְכַנֵּס אֶת הָאָדָם בַּחֲלִישׁוֹת הַדַּעַת וּבִיאֹשׁ גְּדוֹל כְּאֵלּוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹנֵא אוֹתוֹ, וְלֹא צָרִיךְ אוֹתוֹ וְכוּ' וְכוּ'.

וּבִאֲמַת לָמָּה כָּל כֶּךָ חֲמוֹר הַחֲטָא הַזֶּה? כִּי מִכָּל טַפַּת זֶרַע יָכוֹל לְהוֹלֵד וְלָדָה, וְכִשְׁאָדָם מוֹצִיא אֶת זֶרַעוֹ לְבִטְלָה, עַל יְדֵי זֶה הוּא הוֹרֵג אֶת הַיְלָד וְכוּ', וְאִם אֶחָד הוֹרֵג בֶּן אָדָם - הָרִי הוּא רוֹצֵחַ, וְאִם הוֹרֵג שְׁנֵי בְנֵי אָדָם - הוּא רוֹצֵחַ שְׁבָרוּצִים וְכוּ', וְכֵן כְּכֹל שְׁאָדָם הוֹרֵג יוֹתֵר אֲנָשִׁים - הוּא אֲרָכִי-רוֹצֵחַ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשְׁאָדָם הוֹרֵג אֶת בְּנוֹ אוֹ אֶת בַּתּוֹ - זֶה רוֹצֵחַ מִשְׁגָּע וְכוּ'. וְהֵנָּה מוּבָא בְּסִפְרֵים שְׂאֵם יִסְתַּכְּלוּ בְּטַפַּת זֶרַע, יִרְאוּ שְׁמַתְנוּעַע וְלָד שְׁלֵם, עִם רֹאשׁ גּוֹפֵה יָדַיִם וְרַגְלַיִם וְכוּ', וְלִכֵּן כְּשְׁאָדָם מוֹצִיא זֶרַע לְבִטְלָה, הָרִי הוּא הוֹרֵג וְלָדָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשִׁמְרוֹצִיא זֶרַעוֹ לְבִטְלָה כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים, הָרִי הוּא רוֹצֵחַ וְכוּ', וְלִכֵּן הַחֲמִירוֹ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים יוֹתֵר מֵהַכֵּל, מִלְּבַד שֶׁהַחֲטָא הַזֶּה מְכַנֵּס בְּאָדָם שְׁיִיחָה תָּמִיד מִמְרָמֵר וּמְדַכָּא, כִּי הִרְגַע שְׁאָדָם מְאֻבָּד אֶת הָאֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל יְדֵי זֶה הוּא תָּמִיד בַּעֲצָבוֹת וּבְכַמְרִירוֹת וּבְדַכְאוֹן, וְהַחִיִּים שֶׁלּוֹ לֹא שׁוִׁים לְשׁוֹם דְּבָר, כִּי מִי שְׁאִין לוֹ אֲמוּנָה הוּא מְסֻתָּבֵב כְּמוֹ בְּעוֹלָם הַתְּהוֹ בְּעוֹלָם הַדְּמִיוֹן וְכוּ' וְכוּ'.

וְהֵנָּה רַבְּנוּ ז"ל אָמַר (שיחות ה"ן סימן קמ"ב) כְּשֶׁנוֹפֵל לְאָדָם סְפָקוֹת בְּאֲמוּנַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, יֹאמַר בְּפִה מְלֵא: אֲנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא יְחִיד רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן. כִּי יְדוּעַ שְׁיִצֵּר הָרַע נִמְשָׁךְ

מגבורות הנפולין, ויש גבורות דקדושה שבהם ממתיקים הגבורות דקלפה, והדבור הוא בחינת גבורות דקדושה, כמו שכתוב (תהלים קמ"ה י"א) "וגבורתך ידברו". נמצא כשיאמר אני מאמין, הוא גבורות דקדושה וכזה הוא ממתיק את הספקות שהוא בחינת גבורה דקלפה. וזהו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ה.) 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע', דהינו שבגבורות דקדושה ממתיק גבורות דקלפה. וזהו שאמרו (תענית ד.) שמי שרוצה שלא יהיה רגזן, יהיה דבורו בנחת. נמצא שהדבור בנחת הוא אינו כל כך רגז, והשתיקה משתק הרגז, אבל הדבור בפה מלא הוא בחינת רגז שהוא בחינת גבורה.

ולכן מה טוב ומה נעים להרגיל את עצמו לומר בכל יום את הי"ג עקרים של הרמב"ם, שזה דבר גדול מאד מאד, עד כדי כך שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן מ"ד) שהאמונה תולה בפה של האדם, כמו שכתוב (תהלים פ"ט) "אודיע אמונתך בפיי", ולכן תרגיל את עצמך לומר בכל יום כמה פעמים במשך היום את הי"ג עקרים של הרמב"ם, וזה יועיל לך מאד לבוא לאמונה, ועל ידי אמונה אמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות אמונה סימן ל"ג) ימחל לך הקדוש ברוך הוא על כל עוונותיך.

א. אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים:

ב. אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא יחיד ואין יחידות כמוהו בשום פנים, והוא לבדו אלהינו, הנה הנה ויהיה:

ג. אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו אינו גוף, ולא ישיגוהו משיגי הגוף, ואין לו שום דמיון כלל:

ד. אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו הוא ראשון והוא אחרון:

ה. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה, שֶׁהַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ לֹ
לְבַדּוֹ רְאוּי לְהִתְפַּלֵּל, וְאֵין לְזוּלָתוֹ רְאוּי לְהִתְפַּלֵּל:

ו. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה שֶׁכָּל דְּבָרֵי נְבִיאִים אֱמֶת:

ז. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה שֶׁנְּבוֹאֵת מֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ
הַשְּׁלוֹם הִיְתָה אֱמֶתִית, וְשֶׁהוּא הָיָה אֶב לְנְבִיאִים, לְקוֹדְמִים לְפָנָיו
וּלְבָאִים אַחֲרָיו:

ח. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הַמְצוּיָה עִתָּה
בִּידְיֵנוּ הִיא הַנְּתוּנָה לְמֹשֶׁה רַבְּנוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם:

ט. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה, שֶׁזֵּאת הַתּוֹרָה לֹא תִּהְיֶה
מִחֻלְפֶּת וְלֹא תִּהְיֶה תּוֹרָה אַחֲרֵת מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ:

י. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ יוֹדֵעַ כָּל
מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם וְכָל מַחֲשָׁבוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר, הַיֵּצֵר יַחַד לְבָם הַמְּבִין
אֵל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם:

יא. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ גּוֹמֵל
טוֹב לְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו וּמַעֲנִישׁ לְעוֹבְרֵי מִצְוֹתָיו:

יב. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה בְּבִיאַת הַמְּשִׁיחַ, וְאֵף עַל פִּי
שְׂיִתְמַהֲמֶה עִם כָּל זֶה אַחֲפָה לוֹ בְּכָל יוֹם שְׂיִבּוֹא:

יג. אָנִי מֵאֲמִין בְּאֲמוּנַת שְׁלֵמָה שֶׁתְּהִיָּה תְּחִילַת הַמַּתִּים בְּעַת
שְׂיַעֲלֶה רְצוֹן מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה זְכָרוֹ לְעַד וּלְנֶצַח
נְצָחִים:

וְהָרַב הַקְּדוֹשׁ מִצְאָנּוּ זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ בְּעַל 'דְּבָרֵי חַיִּים' הִיָּה
אוֹמְרָם כְּמָה פְּעָמִים בְּיוֹם בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל, וְאֵיתָא מִצְדִּיקִים שְׂזָה
מִסְגָּל לְפָרְנֶסָה בְּנִקְל, כִּי מִי שֵׁישׁ לוֹ אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא זֵן וּמְפָרְנֶס אוֹתוֹ בְּקִלּוֹת.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלַתִּי שְׂאֲנִי

מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תת"ח.

כיצד אדם יכול לזכות למדרגה שיוכל ליחד יחודים קדושים?

שאלה:

מאת רז: לכבוד מוהרא"ש, שלום רב. אני מאחל לכבודו המון בריאות, אשר והצלחה. למדתי בשיחות מוהרא"ש חלק ו' באות 'כונות', ומשמע משם שאדם צריך להשתדל מעצמו ולהתאמץ ליחד שמות קדש, ולעמת זאת, במקום אחר ראיתי שכתבתם שכל ענין היחודים זו מדרגה שמגיעה מעצמה אחרי התבודדות ועבודת השם של שנים על גבי שנים. אשמח שתסבירו לי את הענין. בנוסף, ראיתי שם שכבוד הרב אומר שיש לו שיטה חדשה שבטענתה אפלו נערים יוכלו להגיע למדרגה שיוכלו ליחד יחודים, אף הוא לא רוצה לגלות אותה מפני הפחלקת. האם תוכלו לגלות לנו מה השיטה?

תשובה:

בעזרת השם ותבריך, יום שני לסדר כי תבוא, י"ג אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל רז נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים אמרו (בראשית רבה פרשה א' סימן ה') על הפסוק (תהלים ל"א י"ט) "תתאלמנה שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאווה

ובויו, אתפרכן אתחרשן אשתתקן. אתפרכן אתחרשן - היך מה דאתא
 אָמַר (שמות ד') "או מי ישום אֵלם או חרש או פֶּקַח או עוֹר הלא אָנֹכִי
 הַיְוִי"ה", הדברות על צדיק - חי העולמים, עֵתֶק - שְׁהַעֲתִיק בְּבְרִיּוֹתָיו,
 בְּגֵאוּה - אֶתְמָהָה בְּשִׁבִיל לְהַתְגַּאוֹת וְלוֹמַר אֲנִי דוֹרֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, וְבוּז - אֶתְמָהָה מְבֹזָה עַל כְּבוֹדִי, דָּאִמַר רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא:
 כָּל הַמִּתְכַּבֵּד בְּקִלוֹן חִבְרוּ אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל מְקוֹם
 עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה; הֵינּוּ שְׂבֻדְבָרִים שֶׁל סִתְרֵי תוֹרָה לֹא מְדַבְּרִים
 בְּרַבִּים בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֵּן, וְאָמְרוּ (חגיגה י"א): וְלֹא בְּמַרְכָּבָה בִּיחִיד אֶלָּא
 אִם כֵּן הָיָה חֲכָם וּמְבִין מְדַעְתּוֹ.

ולכן כל גדולי מבחרי הצדיקים תלמידי הבעל שם טוב הקדוש
 זכותו יגן עלינו ותלמידי תלמידיו מדור דור וכו', לא דברו פתוח
 מעניני נסתר ברבים, כי זה מאד מאד חמור, ויש כלל: "מי שמדבר
 - אינו יודע, ומי שידע - אינו מדבר", ולכן כלל זה בלמוד קבלה
 בכלליות, ובלמוד יחודים בפרטיות כי אין זו שיחה לדבר ברבים,
 וכל אלו שכן מדברים, סימן שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם,
 ואף שמדברים גדולות בלשונות של קבלה וכו', ואנשים שומעים
 את דבריהם ובטלים אליהם וכו', זה רק מחמת שהם לא מבינים את
 הפנימיות וכו' וכו', אזי מתפעלים מהחיצוניות שהם כאלו בקיאים
 בקבלה וכו'.

הכלל, שבדברים האלו לא מדברים ברבים בשום פנים ואפן,
 כי (משלי כ"ה ב') "כבד אלקים הסתר דבר", ולכן לא שיוך בכלל לדבר
 מזה, ומכל שכן לכתב מזה.

והענין הוא שאדם צריך לעבד הרבה בתפלה, בהתבודדות
 ובשיחה בינו לבין קונו שיזכה לטהרת המחשבה - שהמח שלו יהיה
 נקי לגמרי מכל מיני מחשבות זרות והרהורים רעים, ומזבל ולכלוף
 וכו' וכו', ויעבד הרבה על טהרת המח מחשבה, עד שלא יהיה לפני
 מראה עיניו אלא אמתת מציאותו יתברך, שתמיד יכניס בדעתו אשר
 אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ואם יתמיד

בְּדָבָר זֶה, אָזי מְמִילָא יבואוּ לְפָנַי עֵינַי שְׂכָלוּ, הֵינּוּ שְׂאִירוֹ בְּמַחְשָׁבְתוֹ תְּמִיד שְׂמוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ. אֲשֶׁרֵי מִי שְׂמָצִית אֶת רַבְּנוּ ז"ל וּמְרַבָּה בְּשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ יָמִים וְשָׁנִים, עַד שְׂזוּכָה שְׂמַח מַחְשָׁבְתוֹ מְזַדְכֵּךְ לְגַמְרֵי, וְאָז יֵאִיר לוֹ מֶלֶךְ הַכְּבוֹד בְּעֶצְמוֹ, וְשְׂמוֹתָיו יִתְבָּרֵךְ יִהְיוּ לְפָנַי עֵינָיו, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֶלֶק א' סִימָן ב') שְׁעַל יְדֵי תְּקוּן הַבְּרִית זוּכָה שְׂיִוְרָדִים מִמֶּנּוּ הֶעֱנִינָן דְּמַכְסִין עַל עֵינוֹ, וּמְאִירִים עָלָיו הַשְּׂמוֹת מֵהַד' עוֹלָמוֹת ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, שְׂמִשָּׁם יוֹצְאִים אַחַר כֵּךְ כָּל הַיְחוּדִים וְכוּ' וְכוּ', הֶעֱקַר רַק לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, שְׂאֵת זֶה יַחֲדָשׁ מְשִׁיחַ, אֲשֶׁרֵי מִי שְׂזוּכָה לְשִׂמְעַ בְּקוֹל רַבְּנוּ ז"ל, וְיִרְבָּה בְּשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתיט.

**אָנִי רוֹצֵה לְלַכֵּת עִם כְּסוּי רֵאשׁ, אָבֵל יֵשׁ לִי הַרְבֵּה
בְּלְבוּלִים**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת רָחֵל נוֹעָה אֲשֶׁרִית: לְפָנַי כְּעֶשֶׂר שָׁנִים קִבְּלֵתִי עַל עֶצְמוֹ לְלַכֵּת עִם כְּסוּי רֵאשׁ. כְּמָה שָׁנִים אַחֲר־כֵּךְ בְּעָלִי אָמַר לִי שֶׁהוּא מַעֲדִיף שְׂאֵלָךְ עִם פְּאָה, וְלֵאחֲרֵי שְׂקִבְּלֵתִי הֵתֵר מִרְב - הִתְחַלֵּתִי לְלַכֵּת עִם פְּאָה.

לְאַחֲרֵי תְּקוּפָה מְסִימָת הִתְחִיל לְהִיוֹת לִי קִשָּׁה מְאֹד לְלַכֵּת עִם פְּאָה, וְהוֹרְדֵתִי אֶת כְּסוּי הָרֵאשׁ לְגַמְרֵי. כְּעֵת אָנִי רוֹצֵה לְחַזֵּר וְלִלְבֹּשׁ כְּסוּי רֵאשׁ, אֲפִלוּ חֶלְקִי, אָבֵל אָנִי חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁשׁוּב יִהְיֶה לִי קִשָּׁה וְשִׁבְעָלִי לֹא יֵאָהֵב אֶת זֶה. מִצַּד אֶחָד אָנִי רוֹצֵה שְׁלוֹם-בֵּית, וּמִצַּד שְׁנַי אָנִי רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן בּוֹרְאֵי וְלְזָכוֹת לִילְדִים טוֹבִים. מָה עָלַי לַעֲשׂוֹת?

תשובה:

בעזרת השם ותברך, יום שני לסדר כי תבוא, י"ג אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל רחל נועה אשרית תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

העקר הוא לשמר מאד מאד על השלום בית, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סוטה יז.) איש ואשה זכו - שכינה ביניהן, ואמרו (ירושלמי ברכות פרק ט' הלכה ח') אי אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש, אי אפשר לשניהן בלא שכינה, ובמקום שהשכינה נמצאת שם הברכה מצויה, רק שיהיה ביניהם שלום ואהבה גדולה מאד, כי 'שלום' אמרו חכמינו הקדושים (שבת י.) זה שמו של הקדוש ברוך הוא, ולכן אם מכניסים את הקדוש ברוך הוא בתוך הבית, זה נקרא שלום בית, הינו שמו של הקדוש ברוך הוא בתוך הבית.

ובענין פאה נכרית וכו', את צריכה לדעת שיש מתירים ויש מחמירים, הן מחכמי האשכנזים, והן מחכמי הספרדים, וכל אחד ילך כפי שמקבל מאבותיו ורבנותיו, ואלו שמחמירים לא יכולים לבטל את אלו שמתירים, כי הלא אפלו בין חכמי הספרדים יש המון שמתירים ללכת עם פאה נכרית, כמו רבי שלום משאש זכר צדיק לברכה שכתב בשו"ת 'שמש ומגן' (חלק ב' אבן העזר סימן ט"ז) "רבני ודיני הספרדים ואבות בתי הדין בארץ ובחוץ לארץ, כלם נשיהם יוצאות בפאה נכרית, ורק מעט מזער מהאברכים הספרדים של היום, או מחמת עניים או מחמת תמימותם, קימו "ויאמר לאוסרים השם עמכם" ונמנעו מזה, ומבטחני שעוד זמן גם הם יפקחו עיניהם ודעתם ויחזרו ללבש פאה נכרית; עין שם. והגאון הספרדי רבי יהושע בעז ברוך זכר צדיק לברכה, בעל 'עין משפט' על הש"ס, בספרו 'שלטי הגבירים' על הרי"ף (שבת כ"ט: מדפי הרי"ף), התיר לבישת פאה נכרית לנשים נשואות, וכתב ששער תלוש אינו ערוה, ואין בו משום פריעת ראש: "שער המכסה שער אה אין כאן משום שער באשה ערוה וגם לא משום פרועת ראש וכו', לא שנא שערות דידה לא שנא שערות

של חברתה, כל עוד דעבידי לכסוי השער והן תלושות, אף על פי דקשויט הוא לה כדי שתראה בעלת שער, אין בכך כלום ושפיר דמי". עיין שם. עם כל זאת אני תמיד מעורר שהפאה תהיה פאה צנועה וכו', לא ארקה כמו שדה וכו', ולא עם צמות וכו', שזה באמת לא צנוע, וראוי לבת ישראל להתרחק מזה.

ולכן את צריכה לעשות כל מה שביכולתך למצא חן בעיני בעלה, ותחוי ביחד בשלום ובאהבה ובהבנה הדדית, כדי שהשכינה תשרה בתוך ביתכם, ותכבדו ותיקרו אחד את השני, ותראו איך שהכל יסתדר על הצד הכי טוב, ותבשרו לי בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתכ.

גליתי שחבר שלי מתכתב עם נשים בפיסבוק. האם לספר לאשתו או לאביו?

שאלה:

מאת דוד: אני אברך חסידי שגר בביתר יש לי חבר טוב, חסיד ברסלב, שנשוי למישהי ממשפחה חשובה מאד של חסידי ברסלב מירושלים.

בזמן האחרון הוא נמצא בדיוטא התחתונה ממש ומחפש בפיסבוק קשרים עם נשים, ולאחרונה נודע לי שהוא בקשר עם אשה נשואה מבני-ברק. הוא נמצא בכלל עד השעות הקטנות של הלילה, ובעצם שם הוא יושב וגולש בפיסבוק. אני חושב שבגלל שהוא לא יכול להתנהג בפתיחות לאשתו, הוא מחפש תענוגים במקומות אחרים.

צר לי עליו מאד, אף אין לי משג איך אני יכול לעזר לו. האם לספר לאשתו? או לאביו? אני יודע שאם אעשה זאת, זה יהיה

הלם בתוך הקהלה שהאברך הזה שנגחשב לתלמיד חכם שקוע בלכלוך הכי גדול בעולם! אני לא יודע מה לעשות ואיך לפעל. אשמח לעצתכם המאירה, תודה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תבוא, י"ג אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל דוד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

הבעיה היום היא בכל העולם כלו, והסמ"ך-מ"ם שהוא היצר הרע נמצא בכל מקום, ואין שום גבולות נגדו, והמצב מר מאד אצל כלל נשמות ישראל, כי היום הזה יש קלפה עצומה שכובשת כל חלקה טובה, ומקררת את האמונה ואת היראת שמים מבר ישראל, ומכניסה בו כפירות ואפיקורסות, והוא הכלי משחית הנקראים מחשב (מכשף) המחבר לאינטרנט, או איפה, או בלקברי, או איפון וכו', שבוזה יכולים לראות כל מיני שקוץ תעוב ערם וזהום, ומאמלים את עצמם וכו', ואת הילדים וכו', ולכן מי שיש לו את הכלי משחית האלו, עליו לזרק אותם תכף ומיד מהבית, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין מה). אין יצר הרע שולט אלא במי שעניו רואות; ואמר החכם "אין חוצץ בפני התאוה כעצימת העינים", ואמר "אין לך אבר באברי האדם שיגרום לו מכשול כמו העינים".

ואני מרחך להגיד לך שהרבה בתים נהרסו לגמרי רק מפני שהיה להם מחשב שמחבר אל אינטרנט בבית, והפעל או האשה התחילו להתכתב דרך הפיסבוק וכו' וכו', וכך נפלו בפח, ולבסוף או הבעל או האשה ברחו מהבית וכו', ודבר זה מאד מאד מצוי בעתים הללו, ואף שזה נדמה כאלו זו הגזמה וכו', אבל רבים נפלו בפח בשביל הכלים הארוורים האלו וכו', ונשבר ביתם, ולבסוף התגרשו רחמנא לישזון, ולכן אסור בהחלט שיהיה בבית מחשב שמחבר לאינטרנט, כי זה הורס כל חלקה טובה של היהדות, ומוריד את היראת שמים עד השאול תחתית רחמנא לישזון, ומה גם שמאבדים

את הילדים, כי ילד שלוקח כלי משחית כזה בתוך ידו וכו', הוא כבר נופל בשאול תחתית ומתחתיו, ולכן אשרי מי שמבער את החמץ הזה מביתו, ואז השכינה תשמר עליו.

לדעתי אל תגיד לא להורים שלו ולא לאשתו, כדי לא לשבר את הבית, אתה צריך לקחת אמץ ולהגיד לחבר שלך שאתה יודע בדיוק מה שהוא עושה, ואל תתבייש אלא תקים את המצוה של (ויקרא י"ט י"ז) "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא", וכמובן קדם בעדינות וכו', והעקר שלא יתחמק ממך וכו', וזו מצוה גדולה שתדבר אתו כדי שלא יבואו לידי גרושין רחמנא ליצלן, ומכל שכן שלא יכשל בעברות חמורות עם אשת איש רחמנא לישובן, ולצערנו הרב הקלפה הזו מצויה בכל מקום ובכל קהלה, וזו בושה וחרפה שאחד שצריך להיות תלמיד חכם, שיהיה אצלו כלי משחית כזה וכו', עם כל זאת לדעתי אתה תדבר רק אתו פתוח, ובזה תציל אותו ותציל את הנשואין שלו.

הקדוש ברוך הוא שאמר לעולמו די, יאמר לצרותינו די, ואין צרה יותר גדולה מזו והיום יותר גרוע פי אלף מדור המבול וכו' וכו'.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתכא.

אני נוהג כדעת האר"י וקורא את ה'שנים מקרא ואחד תרגום' ביום ששי. האם יש בכך חסרון?

שאלה:

מאת מאיר: שלום לכבוד הרב. אנו מתגעגעים אליכם ומקוים לראותכם בקרוב ממש.

אני יודע שהרב ממליץ לחלק את קריאת ה'שנים מקרא ואחד תרגום' לימות השבוע, בכל יום ללמד קצת, כך שעד

עֲרַב שַׁבַּת קֹדֶשׁ כְּכַר מְסִימִים אֶת כָּל הַפְּרָשָׁה, אֲךָ אֲנִי נוֹהֵג לְקַרְא אֶת הַכֹּל בְּיוֹם שְׁשִׁי כְּמִנְהַג הָאֶרֶץ. הָאֵם יֵשׁ בְּכֶךָ חֶסְרוֹן כְּלָשָׁהוּ?

תּוֹדָה רַבָּה וְכָל טוֹב סֶלָה, מְחַבֵּב, מַעְרִיף וְאוֹהֵב מְאֹד.

תשובה:

בְּעֻזַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר כִּי תְבוּא, י"ג אֱלוֹל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל מְאִיר נְרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

בּוֹדְאֵי מִי שְׂיִכּוֹל וְהוּא חֲזַק בְּזֶה לַעֲבֹר עַל פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ שְׁנַיִם מִקְּרָא וְאֶחָד תְּרַגּוּם בְּעֲרַב שַׁבַּת כְּמוֹ הָאֶרֶץ ל"אֵין לַמַּעֲלָה מִזֶּה, אֲבָל הַמַּצִּיאוֹת הַמְּרָה מְרָאָה שְׁמִי שְׁמַחֲכָה עַד יוֹם שְׁשִׁי, עַל פִּי רַב הוּא לֹא מְקַיֵּם אֶת הַמַּצְוָה הַזֶּה שְׁאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֻכּוֹת ח.) לְעוֹלָם יִשְׁלִים אֲדָם פְּרֻשִׁיתוֹ עִם הַצְּבוּר שְׁנַיִם מִקְּרָא וְאֶחָד תְּרַגּוּם, שְׁכָל הַמַּשְׁלִים פְּרֻשִׁיתוֹ עִם הַצְּבוּר מְאָרִיכִין לוֹ יָמָיו וְשְׁנוֹתָיו, וְלִכְּן אֲנִי מְמַלִּיץ תְּמִיד לְקַיֵּם אֶת דְּבָרֵי מֶרֶן שְׁכָתָב בְּשִׁלְחַן עֲרוּךְ (אֵרַח חַיִּים סִימָן רפ"ה סִיפָּה ג) מִיּוֹם רֵאשׁוֹן וְאֵילָף חָשׁוּב עִם הַצְּבוּר; וְכָתָב הַמַּשְׁנָה בְּרוּרָה (שָׁם) בְּסִפּוֹר מַעֲשֵׂה רַב כָּתָב בְּהַנְהִיגַת הַגֵּר"א שֶׁהָיָה נוֹהֵג תַּכְּף אַחַר הַתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם לְקַרְא מְקַצֵּת מֵהַסְּדֵרָה שְׁנַיִם מִקְּרָא וְאֶחָד תְּרַגּוּם וּמְסִים בְּעֲרַב שַׁבַּת, וְכֶךָ אֲדָם בְּטוֹחַ שְׁלֵא יַחְסֹר לוֹ שָׁבוּעַ מְלַעֲבֵר אֶת פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ שְׁנַיִם מִקְּרָא וְאֶחָד תְּרַגּוּם עִם פְּרוּשׁ רַש"י שְׁזוֹ סִגְלָה לִירְאֵת שְׁמַיִם, וְאָמַר הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דִּב מִבְּעַלְזָא זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ שְׁבִיּוֹם שְׁאָדָם לוֹמֵד חֻמֶּשׁ וְרַש"י יְהִיָּה מְבַטֵּחַ שְׁלֵא יַחְטֵא בְּיוֹם הַזֶּה, וְלִכְּן מַה טוֹב וּמַה נְעִים שֶׁתַּעֲשֶׂה לְעַצְמְךָ שְׁעוֹר בְּכָל יוֹם בְּחֻמֶּשׁ וְרַש"י מְפָרֶשֶׁת הַשָּׁבוּעַ, וּמְלַבֵּד זֹאת אִם אֵתָּה כָּל כֶּךָ מִקְּפִיד עַל יוֹם שְׁשִׁי כְּמִנְהַג הָאֶרֶץ ל, אֲשֶׁרִיף וְאֲשֶׁרִי חֲלַקְךָ, וְזֶה לֹא סוֹתֵר אֶת זֶה.

מָה אִמַּר לָךְ, אֵין לְתֵאָר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת גְּדֹל הַזְּכוּת שֶׁל אֲדָם שְׁזוֹכָה לְסִים בְּכָל שָׁבוּעַ שְׁנַיִם מִקְּרָא וְאֶחָד תְּרַגּוּם עִם פְּרוּשׁ רַש"י, וְיִדְוֶע שֶׁהָרַב הַקְּדוֹשׁ מְסַטְמָאָר זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ בְּעַל 'דְּבָרֵי יוֹאֵל'

ואחיו הרב הקדוש מסיגוט זכותו יגן עלינו בעל 'עצי חיים' שלחם
 אביהם הקדוש בעל 'קדשת יום טוב' בהיותם קטנים אל הרב הקדוש
 רבי מרדכי מנאדבורנא זכותו יגן עלינו שיברכם, וכן עשה הצדיק
 וברך אותם, והזהירם ואמר להם: ילדים תראו לפטם את עצמכם
 הרבה עם חמש ורש"י, כי הכרתי הרבה גדולים שלא ידעו איפה
 הקדוש ברוך הוא גר מפני שלא למדו חמש ורש"י. רואים מכל זה
 את המעלה של אדם שזוכה ללמד ולסיים בכל שבוע שנים מקרא
 ואחד תרגום עם פרוש רש"י, אשרי לו ואשרי חלקו, ומי יתן שכל
 בר ישראל יהיה חזק בלמוד חמש ורש"י עם התרגום בכל יום, כי זו
 מצוה שמתרשלים בה מאד, ובפרט שבפרוש אמרו חכמינו הקדושים
 שזו סגלה לאריכות ימים, וכלל זה תקח בידך: בשבוע שלא מסיימים
 שנים מקרא ואחד תרגום - יהיה לו הפסד באותו שבוע.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני
 מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה
 תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתכב.

**התחנתתי לפני חדשים, אך אני לא מסגלת להפסיק
 לחשב על החבר הקודם שלי**

שאלה:

מאת נחמה: שלום לכבוד הרב ורפואה שלמה.
 אני חוזרת בתשובה, ולפני שהתחנתתי היה לי חבר במשך
 שש שנים. עמדנו להתחתן, אך מכיון שאביו נפטר הכל בטל
 בדקה התשעים, ואחר-כך הוא כבר לא רצה להתחתן.
 לאחר מכן הכירו לי מישהו בשדוך ומהר מאד התחתנו. אני

נְשׂוּאָה לְבַעְלִי כְּכָר חֲדָשִׁים, וְלַצַּעֲרִי הָרַב אָנִי לֹא אוֹהֶבֶת אוֹתוֹ,
 אָנִי לֹא נִמְשַׁכֶּת אֵלָיו, וְאֶפְשָׁר לוֹמַר שְׂאֲנִי מִמָּשׁ נִגְעַלְתְּ מִמֶּנּוּ.
 כָּל הַזְּמַן אָנִי חוֹשֶׁבֶת עַל הַחֲבֵר שֶׁהִיא לִי לִפְנֵי הַנְּשׂוּאִים וְכָל
 לַיְלָה אָנִי בּוֹכָה, אָנִי מְנַסֶּה לְהִתְחַמֵּק מִבַּעֲלִי וְנִמְצָאת כָּל הַזְּמַן
 מִחוּץ לְבֵית. אָנִי מְרַגֵּיֶשׁה שְׂאֲנִי חִיבֶת לְהִתְגַּרֵּשׁ, אַחֲרַת אָנִי
 אֲשַׁתְּגַע וְאֶכְנַס לְדַכְאוֹן עִמָּךְ מְאֹד, כִּי כְּכָר עֲכָשׁוּ אָנִי הוֹלֶכֶת
 לְטַפּוֹל נִפְשִׁי – אִךְ זֶה לֹא עוֹזֵר.
 מָה עָלַי לַעֲשׂוֹת? בְּבִקְשָׁה תַעֲזֹר לִי!

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר כִּי תְּבוֹא, י"ג אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל נַחְמָה תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

מָה אָמַר לָךְ, עֲשִׂית עוֹלָה גְדוֹלָה מְאֹד – הֵיית חַיָּה עִם בַּחוּר
 שֵׁשׁ שָׁנִים רְצוּפוֹת (וּבִדְרָאֵי לֹא אֲמַרְתֶּם תְּהִלִּים בִּיחֻד), וְכִכָּר עֲמַדְתֶּם
 לְהִתְחַתֵּן, וְלִבְסוּף בְּשִׁבִיל שְׁטוּת זְרָקַת אוֹתוֹ וְכו'.

אָנִי אִישִׁית בְּשִׁיטָה נִגְדַ גְּרוּשִׁין, אֲבָל פֹּה אָנִי מִכְרַח לְהַגִּיד לָךְ
 שֶׁזֶּה לֹא יִלָּךְ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֵּן וְכו'. אֵת רַק צְרִיכָה לְבָרֵךְ אִם הַבַּחוּר
 עֲדִין רוֹצֵה אוֹתָךְ וְכו', וְאִם הוּא עֲדִין לֹא נָשׂוּי וְכו', שְׂאֵז כְּכָר לֹא
 יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר.

וְכֵאן הַמָּקוֹם לְהִטִּיף מוֹסֵר לְכָל אֵלוֹ שֶׁמְסַתּוֹבְבִים אוֹ מְסַתּוֹבְבוֹת
 עִם חֵבֵר אוֹ חֲבֵרָה יָמִים וְשָׁנִים וְחַיִּים בִּיחֻד, וְאַחַר כֵּךְ זוֹרְקִים אֶחָד
 אֶת הַשְּׁנַי וְכו' וְכו', זֶה בְּלָתִי מוֹסְרֵי וּבְלָתִי אֲנוּשִׁי, וְאַחַר כֵּךְ סוֹבְלִים
 כָּל הַחַיִּים, כִּי תְּמִיד מְדַמִּים אֶחָד לְשֵׁנֵי וְכו' וְכו'.

וְאִפְלוּ שְׂצַד אֶחָד חֲזַר בְּתִשׁוּבָה, וְהִצַּד הַשְּׁנַי עֲדִין לֹא וְכו', תְּמִיד
 יְכוּלִים לְהִשְׁתַּוּוֹת אוֹ לְהִשְׁתַּנּוֹת וְכו', וְלִכֵּן אֲשַׁרֵּי מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ
 הַתּוֹרָה שְׂמַצִּיעִים שְׂדוּף וּפּוֹגְשִׁים אֶחָד אֶת הַשְּׁנַי וְכו', וְאִם מוֹצֵאִים חֵן
 אֶחָד בְּעֵינֵי הַשְּׁנִיָּה, מִתְחַתְּנִים וּבּוֹנִים בֵּית עַל טְהַרְתְּ הַקֹּדֶשׁ, מָה שְׂאִין

כֵּן אִם תִּימֵם בְּצוּרַת הַפְּקוּרוֹת כַּחַיּוֹת בְּשָׂדֵה וְכוּ', הַיּוֹם זֶה וְכוּ' וּמִחַר
זֹאת וְכוּ', כִּךְ עוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים וְרוֹחַמָּנָא לִישׁוֹבֵן נוֹפְלִים בְּשָׂאוֹל
תַּחַתִּית וּמִתַּחַתִּיו וְכוּ' וְכוּ', וּבֵינָן כִּךְ עוֹבְרוֹת הַשָּׁנִים וּפְתָאוּם מוֹצְאִים
אֶת עֲצָמָם כְּבָר בְּגִיל שְׁלֵשִׁים, אוֹ שְׁלֵשִׁים וְחָמֵשׁ, וְאַחַר כִּךְ בּוֹכִים אֲנִי
צָרִיךְ שְׂדוּף... וְכוּ', אֲנִי צָרִיכָה זְווג... וְכוּ', וּמִי יִתֵּן שְׁכָל עִם יִשְׂרָאֵל
יִחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְיִלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, וְיִבְנוּ בֵּית נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל
וְשֶׁהַשְּׂכִינָה תִשָּׁרֶה בְּתוֹךְ הַבַּיִת.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתכג.

**אָבִי עָצוּר וּמֵאֲשֶׁם בְּהִלְבֵּנַת הוֹן וְהַעֲלַמַת מְסִים. מָה
אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כְּדִי לְבַטֵּל אֶת הַגְּזָרָה הַזֹּאת?**

שְׂאֵלָה:

מֵאת לִינְדָה: לְכַבֹּד מוֹהֲרָא"ש, שְׁלוֹם רַב.
אָבִא שְׁלִי עָצוּר מְזֶה כְּחֻדְשִׁים בְּכֹלֵא רְמֵלָה. מֵאֲשִׁימִים אוֹתוֹ
בְּעִבְרוֹת שֶׁל הַלְבֵּנַת הוֹן וְהַעֲלַמַת מְסִים וְכֵן בְּסַחַר בְּזָהָב בְּלִתִּי
חֻקִּי. לְקַחוּ לוֹ אֶת כָּל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב שֶׁהָיוּ בְּרִשׁוֹתוֹ, עֲקִלוּ לוֹ אֶת
כָּל הַבַּתִּים וְהַמְּכֻנְיּוֹת וְרוֹצִים לְמַכֵּר אוֹתָם.
מְדַבֵּר בְּאֵב לְמִשְׁפָּחָה חֲרָדִית עִם עֲשָׂרָה יְלָדִים שֶׁחֲלָקָם
בְּחֻרֵי יְשִׁיבָה, אָדָם שֶׁתְּמִיד הָיָה עוֹזֵר לְאַבְרָכִים, יְשִׁיבוֹת,
יְתוּמִים וְאַלְמָנוֹת, וְנִתְּן הַרְבֵּה צְדָקוֹת.
הַיּוֹם מַעֲבִירִים אוֹתוֹ לְכֹלֵא יוֹתֵר חָמוּר בְּבֵאֵר-שֶׁבַע, וְכַרְגֵּעַ
לֹא מוֹכְנִים לְשַׁחֵרֵר אוֹתוֹ וְרוֹצִים שֶׁיִּשְׁאַר בְּבֵית הַכֹּלֵא עַד תֵּם
הַהִלְיָכִים, דָּבָר שֶׁיִּכּוֹל לְקַחַת כְּשִׁנְתִּים. בְּיוֹם שְׁנֵי הַקְּרוֹב יֵשׁ
לוֹ דִּיּוֹן מְכָרִיעַ שֶׁבּוֹ יַחֲלִיטוּ הָאֵם הוּא נִשְׁאָר לְמַעַצֵּר עַד תֵּם
הַהִלְיָכִים אוֹ מִשְׁתַּחֲרָר לְמַעַצֵּר בֵּית.
אֲנִי מִתְחַנְּנֵת לְרַב שֶׁיִּתְּפִלֵּל עֲלָיו שֶׁיִּשְׁתַּחֲרַר מֵהַכֹּלֵא בְּמַהֲרָה,

ומבקשת שתתן לנו עצה מה לעשות כדי לבטל את הגזרה
הנוראית הזאת. מחכה לתשובה, תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר פי תבוא, י"ג אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל לינדה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין עצה אחרת אלא להרבות בתפלה ובתחנונים אליו יתברך, כי
מה שתפלה פועלת - שום דבר בעולם לא פועל, ולכן העקר להרבות
בתפלה, ורבנו ז"ל אמר (ספר המדות אות פדיון שבויים סימן י') מי שמאכיל
לחם לרעבים הקדוש ברוך הוא מציל אותו מבית האסורים; ולכן
אשרי מי שמנדב צדקה לבית התבשיל - 'אהל אברהם' שמחלקים
בכל יום אכל בחנם לכל רעב וצמא.

אתם צריכים בלכם להתחזק מאד, ואף שזה צער גדול ובזיון
שהאבא נמצא בבית סהר, אבל רבנו ז"ל אמר (ספר המדות אות בנים חלק
ב' סימן כ"א) לפעמים על ידי תפיסה נצול מכליון בנים; ואם הוא באמת
חף מפשע, יעזר הקדוש ברוך הוא שהאמת תצא לאור, ויתבטלו
ממנו כל הגזרי-דינים, ויצא נקי.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתכד.

**בגלל שאני עוסק במכירת כרטיסים לאומן, אינני יכול
להתכוון כראוי לראש השנה**

שאלה:

מאת דוד: שלום וברכה אל כבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א.
ברוך השם, כבר כמה שנים אני עוסק במכירת כרטיסי טיסה

לאומן לראש השנה, והשם מזכה אותי להביא לציין רבנו הקדוש בכל שנה הרבה יהודים שאף פעם לא היו שם. אני שמח מאד במצוה החשובה הזו, אך יש לי צער שבגלל שאני עסוק מאד במכירת הכרטיסים אני לא מספיק להתכונן לראש השנה כראוי. אשמח להתייחסותו של הצדיק, תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תבוא, י"ג אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל דוד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שאתה מזכה את הרבים להביא אותם אל ראש השנה אל רבנו ז"ל באומן, ואמר מוהרנ"ת ז"ל שכל בר ישראל שיהיה אצל רבנו ז"ל על ראש השנה באומן, יש לו חלק בגאולה העתידה, ותאמין לי שזה בעצמו ההכנה הכי גדולה להכין את עצמו לרבנו ז"ל, להביא עוד יהודי ועוד יהודי אל רבנו ז"ל, כי כבר אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ח') שעל ידי שמקרבין אדם אחד אל בית התפלה של הצדיק, נעשה מזה צרופים למיליונים, כמובא באריכות בדברי מוהרנ"ת ז"ל שכתב את החשבון בפרטיות (עין חיי מוהר"ן סימן מג) שעל ידי שעוד יהודי אחד בא אל רבנו ז"ל, וכן הוא מתחיל להתבודד עמו יתברך, נעשה מזה צרופים למילי מיליונים לאין סוף ולאין קץ, עין שם. ולכן אתה צריך להתחזק להיות רק בשמחה תמיד על גדל הזכות שיש לך.

עם כל זאת תעשה כל מה שביכולתך ללמד בכל יום מקרא - מפרשת השבוע, משנה - לגרס בכל יום כמה פרקים משניות, גמרא - להיות חזק מאד ללמד את הדף היומי, כי דף גמרא ליום זה חיות לנפש, ושולשת הלמודים האלו הם עקר העשירות של האדם, כי להפך אמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"כ.) "ובביתי אין לחם ואין

שמלה" - שאין בידי לא מקרא ולא משנה ולא תלמוד; שזה נקרא עני, מי שלא לומד בכל יום את שלשת הלמודים האלו.

וזכר גם זכר מה שמוכא (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רפ"ד) שאמר רבנו ז"ל לאדם אחד שהתנצל לפניו שאין לו פנאי ללמד מחמת שעוסק במשא ומתן, אמר לו רבנו ז"ל: אף על פי כן ראוי לו לחטף איזה זמן לעסק בתורה בכל יום, ואמר: שזהו מה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת ל"א) ששואלין את האדם קבעת עתים לתורה? קבע הוא לשון גזלה, כמו שכתוב (משלי כ"ב) "קבע את קבעיהם נפש"; הינו ששואלין את האדם, אם גזל מן הזמן שהוא טרוד בעסקיו, אם גזלת מהן עתים לתורה, כי צריך האדם לחטף ולגזל עתים לתורה מתוך הטרדא והעסק דיקא.

העקר תרגיל את עצמך לדבר אל הקדוש ברוך הוא בכל יום, אשר כל דבור ודבור שמדברים אליו יתברך זו הצלחה נצחית, הצלחה כזו אשר אין לתאר ואין לשער כלל, ואם בני אדם היו יודעים מה זה לדבר אל הקדוש ברוך הוא, היו מתמידים בזה מאד מאד, ולכן אל תהיה בטלן, כי אפלו כמה דבורים שמדברים עמו יתברך, זה עושה רשם גדול בשמים.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתכה.

אחותי סובלת מאד מבעלה. מה נתן לעשות לפני שיהיה מאחר מדי?

שאלה:

מאת רביד: שלום לרב החשוב.

ברוך השם אנחנו אנשים מאמינים וחסידים של רבנו, לפחות משתדלים.

יש לי אחות נשואה עם שלשה ילדים, ויש בינה לבין בעלה בעיות גדולות בשלום-בית: תמיד יש צעקות בבית, בעלה כמעט ולא חוזר הביתה, ואם הוא חוזר - זה רק לישן כמה שעות, ואין שתוף מצדו בשום דבר. מצד אחד אני דן אותו לכף זכות, אך מצד שני זה קשה לראות אחות שסובלת כל-כה ואנחנו לא רוצים להגיע לדברים לא נעימים. מה ניתן לעשות בכדי לתקן את המקלקל לפני שזה יהיה מאחר? אשמח לקבל תשובה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תבוא, י"ג אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל רביד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אין לתאר ואין לשער את גדל הזכות של אדם שעוסק לעשות שלום בית בין איש לאשתו, וכבר אמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן רס"ג) מענין בני הנעורים ששכיח מאד שנעשה קלקול ביניהם ובין נשותיהם ונפרדים זה מזה איזה זמן, ולפעמים נעשה מזה פרוד לגמרי חס ושלום. ואמר: שזה מעשה בעל דבר שמניח את עצמו על זה מאד לקלקל השלום של בני הנעורים כדי שיתפסו במצודתו חס ושלום על ידי זה, כי הוא אורב על זה מאד לתפסם בנעוריהם על ידי קלקול השלום בית חס ושלום שגורם בערמומיותו לקלקל השלום שביניהם.

והאריך בשיחה זאת, כי זה מאד מאד נחוץ לאברכים לדעת איך להתנהג עם האשה, כי לצערנו הרב היום יש כל מיני אנשים פגומים וכו', שהם אומרים שהם מתמחים בעניני שלום בית וכו', ולוקחים הרבה כסף וכו', ונקראים מפרסמים לעניני שלום בית וכו', ובאמת נתקיים אצלם מה שאמר רבנו ז"ל (לקושי מוה"ר"ן חלק א' סימן ס"א) שיש מפרסמים ומנהיגים שאינם יכולים להנהיג את עצמם, ואיך ינהיגו את אחרים? ולכן צריכים מאד מאד לשמר מאנשים כאלו וכו',

וּכְלָל זֶה יְהִיָּה בְיָדְךָ, אִם אֶחָד רוֹצֵה כֶּסֶף כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּית, הוּא כְּבָר שֶׁקָּרַן גָּדוֹל מְאֹד, וְהוּא לֹא מְעַנֵּין שִׁיְהִיָּה אֶצֶל הַזּוּג שְׁלוֹם בֵּית, כִּי הוּא יִמְשֹׁךְ אֶת זֶה לְכָל הַפְּחוֹת לַחֲצֵי שָׁנָה אוֹ לְשָׁנָה, כִּי הֵרִי זֶה הַפְּרָנְסָה שְׁלוֹ, וְאִם הוּא יִגְמַר עִם זֶה כִּכָּה אַחַת שְׁתֵּים וְכוּ', אֲזִי לֹא יִחְזְרוּ אֵלָיו, וְלִכֵּן צְרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשָׁמַר מְאַנְשִׁים כְּאֵלוֹ.

וְלִכֵּן אִם אַתָּה יְכוֹל לַעֲזֹר לְאַחוּתְךָ מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים, אוֹ שְׁעַל כָּל פְּנִים תְּדַבֵּר עִם הַגִּיס שְׁלֹךְ וְתִסְבִּיר לוֹ שְׂזוֹ לֹא דֶרֶךְ לְהִתְנַהֵג כִּכָּה בְּצוּרָה בְּרוּטָלִית עִם אִשָּׁה וְכוּ' וְכוּ', עִם כָּל זֹאת צְרִיכִים לְשִׁמְעַ אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהֵאָשִׁים רַק אֶת צַד אֶחָד, כִּי כְּדֵי לְרִיב תְּמִיד צְרִיכִים שְׁנַיִם.

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁשָּׁמוֹ שְׁלוֹם יְשִׁים שְׁלוֹם בֵּין הַזּוּג הַזֶּה, וּבֵין כָּל נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְנִזְכָּה לְהַגְאֵל גְּאֻלַּת עוֹלָם.

הַמְּאַחַל לְךָ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתכו.

**אֲנִי וּבְעָלֵי מְרֻגְשִׁים שֶׁהַכֹּל מֵת - אֵין אַהֲבָה, אֵין תְּקֻשָּׁרַת
וְאֵין שׁוּם רְגֵשׁ בֵּינֵינוּ**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת יַעֲלֵ: לְכַבּוֹד קְדֻשַׁת מוֹהֲרַא"ש שְׁלִיט"א, שְׁלוֹם.
בְּרוּךְ הַשֵּׁם אֲנִי נִשְׂוָאָה כְּמַעַט עֶשְׂרֵ שָׁנִים, וַיֵּשׁ לִי אַרְבַּעַת יְלָדִים שִׁיְהִיוּ בְּרִיאִים. יֵשׁ לִי שְׂאֵלָה בְּנוֹגַע לְזוּגִיזַת: אֲנִי יוֹדַעַת שְׂאֵתָם נֶגֶד גְּרוּשִׁין, וּבְרוּר לִי שְׂאִישׁ וְאִשָּׁה חִיָּבִים לַעֲשׂוֹת הַכֹּל עַל מְנַת לְנַסּוֹת לְהַצִּיל אֶת בֵּיתָם, אֲךָ מָה עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת בְּמִקְרָה שְׂאֵנוּ מְרֻגְשִׁים שֶׁנִּסְיָנוּ הַכֹּל וְשׁוּם דְּבָר לֹא עָזַר?
אֲנִי מְרֻגְשָׁה שֶׁהַכֹּל מֵת - אֵין אַהֲבָה (אֲךָ פַּעַם לֹא הִיְתָה), אֵין רְגֵשׁ, אֵין דוּ שִׁית, הַכֹּל רְדוּם. הַבַּיִת בְּאִוִּירָה קוֹדֶרֶת וּבּוֹרְאִית

כָּל הַיּוֹם - וְאֶפְלוּ מְרִיבוֹת כְּבָר אֵין, כִּי אֵין בֵּינֵינוּ תִקְשָׁרֶת. הָאֵם
עֲדִיף שֶׁהֵילָדִים יִגְדְּלוּ בְּבֵית כָּזֶה שֶׁהָאָמָא וְהָאָבָא מְדַכְּאִים
וְעֻצּוּבִים כָּל הַיּוֹם?

אֵין דְּבָר שְׁלֵא נְסִינּוּ! אֲנִי מְרַגֵּשָׁה שֶׁכָּבֵר תְּשֻׁשׁ כַּח הַסִּבֵּל,
וְאִנְחָנוּ מִמֶּשׁ בְּלִי כַחוֹת וְחֻשֶׁק לְהַמְשִׁיךְ לְהַתְאַמֵּץ, בְּפֶרֶט
כְּשֶׁרוֹאִים בַּחוּץ אֲנָשִׁים שֶׁמְתַגַּרְשִׁים וּמִתְחִילִים פֶּרֶק ב'
בְּחַיִּים, וְיוֹתֵר טוֹב לָהֶם, וְהֵם יוֹתֵר שְׂמֵחִים, וְכַבִּיכּוֹל הֵילָדִים
יוֹתֵר רְגוּעִים, זֶה עוֹד יוֹתֵר שׁוֹבֵר וּמִיָּאֵשׁ...

מָה עוֹשִׂים? אֵיךְ יוֹצְרִים יֵשׁ מֵאֵין? אֵיךְ יוֹצְרִים אֲהַבָּה שְׁלֵא
קִיַּמְתָּ וְלֹא הֵיְתָה מְעוֹלָם, הֲרִי "אֵם יֵשׁ אֲהַבָּה - יֵשׁ הַכֵּל, וְאֵם
אֵין אֲהַבָּה - אֵין כְּלוּם", וְאֵיךְ מְמַשִּׁיכִים בְּכַח בְּלִי אֲהַבָּה?

תשובה:

בְּעֻזַּת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁנֵי לְסֹדֵר כִּי תְבוּא, י"ג אֱלוֹל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֵל יַעַל תַּחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

אֶת כּוֹתֶבֶת שְׂאֲנִי נִגְדַּ גְרוּשִׁין וְכוּ', וְאֶת שׁוֹכַחַת שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִגְדַּ גְרוּשִׁין, כִּי כֶּךָ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁבַת קט"ז). לְעֵשׂוֹת
שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אֲמָרָה תוֹרָה שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקִדְשָׁה יִמְחָה עַל
הַמַּיִם; הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹכֵן שְׁמִיחָקוֹ אֶת שְׁמוֹ כַּבִּיכּוֹל, הֶעֱקַר
שְׂיֵהִיָּה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה.

לְדַעֲתִי לְשִׁנְיָכֶם אֵין כְּבָר מָה לְעֵשׂוֹת רַק לְרִיב וְכוּ', וְלֹא לְסַבֵּל
אֶחָד אֶת הַשְּׁנֵי וְכוּ', בְּשַׁעֲרֵה שְׁנַתֵּן לָכֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּנָה אַרְבָּעָה
יְלָדִים בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם וּבְרוּחָם, אֲשֶׁר עַל זֶה הֵייתֶם צְרִיכִים לְרַקֵּד מְרֹב
שְׂמָחָה. וְהֵייתִי מֵיַעַץ לָכֶם שֶׁתִּלְכוּ לְבִתֵּי חוֹלִים לְבַקֵּר חוֹלִים, וְתִרְאוּ
מָה קוֹרָה שְׂמָה, כְּמָה יְלָדִים חוֹלִים וְכוּ', כְּמָה סֵבֵל סוֹבְלִים וְכוּ', וְאֵיךְ
שֶׁהַהוֹרִים יוֹשְׁבִים עַל יַד הַיְלָדִים בְּבִתֵּי חוֹלִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה בְּצַעַר
וְעֻגְמַת נִפְשׁ וּבּוֹכִים וּמְבַכִּים שְׂמִים וְאַרְץ עַל גְּדֵל הָאָסוֹן שְׂיֵשׁ לָהֶם

וכו', ואני חושב אם הייתם רואים דברים כאלו, הייתם מתביישים לריב אחד עם השני וכו'.

חכמינו הקדושים אמרו (גיטין ז:): כל המגרש אשתו ראשונה אפלו מזבח מוריד עליו דמעות, ונשאלה השאלה: למה דוקא המזבח מוריד דמעות, למה לא שאר כלי המקדש, כגון הכיור, השלחן, המנורה, הארון וכו'? אלא המזבח מוריד דמעות כאומר: "מספיק קרבנות הביאו עלי, ולכן אני לא צריך יותר קרבנות...", כי בגרושין מי הקרבנות? הי'לדים! ולכן המזבח דיקא מוריד דמעות, כי יש עליו מספיק קרבנות, והוא לא צריך שביאו עליו עוד קרבנות.

את צריכה לדעת שכל זוג צריכים לזכר טוב טוב שאם הם רוצים לבנות בית נאמן בישראל, עליהם לכתחלה להיות ותרגים, ולותר אחד לשני, ואז אף פעם לא יצטרכו ללכת אל שום בן אדם שעוסק בשלום בית וכו' כדי שהשלום ישרה בתוך ביתם, צריכים רק שכל ודעת איך להתנהג הבעל והאשה, והיות שעדין אין בית חרשת שמיצר שכל ודעת וכו', וכן אין חנות או קניון וכו' שמוכרים שמה שכל ודעת וכו', ועל כן צריכים לכונן שלש פעמים בכל יום בעת שמתפללים את הברכה "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" וכו', לבקש אז על דעת ושכל, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (נדרים מ"א). דעת קניית - מה חסרת?, דעת חסרת - מה קניית? - אם יש לאדם דעת - יש לו הכל, ואם אין לו דעת - אין לו כלום, ולכן כל זוג צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך על דעת ושכל, אשר השכל היבש אומר שצריכים להיות ותרגים, ואז השלום שורה בבית.

אם הייתם מוחלים אחד לשני, ומתחילים דף חדש כמו שהיה תחת החפה שאז הייתם מאהבים אחד בשני וכו', והייתם אז הכי מאשרים בעולם וכו', כמו שהנצחתם את זה בתמונה משתפת שאתם מתנשקים וכו', הייתם חוזרים אחד לשני והיתה מתעוררת מתדד האהבה, ולכן אני מיעץ לכם שתגדילו את התמונה המשתפת ותתלו

את זה במסגרת בכל חדר וחדר, כדי שתסתכלו שניכם על התמונה, ואז כבר לא יהיה הכל מת וכו', אלא תתעורר מחדש האהבה אצלכם.

הקדוש ברוך הוא ששמו שלום, ישים שלום ביניכם, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתכז.

**אני מוסר שעורי תורה לנשים, ולצערי הרב נכשלת
בעברות כבר כמה פעמים**

שאלה:

מאת אשרי: אף שאני מתבייש לכתב לצדיק את מה שעובר עלי, אני לא יכול להתאפק כי יש לי יסורי מצפון: אני נחשב לאברך חשוב מאד, ופעמים בשבוע אני מוסר שעור מוסר והתחזקות לנשים, ולצערי הרב אני מכרח להתנודות שסכר פעמים נכשלת וחסאתי עם נשים נשואות, ופעם אחת עם בחורה רוקה.

אני שבור מאד, מתחרט ומתבייש על העברה, ואני מתחנן לצדיק שייתן לי תקון ויחזק אותי.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תבוא, י"ג אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אשרי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

הנה חקמינו הקדושים אמרו (קידושין פ"ב.) כל שעסקיו עם הנשים - סורו רע. ופרש רש"י: סורו רע - מנהגו רעה, קרבותו רע, להשתדל עמו שיהא סר אליו ובא לביתו; ולכן אסור בשום פנים

ואפן לגביר ללמד נשים, ואין על זה שום התר, אלא אם אשתו עמו כל הזמן, ואסור להתיחד עם אשה בשום פנים ואפן, כי רב הפוסקים אומרים שהוא אסור מדאורייתא, כמאמרם ז"ל (עבודה זרה ל"א:) ואין אחר מתיחד עם כל עריות שבתורה, יחוד דאורייתא דאשת איש, ואתא דוד וגזר אפלו אייחוד דפנויה; וזה לא חמרה אלא אסור חמור מאד מאד שסופו רע, כמו שקרה אצלך.

ולכן אסור לך יותר ללמד נשים בשום פנים ואפן, משום (שבת י"ג.) לך לך אמרי לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב; ואל יטעה אותך יצרך שדיקא זה התקון שלך וכו', האם אתה לא רואה ומבין איך שהיצר הרע הבוזר בך בתאות נאוף משחד אותך בשחד כאלו זה התקון שלך שתמשיך ללמד ולדרש לפני נשים? אתה לא יודע את גדל העוון הזה שעשית, מדוע שלא תפתח את החמש ותקרא (ויקרא כ"י) "ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו מות יומת הנאף והנאפת", אתה פשוט נואף. וחכמינו הקדושים אמרו (בראשית רבה פרשה כ"ו סימן ה') על הכל הקדוש ברוך הוא מאריך אפו חוץ מן הזנות; ואמרו (במדבר רבה פרשה ט' סימן ז') אמר הקדוש ברוך הוא על הכל אני כובש, ועל הזמה אני כועס; ואמרו (תנחומא בראשית) על הכל הקדוש ברוך הוא מותר, חוץ מן הזמה והזנות.

ולכן דע לך שמרה תהיה לך באחרונה אם לא תחזור בתשובה תקף ומיד. אתה חושב שהכל הפקר ולית דין ולית דיין וכו' וכו', ופתאום תקבל את המכה בצורה כזו שלא חלמת, ולכן ראה לחזור בתשובה שלמה ולברח מהזבל והלכלוך הזה, לפני שכבר לא תוכל לחזור, ולפני שיתגלה קלונך ברבים, ועקר התשובה שלך שאסור לך ללמד נשים יותר בכלל, ושאר אחר לא יגיד לך אחרת, כי זו עצת הסמ"ך-מ"ם להפיל אותך יותר ויותר, ולכן אם אתה רוצה לקבל על עצמך תשובה, זו תשובתך - שלא תלמד יותר עם נשים, לא נשואות ולא בתולות.

מכאן תוכחה לכל אלו שקוראים את עצמם בעלי תשובה,

שחושבים שְׁבִזָּה שִׁילְמָדוֹ עִם נָשִׁים יִתְקַנּוּ אֶת מַה שֶׁפָּגְמוּ וְחָטְאוּ וְכוּ' וְכוּ', וְזוֹ טְעוּת חֲמוּרָה, כִּי יוֹתֵר וְיוֹתֵר יִסְתַּבְּכוּ, כְּמוֹ שֶׁקָּרָה אֶצְלָהּ, וְלִצְעָרָנוּ הָרַב אֵתָּה לֹא הֵיחִיד בְּדַבָּר, אֲלֵא יֵשׁ עוֹד קָלִים וְרִיקִים וּפְחוּזִים כְּמוֹהָ, וְלִכֵּן זֶה תְּשׁוּבַתָּךְ - שְׂאִין לָךְ מַה לְּחַפֵּשׂ יוֹתֵר אֶצְלֵנִי נָשִׁים, וְכֵן כָּל אֵלֹהֵי הַבְּעָלִי תְּשׁוּבָה אֲסוּר לָהֶם לְהִתִּיחַד בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן עִם נָשִׁים, וּמִכָּל שֶׁפֶּן לְלַמַּד אֵתָּה, וְאִם חֲכַמְיָנוּ הַקְּדוּשִׁים הָיוּ נִזְהָרִים בְּזֶה מְאֹד מְאֹד, עַד כְּדֵי כֵּךְ שֶׁתִּנְאַמִּים שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִמְּלֶאכֶי הַשָּׁרֵת רְעֵדוּ מִזֶּה, עַד כְּדֵי כֵּךְ שֶׁאָמְרוּ (קִידוּשֵׁין פ"א): אָמַר רַבִּי מֵאִיר: הִזְהָרוּ בִּי מִפְּנֵי בֵּתִי, אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן: הִזְהָרוּ בִּי מִפְּנֵי כְּלָתִי, לִיגִלַּג עָלָיו אוֹתוֹ תְּלָמִיד, אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ מְשׁוּם רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הָיוּ יָמִים מוּעָטִים עַד שֶׁנִּכְשַׁל אוֹתוֹ תְּלָמִיד בְּחַמּוּתוֹ; עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֹהֵי וּמִכָּל שֶׁפֶּן בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה שִׁישׁ לָהֶם עֶבֶר לֹא כָּל כֵּךְ מִזְהִיר, וְעִבְרוּ עַל כָּל הַעֲרִיּוֹת שֶׁבַתּוֹרָה רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, אִיךָ מִתָּר לָהֶם לְדַרֵּשׁ לְפָנֵי נָשִׁים?

וְלִכֵּן הִתְקוּן שֶׁלָּךְ שֶׁתִּפְסִיק לְגַמְרֵי לְלַמַּד עִם נָשִׁים, וְשִׁלֵּא יִהְיֶה לָךְ שׁוּם עֶסֶק עִמָּהֶן, וְאֵל תִּתֵּן עֲצוֹת לְנָשִׁים, תִּתְרַחֵק מֵהֶן כְּמוֹ שֶׁמִּתְרַחֲקִים מֵאִשׁ בּוֹעֵרֶת וְשׁוֹרְפֶת וְכוּ'.

תְּשַׁתְּדֵל מְאֹד לְהִיּוֹת עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמֵן אֶצְלֵ רַבְּנֵנוּ ז"ל, כִּי כֵּךְ גָּלָה לָנוּ בְּפִרוּשׁ לְעִנְיַן רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלּוֹ (חַיֵּי מוֹהֲר"ן סִימָן ת"ו) שֶׁיְכוּלִין אֲזַ אֲנָשִׁים לְקַבֵּל תְּקוּנִים מִה שֶׁבְּכָל הַשָּׁנָה לֹא הָיָה בְּאִפְשָׁר שִׁיְהִיָּה לָהֶם תְּקוּן בְּשׁוּם אִפְּן, אִף עַל פִּי כֵּן בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יְכוּלִין אֶפְלוּ הֵם לְקַבֵּל תְּקוּן. אִף עַל פִּי שֶׁבְּכָל הַשָּׁנָה אֶפְלוּ הוּא בְּעֲצֻמוֹ ז"ל לֹא הָיָה יְכוּל לְתַקְּנָם, אֲבָל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה גַּם הֵם יְכוּלִים לְקַבֵּל תְּקוּנִים. כִּי אָמַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עֲנִינִים וְתְּקוּנִים מִה שֶׁבְּכָל הַשָּׁנָה גַּם הוּא אֵינוֹ יְכוּל לְעֲשׂוֹת; תִּתְאַר לְעֲצֻמָּה אֵילֹהֵי בְּעָלֵי עֲבָרָה וְכוּ', וְאִיזָה מַעֲשִׂים מְגַנִּים הֵם עָשׂוּ וְכוּ', עַד שֶׁרַבְּנֵנוּ ז"ל אוֹמֵר שֶׁהוּא לֹא יְכוּל לְתַקֵּן אוֹתָם כָּל הַשָּׁנָה, מְכַרַח לְהִיּוֹת שֶׁעָשׂוּ מִשְׁהוּ חֲמוּר מְאֹד

מאד וכו' וכו', עם כל זאת גם להם יש תקוה כשיבואו אל רבנו ז"ל
בראש השנה.

המאחל לה כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתכח.

**למרות שעברתי גיור כהלכה ואני שומרת מצוות, בעלי
רודף אותי ומזכיר לי את עברי**

שאלה:

מאת שרה: לכבוד מוה"ר א"ש. אני כותבת לה כי בעלי מאד
מכבד אותה ומעריך אותה ואף היה ביבנאל ובקר אצלה.
התחתנתי לפני חמש שנים, וקשה לי מאד בשלום-בית.
עברתי גיור, וכל הזמן בעלי מאשים אותי שאני מאמינה
בעבודה זרה - דבר שהוא לגמרי לא נכון, ולמרות שאני
משתדלת להקפיד על ההלכות ובכל מה שקשור לדת -
הוא מאשים אותי שאני עדין קשורה לעבודה זרה. בקשתי
ממנו שיפסיק, ואמרתי לו שאף שהיה לי קשר לעבודה זרה
לפני שהתגיירתי, כיום אין לי שום קשר לזה ואני מאמינה רק
בהשם יתברך אבל זה לא עוזר. אני יהודיה ואני אוהבת מאד
את עם ישראל, ויש לי שרשים יהודיים ממשפחתי שהיתה
גרה בפולין.

גליתי שהוא גולש באתרי שדוכים ומנסה להכיר נשים רוקות,
וזה מאד כואב לי, כי אני אוהבת אותו מאד ועושה כל מה
שהוא מבקש ממני. זה נראה כאלו הוא מניצל אותי ונשאך
אתי עד שימצא אשה אחרת.

מה אני אמורה לעשות? תודה על העזרה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שני לסדר כי תבוא, י"ג אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל שרה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אם זה נכון שבעלך מכבד ומעריך אותי מאד, אזי תאמרי לו בשמי שחכמינו הקדושים אמרו (בבא מציעא נ"ט:) המאנה את הגר עובר בשלשה לאוין, והלוחצו עובר בשנים וכו', ואמרו (שם) בשלשים וששה מקומות ואמרי לה בארבעים וששה מקומות הזהיר הקדוש ברוך הוא לא לאונות ולא לצער ולא להלחיץ את הגר, כל כך חמור דבר זה, ואמרו (ילקוט בראשית רמז ק"מ) ללמדך, שכל מי שהוא מקרב את הגר כאלו בוראו, ואמרו (ויקרא רבה פרשה ג' סימן ג') יראי השם - אלו גרי צדק, ואמרו (במדבר רבה פרשה ח' סימן ב') אין אנו צריכין להחזיק טובה לגר שהניח משפחתו ובית אביו והניח אמתו וכל אמות העולם ובא לו אצלנו? לכן הרבה עליו שמירה שהזהיר את ישראל שישמרו עצמם מהם שלא יזיקו להם, וכן הוא אומר (דברים י"ט) "ואהבתם את הגר" (שמות כ"ב כ') "וגר לא תונה" וגו'.

ואמרו (תנחומא לך לך) ורבותינו אמרו חביב הגר שהכתיב הקדוש ברוך הוא כבודו על ידי הנביא, שנאמר (ירמיה י"ד) "למה תהיה כגר בארץ", אמר הקדוש ברוך הוא: אני מחבב את הגרים, והרשעים הללו באים להזדוג לאברהם אבי הגרים? אוי להם שסופם לפל לפניו; ואמרו (ילקוט יהושע רמז ט') יש נשים חסידות גיורות - הגר, אסנת, צפורה, שפורה, פועה, בת פועה, רחב, רות, ויעל אשת חבר הקיני; הרי שלו לפניו שאשה שהתגיירה יכולה להיות חסידה וצדקת גדולה, ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא רבתי) כל גרים שמתגירים בעולם, וכל ירא שמים שיש בעולם, מן אותם שינקו חלבה של שרה; ולכן אוי לו לזה שמצער גר או גירת, כי לא יאבה הקדוש ברוך הוא סלח לו.

ולך אני אומר - תראי להתחזק בְּיָתֶר שְׁאֵת וּבְיָתֶר עֵז, וְלֹא לְהִשְׁכֵּר מִשׁוֹם דְּבָר, וְאֲדַרְבָּה, תִּהְיֶי אִשָּׁה גְּאָה שְׂזֻכִית לְהַתְגִּיר וְלְהַכְפִּס תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה, אֲשֶׁרֶיךָ וְאֲשֶׁרֶי חֶלְקָה, וְאֵל תְּשִׁימִי לֵב אֵל מֵה שֶׁהוּא מְצַעַר אוֹתָךְ, וְאֲנִי מְאֹד מְקַנְהָ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יִחְזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לִפְנֵי שִׁיחָהּ מְאֹד.

וּבְזֶה שְׁאֵת כּוֹתֶכֶת שְׁגִלִית שְׁבַעֲלֶךָ גּוֹלֵשׁ בְּאַתְרִים שֶׁל נָשִׁים וְכוּ', תִּגִּידִי לוֹ בְּשִׁמִּי כִּי מְרָה תִּהְיֶה לוֹ בְּאַחֲרוֹנָה, כִּי כִּךָ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (סנהדרין מ"ה). אֵינְךָ יִצֵּר הָרַע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּמִי שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת; וְאָמַר הַחֶכֶם "אֵינְךָ חוֹצֵץ בְּפָנֶי הַתְּאֵנָה כַּעֲצִימַת הָעֵינַיִם", וְאָמַר "אֵינְךָ לֶךְ אָבֵר בְּאַבְרֵי הָאָדָם שִׁיגְרָם לוֹ מְכָשׁוּל כְּמוֹ הָעֵינַיִם". וְאֲנִי מְכָרַח לְהַגִּיד לוֹ שֶׁהִרְבָּה בְּתִים נִהְרָסוּ לְגַמְרֵי רַק מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לָהֶם מַחֲשָׁב שְׁמַחְבֵּר אֶל אֵינְטֵרְנֵט בְּבֵית, וְגִלְשׁוּ בְּמַקוֹמוֹת הַמְּטַנְפִים, וְרַבִּים נִפְּלוּ בַּפֶּח בְּשִׁבִיל הַפְּלִי הָאָרוּר הַזֶּה וְכוּ' וְנִשְׁבַּר בֵּיתָם, וְלִכְסוּף הַתְּגַרְשׁוּ רַחֲמָנָא לִישׁוּבָךְ, וְלִכְן אָסוּר בְּהַחֲלִט שִׁיחָהּ בְּבֵית מַחֲשָׁב שְׁמַחְבֵּר אֶל אֵינְטֵרְנֵט, כִּי זֶה הוֹרֵס כָּל חֶלְקָה טוֹבָה שֶׁל הַיְהוּדוּת, וּמוֹרִיד אֶת הַיְהוּדָת שְׁמַיִם עַד הַשָּׁאוּל רַחֲמָנָא לִישׁוּבָךְ.

אֲנִי מְאֹד מְקַנְהָ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבַעֲלֶךָ יִחְזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְיִתְחִיל לְכַבֵּד אוֹתָךְ כִּי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאֹד מְאֹד אוֹהֵב אוֹתָךְ.

הַמְּאֻחַל לָךְ כְּתִיבָה וְחַתִּימָה טוֹבָה...

ב' תתכט.

**לפְעָמִים אָנִי מִתְעוֹרֵר מֵאַחַר, וְאִם אֵלֶּךְ לְהִתְפַּלֵּל שְׁחָרִית
- אַחֲרַי לְעִבּוּדָהּ. מָה עוֹשִׂים?**

שְׁאֵלָה:

מֵאֵת גַּל: שְׁלוֹם וּבְרָכָה לְצַדִּיק, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח לָכֶם
רְפוּאָה שְׁלָמָה.

לְפַעְמִים קוֹרֵה שְׂאֵדָם מִתְעוֹרֵר בְּבִקְרָה מֵאַחַר, וְנוֹצֵר מְצַב שְׂאֵם
הוּא יִתְפַּלֵּל שְׁחָרִית הוּא לֹא יִסְפִּיק לְהִגִּיעַ לְעִבּוּדָהּ. מָה עֲדִיף:
לְוִתֵּר עַל הַתְּפִלָּה וְלִלְכֵת לְעִבּוּדָהּ, אוֹ לְהִתְפַּלֵּל וְלִקְוֹת שְׁלָא
יִכְעֹסוּ עָלָיו בְּעִבּוּדָהּ?

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֹדֵר כִּי תְּבוּא, י"ד אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל גַּל נְרוּ יֵאִיר

לְנִכּוֹן קַבְּלָתִי אֶת מַכְתְּבָךְ.

אֵתָה צְרִיף לְדַעַת שְׁסַגְלָה לְקוּם מְקַדָּם, זֶה לְלַכֵּת לִישׁוֹן מְקַדָּם,
וְהַסְמָ"ךְ-מ"ם מְשַׁחֵק עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדִי לְגַנֵּב לוֹ אֶת הַלֵּילוֹת,
כִּי הוּא יוֹדֵעַ שְׂאֵם אָדָם יִסְתַּוְּבַב בְּלֵילוֹת בְּלִי שׁוּם מַעַשׂ וְכוּ', וַיִּבְלָה
אֶת הַזְּמַן הַיְקָר בְּהִבָּל וּבְרִיק וְכוּ', כִּךְ לֹא יוּכַל בְּבִקְרָה לְקוּם מְקַדָּם
לְעַבֵּד אֶת עִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ, וְלִכֵּן רוֹאִים דְּבַר פְּלֵא שְׁבִלֵילוֹת אֲזֵי הַקְּלָפוֹת
וְהַסְטֵרָא מִסְתַּוְּבָבִים בְּעוֹלָם שְׂאֵז פְּתוּחִים כָּל הַמְקוּמוֹת הַמְטַנְפִים
וְכוּ', הַדִּיִּסְקוּטִיקִים, הַפְּאָבִים, הַקּוֹלְנוֹעַ, וְהַתְּאֵטְרוֹן וְכוּ', כִּי בְּלִילָה
אֲזִי יֵשׁ שְׁלִיטָה שֶׁל הַחִיצוֹנִים, וְלִכֵּן אֲשֶׁרִי אָדָם שְׁבָכַל לִילָה הוּא הוֹלֵךְ
לִישׁוֹן מְקַדָּם, וְכִךְ לֹא תִהְיֶה לוֹ שׁוּם בְּעִיָּה לְקוּם בְּבִקְרָה הַשְּׂכָם.

אֵתָה צְרִיף לְדַעַת שְׁעַל פִּי סוּד, כָּל הַצְּלַחַת הַיּוֹם מִתְחִילָה כְּפִי
שְׁקָמִים בְּבִקְרָה וְנוֹטְלִים אֶת הַיְדִים עִם נְטִלָה וּמִים וְכוּ', וּמְכִינִים אֶת
עַצְמָם לְעִבּוּדַת הַתְּפִלָּה - תְּפִלַּת שְׁחָרִית, שְׁזֶה נִבְנָה עַל פִּי סוּדוֹת

גדולים כנגד הד' עולמות, וכשבר ישראל מתפלל תפלת שחרית במנין ומקשר את המחשבה אל הדבור שלו, על ידי זה כל היום ילך לו כבר בצורה אחרת לגמרי, ולכן זה מאד מאד חשוב לקום מה שיותר מקדם, והדבר הראשון ללכת לבית הכנסת להתפלל תפלת שחרית, ואז ישפע עליו יום של שפע, יום של שמחה, יום של הצלחה מפלגת, שאי אפשר להסביר את זה כלל.

ולכן אל תותר על התפלה, אלא לך לישן מקדם כדי שתוכל לקום מקדם, וכך תוכל ללכת לעבודה, ותשא חן בעיני כל רואיה, ותצליח בגשמיות מאד מאד, כי הכל תלוי כפי התפלת שחרית של האדם, שבונה את היום לאדם.

המאחל לך כתיבה וחתומה טובה...

ב' תתל.

אני מנסה לשכנע את בעלי שיטוס לאומן, אך בגלל שאין לי איפה להיות בחג - הוא לא רוצה

שאלה:

מאת אילה נטלי: שלום וברכה. ברוך השם זכינו לחזור בתשובה ואנו גרים ברמלה. אני מאד רוצה שבבעלי יטוס השנה לאומן, ואני זו שדוחפת אותו לנסיעה. הבעיה היא שהשנה ראש השנה יחול בסמוך לשבת, כך שביחד זה יהיה שלשה ימים, וזה אומר שאני ושלישת ילדי הקטנים והמקסימים נשארים לבד בבית. עם המשפחה של בעלי אין לנו שום קשר, אמי גרה בארצות הברית, והקשר שלי עם אבי ואחי הוא רופף, כי יש להם בעיה עם זה שחזרתי בתשובה. גם משפחה מרחבת כגון סבים וסבתות וכו' - אין לנו. הזמנתי לחג על-ידי חברה שגרה בעיר אחרת, וישנה

אֶפְשָׁרוֹת נֹסֶפֶת - שְׁנַתְאָרַח בְּצַפּוֹן הָאָרֶץ אֶצֶל חֲבָרִים, אִךְ
נִרְאָה לִי שֶׁזֶה לֹא מֵתַאִים לְהִתְאָרַח אֶצֶל מִשְׁפָּחָה אַחֶרֶת
בְּמִשְׁךָ אֲרַבְעָה יָמִים עִם שְׁלִשָּׁה יְלָדִים.

אֲנִי מְאֹד רוֹצֵה שְׁבַעֲלִי יִטּוֹס לְרַבְנּוּ, וּבִפְרָט שִׁזוּ תִהְיֶה הַפַּעַם
הֶרָאשׁוּנָה שְׁלוֹ, אִךְ בְּגִלּוֹל שְׂאִין לִי סְדוּר מְצֻלַח לַחֲגֵ, בְעֲלִי
חוּשֵׁשׁ לְנִסְעַ וּלְהִשְׁאִיר אוֹתִי כָכָה, חוּץ מִהוֹצָאוֹת הַטִּיסָה
שֶׁגַם כָּכָה לֹא קְלוֹת עֲבוּרָנוּ... בְעֲלִי חוּשֵׁשׁ לְנִסְעַ, וְאֲנִי מְנַסֶּה
לְשַׁכְנַע אוֹתוֹ שֶׁזֶה בְּסֻדְרָה, וְשֶׁאֲנִי אֶסְתַּדֶּר. מַה דַּעַתְכֶם בְּעֵנֶינִי?
בְּבִרְכַת שְׁנָה טוֹבָה, מִתּוֹקָה וּשְׂמִיחָה.

תשובה:

בְּעִזְרוֹת הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֻדְרָה כִּי תְבוּא, י"ד אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל אֵילָה תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אֲשֶׁרֶיךָ וְאֲשֶׁרֶי חֲלַקְךָ שְׂאֵת דּוּחַפֶּת אֶת בְּעֲלֶיךָ לְנִסְעַ אֶל צִיּוֹן
רַבְנּוּ ז"ל עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּאוֹמֶן, כִּי אֶת לֹא יְכוּלָה לְתַאֵר וּלְשַׁעַר אֶת
גְּדֹל הַזְּכוּת הַזֶּה, כִּי סוּף כָּל סוּף אִךְ אֶחָד לֹא יוֹדַע וְלֹא מִבֵּין מַה זֶה
לְהִיּוֹת אֶצֶל רַבְנּוּ ז"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, הֵרִי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ
(רֹאשׁ הַשָּׁנָה ח:): בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה נִדוּן מַה יְהִיָּה בְּסוּפוֹ, הֵינּוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה
הוּא יוֹם הַדִּין הַנּוֹרָא שְׁדָנִים אֶת כָּלֵם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, מַה יְהִיָּה
עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּשָׁנָה זוֹ, מִי לַחַיִּים מִי לְמוֹת וְכוּ', מִי בְּחִנִּיקָה
וּמִי בְּשִׁרְפָה וְכוּ', וְכֵן אָמְרוּ (בִּיצָה ט"ז). כָּל מְזוֹנוֹתֵינוּ שֶׁל אָדָם קְצוּבִים
מִרֹאשׁ הַשָּׁנָה, הֵינּוּ שְׂאֵז כּוֹתְבִים אֶת הַתְּקָצִיב לְאָדָם עַל כָּל הַשָּׁנָה,
וְכֵן אָמְרוּ (בְּרֹאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה נ"ו סִימָן י"ג) כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה יִשְׂרָאֵל נֶאֱחָזִין
בְּעֲבֻרוֹת, וּמִסְתַּבְּכִין בְּצָרוֹת, וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵן נוֹטְלִין שׁוֹפָר וְתוֹקְעִין
בוֹ, וְנִזְכָּרִים לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא מוּחַל לָהֶם; כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא
בַר מִינֵן, אֲזִי בְלִי שׁוּם סֶפֶק יִקְבַּל עָנֵשׁ, כִּי יֵשׁ דִּין וְיֵשׁ דִּין, אֲבָל כְּשֶׁבָא
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְהוּא מְבַקֵּשׁ סְלִיחָה, וּמְכַנִּיעַ אֶת עַצְמוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ,
מִיָּד הוּא מוּחַל לוֹ, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (שׁוּחַר טוֹב תְּהִלִּים ק"ב) "פָּנָה אֶל תְּפִלַּת

הערער", אמר רבי יצחק, כלפי דורות אמרו, שאין להם לא נביא ולא כהן ולא בית המקדש שיכפר עליהם, אלא עוד תפלה אחת שנשתייר להם שהם מתפללין בראש השנה ויום הכפורים, ולא תבזה אותו מהם. הוי, ולא כזה את תפלתם.

הרי שלף לפניך, שבראש השנה אז הוא המשפט לכל העולם כלו. והנה ידוע כשיש משפט חמור צריכים לקחת עורך דין גדול, וככל שהמשפט יותר גדול ויותר מסבך, לוקחים את העורך דין הכי גדול, ואם נגזר עליו איזה ענש מות רחמנא ליצלקן, אזי לוקחים את העורך דין הכי גדול בעולם, ואף שזה עולה הון תועפות, מוכרים את כל מה שיש לו כדי לשלם לעורך דין, העקר שיציל אותו ממות בטוח לחיים. והנה רבנו ז"ל הוא העורך דין הכי גדול בעולם, והוא הכריז (ת"י מוהר"ן סימן ת"ה) הראש השנה שלי הוא חידוש גדול, והשם יתברך יודע שאין הדבר הזה בירשה מאבותי, רק השם יתברך נתן לי זאת במתנה, שאני יודע מהו ראש השנה. לא מבעיא אתם כלכם, בודאי תלויין בראש השנה שלי, אלא אפלו כל העולם כלו תלוי בראש השנה שלי.

ולכן נוסעים אל רבנו ז"ל על ראש השנה, כדי שהוא יהיה לנו עורך דין במשפט ששופטים אז את כל אדם, והוא מוסר את נפשו עבור כל אחד שבא אליו וחוזר שם בתשובה שלמה ומבקש ממנו יתברך שישמר אותנו כל השנה מכל מיני צרות ורעות רבות וכו', וישנזכה להכתב בשנה של בריאות והצלחה בחיים, ופרנסה טובה, ושמירה מכל מיני גבחות וגזלות ואלימות, ומכל מיני מיתות משנות, כי הצדיק האמת הוא העורך דין הכי גדול, ורבנו ז"ל רצה שכלם יהיו אצלו בראש השנה בלי יוצא מן הכלל, ולכן כל אשה ואשה צריכה להבין כי בזה שבעלה נוסע אל רבנו ז"ל על ראש השנה, הוא מציל את עצמו ואת אשתו ואת הילדים מכל מיני מארעות ומכשולות וסכנות שרק קורים בעולם, וכן שתכתבו בפרנסה בשפע,

ובכל הישועות שרק צריכים, האם לא כדאי בשביל זה להשאיר לבד עם הילדים בסך הכל כמה ימים?

הרי בראש השנה פועלים אצל רבנו ז"ל במיליונים וכו', כל אחד כפי האמונה החזקה בזה וכו', ולכן למה את צריכה לדאג? אדרבה, את צריכה לגרש את בעלך להיות בראש השנה באומן, כי אם שמה מחלקים בריאות, פרנסה, שלום בית, ילדים ונחת וכו' וכו', האם זה לא שוה פי מיליון מלנסע לעסקים מעבר לים למזרח הרחוק כמו סין, או למערב הפרוע כמו לוס-אנג'לס? ולכן הנשים צריכות לדעת שבעליהן לא נוסעים לחפשה של כמה ימים אצל ציון רבנו ז"ל בראש השנה, אלא שם נמצא העורך דין הכי גדול בעולם שהוא ממליץ עבורנו, ובזכותו נביא הפיתה כל מה שאנחנו צריכים וכו', והן צריכות לדעת שזה בכלל לא קל להיות שמה בכמה ימים האלו, הגשמיות אינה גשמיות בכלל וכו' וכו', כל אחד עובר את התקון שלו וכו' וכו', אבל בודאי זה משתלם במיליון אחוז.

ולכן את צריכה להתחזק ביתר שאת וביתר עז ולא להסתכל על זה שתהיי לבד כמה ימים, כי אנחנו רואים שבני אדם נוסעים עבור פרנסה למזרח הרחוק, כגון לסין או להודו או לתאילנד וכו' וכו', על ספק פרנסה, ומשאירים לבד את האשה והילדים ולא דואגים בכלל מה יהיה עם נשותיהם וילדיהם, כי מרב תאות ממון שרוצים להרויח, לא עושים חשבון עם אף אחד וכו', ופה יש לנו הבטחה כזו מרבנו ז"ל שנחזור עם שפע גשמי ושפע רוחני, ובפרוש אמר לנו (חיי מוהר"ן סימן ת"ג) מי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמח מאד מאד, כמו שכתוב (נחמיה ח) "אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו'" כי חרות הרו"ה היא מעזכם", וזה נאמר על ראש השנה.

כל הכבוד לך שאת מעוררת ומחזקת את בעלך לנסע אל ציון

רבנו ז"ל, ובודאי הוא יביא לך חזרה שנה טובה ומתוקה, שנה של שמירה לך ולילדים.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתלא.

בגלל שאשתי לא מצליחה להפקד טוב, ממליצים לנו על תרומת ביצית מגויה. מה דעתכם?

שאלה:

מאת ארתור: לכבוד כבוד קדשת האדמו"ר הצדיק שליט"א, שלום וברכה.

ברוך השם יש לנו בן בגיל חמש וחצי. אשתי בגיל ארבעים וארבע, והיא עברה טפולי פוריות במשך שנתיים ללא הצלחה, ולכן הרופאים ממליצים על תרומת ביצית מגויה.

אני יודע שהנושא שנוי במחלוקת, כי יש ספק מי אמו של הילד - התורמת או האשה היוולדת, ויש גם ספק לגבי יהדותו של הרוך הנולד והאם יש לגירו.

אנו מאד מבלבלים, לא יודעים מה לעשות ומבקשים את עצת הצדיק. תודה רבה, כל טוב ובריאות איתנה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תבוא, י"ד אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל ארתור נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני לא יודע למה אתם צריכים לדחוק את השעיה? הקדוש ברוך הוא נתן לכם בן חמוד, ואתה ואשתך צריכים לרקוד בכל יום בשמחה עצומה על גדל החסד שעשה אתכם הקדוש ברוך הוא ונתן לכם

מתנה כזה בין חמוד שיהיה בין יחיד, ומסתמא לא רצה שיהיה לכם יותר, רק זה מה שנתן לכם וכו', ולכן למה לכם לדחוק לעשות פוריות ולצער את האשה וכו', ולענות את האשה בענויים קשים, כי כל אלו ההפריות לא באות קל, אלא יש לאשה צער ויסורים וכאבים גדולים מזה וכו', והיא כבר בגיל ארבעים וארבע, ולכן למה צריכים לדחוק את השערה? תשמחו עם מה שיש לכם, ותתענגו כל רגע עם בנכם.

אסור בשום פנים ואפן לקחת תרומת ביצית מגויה, כי אז הבן או הבת יהיו גויים, כי הכל הולך אחר האמא, ולמה לכם להפגם בספקות כאלו, כי הרי זה לא בטוח שזה יצליח וכו', ולמה לענות את גוף האשה עם עוד נסיונות של הפריה, ומכל שכן של גויה וכו' וכו'? ולכן תציתו אותי ואל תדחקו את השערה, תשמחו עם מה שיש לכם, ותהיו הכי מאשרים בחייכם, כי רואים בני אדם שמחפשים צרות ויסורים שיבואו עליהם כמו אחד שמחפש עם נרות וכו' וכו', מה אתם צריכים את זה? עדיף שתחזרו בתשובה שלמה ותתחילו לשמר שבת וטהרת המשפחה, ולאכל כשר, ותהיו המשפחה הכי מאשרת בעולם.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתלב.

אשמח לקבל הנהגות ועצות טובות כיצד להתנהג בימי ראש השנה

שאלה:

מאת אורטל: שלום לכבוד הרב מוהרא"ש שליט"א.

הנה ממשמשים וּבָאִים יְמֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה - יְמֵי הַדִּין, וְאֶשְׁמַח לְקַבֵּל הַנְּהֻגוֹת וְעֲצוֹת טוֹבוֹת כִּיְצַד לְהַתְנַהֵּג בְּיְמֵי רֵאשׁ הַשָּׁנָה: הָאֵם מִתֵּר לְבַכּוֹת בְּיָמִים אֵלֶּיךָ? הָאֵם צְרִיכִים לְהַתְפַּלֵּל תְּפִלוֹת מִיְחָדוֹת חוּץ מִתְּהֵלִים? הָאֵם מִתֵּר לְבַקֵּשׁ בְּבִקְשׁוֹת אִישׁוּזֵת? וְאִיזָה דְבָרִים אָסוּר לַעֲשׂוֹת? תּוֹדָה רַבָּה.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסֹדֵר כִּי תְּבֹא, י"ד אֱלוֹל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל אוֹרְטֵל תְּחִיָּה

לְנִכּוֹן קַבְּלֵתִי אֶת מַכְתְּבֶךָ.

עַקֵּר הַעֲצָה אֵיךְ לְהַתְנַהֵּג בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, זֶה רַק לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה בְּמִשְׁךְ כָּל הָרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְאָמַר רַבְּנֵנוּ ז"ל (שִׂיחוֹת הַר"ן סִימָן כ"א) בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִין לְהִיּוֹת חֶכֶם שְׂיַחֲשֵׁב רַק מַחֲשָׁבוֹת טוֹבוֹת שְׂיִיטִיב הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ וְכו', וְצְרִיכִין לְהִיּוֹת שְׂמֵחַ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. גַּם צְרִיכִין לְבַכּוֹת בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן צְרִיכִין לְמַעַט בְּדַבּוּר מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר: שְׂאֲדָם גְּדוֹל צְרִיךְ לְדַקְדֵּק בְּזֶה בְּיוֹתֵר, וְעַל כֵּן הוּא אֵינוֹ אוֹמֵר בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן אֶפְלוּ הַפִּיּוֹט רַק מֵה שְׂיִסֵּד רַבִּי אֶלְעָזָר הַקָּלִיר, אֲבָל שְׂאֵר הַפִּיּוֹט אֵינוֹ אוֹמֵר מַחֲמַת שְׂאֲדָם גְּדוֹל צְרִיךְ לְדַקְדֵּק אַז בְּיוֹתֵר לְכַלֵּי לְדַבֵּר שׁוֹם דְּבֹר שְׂאֵינוֹ מְכַרַח, עַיֵן שֵׁם.

וּבִדְאִי אִם יְכוּלִים לוֹמַר תְּהֵלִים, וְכֵן תְּפִלוֹת אִישׁוּזֵת לְבַקֵּשׁ מִמָּנוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מֵה שְׂצְרִיכִים, אֵין לְמַעֲלָה מְזֶה, כִּי בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה יְכוּל הָאָדָם לְפַעַל לְעַצְמוֹ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה, לוֹ וְלֵאשְׁתּוֹ וְלִילָדָיו, וְלְכָלֵל נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תתלג.

אני והחברה שלי רוצים להתחתן, אך ההורים שלי מתנגדים מכמה סבות. מה לעשות?

שאלה:

מאת אלחנן: לכבוד הרב. לא מזמן שאלתי את הרב לגבי בחורה שאני יוצא אתה, והרב ענה לי: או להתחתן או להפרד, אך הבנתי מדבריכם שכדאי לנו להתחתן. אנחנו רוצים לקיים את דברי הרב, אך לצערי המשפחה שלי מתנגדת שנתחתן מכמה סבות: א. המשפחה שלה חלונית ושלי חרדית. ב. בגלל שמצבה המשפחתי לא היה טוב, היא גדלה מחוץ לבית. ג. אמא שלה גרושה.

החברה שלי מכבדת את הדת ומאד רוצה שנתחתן, אך אני לא רוצה לצער את הורי. מה לעשות?

במדה והתשובה היא להתחתן, האם לעשות זאת מייד, או שעדיף לחכות שנה עד שהיא תסים את שנת השרות הלאומי אותה היא מתחילה בשבוע הבא? תודה מראש ורפואה שלמה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תבוא, י"ד אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אלחנן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אם אתם מאהבים אחד בשני וכו', ניש משיכה ביניכם, אז תראו לגמור את השדוה, ולא לחכות, כי חבל מאד שתכשלו חס ושלום בעברות חמורות.

ובענין כבוד הורים בודאי זה דבר גדול מאד מאד, אבל כתוב בשלחן ערוך (יורה דעה הלכות כבוד אב ואם סימן ר"מ סעיף כ"ה) אם האב

מוחה בבן לשא איזו אשה שיחפץ בה הבן, אין צריך לשמע אל האב, עין שם. עם כל זאת כדאי לרצות ולפיס את האבא והאמא, ולהסביר להם את יקרת הבת, ושאתם אוהבים אחד את השני, ורוצים להתחתן יחד, ולהקים בית נאמן בישראל על פי טהרת הקדוש, ותשתדל לשדל את ההורים שלך שישכימו, והקדוש ברוך הוא יעזר שיהיה בהצלחה מפלגת.

המאחל לך כתיבה וחתומה טובה...

ב' תתלד.

האם רק מי שזוכה לצית את רבנו ז"ל בשלמות יכול להפיץ את תורתו?

שאלה:

מאת גל: שלום וברכה למוהרא"ש, הקדוש ברוך ישלח לכם רפואה שלמה.

ברוך השם אני עוסק בהפצת אורו של רבנו ז"ל, אך הרבה פעמים אני שואל את עצמי האם אני בכלל ראוי להפיץ את תורתו, משום שאני לא זוכה להתפלל במנין וללמד תורה.

האם רק מי שזוכה לצית את רבנו ז"ל בשלמות יכול להפיץ את תורתו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תבוא, י"ד אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל גל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

דע לך שקבלנו מרבנו ז"ל מתנה שנקראת הפצה - להפיץ את ספריו הקדושים בין שכבות העם, כי בפרוש גלה לנו (לקוטי מוהר"ן חלק

א' סימן י"ד) שְׁעַל יְדֵי שְׁמֻקְרֵבִים בְּנֵי אָדָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מְעַלִּים אֶת כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לְשָׂשׂוֹ, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּבֹא מְצִיעָא פ"ח.) עַל הַפְּסוּק (יְרֵמְיָה ט"ו) "אִם תּוֹצִיא יָקָר מְזוּלָל" - אֵלּוּ שְׁמֻקְרֵבִים בְּנֵי אָדָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי זֶה נִקְרָא מוֹצִיא יָקָר מְזוּלָל, הֵינּוּ מְזִילוּתָהּ דְגְלוּתָא.

וְלִכֵּן כָּל מִי שִׁילָךְ לְהַפְיֵץ, יִהְיֶה מִי שִׂיְהִיָּהּ, עַל יְדֵי זֶה הוּא מְזוּכָה אֶת הַרְבֵּים, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבַר יוֹתֵר חָשׁוּב אֲצֵלוֹ יִתְבָּרֵךְ כְּמוֹ אָדָם שְׁמַחְזִיר אֶת אַחֲרִים בְּתִשׁוּבָהּ, שְׂזָה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַפְּצַת מְעִינוֹת הַחֲכָמָה חוֹצָה, וְהֵלּוֹאֵי שֶׁהֵיִתָּ מְצִיַת אֶת מוֹהֲרַנִּי"ת ז"ל שֶׁהֵיִתָּ לָנוּ צוּאָה אַרְבָּעָה יָמִים לְפָנֵי הַסְּתַלְקוּתוֹ וְאָמַר אֲזֵ לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: "הָעוֹבְדָא שְׁלָכֶם יְהִיָּה יְפוּצוֹ מְעִינוּתֵיךָ חוֹצָה", וְדַע לָךְ שְׂזָה תִקּוֹן גְּמוּר לְפָגֶם הַבְּרִית, וְכֵךְ אָמַר רַבְּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת נְאוּף סִימָן מ"א) תִקּוֹן לְהוֹצֵאת זָרַע לְבִטְלָה שִׂישְׁתָּדֵל לְהַחְזִיר בְּנֵי אָדָם בְּתִשׁוּבָהּ.

וְלִכֵּן זֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת הַתִּקּוֹן שְׁלָךְ - לְקַחַת חֲבִילָה שֶׁל סִפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל וְלְהַפְיֵצֶם לְכָל עוֹבֵר וְשָׁב, וְזֶה כְּבָר יַעֲשֶׂה אֶת הָעוֹבְדָה, כִּי יְדוּע אֲשֶׁר סִפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל וּבִפְרֻט הַחוֹבְרוֹת הֵם הַמַּחְזִירִים בְּתִשׁוּבָה אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְרַב רַבָּם מְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁנִּתְקַרְבוּ אֶל רַבְּנוּ ז"ל בִּיּוֹבֵל שָׁנִים הָאֵלוּ, הָיוּ רַק עַל יְדֵי הַקְּנֻטְרִסִים וְהַחוֹבְרוֹת וְכוּ' שֶׁהַפְּיָצוּ הַמְּפִיצִים בְּרַחֲוּבוֹת וּבִשְׁוֹקִים וְכוּ' וְכוּ', עַל הָאוֹטוֹבוֹסִים וְעַל הַרְפָּבוֹת וְכוּ' וְכוּ', וּבְבֵית כְּנֻסִיּוֹת וּבְכֵתֵי מְדֻרָּשׁוֹת וּבִישִׁיבוֹת וְכוּ' וְכוּ', וְאֶפְלוּ אֵלּוּ שְׁכָבֵר נִקְרָאִים מְשִׁפִּיעִים בֵּינָם אֲנִשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, גַּם כֵּן חָזְרוּ בְּתִשׁוּבָה עַל יְדֵי הַחוֹבְרוֹת וְהַקְּנֻטְרִסִים, וְלִכֵּן תִּרְאֶה לְהַפְיֵץ אוֹתָם וְזֶה יְהִיָּה הַתִּקּוֹן שְׁלָךְ.

תַּעֲשֶׂה כָּל מָה שְׁבִיכְלָתְךָ כֵּן לְהַתְּפַלֵּל אֶת שְׁלֹשַׁת הַתְּפִלוֹת שְׁחֲרִית, מְנַחָה וְעֶרְבִית בְּמִנְיָן, וְכֵן תִּקְבַּע לְעַצְמְךָ שְׁעוּרֵי תוֹרָה לְלַמֵּד

בְּכֹל יוֹם קִצַּת מִקְרָא, קִצַּת מִשְׁנָה, קִצַּת גְּמָרָא, וְתִזְכֶּה לְהִיּוֹת מְמֻזְכֵּי הַרְבִּים תְּמִיד.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תתלה.

הָאִם אִשָּׁה חַיִּבַּת לְהִתְפַּלֵּל אֶת כָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת?

שאלה:

מאת חיה: לכבוד קדשת אדמו"ר מוהרא"ש שליט"א, שלום וברכה.

האם אשה חייבת להתפלל את כל התפלות של ראש השנה בבית הכנסת, או שהיא יכולה לבוא לבית הכנסת כדי לשמע תקיעות שופר, ובזמן שנותר לה לקרא תהלים ולהתבודד להשם יתברך בבית?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תבוא, י"ד אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל חיה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשה פטורה מהתפלות הקבועות, וחיבת רק ללכת לבית הכנסת לשמע תקיעת שופר שזו מצות עשה שגם הנשים מקפידות על זה.

כשהיא בבית, אם היא רוצה היא יכולה להתפלל את התפלות של ראש השנה, או להרבות באמירת תהלים, ולהתבודד עמו יתברך, כי אז הוא יום הדין, ומה שמבקשים ממנו יתברך מתקבל לרחמים ולרצון.

רק תהיי שמחה ועליזה ואל תבלבלי את עצמך משום בלבולי חנם, והקדוש ברוך הוא יתן לך שנה טובה ומתוקה, שנת חיים ואריכות ימים, ופרנסה בשפע.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתלו.

בעלי סבל בצעירותו מנצול מיני ולכן הוא מפנם וסגור. איך אפשר לעזור לו להשתחרר מהמועקה הזו?

שאלה:

מאת נעמי: בעלי הוא טיפוס מאד מפנם וסגור בעצמו. הוא היה בטפול אצל פסיכיאטר, וכאשר הוא נפתח וספר את אשר על לבו, התברר שבצעירותו הוא חוה טראומה קשה בעקבות נצול מיני. בעלי מעולם לא ספר לי את זה, וכששמעתי את זה הזדעזעתי מאד.

אמרתי לו שאני מאד מאד אוהבת אותו, שאני כאן בשבילו תמיד, ומאז אני משתדלת להתייחס אליו ברגישות רבה. מה הדרך הנכונה לעזור לבעלי להשתחרר מהמועקה הזו שמקננת בו וגורמת לו את כל ההסתגרות שבה הוא חי?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תבוא, י"ד אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל נעמי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לדעת שאשה יש לה כחות הנפש בלתי רגילים, כי היא נקראת 'עקרת הבית' שהיא עקר הבית, ולכן תנצלי את כחות הנפש שלך שחנך אותך הקדוש ברוך הוא, ותראי לשמח אותו תמיד

וכו', ואִשָּׁה יוֹדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת זֶה אִם הִיא פִּקְחִית וְכוּ'. הוּא צָרִיךְ הֲרֵבָה בְּטָחוֹן עֲצָמִי וְאֵת זֶה תִּתְּנִי לוֹ, כִּי כִּנְרָאָה הוּא אֲבָד אֶת זֶה מִמָּה שְׁחָוָה בְּעֶבֶר שְׁלוֹ, וְלִכֵּן תִּהְיֶי פִּקְחִית, תֵּאָהָבִי אוֹתוֹ וְתִתְּנִי לוֹ הֲרֵבָה הֲרֵבָה תְּשׁוּמַת לֵב, וְהֲרֵבָה כְּבוֹד וְכוּ' וְכוּ', וּבְזֶה תִּבְנֶי אוֹתוֹ וְתִפְתְּחִי אוֹתוֹ וְכוּ'.

יְעֹזֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַכֵּל יִלְךְ בְּקִלּוֹת, וְנִשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׁר בְּשׁוֹרֹת מְשֻׁמָּחוֹת תָּמִיד.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תתלז.

כְּשִׁחֲזַרְתִּי בְּתִשׁוּבָה הֵיְתָה לִי הַתְּעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה, אֵךְ לְפִתַּע הַכֵּל נִעְלַם. מְדוּעַ?

שְׂאֵלָה:

מַאת אוּרְלִי: שְׁלוֹם לְצַדִּיק. בְּעֶבֶר הֵייתִי מִתְּפַלֵּל בְּדַבְּקוֹת וְהֵיְתָה לִי הַתְּעוֹרְרוֹת פְּנִימִית, אֵךְ הַיּוֹם הַכֵּל נִעְלַם, וְאַנִּי מִרְגִּישָׁה שְׁחֲזַרְתִּי לְאוֹתוֹ מִצָּב שְׁהֵייתִי בְּתַחֲלַת הַתְּשׁוּבָה שְׁלִי. הַכֵּל קָשָׁה לִי, יֵשׁ לִי מִלְחָמָה עִם עֲצָמִי, וְלִמְרוֹת שְׂאֵנִי יוֹדַעַת שְׂאֵנִי צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּשִׁמְחָה - אֲנִי שְׂבוּרָה וְנִמְצָאת בְּדַכְּאוֹן. מְדוּעַ זֶה כִּכָּהֵן?

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, יוֹם שְׁלִישִׁי לְסִדֵּר כִּי תִבּוֹא, י"ד אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל אוּרְלִי תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְּלִיתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

רַבְּנֵנוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן ע"ב) בְּתַחֲלַת הַתְּשׁוּבָה וּבִהֲתַקְרָבוֹת לְהַצְדִּיק, יוֹרְדַת הָאָרֶז גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד עַל כָּל מִי

שחוזר בתשובה ומתקרב אל הצדיק, וכשכא כבר יותר קרוב אל הקדושה ואל הצדיק, אז פתאום נעלמים ממנו כל ההארה, הקדושה והתעוררות וכו', וכו', וצריכים להחזיק מעמד ולא להשבר משום דבר.

ולכן רק תתחזקי מאד להיות בשמחה, כי השמחה זו ההצלחה של האדם, כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה חלק ב' סימן א') מי שהוא שמח תמיד על ידי זה הוא מצליח, ולכן אם את רוצה להצליח בחייה, תשתדלי עם כל הכחות להיות רק בשמחה, ואף שאני יודע שזה מאד מאד קשה לך להגיע לשמחה מרב הבלבולים שעוברים עליך וכו', עם כל זאת תכריחי את עצמך להיות בשמחה, ותראי שתהיה לך הצלחה בחיים, כי יסוד היסודות בתשובה הוא להיות רק בשמחה, ואמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות שמחה סימן א') כשאדם עושה מצוה בשמחה בידוע שלבו שלם עם אלקיו, ולכן ראי לקחת את עצמך בידך ולהיות רק בשמחה, ותראי שהכל יחזר אליך, הינו כל ההארה שהאירה עליך עד עכשו.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתלת.

אמרתם לי להפסיק עם טפולי ההפריה, אף קשה לי לקבל את זה שלא יהיה לי עוד ילד

שאלה:

מאת סימונה: אני מאחלת לצדיק בריאות איתנה ויישר כח על העזרה האדירה בעצותיך ותשובותיך.

ברוך השם יש לנו בת אחת, ואני רוצה מאד עוד ילד. בעבר פניתי לצדיק וספרתי שעברתי שמונה טפולי הפריה שלא צלחו, ועצתך היתה שאפסיק את הטפולים. לאחר התייעצות עם הרופאים הם הרימו ידיים וטענו שרק תרומת ביצית תאפשר הריון - מה שלא מקבל עלי ועל בעלי, אף אני עדן מתעקשת ורוצה ילד והולכת לקבל חות דעת מרופא פרטי. במקביל, אני רוצה מאד לנסע לרבי נחמן ולהתפלל שם. בעלי מסכים, אף הוא רואה בזה בזבוז זמן וכסף ואומר שהוא לא מבין מה תעזר הנסיעה לאומן, אם לדברי הרופאים הכל תלוי בטפולים. מה דעתו של הצדיק בענין? האם אוכל לפעל אצל רבי נחמן ישועה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תבוא, י"ד אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל סימונה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

ראי תכף ומיד להפסיק את כל הטפולים, ואל תסכני את עצמך, ומכל שכן שלא לענות את הגוף שלך יותר עם טפולי הפריה וכו' וכו'.

את ובעלך צריכים רק לשמח על הנס הנפלא שנתן לכם הקדוש ברוך הוא בת אחת, וכנראה שזה רצון הקדוש ברוך הוא, ולכן אל תדחקו את השעה ותשמחו עם מה שיש לכם.

חכמינו הקדושים אמרו (ברכות ס"ה) כל הדוחק את השעה - שעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני השעה - שעה נדחת מפניו; ולכן אסור לדחוק את השעה, וחבל מאד שאתם מצערים את עצמכם על לא דבר וכו', אתם מחפשים צרות מתחת לאדמה וכו', בשעה שהקדוש ברוך הוא נתן לכם מתנה בת אחת, שאנשים אחרים היו משלמים מיליונים שיהיו להם בן או בת, ולכן תפסיקו לעשות כל

מיני טפולים, ותתחילו רק לשמח עם מה שיש לכם, והקדוש ברוך הוא יוליך אתכם על הדרך הנכונה.

אני מאד מבקש אתכם שתשמרו על השלום בית שלכם, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (סוטה יז.) איש ואשה זכו שכינה ביניהן, ואמרו (ירושלמי ברכות פרק ט' הלכה ח') אי אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש, אי אפשר לשניהן בלא שכינה, ובמקום שהשכינה נמצא שם הברכה מצויה, רק שיהיה ביניהם שלום ואהבה גדולה מאד, כי 'שלום' אמרו חכמינו הקדושים (שבת י.) זה שמו של הקדוש ברוך הוא, ולכן אם מכניסים את הקדוש ברוך הוא בתוך הבית, זה נקרא שלום בית, הינו שמו של הקדוש ברוך הוא בתוך הבית.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדכם שיהיה לכם הצלחה מרבה ובכל אשר תפנו תשכילו ותצליחו.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתלט.

למי עדיף לתרם כרטיס לאומן: לחבר שקרב אותי לרבנו או למישהו אחר?

שאלה:

מאת שירן: שלום וברכה לכבוד מוהרא"ש שליט"א.
יש לי רצון לעשות בכל שנה חסד עם יהודי אחד ולעזר לו בהוצאות כרטיס הטיסה לאומן, אך אני מתלבט: האם עדיף לעזר לחבר שלי, שקרב אותי לברסלב ואני חייב לו מצד הכרת הטוב, או שהוא היה כבר פעמים רבות באומן, או ליהודי אחר שלא היה אף פעם באומן?
ואם יתאפשר לי לעזר בכמה כרטיסים - האם יש להעדיף

אנשים חדשים שלא היו באומן אף פעם או שאפשר לעזור גם
למי שהיה כבר ורוצה להגיע בשנית? בתודה רבה והערכה
עצומה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תבוא, י"ד אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל שירן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

לדעתי תעשה חסד עם החבר שלך מצד הכרת הטוב שקרב
אותך אל רבנו ז"ל.

רבנו ז"ל הבטיח לכל אחד מאנשי שלומנו שיבוא לראש השנה,
שהוא ידאג על הוצאות הנסיעה הלוך וחזור, ולכן אני לא רואה בזה
שום תועלת לשלם כרטיסים וכו', יותר טוב שתשמר על השלום
בית שלך, ואמרו חכמינו הקדושים (כתובות נ.) על הפסוק (תהלים ק"ו)
"אשרי שמרי משפט עשה צדקה בכל עת" - וכי אפשר לעשות צדקה
בכל עת? דרשו רבותינו שביבנה ואמרי לה רבי אליעזר: זה הזן בניו
ובנותיו כשהן קטנים; אנשים נותנים צדקה לכלם אבל לא לאשה
ולילדים, שהם באים קדם להפל וכו'.

וכן בחור רוק צריך להחביא את הכסף שיבוא יום מהימים
שהוא יצטרך את זה בשביל להתחתן, ואין זו מצוה לבזבז כסף על
דברים כאלו, כל אחד שידאג לעצמו בשביל הכרטיס שלו.

אני מאוד מקנה להקדוש ברוך הוא שתבין דבר מתוך דבר, כי
מי שקרב אותך אל רבנו ז"ל, אם יש לך אפשרות לעזור לו, אתה צריך
לעזור לו מצד הכרת הטוב, שזו המדה הכי יפה שרק יכולה להיות,
אבל סתם ככה תראה לשמר מאד מאד על כספך.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני

מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתמ.

התחנתני בזכות ברכתכם. כעת אני בהריון ואני מבקשת ברכה ועצה ללדה קלה ועבר בריא

שאלה:

מאת עליזה: שלום לצדיק היקר מוה"ר א"ש שליט"א. לפני כשנה הייתי אצלכם כדי לקבל ברכה לזוג, ואמרתם לי בזה הלשון: "בקרוב מאד תכירי מישהו, ומיד תהיה מציאת חן ביניכם, אז תדעי שזה החתן שלך". ואכן, בסיעתא דשמיא ברכתכם התגשמה במלאה - כחדש לאחר שברכתם אותי הכרתי את בעלי וזכיתי להתחתן.

ברוך הוא וברוך שמו בימים האחרונים התבשרתי שאני בהריון, ואני רוצה שתברכו אותי ותגידו לי האם יש משהו שאני צריכה לעשות כדי שאזכה ללדה קלה ולעבר בריא ושלם.

בהזדמנות זו, אביע את תודתי העמקה על ברכתכם ועל תשומת הלב שאתם מעניקים לכל מי שמתקבל אצלכם. תברכו מפני עליון בכל הטוב שבעולם, אמן.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום שלישי לסדר כי תבוא, י"ד אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל עליזה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את צריכה לדעת שרבנו ז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קפ"ו) מה שמספרין מופתים מהצדיקים שבמדינות קיר"ה (דווינ), הוא מחמת שאנשיהם הם אנשים פשרים ומאמינים בהצדיקים, כי על ידי אמונה שהם מאמינים בדברי הצדיק, על ידי זה נתגלין מופתים, כי באמת הצדיק בודאי מלא מופתים, וכשהוא מאמין בהצדיק ונותן עיניו ולבו על דברי הצדיק, על כל דבור ודבור, כי מאמין שכל דבריו אמת וצדק, ובכונה מכוונת, אזי אחר כך פשבא לביתו, כל מה שיאירע אותו, הוא מסתכל היטב על כל דבר שיאירע לו, ומבין למפרע בדברי הצדיק שדבר עמו בהיותו אצלו, שזה היתה כוונת הצדיק שרמז לו בתוך דברים שדבר עמו, וכן כל דבר ודבר שיזדמן לו, הוא מוצא הכל בדברי הצדיק למפרע, שרמז לו שיהיה כן, נמצא שנעשה ונתגלה המופתים על ידי זה.

ועליך לדעת שעקר המופתים שנעשים הוא רק על ידי תקף אמונת חכמים שמאמינים בברכותיהם, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן מ"ב) שעל ידי אמונת חכמים שמאמינים שמעשיהם ודבוריהם אינו פשוט, בזה מלבישים את השכינה בלבושים נהורין, ובאמת רואים מופתים.

אני מאד מאד מבקש אותך שתשמרי על השלום בית שלך, כי (סוטה יז.) איש ואשה זכו - שכינה ביניהן, ואמרו (ירושלמי ברכות פרק ט' הלכה ח') אי אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש, אי אפשר לשניהן בלא שכינה, ובמקום שהשכינה נמצא שם הברכה מצויה, רק שיהיה ביניהם שלום ואהבה גדולה מאד, כי 'שלום' אמרו חכמינו הקדושים (שבת י.) זה שמו של הקדוש ברוך הוא, ולכן אם מכניסים את הקדוש ברוך הוא בתוך הבית, זה נקרא שלום בית, הינו שמו של הקדוש ברוך הוא בתוך הבית.

אל תפחד, הכל יתהפך לטובה ותלדי בקלות, רק תהיי רגילה לומר בכל יום שמות הצדיקים שמאד מסגלים ללדה קלה, ורבנו ז"ל אמר (ספר המדות אות צדיק חלק ב' סימן כ') על ידי הזכרת שמות הצדיקים

יכולין להביא שנוי במעשה בראשית כלומר לשנות הטבע; ולכן טוב שתאמרי בכל פעם את כל השמות של הצדיקים שאת יודעת בעל-פה, כגון: אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף, דוד, שלמה, רבי שמעון בר יוחאי, רבי יצחק לוריא אשכנזי, רבי ישראל בעל שם טוב, רבי נחמן בן פייגא מברסלב, רבי נתן מברסלב וכו' ועוד כל מיני שמות של הצדיקים שאת רק זוכרת. תהיי רגילה לומר את זה מדי פעם, ואחר כך תאמרי את התפלה הזאת, ותראי שתלדי בקלות:

יהי רצון מלפניך אבי שבשמים שבזכות הזכרת שמות הצדיקים שהזכרתי לפניך, בזכות צדקתם ותורתם ומסירות נפשם שהיתה להם בשבילך, שתעזור לי להוליד בקלות ולד בריא בחושיו ובאיבריו, ואזכה לעבר את ההריון בקלות, ותסיר ממני כל מיני עין הרע שלא יפגע בי משום אדם בזה העולם, ואזכה להוליד בנים ובנות חיים וקיימים שיעשו את רצונך, ואזכה להיות בריאה כל ימי חיי, ולעשות נחת רוח לפניך. יהי לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי, אמן כן יהי רצון.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתמא.

שמעתי שבברסלב אומרים: "אין גדולים ואין קטנים - כלנו חברים". מה המקור לפתגם זה?

שאלה:

מאת יוני: שלום רב. שמעתי שבברסלב אומרים: "אין גדולים

ואין קטנים - כלנו חברים". מה המקור לפתגם זה? ומה
כונתו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל יוני נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

החכם מפל אדם אומר (משלי ט"ו י"ב) "לא יאהב ליץ הוכח לו אל
חכמים לא ילך"; אחד שהוא ליצן הוא לא אוהב שמוכיחים אותו,
כי הוא מחזיק את עצמו יותר חכם מכלם, ולכן הוא לא הולך אל
חכמים, כי הרי הוא מחזיק שהוא הכי חכם בעולם, ובאמת אנחנו
יודעים שמי שאין לו אמונת חכמים, אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק
א' סימן ס"א) שיש לו טנוף וצוואה בראש, כי על ידי פגם אמונת חכמים
עולים לו עשנים סרוחים במחו, ואמרו חכמינו הקדושים (עירובין כ"א)
הלועג על דברי חכמים נדון בצוואה רותחת, שטנוף ומותרות עולים
לו בראש.

ולכן עליך לדעת שאין ססמא כזו בברסלב, ואת זה המציאו
אנשים מפקרים אנשי בליעל, אנשים בלי על, שאין להם שום
התבטלות למי שיותר גדול מהם, כי הרי הם חושבים שהם הכי
חכמים והכי גדולים בעולם, ולמעשה הם לא שומרים שבת,
ומעשנים בשבת, ולא מניחים תפלין בכל יום, ואינם מקימים שום
מצוות, כי הרגע שאדם משנה קטן לגדול זה סימן שהראש שלו
מלא צוואה וטנוף, ולכן הססמא הזו גובלת לא רק בלצנות, אלא
גם בכפירות ואפיקורסות, כי הרגע שלועגים על דברי חכמים וכו',
לועגים כביכול גם על הקדוש ברוך הוא, כי כך פתוב (שמות יד)
"ויאמינו בהו"ה ובמשה עבדו", ואמרו חכמינו הקדושים (מכילתא
בשלח) אם במשה האמינו קל וחמר בהו"ה? בא זה ללמדך שכל מי
שמאמין ברועה נאמן כאלו מאמין במאמר מי שאמר והיה העולם.

וְלִכֵּן אִם אֵין לְאָדָם אֱמוּנַת חֲכָמִים זֶה סִימָן שְׂאִין לוֹ אֱמוּנָה
גַם בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִכֵּן הַסְסָמָא הַזֶּה "אֵין גְּדוּלִים אֵין קְטָנִים"
גּוֹבֵלֶת עִם לְצַנּוּת וְעִם כְּפִירוֹת לְגַמְרִי, וְאִם תִּלְךְ וְתִבְדֹּק אַחַר אֵלוֹ
שְׁהוּלָכִים עִם הַסְסָמָא הַזֶּה, תִּתְוַדַּע לְמַצִּיאוֹת הַמְרָה שְׁהֵם מַעֲשֵׂנִים
בְּשַׁבַּת וְכוּ', וְלֹא מְנִיחִים תְּפִלִּין אֶף פַּעַם וְכוּ', וְכִכֵּר לֹא מְדַבְּרִים שְׁלֹא
מִתְפַּלְלִים, וְלֹא לּוֹמְדִים תּוֹרָה וְכוּ', אֲלֵא עֲבָדָא בְּהַפְקִירָא נִיחָא לֵיהּ,
לוֹקָחִים סָמִים קָשִׁים רַחֲמָנָא לִישׁוֹבֵן.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִצִּיל אוֹתָנוּ מֵהֶם וּמְכִיוֹצָא בְּהֶם.

הַמֵּאֲחֵל לְךָ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתמב.

**אֵיךְ יִתְכַן שְׂאִשָּׁה תִּגִּיעַ לְמַצֵּב שֶׁל חוֹבוֹת, הֲרִי לֹא שִׁיךְ
אֲצֵלָה פְּגָם הַבְּרִית, שֶׁהוּא הַגּוֹרֵם לְחוֹבוֹת?**

שאלה:

מאת מורן: לְכַבּוּד קְדוּשַׁת מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א, שְׁלוֹם וּבְרָכָה.
יֵשׁ לִי חוֹבוֹת שֶׁל כְּמֵאוֹתִים וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף ש"ח בְּהוֹצָאָה לַפֶּעַל
עוֹד מְהִיּוֹתִי רוֹקָה לְפָנַי שְׁחֲזַרְתִּי בְּתִשׁוּבָה, וְכִרְגַע אֲנִי בְּתִהְלִיךְ
שֶׁל פְּשִׁיטַת רָגַל. הַצְדִּיק כָּתַב פְּעָמִים רַבּוֹת שֶׁרַבְּנוּ גָּלָה לָנוּ
שְׁהָעוֹן שֶׁבְּגִינוּ אָדָם הוֹפֵךְ לְבַעַל חוֹב הוּא עוֹוֹן פְּגָם הַבְּרִית,
וְאִם כֵּן, אֵיךְ יִתְכַן שְׂאִשָּׁה תִּגִּיעַ לְמַצֵּב שֶׁל חוֹבוֹת, הֲרִי לֹא שִׁיךְ
אֲצֵלָה פְּגָם הַבְּרִית?

הֵאֵם יִתְכַן שֶׁבְּגִלָּל שְׁעַעְרֵתִי אָדָם אַחַר עַל-יְדֵי בְּקָרָת, לְשׁוֹן
הָרַע וְהַלְבַּנַּת פְּנִים הִפְכָתִי לְבַעַלֶּת חוֹב?
בְּתוֹדָה, וּבְבִרְכַת אַרְיֵכוֹת יָמִים, רְפוּאָה שְׁלֵמָה וּבְרִיאוֹת אִיתְנָה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל מורן תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

רבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן סימן קי"ב) שיש עברה שענשה של עברה ההיא שיהא בעל חוב תמיד, ואפלו יעשה כל טצדקי ופעלות דאפשר לא יועיל כלל. ויהיה בעל חוב תמיד, ולפעמים גורם העברה שמפיל גם אחרים להיותם בעלי חובות. ולזה יש עת שנעשו כמה בעלי חובות בעולם, זהו מחמת העברה הזאת שנתגברה בעולם חס ושלום; ואת צריכה טוב לזכר מה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה כ"ו סימן ה') על הכל הקדוש ברוך הוא מאריך אפו, חוץ מן הזנות; ואמרו (במדבר רבה פרשה ט' סימן ז') אמר הקדוש ברוך הוא על הכל אני כובש, ועל הזמה אני כועס; ואמרו (תנחומא בראשית) על הכל הקדוש ברוך הוא מותר, חוץ מן הזמה והזנות.

ולכן דעי לך שמר ומרור יהיה לאשה שלא חוזרת בתשובה מהעוונות האלו וכו', וכו', אשה חושבת שהכל הפקר ולית דין ולית דין וכו' וכו', ופתאום היא מקבלת את המכה בצורה כזו שהיא לא חלמה, ולכן ראי לחזור בתשובה שלמה ולברח מהזבל והלכלוך הזה, לפני שכבר לא תוכלי לחזור.

ותזכרי שמכל העוונות יכולים לחזור בתשובה, כי תשובה מועילה על הכל, כי אין לך דבר שלא מועיל על זה תשובה, ובפרטיות כשזוכים להגיע אל ציון רבנו ז"ל שהבטיח הבטחה חזקה מאד מאד אשר מי שיבוא אצלו אחר הסתלקותו, הינו אל ציונו הקדוש בעיר אומן ויתן פרוטה לצדקה עבורו ויאמר את העשרה מזמורי תהלים הנקראים 'תקון הכללי' - אפלו אם עצמו וגבהו חטאיו ופשעיו יוציאו מהשאל תחתית, וזה טוב על כל מיני פגמי הברית רחמנא לישזבן.

הקדוש ברוך הוא יחזיר את כל עם ישראל בתשובה שלמה, ונזכה לקבל פני השכינה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתמג.

בבית של סבי וסבתי לא מקפידים בכשרות. איך אני יכולה להתחמק מלאכל אצלם?

שאלה:

מאת עדן: שלום לרב הצדיק! שמעתי שלאחרונה הרב לא חש בטוב, ואני מאחלת לו רפואה שלמה.

בבית של סבא וסבתא שלי יש בעיית כשרות - הם משתמשים באותם סירים לבשול מאכלי חלב ובשר (לא ביחד), והסכומים שלהם, הצלחות והכוסות הכל מערבב. כשאני מבקרת אותם והם מגישים אכל, אני לא אוכלת, אף עם זאת משתדלת שהם לא ישימו לב לכך, כדי שחלילה הם לא יעלבו, וברב הפעמים אני אומרת להם שאני לא רעבה.

הבעיה היא שמדי שנה בערב יום כפור כל המשפחה נוסעת אליהם כדי לאכל סעודה מפסקת, ואז כשכלם נמצאים ואוכלים, אני לא יודעת כיצד להתחמק ולא להכשל באכילת מאכלים שאינם כשרים. אשמח לעצתו המחכימה של הצדיק. תודה מראש.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל עדן תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

עם כל הכבוד של הסבא והסבתא וכו', אבל אם הם מבשלים באותם כלים בשור וחלב וכו', אסור לאכל מהכלים האלו כי זה טרף, ואין על זה שום היתר.

ובודאי לא בדיוק בערב יום הכפורים, שאז אנחנו באים אל הקדוש ברוך הוא ומכים על הלב ואומרים על חטא וכו', ועל חטא וכו', אשר אמרו חכמינו הקדושים (קהלת רבה פרשה ז' סימן ט') ולמה כותשין על הלב מימר דכלה תמן; הינו שאומרים שהכל תלוי בלב האדם, אם אדם רוצה - הוא עושה, ואם אדם לא רוצה - הוא לא עושה, ולכן דיקא בערב יום הכפורים אנחנו חוזרים בתשובה ומתכפים ליום הקדוש והנורא - יום הכפורים, שהוא יום אחד בשנה שהקדוש ברוך הוא מוחל לנו על העוונות, ודיקא אז לאכל בכלים של טרפות ונבלות וכו' וכו'? ואם לא נזהרים בבשר וחלב, בודאי לא מקפידים איזה בשר לוקחים וכו' וכו', ולכן לדעתי תתחמקי עם כל מיני התחמקיות, וחס ושלום לא לצער אותם, אלא לקיים את דברי רבנו ז"ל (ספר המדות אות אמת סימן ב') מתר לשנות בדבר השלום.

ברגע האחרון לא מופיעים ואומרים שכאבה לי הבטן וכו' וכו', תמיד יש תרופים איך להתחמק בכבוד, העקר לא להכשל חס ושלום באסור טרפות ונבלות שזה מטמטם את הלב, שעל ידי זה קשה לקבל אחר כך את האמונה.

יעזר הקדוש ברוך הוא שכל עם ישראל יחזרו בתשובה שלמה, ותהיה אהבה ואחווה בין נשמות ישראל.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתמד.

האם כאשר ידיו של האדם אינן טהורות מתר לו להתבודד ולהוציא תפלתו בפיו?

שאלה:

מאת אהד : שלום וברכה. האם כאשר ידיו של האדם אינן טהורות, כגון שנגע במקומות המכסים, או בנעליו, או יצא מהשרותים, או התעורר משנתו ואין מים בנמצא לנטילת ידים - מתר לו להתבודד ולהוציא תפלתו בפיו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אהד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

תמיד כדאי שיהיו מוכנים לאדם קערה ונטלה עם מים על יד המטה, כדי שיוכל לטל ידים כשקם ויוצא וכו', או כשנוסע בדרך - תמיד שיהיה ברכב בקבוק עם מים בבגז' וכו', כדי שאם יצטרך לטל ידים יוכל לטל ידים. אבל אם אין מים, כבר כתוב בשלחן ערוך (ארח חיים סימן ד' סעיף כ"ב) אם אין לו מים, יקנח ידיו בצרור או בעפר או בכל מידי דמנקי, ויברך על נקיות ידים, ויועיל לתפלה, אבל לא להעביר רוח רעה שעליהן.

וכך תמיד יכולים לדבר אל הקדוש ברוך הוא, אשר אין עוד דבר יותר חשוב מזה, כי אדם שמרגיל את עצמו לדבר עם הקדוש ברוך הוא - הוא הכי מאשר בחייו, כי איפה שרק לא הולך הוא מדבר עמו יתברך, שזו המתנה הכי יפה שקבלנו מרבנו ז"ל, ועל ידו מתקיים מה שכתוב (ויקרא כ"ו י"ב) "והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם", ופרש רש"י: 'אטיל עמכם בגן עדן כאחד מכם ולא תהיו מזדעזעים ממני' וכו', איזה תענוג שאדם מרגיש שמלא כל

הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהוּא נִמְצָא וְאֵין בְּלִעְדָּיו נִמְצָא, וְהוּא יְכוּל לְדַבֵּר עִמּוֹ
 יִתְבָּרֵךְ פְּנִים אֶל פְּנִים. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁעוֹסֵק תְּמִיד בְּשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ,
 שָׂאז עוֹלְמוֹ יִירָשׁ בְּחַיָּיו.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתמה.

**כְּתוּב בְּסֵפֶר הַמְּדוּת: "אֵין שׁוֹתִים מִים בְּפְנֵי רַבִּים". מָה
 הַסִּבָּה?**

שְׁאֵלָה:

מֵאֵת יְאִיר: לְכַבֹּד הָרַב שְׁלִיט"א. אֲנִי חֲסִיד בְּרִסְלָב וְאֲנִי
 מִשְׁתַּדֵּל לְסִיִּם בְּכָל שָׁבוּעַ אֶת 'סֵפֶר הַמְּדוּת'.
 בְּרָצוֹנִי לִשְׁאֵל אֶתְכֶם שְׁאֵלָה שְׁמֻצִיקָה לִי כְּבָר כַּמָּה שָׁנִים:
 בָּאוֹת אֲכִילָה בְּסַעֲיֵי ט' כְּתוּב: "אֵין שׁוֹתִין מִים בְּפְנֵי רַבִּים",
 וְלִמְעַשָּׂה זֶה דְּבַר שְׁקֵשָׁה לְקַיִם, כִּי בְּרַב הַפְּעָמִים שְׁשׁוֹתִים
 נִמְצָאִים בְּסִבִּיבָה עוֹד אֲנָשִׁים וְנִמְצָא שְׁשׁוֹתִים "בְּרַבִּים". הֲאֵם
 הַדְּבָרִים כְּפִשְׁטוּם? וְמָה הַסִּבָּה לְכַךְ?
 אֲשֻׁמַּח מְאֹד אִם הָרַב יַעֲנֶה לִי, תוֹדָה רַבָּה.

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם רַבִּיעִי לְסֵדֶר כִּי תְּבוּא, ט"ו אֶלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל יְאִיר גֵּרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

בְּעִנְיַן מָה שֶׁרַבְּנוֹ ז"ל אָמַר (סֵפֶר הַמְּדוּת אוֹת אֲכִילָה סִימָן ט') אֵין
 שׁוֹתִין מִים בְּפְנֵי רַבִּים, זֶה פְּשׁוּט שְׁאֵדָם שֶׁעוֹמֵד לְפְנֵי רַבִּים וְשׁוֹתָה
 כְּמוֹ זוֹלֵל וְסוֹבָא וְכוּ', זֶה מוֹרִיד מֵהָאָדָם אֶת הַבּוֹשָׁה, וְלִכְּן כְּשֶׁאָדָם
 קוֹנֶה שְׁתִּיָּה עָלָיו לְסוֹבֵב אֶת הַפְּנִים לְצַד שְׁאֵין שְׁמָה בְּנֵי אָדָם, וְכִכָּה

ישתה בדרך ארץ, לא כמו שהיום אנשים לא מתבישים ושותים מהבקבוק בעצמו או מהפחית וכו', שאין בזה שום דרך ארץ וכו' וזה פשוט מאד.

וכבר אמר רבנו ז"ל (חיי מוהר"ן סימן תקט"ו) שלא לאכל בהלעטה, הינו במהירות בדרך גרגרן, כי זהו בחינת (בראשית כ"ה) "הלעיטני נא", רק להרגיל עצמו לאכל במתינות בישוב הדעת ובדרך ארץ בדרך שאוכלין בדרך ארץ כשיושב אדם חשוב על השלחן, כך יאכל תמיד אפלו כשאוכל לבדו; וזה בעצמו שבירת תאות אכילה ושתיה - שאדם צריך לאכל בדרך ארץ, ולא כזולל וסובא, ופשוט מאד שזה שיף גם על שתיה.

אשריך ואשרי חלקך שאתה זוכה לסים בכל שבוע את ספר המדות, כי המדות הן עקר האדם, ורבנו ז"ל אמר שהספר הזה עשה אותו ליהודי, ורצה מאד שנדפס את זה במהדורת כ"ס שתמיד יהיה הספר הזה בכיס שלנו, ותהלה לאל אני הכנסתי הן בתלמוד תורה והן בבית הספר שלי שהבנים והבנות יהיו בקיאים בספר המדות, כי העקר הוא המדות, ובלי מדות אדם הוא חיה בדמות אדם, ולכן אשרי מי שמתמיד בתלמוד ספר המדות ואז טוב לו כל הימים.

המאחל לך בתיבה וחתימה טובה...

ב' תתמו.

מציעים לי לרכש חנות של מפעל הפיס שיכולה להכניס לי הרבה כסף. האם כדאי לי לעשות זאת?

שאלה:

מאת שלמה: שלום לרב שליט"א. הציעו לי לרכש חנות של מפעל הפיס למכירת טוטו ולוטו שקימת בבני-ברק כבר שלשים שנה - עסק שיכניס לי כמה עשרות אלפים בחודש.

נתתי את כל הנתונים לרואה חשבון שאמר לי שהעסק הזה כדאי מאד. האם כדאי לי לרכוש את החנות? בברכת כתיבה וחתומה טובה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל שלמה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מכרח להגיד לך כלל אחד בחיים: דבר טוב לא מוכרים וכו', ואם העסק מכניס כמה עשרות אלפי שקלים בחדש, למה שימכרו את זה? הן אמת שיש יכול להיות שאחד נפטר לא עלינו וכו', עם כל זאת, אם זה כל כך טוב היה דבר זה נחטף תכף ומיד וכו', ולכן תזהר מאד מאד לא לפל בפח, וצריכים לשמר מבני אדם מאד מאד שלא יעבדו עליה, כי אסור להאמין לאף אחד לצערנו הרב.

דע לך שסגלה לפרנסה - לברך ברכת המזון מתוך הסדור דיקא, ובקול ובשמחה, וזה מסגל לעשירות נפלאה, כמו שכתוב (משלי י') "ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה", הינו כשמברך את ברכת המזון בשמחה עצומה זה מסגל לעשירות, וכן צריכים להזהר מאד על נטילת ידים וכו', ולכן מהיום והלאה תקפיד מאד מאד על נטילת ידים כשאתה קם בבקר וכו', וכן כשאתה יוצא לשרותים וכו', וכן לפני האכילה - לטל ידים עם נטלה דיקא וכו', כי נטילת ידים מסגלת להנצל מעניות, כי על נטילת ידים ראשי תבות עני, מי שמזולזל בנטילת ידים נעשה עני, ואמרו חכמינו הקדושים (שבת ס"ב:) אמר רב חסדא: אגא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא; [אני נטלתי ידי עם מלא מים, ונתנו לי חפנים מלא טוב, כי רב חסדא היה עשיר גדול מאד, והכל בזכות נטילת ידים שהיה מקפיד על זה].

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני

מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתמו.

עד עכשו הייתי מתפלל בקול ובשמחה, אך מאז שאמר לי שזה נובע מגאון - נחלשתי מאד

שאלה:

מאת דוד: למדתי שאדם צריך להתגבר על חסימות לבו ועל היצר שבווער בו על-ידי דברים שבקדשה, למשל קריאת תהלים, תפלה ולמוד תורה בקול, כמו שכתוב: "חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני". אני משתדל לקיים זאת, אך לאחרונה מישהו אמר לי שאם אני מתפלל בקול ובככי זה נובע מגאון.

מאז ששמעתי מפנו את הדבורים האלו נחלשתי, ואני מבלבב: האם הוא צודק?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל דוד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

כָּל־גְּדוֹל הוּא שְׁלֵא תִנִּיחַ אֶת עֲצָמָךְ שִׁיטְעוּ אוֹתָךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (שיחות הר"ן סימן ג"א) אֶת זֶה תִקְבְּלוּ מִמֶּנִּי שְׁלֵא יטעה אתכם העולם, כִּי הָעוֹלָם מִטְעָה מְאֹד; אֲסוּר לְהִתְפַּעֵל מִשׁוּם בְּרִיָּה שֶׁבְעוֹלָם, וְהִרְגַע שְׂאֵדָם מְקַרֵּר אוֹתָךְ מְאִיזוּ עֲבוּדָה בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דַּע לָךְ שֶׁהוּא שְׁלִיחַ הַסֵּמ"ך-מ"ם שְׂרוּצָה לְשִׁבְרֵי אוֹתָךְ וְכוּ'. אָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת

כִּלְכֵּל חֶזֶק בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שְׂאֵף אֶחָד בְּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְהִזְיוֹ אוֹתוֹ בְּשׁוֹם פָּנִים וְאִפְּן מֵהַקְבֵּלָה שְׁקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ.

וְהִנֵּה רַבְּנֵנוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן ע"ב) שֶׁהִיָּצַר הָרַע בְּאֵ מַעֲכִירַת הַדְּמִים שֶׁלֹּא זָכָךְ אֶת דְּמִיו וְכוּ', וְלִכֵּן הַדְּמִים בּוֹעֲרִים בּוֹ בְּתַאֲוֹת נְאוּף מְאֹד מְאֹד כְּמוֹ מְדוּרָה, וְכֵן אָמַר רַבְּנֵנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן ע"ה) שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיעַ אֶת הַדְּמִים הַבוֹעֲרִים אֲצִלוֹ וְכוּ', הֵן בְּעִבּוּרוֹת וְהֵן בְּמַחְלָקַת וּבְמַדַּת הַנִּצְחוֹן, אֲלֵא עַל יְדֵי הַדְּבוּר שֶׁמְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּבַתְּפִלָּה, שְׂאֵז נִזְדַּכְךָ הַדְּמִים שְׁלוֹ עַד שְׁזוּכָה שֶׁלֹּא בּוֹעֵר בּוֹ יִצְרוּ הָרַע כֹּל כָּךְ.

וְלִכֵּן אֵל תְּבַלְבֵּל אֶת עֲצָמְךָ מֵאַף אֶחָד, אֲלֵא תִהְיֶה רַק שֶׁשׁ וְשִׁמְחָה, כִּי אֵין עוֹד דְּבַר שֶׁמְרַחֵב אֶת הַדַּעַת לְאָדָם כְּמוֹ שִׁמְחָה, וְאָמַר רַבְּנֵנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק ב' סִימָן י') מֵהַ שְׁהָעוֹלָם רְחוּקִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְאֵינָם מֵתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאֵין לָהֶם יָשׁוּב הַדַּעַת, וְאֵינָם מֵיִשְׁבִּין עֲצָמָן. וְהַעֲקָר לְהַשְׁתַּדֵּל לִישׁוּב עֲצָמוֹ הַיָּטֵב, מֵהַ תַּחֲלִית מִכָּל הַתַּאֲוֹת וּמִכָּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הֵן תַּאֲוֹת הַנִּכְנָסוֹת לַגּוּף, הֵן תַּאֲוֹת שְׂחוּץ לַגּוּף, כְּגוֹן כְּבוֹד, וְאֵז בּוֹדָאֵי יָשׁוּב אֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

אֵךְ דַּע שֶׁעַל יְדֵי מְרָה שְׂחוּרָה אֵי אֶפְשָׁר לְהַנְהִיג אֶת הַמַּח כְּרִצּוֹנוֹ, וְעַל כֵּן קָשָׁה לוֹ לִישׁוּב דַּעַתוֹ, רַק עַל יְדֵי הַשְׁמָחָה יוּכַל לְהַנְהִיג הַמַּח כְּרִצּוֹנוֹ, וְיוּכַל לִישׁוּב דַּעַתוֹ, כִּי שִׁמְחָה הוּא עוֹלָם הַחֲרוּת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ"ה) "כִּי בְשִׁמְחָה תִּצְאוּ", שֶׁעַל יְדֵי שִׁמְחָה נִעֲשִׂין בֵּין חוֹרֵין וְיוֹצְאֵין מִן הַגְּלוּת. וְעַל כֵּן כְּשֶׁמְקַשֵּׁר שִׁמְחָה אֵל הַמַּח, אֲזִי מַחוֹ וְדַעַתוֹ בֵּין חוֹרֵין מִמֶּשׁ, וְאֵינוֹ בְּבַחֲיִנַת גְּלוּת, וְאֲזִי יוּכַל לְהַנְהִיג אֶת מַחוֹ כְּרִצּוֹנוֹ וּלִישׁוּב דַּעַתוֹ, מֵאַחַר שֶׁמַּחוֹ בְּחֲרוּת וְאֵינוֹ בְּגְלוּת, כִּי עַל יְדֵי גְלוּת אֵין הַדַּעַת מֵיִשְׁבֵּב כֹּלָל וְכוּ'. וְלְבוֹא לְשִׁמְחָה הוּא עַל יְדֵי מֵהַ שְׂמוּצָא בְּעֲצָמוֹ אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, כִּי אֵיךְ שָׂרָק יִהְיֶה, יֵשׁ אֲצֵל כֹּל בֵּר יִשְׂרָאֵל נִקְדוֹת טוֹבוֹת מְנַקְדֵת יְהוּדוֹתוֹ, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרִכּוֹת נ"ז.) עַל הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ד') "כִּפְלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ" - מֵאֵי רִקְתָּךְ?

אפלו ריקנין שְבֵךְ מְלֵאִים מְצוֹת כְּרֵמוֹן, וְעַל כָּל פְּנִים יֵשׁ לְכָל בַּר יִשְׂרָאֵל לְשִׂמְחַת בְּמָה שְׂזָכָה לְהֵיוֹת מְזֵרַע יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁלָא עֲשִׂנִי גוֹי כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת, כִּי הַשְּׂמִחָה הַזֹּאת עוֹלָה עַל כָּל הַשְּׂמִחוֹת, וְעַל יְדֵי שְׂמִיחָה מִתְרַחֵב מִחוּ וְדַעְתּוֹ וְכֹכֵר יֵשׁ לוֹ יָשׁוּב הַדַּעַת אַחַר לְגַמְרֵי.

וְתַכְףּ וּמֵיֵד כְּשֵׁיֵשׁ לְאָדָם יָשׁוּב הַדַּעַת, אֲזִי שׁוֹם דְּכָר וְשׁוֹם בְּרִיָּה לֹא יְכוּלִים לְבַלְבֵּל אוֹתוֹ, אֶלָּא הוּא מִתְמִיד בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שְׁעוֹרִים כְּסִדְרָן בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּגִמְרָא, וּבְשִׁלְחָן עָרוּף וְכוּ' וְכוּ', וְכֵן הוּא מִתְפַּלֵּל אֶת הַשְּׁלֵשׁ תְּפִלוֹת בְּחֵיווֹת וּבְדַבְּקוֹת, וְכֵן מְרַבֵּה לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְעַל יְדֵי זֶה זֹכֵה שְׁנִדְכָךְ דָּמוֹ לְגַמְרֵי.

חִזַּק וְאַמֵּץ מְאֹד, אֵל תְּהִיָּה מְבֹהֵל וּמְבַלְבֵּל מְשׁוּם דְּכָר וּמְשׁוּם בְּרִיָּה, רַק תְּצִיַת אֶת רַבְּנוֹ ז"ל.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתמת.

**כְּשֶׁעֲבַרְתִּי לְגוֹר בִּיבְנֵי אֵל הַרְגֵשְׁתִּי טַעַם בֵּן עֵדֵן מִמֶּשׁ, אֶךְ
לְאַחַר זְמַן נִעְלַם לִי כָּל הָאוֹר. מְדוּעָ?**

שְׂאֵלָה:

מֵאֵת אֵלֵיהֶם: שְׁלוֹם לְמוֹרְנוֹ וְרַבְּנוֹ מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א.
בְּתַחֲלַת הַתְּקַרְבוֹתֵי לַחֲסִידוֹת בְּרִסְלָב הֵיְתָה לִי חֵיוֹת גְּדוּלָה מִסְפָּרֵי 'אֶשֶׁר בַּנַּחַל' - הֵיִיתִי מִתְמִיד בְּהֵם מְדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְהַתְּחִלָּתִי בְּזְכוּתָם לְאִין שְׁעוֹר. אֶךְ לְאַחַרְוֹנָה, קִשָּׁה לִי מְאֹד לְלַמֵּד בְּהֵם, וְאֲנִי מוֹצֵא אֶת עֲצָמֵי שְׂכָכָר כְּפֹה חֲדָשִׁים לֹא לְמִדְתִּי בְּהֵם.

דְּכָר נוֹסֵף בְּאוֹתוֹ עֵנִין: כְּשֶׁעֲבַרְתִּי לְגוֹר בִּיבְנֵי אֵל הַרְגֵשְׁתִּי טַעַם בֵּן עֵדֵן מִמֶּשׁ, אֶךְ אַחֲרֵי כְּפֹה שְׁנַיִם פְּתָאוֹם הַרְגֵשְׁתִּי שְׂאֲנִי לֹא מִתְחַבֵּר בְּכָלֵל לְאֲנָשִׁים וּלְמִקּוֹם - וְעֲזַבְתִּי לְעִיר אַחֲרָת.

איך זה יתכן שמאיר לאדם דבר מסוים בעבודת השם, ואחרי כן זמן כל ההתלהבות נעלמת?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אליהו נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לדעת שככל שאדם מבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, כן ירגיש את אמתת מציאותו יתברך, וככל שאדם יותר שבור וכו', ומרגיש שהוא הכי גרוע בעולם וכו', וכואב לו כאב עוונותיו וכו', ולבו נשבר בקרבו לגמרי וכו', אז יאיר עליו מלך הכבוד בעצמו, וירגיש את כל הטעמים הערכים והנעימים בהתקרבות לצדיק, אבל תכף ומיד כשמתחיל להכנס באדם איזו ישות וגאות ועושה מעצמו מציאות וכו', כאלו זה לא נכון, לא חטאתי וכו', זה לא היה חטא כל כך גרוע וכו', כי הסמ"ך-מ"ם יודע איך להסית את האדם וכו', כמו כן נכבה ממנו אור הצדיק לגמרי, ואור אלקותו יתברך, וכבר אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן י"ז) כשנכבה מהאדם היראה והאהבה אזי אינו מרגיש את אורו יתברך, ואת אור הצדיק.

ידוע מה שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן קל"ו) האדם צריך לבטל כל מדה ומדה ממדות הרעות שנדבק בו וכו', עד שיתבטל לגמרי כאין ואפס. כי בתחלה, צריך לבטל מדה זאת עד שתהיה כלא ממש, ואחר כך מדה אחרת עד שתהיה גם כן לא, וכן כל המדות עד שיהיו כלם כלא היו. וכפי מה שמבטלין כל מדה ומדה, כמו כן מאיר ומתגלה עליו כבוד השם יתברך, כי עקר האור הוא כבודו יתברך, כמו שכתוב (יחזקאל מ"ג ב') "והארץ האירה מכבודו", אף כשמעמידין דבר גשמי כנגד דבר רוחני, עושה צל, וכפי גשמיות וגדל הדבר שעומד כנגד הדבר, כמו כן נעשה צל, כגון כשמעמידין מקל נגד אור השמש, עושה צל קטן כפי מדת המקל, אבל כשמעמידין דבר גדול יותר נגד השמש, עושה צל גדול ביותר. וכן כשמעמידין בית גדול עושה צל

גדול יותר ויותר. והצל הוא הסתרת והעלמת האור כידוע. ועל כן כפי מה שהאדם משקע באיזה מדה ותאנה רעה וכו', כמו כן עושה צל כנגד אור כבודו יתברך, וכמו כן נעלם ממנו אורו יתברך, אבל כשמבטל המדות והתאוות רעות וכו', כפי הבטול - כן נתבטל הצל, וכמו כן נתגלה אור כבודו יתברך עד שזוכה שיתבטל הצל לגמרי, עד שיהיה הכל לא ואין ואפס, ואז יתגלה כבודו בכל הארץ, כי לא יהיה שום דבר שישתיר האור ושיעשה צל, וזהו "מלא כל הארץ כבודו" - הינו על ידי שמחזיק את עצמו כלא על ידי זה נתגלה כבודו בכל הארץ, כי אין דבר שישתיר אור כבודו יתברך ויעשה צל.

ולכן כל זמן שאדם שבור בעצמו ויודע את המצב שלו באמת, באיזה ביץ ולכלוף וטנוף וצואה וכו' וכו' נפל, ומרגיש כאב עוונותיו, אזי יקבל חיות מספרי שאלות ותשובות אשר בנחל', כי ככל שאדם שבור יותר - ירגיש בזה יותר חיות, וככל שאדם מכיר את מקומו באמת, יהיו הדבורים כמים קרים על נפש עיפה, אבל בו ברגע שאדם מתחיל להחזיק מעצמו ושוכח את כאב עוונותיו המרבים, ובפרט כשפגם בפגם הברית ימים ושנים, שאז נכנסו בו גאות וישות כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן י"א) שגאות ונאוף תלויים זה בזה, אז הוא לא ירגיש שום הרגשה בספרי שאלות ותשובות אשר בנחל', כי מי שיש בו ישות וגאות, לא ירגיש שום טעם בספרים אלו, וככל שאדם יותר שבור בעצמו, ומרגיש באמת את כאב עוונותיו המרבים, כן יזכה להחיות את עצמו עם הספרים האלו.

וכמו כן ככל שאדם משתוקק להפלל באין סוף ברוך הוא, אזי ירגיש כל מיני טעמים ביבנאל, שמשם עתידים להתחיל ולהגאל, כמובא בזהר (וירא ק"ט). יתגלי מלכא משיחא בארעא דגליל, וכו', עין שם. וכן הוא (שמות ז') בההוא זמנא יתער מלכא משיחא לנפקא מגו גנתא דעדן, מההוא אתר דאתקרי קן צפור, ויתער בארעא דגליל וכו', עין שם. וכן הוא (שם ט.) וכדין יחזון כל עלמא דהא אתגלי מלכא משיחא בארעא דגליל, ויתכנסון ליה כל אינון דלעאן באורייתא,

ואינון זעירין בעלמא, ובזכות ינוקי דבי רב תתקף חיליה לאתגברא וכו', עין שם.

ולא בחנם שמי שמחפש אחר הקדוש ברוך הוא, ורוצה רק להכליל באין סוף ברוך הוא, נמשך לגור ביבנאל וכו', ותכף ומיד כשרק נכנסת בו איזו ישות וגאות אגא אמלך וכו' וכו', כבר לא הולך לו פסדה, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן פ"ב) ואז הוא בורח משם, כי כפי הבטול שאדם מבטל את עצמו אליו יתברך, הוא ירגיש כל מיני אורות ביבנאל, ולא בחנם ששמה יושב גם הסמ"ך-מ"ם, ושמה העבירו על הדת שתי עדות קדושות - עדת התימנים ועדת התוניסאים, כי בכל מקום שיש יותר קדושה, זה לעמת זה יש שמה קלפה חזקה מאד מאד, אבל לאט לאט מתקיים (תהלים צ"ב ט) "ואתה מרום לעלם הוי"ה", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (ויקרא רבה פרשה כ"ד סימן ב') לעולם ידך בעליונה; כי סוף כל סוף הקדושה תנצח, ומה שיקרה ביבנאל יקרה בכל ארץ ישראל, ומי שלא יהיה ראוי - ארץ ישראל תקיא אותו, וכן מי שאינו ראוי - יבנאל מקיאה אותו ובורח.

ולכן עליך לדעת ככל שאדם יותר שבור בעצמו, ומרגיש שהוא הכי רחוק בעולם, וכואב לו כאב עיונותיו, הוא מרגיש חיות בספרי רבנו ז"ל, ונמשך מאד מאד אחריו, ובווער לכבו בתבערה עצומה לחזור בתשובה שלמה אליו יתברך, ורוצה רק להכליל באין סוף ברוך הוא, ותכף ומיד כשרק נכנסת בו איזה ישות וגאות, נכבה ממנו אור הצדיק והאור האלקי, עד שנדמה לו שהכל חשך וכו' וכו', כי כף אמרו חכמינו הקדושים (סוטה ה.) כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם.

הקדוש ברוך הוא יעזר שלא נטעה את עצמנו, תמיד נהיה מכיר את מקומנו, ועל ידי זה יאיר עלינו מלך הכבוד בעצמו, ונזכה להתענג

בנעם זיו שכ״נת עזו יתברך, ונרגיש את כל הטעמים בהתקרבות אל הצדיק האמת שהוא רבנו ז"ל.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתמט.

אני מנסה לשרש מעצמי את מדת הקנאה, אף מרגישה שזה יותר חזק ממני

שאלה:

מאת רותי: שלום לצדיק. לפני שאלתי, אברך את הצדיק בשנה טובה, שנה של בריאות איתנה, רפואה שלמה ואריכות ימים, אמן.

אני משתדלת לעבד על המדות שלי, ובמיוחד על מדת הקנאה - שלא אקנא באף אחת בעולם, ותמיד אזכר שמה שמגיע לי אקבל בין כה וכה, אף זה מאד קשה, ואני מרגישה שזה יותר חזק ממני וקשה לי להתגבר על הנסיונות. איך זוכים להתגבר על מדה מגנה זו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל רותי תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מכרח להגיד לך שמדת הקנאה זו המדה הכי מגנה שרק יכולה להיות, עם זה נולדים ועם זה חיים, ועם זה מתים, מדת הקנאה הורגת את האדם לגמרי, וכל הצרות שאדם סובל בזה העולם זה רק מחמת מדת הקנאה שמקנא בזולת ותמיד הוא חושב שלזולת יש יותר ממנו.

בְּזֶה נוֹלָדִים: רוֹאִים בְּחוּשׁ כְּשֵׁילָד אוֹ יֵלְדָה נוֹלָדִים, כָּלֵם מִשְׁתַּעֲשָׁעִים עִמָּהֶם, כִּי הַהוֹרִים חִכוּ כָּל כֶּף הַרְבֵּה זְמַן עַד שֶׁהִתְחַתְּנוּ וְעַד שֶׁהִבִּיאוּ אֶת הַבְּכוֹר אוֹ אֶת הַבְּכוֹרָה, וְלָכֵן כָּלֵם מִשְׁתַּעֲשָׁעִים עִמָּם, וְתַכְףּ וּמִיד כְּשָׁבָא הַשְּׂנִי אוֹ הַשְּׂנִיָּה, הַבְּכוֹר מִשְׁתַּגַּע מְרַב קִנְאָה, וְהוּא רַק רוֹצֵה לְהִזִּיק אֶת הַשְּׂנִי וְכוּ', פֶּה צוֹבֵט אוֹתוֹ וְכוּ', פֶּה מוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶת הַמוֹצֵץ אוֹ אֶת הַבְּקָבוֹק וְכוּ', וְכִשְׁשׂוֹאֲלִים אוֹתוֹ מֶה אֵתָּה עוֹשֶׂה וְלָמָּה הִתִּינוּק בּוֹכָה, הוּא עוֹנָה: זֶה לֹא אָנִי, אָנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ מֵאֵד... וְכִכָּה גָּדַל הָאָדָם עִם קִנְאָה עַל הַשְּׂנִי וְלֹא מִבֵּין לָמָּה צָרִיכִים אוֹתוֹ בְּכָלֵל.

בְּזֶה חַיִּים: כִּי כָּל הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם הוּא מְלֵא קִנְאָה עַל הַזּוּלָת - לָמָּה הֵהוּא מְצַלִּיחַ וְאֲנִי לֹא מְצַלִּיחַ, וְאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שִׁבְתָּ קִנְיָ) כָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ קִנְאָה בְּלִבּוֹ - עֲצֻמוֹתָיו מִרְקִיבִים; הִינּוּ עֹדִין כְּשִׁחֵי מְרַב קִנְאָה הָעֲצֻמוֹת שְׁלוֹ נִרְקָבוֹת פְּשׁוּטוֹ כְּמִשְׁמַעוֹ, הוּא אוֹכֵל אֶת עֲצָמוֹ לָמָּה לְזוּלָת הוֹלֵךְ וְלוֹ לֹא הוֹלֵךְ כְּלוּם, וְזֶה מִמֶּשׁ הוֹרֵס לוֹ אֶת הַבְּרִיאוֹת. וְכֵן רוֹאִים אֶת זֶה אֲצֵל נָשִׁים שֵׁישׁ אֲצֵלָן מִדַּת הַקִּנְאָה בְּצוּרָה קִיצוֹנִית לְגַמְרִי, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (מַגִּלָּה י"ג) אֵין אִשָּׁה מִתְקַנְאָה אֶלָּא בִּירֵךְ חֲבֵרְתָּהּ; כָּל אִשָּׁה חוֹשֶׁבֶת שֶׁלְזוּלָתָה יֵשׁ בְּעַל יוֹתֵר טוֹב וְכוּ', וְשִׁחֲבֵרְתָּהּ מִקְבֵּלָתָהּ יוֹתֵר יַחַס מִמֶּה שֶׁהִיא מְקַבֵּלָתָהּ וְכוּ', תַּמִּיד הִיא מְקַנְאָה בְּזוּלָתָהּ, וְכֶךָ חַיִּים עִם זֶה, וְזֶה הוֹרֵס אֶת הָאָדָם לְגַמְרִי. וְכֶךָ אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת כַּעַס סִימָן כ"ב) עַל יְדֵי קִנְאָה בָּא לְכַעַס; עַד שֶׁאָדָם הוֹרֵג אֶת הַשְּׂנִי רַק מִחֲמַת קִנְאָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת קִנְאָה סִימָן ג') עַל יְדֵי קִנְאָה בָּא שְׁפִיכוֹת דְּמַיִם.

בְּזֶה מֵתִים: כִּי כִּבֵּר אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁמִּמִּדַּת הַקִּנְאָה לֹא יְכוּלִים לְצֵאתָ, וְאִם הִיָּה נִפְטָר יְכוּל לְהִגְבִּיָּה אֶת עֲצָמוֹ לְרֵאוֹת כְּמֶה אֲנָשִׁים מְלוּיִם אוֹתוֹ בְּעַת הַלְוִיָּהּ, הִיָּה מְקַנָּא מְאֹד מְאֹד לָמָּה אֵין לוֹ לְוִיָּהּ כָּל כֶּף גְּדוּלָה כְּמוֹ שֶׁהִיָּה לְפָלוּנִי אוֹ לְאֵלְמוּנִי...

הַכָּלֵל - הַקִּנְאָה הוֹרֵסֶת אֶת הָאָדָם לְגַמְרִי, וְכָל הַגְּלוּת שֶׁלָּנוּ הִיא

רק מחמת הקנאה והשנאה, כמו שאמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות קנאה סימן א) כשיתבטל הקנאה אזי יהיה קבוץ גלויות.

ולכן צריכים הרבה הרבה לעבד על עצמו, ולעקר ממנו את מדת הקנאה, שלזה זוכים רק כשמקרבים אל הצדיק האמת שהוא רבנו ז"ל, כמו שאמר (ספר המדות אות קנאה סימן ה) על ידי ביאתך להצדיק יתבטל ממך הקנאה; וכבר אמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן רפ"ד) שהסמ"ך-מ"ם לפעמים מעשיר אדם באיזה ענין, כדי שכלם ירצו ויעשו את העסק הזה, כי לפעמים נותנים לאדם עשירות גדול, וכל העולם מתקנאים בו ורודפים אחר הממון והעשירות, ומבלים ימים ושנים על זה, והכל מחמת קנאה והסתכלות שמסתכלין על זה שנתעשר כל כך, ואחר כך אינו עולה בידם כלום. וכל זה מעשה הסמ"ך-מ"ם שהשתדל בזה להזמין עשירות גדול לאחד, כדי שהרבה הרבה אנשים יבלו ימיהם ושנותיהם חס ושלום על ידי מדת הקנאה שיקנאו את הזולת, וגם כן רצים להתעשר, כי אומרים לעצמם: מה פתאום שהזולת יהיה עשיר ואני לא יהיה עשיר?

אשרי מי שפותח את העינים ורואה מה לפניו שאין מה לקנאת בשום ברירה שבעולם, וכבר אמר רבנו ז"ל (ספר המדות אות קנאה סימן ד) על ידי קנאה בממון חבירו נעשה שוטה; ורואים שבני אדם פשוט משתגעים מחמת מדת הקנאה.

ולכן אשרי אדם שעוקר מעצמו את המדה המגנה הזאת, ואז דיקא יחיה חיים טובים חיים נעימים, ויעבר את העולם בשמחה עצומה, כי מי שאין לו קנאה על אף אחד, הוא נכלל בו יתברך, ששם כלו טוב, אשרי לו.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתנ.

הציעו לי לעבד כמלמד בתלמוד-תורה ואני מאד מתלבט

שאלה:

מאת אלעד: שלום לרב שליט"א. אני מקוה ששלומוכם טוב. אני בקשר טוב עם מנהל התלמוד-תורה באזור מגורי, תמיד הוא אומר לי שלדעתו אני מאד מתאים לעבד עם ילדים, ולפני כחודש הוא הציע לי להתחיל לעבד כמלמד בתלמוד-תורה שלו.

מצד אחד אני רוצה, כי אני יודע שזו שליחות חשובה מאד ששכרה בצדה, ומצד שני אני חושש, כי אני יודע שרובנו לא המליץ לחסידיו להיות מלמדים. אשמח לקבל את עצתו של הרב שליט"א.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל אלעד נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לדעת אשר אין דבר יותר גדול מלהיות מלמד, וכך אמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא ח:): על הפסוק (דניאל י"ב) "ומצדיקי הרבים כפוכבים לעולם ועד" - אלו מלמדי תינוקות; והפשוט הוא, כמו שלא יכולים לספר את הכוכבים, כי הם לאין ספר, כך אי אפשר להסביר את גדל השכר של מלמדי תינוקות שמחזירים בהם אמונה פשוטה בו יתברך, ויראת שמים שלמה. ובפרט עכשו שהערב-רב לקחו את עצמם לעקר את האמונה הפשוטה מנערי ומבנות ישראל, ולכן אשרי מי שהוא עכשו מלמד תינוקות של בית רבן, ומחזיר בהם אמונה פשוטה בו יתברך, וזכותו גדולה בשמים,

עד שאין יכולין לספר את הזכיות שלו, כמו שאי אפשר לספר את הכוכבים.

ומה שרבנו ז"ל הקפיד כל כף שלא להיות מלמד וכו', הטעם הוא כי בעסקי משא ומתן אם אדם לקח ממישהו כסף שלא בדיון וכו', תמיד יכול לשלם את זה חזרה, אבל מלמד אם גונב את הזמן מהילדים, ומבזבז את הזמן שלהם - את זה אי אפשר אף פעם לשלם, כי מלמדות זו אחריות גדולה מאד, כי המלמד הוא המעצב של הילד לכל החיים שלו, ולכן מלמד צריך לדעת שעבודתו היא עבודת קדש הקדשים, ולא סתם מפני שאין לו פרנסה נעשה מלמד, אלא עליו לדעת שצריכים להכניס את כל ראשו ורבו בלחנף את התלמידים, והעקר לבנות אותם, ותמיד יזכר שהעמיד של התלמידים נמצא בידיו, ולכן אסור אף פעם להשפיל או להעליב תלמיד - יהיה מה שיהיה ויהיה איה שיהיה, תמיד צריכים לזכר אשר כל תלמיד ותלמיד זה כמו הבן יחיד שלי, ומה שהיה עושה עם הבן יחיד שלו, כך צריך לעשות עם כל תלמיד ותלמיד, הינו להגביהו ולקדמו וכו' וכו'.

וכתב הרמב"ם (פרק ב' מהלכות תלמוד תורה הלכה ג') מלמד התינוקות שהוא מניח התינוקות ויוצא, או שהוא עושה מלאכה אחרת עמהן או שהוא מתרשל בלמודן - הרי זה בכלל ארור עשה מלאכת השם רמיה. לפיכך אין ראוי להושיב מלמד אלא בעל יראה מהיר לקרות ולדקדק; וכן מוכא בשלחן ערוך (יורה דעה סימן רמ"ה סעיף ט"ז) ואין למלמד לגעור בלילה יותר מדאי שלא יהיה עצל ביום ללמד, וכן לא יתענה או לעצר במאכל ומשתה או לאכל ולשתות יותר מדאי כי כל אלו הדברים גורמים שלא יוכל ללמד היטב, וכל המשנה ידו על התחתונה ומסלקין ליה; ולכן עליך לדעת שלהיות מלמד זו אחריות מאד מאד גדולה, וזה לא כל כך פשוט כמו שבני אדם חושבים, אבל מצד שני מעלתו גדול בשמים.

וחכמינו הקדושים מספרים (תענית כ"ד.) רב איקלע להווא אתרא,

גזר תעניתא ולא אתא מיטרא. נחית קמיה שליחא דצבורא, אמר
 "משיב הרוח" - ונשב זיקא, אמר "מוריד הגשם" - ואתא מיטרא.
 אמר ליה: מאי עובדך? אמר ליה: מיקרי דרדקי אנא, ומקרינא לבני
 עניי כבני עתירי, וכל דלא אפשר ליה לא שקלינא מיניה מידי. ואית
 לי פירא דכוורי, וכל מאן דפשע משחדינא ליה מינייהו ומסדינן ליה
 ומפייסין ליה עד דאתי. נרב הגיע לאיזו עיר שהיתה שם בצרת, וגזר
 להתענות כדי שיירד גשם, ולא ירד גשם. פתאום קם אחד והיה שליח
 צבור, ואיך שהתחיל לומר "משיב הרוח" - התחילו לנשב רוחות,
 "מוריד הגשם" - התחיל לרדת גשם עז. שאל אותו רב: מה העבודה
 שלך שבזכות זה מיד כשהתפללת כבר הגיעו רוחות וגשמים? ענה
 ואמר: אני מלמד תינוקות, ואני מלמד לכלם שוים - בין את בני
 העניים ובין את בני העשירים, ומי שאין לו כסף אני לא לוקח ממנו
 תשלום. ויש לי ברכה של דגים (אקוריום), וכל ילד שמתרשל בלמוד,
 אני משחד אותו עם דגים, ומפיס אותו בכל מיני פיוסים עד שהוא
 בא ולומד].

הקדוש ברוך הוא יעזר שתצליח בגדול עם התלמידים, אם
 תקים את כל זה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתנא.

**מה ההורים יכולים לעשות כדי שתהיה לילדיהם
 שמירה, ושלא יאנה להם כל רע?**

שאלה:

מאת מרים: שלום למוהרא"ש שליט"א. מדברים עכשו
 בכל הארץ שמכרחים לחסן את הילדים נגד מחלת הפוליו,

ואומרים שמי שלא עושה לילדיו את החסון - הוא מסכן אותם.
 מה דעתכם בענין?
 ומה אנו ההורים יכולים לעשות כדי שתהיה לילדינו שמירה,
 ושלא יאנה להם כל רע?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל מרים תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

את זה צריכים לשאל את רופא הילדים הפרטי שלכם, ואם הוא
 אומר שצריכים - אזי ראי לחסן את הילדים.

הקדוש ברוך הוא השומר את עם ישראל, ישמר את ילדי ישראל
 שלא יחלו בשום מחלה ויהיו בריאים ושלמים.

מה טוב ומה נעים באם האבא והאמא מתפללים בכל יום על
 הצלחת ילדיהם, כי תפלת ההורים על הילדים היא מאד מקבלת
 בשמים, ובפרט האמא - כשהיא מתפללת בעת הדלקת הנרות על
 ילדיה, התפלות האלו מאד מקבלות בשמים. ולכן כל אשה צריכה
 מאד מאד להקפיד בעת שמדליקה את הנרות לכבוד שבת, לבקש
 הרבה בשביל בריאות הילדים והצלחתם בגשמיות וברוחניות,
 ואסור להתרשל בזה, כי אי אפשר לתאר ולשער מה תפלה של אמא
 על ילדיה עושה בשמים.

וכמה גדולי ישראל התפארו שלא הגיעו אל מדרגתם אלא
 על ידי תפלת אמם ששפכה דמעות כמים על הצלחתם הגשמית
 והרוחנית, ושמענו מרבנו ז"ל, שאמר, שתמיד כשאנחנו מזכירים
 אותו נזכיר גם את שם אמו - רבי נחמן בן פייגא, כי בעת ההריון
 עמו אמו התפללה עליו הרבה הרבה בציון הבעל שם טוב הקדוש
 זכותו יגן עלינו, וכן אחר שגולד היה דרכה להביא אותו בעריסה

בְּכֹל יוֹם לְצִיּוֹן הַבְּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ וְשֵׁם הַתְּפִלָּה הַרְבֵּה
עַל הַצְּלָחָתוֹ.

וּמִסְפָּר שְׁפַעַם בָּא יְהוּדֵי אֶל הַחֲפִץ חַיִּים זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה לְבָקֵשׁ
בְּרָכָה עַל יְלָדוֹ שִׁיְצְלִיחוּ, אָזִי אָמַר הַחֲפִץ חַיִּים זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה: עִם
בְּרָכָה אַתֶּם רוֹצִים לְהַצְלִיחַ עִם הַיְלָדִים? וְהוֹצִיא מְאֹרוֹנוֹ סֵפֶר תְּהִלִּים
שֶׁקֶבֶל יִרְשֶׁה מְאֹמוֹ, וְהִסְפֵּר הָיָה נְפוּחַ מְרַב דְּמַעוֹת שְׂאֵמוֹ שְׂפָכָה בּוֹ,
וְהָיָה הַדְּפִים מְלֵא כְתָמִים מִהַדְּמַעוֹת, וְהִרְאָה לְיְהוּדֵי הַזֶּה אֶת הַתְּהִלִּים,
וְאָמַר לוֹ: אַתָּה רוֹאֵה, זֶה סֵפֶר הַתְּהִלִּים שֶׁל אֲמִי שֶׁשְׂפָכָה כָּל כֶּף הַרְבֵּה
דְּמַעוֹת עַל הַצְּלָחָתִי, וְזֶה מָה שֶׁעֶזַר לִי לְהַצְלִיחַ בְּחַיִּים. הֵינּוּ כִּי תִפְלַת
אֲבוֹת עַל בָּנִים - מְאֹד מְקַבְּלֵת בְּשָׁמַיִם.

אֲשֶׁרֵי הַהוֹרִים שֶׁמִּתְפַּלְלִים תְּמִיד עַל יְלָדֵיהֶם שִׁיְצְלִיחוּ, וְאֵז נִכּוֹן
יְהִיָּה לָבֶם בְּטוֹחַ שִׁיְצְלִיחוּ.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתנב.

**הַצְּרוֹת שְׁלִי מוֹצִיאֹת אוֹתִי מִדַּעְתִּי, וְהַרְבֵּה פְּעָמִים אֲנִי
מַעְלִיב וּמַצְעֵר אֶת אֲשֶׁתִּי וְאֶת הַיְלָדִים**

שְׁאַלְהָ:

מֵאֵת שְׁלֹמֹה: שְׁלוֹם לָרַב. אֲנִי עוֹבֵר בְּחַיִּים קִשְׂיִים לֹא פְּשׁוּטִים,
יֵשׁ לִי הַרְבֵּה חוֹבוֹת וְהַרְבֵּה צְרוּת, וְזֶה גוֹרֵם לִי לִהְיוֹת מִתְּסַכֵּל
וְעַצְבָּנִי. כָּל זְמַן שֶׁזֶה נוֹגֵעַ רַק אֵלַי זֶה עוֹד נִסְבָּל, הַבְּעֵיָה הִיא
שֶׁהַמְּצַב פְּשׁוּט מוֹצִיא אוֹתִי מִדַּעְתִּי, וְכִשְׂאֵנִי כּוֹעֵס אֲנִי מִסְגֵּל
לְצַרְחַ וְלִהְעֵלִיב אֶת אֲשֶׁתִּי וְאֶת הַיְלָדִים בְּצוּרָה קָשָׁה. כְּשֶׂאֲנִי
נִרְגָּע, אֲנִי מַצְטַעֵר וּמְבַקֵּשׁ סְלִיחָה, אֲבָל זֶה רַק עַד הַפַּעַם
...הַבָּאָה...

אני מרגיש שאשתי והילדים מרגישים שהפכתי לאויב שלהם,
וזה הדבר שהכי שובר אותי. אָנָּא עֲזֹר לִי!

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום רביעי לסדר כי תבוא, ט"ו אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל שלמה נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

מה אמר לך, מדת הכעס זו המדה הכי מגנה שרק יכולה להיות, ובפרט כשאדם בא לרציחה ומוציא את העצבים שלו על הזולת, ומכל שכן על אשתו ועל ילדיו, זה מעביר אותו על דעתו ועל דעת קונו, ונעשה פשוט משגע, כי הכעסן מאבד את הדעת שלו לגמרי, והחכם מכל אדם אומר (קהלת ד' ט') "אל תבהל ברוחך לכוועס כי כעס בחיק כסילים ינוח", ובפרט כשאדם כועס ועושה שטיות, זורק דברים וכו', שובר דברים וכו', נותן מכות וכו', וצורח כמו חיה טורפת וכו', זה הכי גרוע, וכך אמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"ה:) המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, שכן אמנתו של יצר הרע - היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבד עבודה זרה, והולך ועובד.

כי המאמין האמתי שמאמין שדבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, הוא אף פעם לא יהיה בכעס, ואם הוא בכעס, זה סימן שלא מאמין בו יתברך שהוא נמצא ואין בלעדיו נמצא, והכל ממנו יתברך, ולכן כפי הכעס, כן דוחה את השכינה ממנו. ואמרו חכמינו הקדושים (פסחים ס"ו:) כל אדם שכוועס - אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו; ואמרו (נדרים כ"ב.) כל הכוועס - אפלו שכינה אינה חשובה כנגדו, ומוסיף טפשות על טפשותו; וזה טרוף הדעת פשוטו כמשמעו, כי הכעסן מאבד את הדעת והשכל שלו לגמרי, עד שלא מסגל לחשוב ישר, ואמרו חכמינו הקדושים (זהר

חדש נח) לא יהיה בך אל זר - שלא תהיה נח לכעס, כי זו עבודה זרה מממש, כי הוא דוחה את הקדוש ברוך הוא ממנו.

ואני מכרח להגיד לך שעל ידי כעס יכולים להכיר את האדם, ורבנו ז"ל אמר (שיחות הר"ן סימן קפ"ד) על ידי החטם יכולים להכיר את הנואף, כי באמת מוכא בדבריו (שיחות הר"ן סימן רמ"ט) על הפסוק (בראשית ל"ח ז') 'וי'הי ער רע בעיני הוי"ה', למה לא כתוב 'רשע' אלא 'רע'? אלא מי שעובר על החטא המגנה של הוצאת זרע לבטלה והוא נואף, על ידי זה הוא תמיד בכעס שנקרא רע, לשון ביז, והוא תמיד עצבני, וזה מה שכתוב בזהר (נשא קל"ז): בחוטמא אשתמודע פרצופא, הינו על ידי החטם מכירים את פרצוף האדם. בהאי חוטמא אתפרשא מילה, דכתיב (שמואל ב' כ"ב) "עלה עשן באפו" וגו' - הינו דרך האף בא הכעס והרציחה, ולכן על ידי הכעס של האדם מכירים את כל האדם, והוא מגלה את כל ענינו וכו', והעבר שלו וכו', ולכן צריכים לשמר מאד מאד לא להיות בכעס ובעצבים, כי את קלוננו הוא מגלה ברבים.

ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"ח) שהכעס דוחה מהאדם את כל הפרנסה, ואפלו שנגזר עליו שיהיה לו הרבה כסף וכו', על ידי כעס הוא כמו ידיו דוחה את זה וכו', ומדת הכעס זו המדה הכי מגנה שרק יכולה להיות, עד כדי כך שאמרו בזהר (תצוה קפ"ב) במאי אתידע לקרבא בר נש בהדיה או לאתמנעא מניה? [איך יכולים לדעת אם מתר להתקרב אל האדם הזה או להתרחק ממנו?], ברוגזיה ממש ידע ליה בר נש, וישתמודע מאן איהו, [בכעסו של אדם מתודעת מהות כל האדם ומתגלה מי הוא]. אי יהיא נשמתא קדישא נטר בשעתא דרוגזיה אתי עליה, דלא יעקר לה מאתרהא, בגין למשרי תחותה ההוא אל זר [אם אדם שומר על עצמו לא להיות בכעס כדי שלא תהיה נעקרת ממנו נשמתו], דא איהו בר נש כדקא יאות, דא איהו עבדא דמאריה, דא איהו גבר שליט. [זה הוא אדם כמו שצריך להיות, הוא עבד של הקדוש ברוך הוא והוא אדם השלם]. ואי ההוא

בר נש לא נטיר לה, ואיהו עקר קדושה דא עלאה מאתריה, למשרי
 באתריה סטרא אחרא, ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה, ואסור
 לקרבא בהדיה ולא תחברא עמיה [נאם האדם הזה לא שומר על עצמו
 לא להיות בכעס, והוא עוקר את הקדשה ממנו, ונכנסת בו סטרא
 אחרא, האדם הזה הוא מורד בהקדוש ברוך הוא ואסור להתקרב
 אליו]. ודא איהו (איוב י"ח ד) "טרף נפשו באפו" - איהו טריף ועקר
 נפשיה בגין רוגזיה, ואשרי בגויה אל זר [אדם שהוא בכעס הוא עוקר
 את הנפש שלו ושורה בו הסטרא אחרא], ועל דא כתיב (שם) "חדלו
 לכם מן האדם אשר נשמה באפו", דהיא נשמתא קדישא טריף לה,
 וסאיב לה בגין אפו [מי שבכעס הנשמה שלו בורחת ממנו, והוא
 מטמא את עצמו].

ואמר האריז"ל שאת כל העברות יכולים לתקן וכו', אבל מי
 שכוועס הוא עוקר את הנשמה שלו לגמרי וכו', וקשה להחזיר לו
 את נשמתו וכו', ולכן סובל מה שסובל וכו', כי מדת הכעס הורסת
 את האדם לגמרי, ולכן אין עצה אחרת אלא להתפלל בכל יום אליו
 יתברך שיהיה נצול מכעס וקפידות, ויקנה לעצמו את מדת הסבלנות
 אשר זו המדה הכי יקרה שרק יש, כי הסבלן הוא המנצח, והוא אשר
 חי חיים טובים ומאשרים.

ראה לומר את התפלה הזאת בכל יום או אפלו כמה פעמים

ביום:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, מלא טוב
 מלא רחמים, מלא רצון, שתהיה בעזרי, ותשמרני ותצילני מן
 הכעס ומן הרגז ומכל מיני קפידות. ותגן עלי ברחמיך ותשמרני
 תמיד. ואפלו בשעה שאבוא חס ושלום, לידי איזה כעס, תחמל
 עלי ברחמיך ותשמרני ותצילני שלא אפעל בכעסי שום אכזריות
 כלל, רק אזכה לשבר ולהפר הכעס ברחמנות, ואזכה להתגבר
 על יצרי לשבר הכעס ולהפך הכעס לרחמנות, לרחם דיקא
 ברחמנות גדולה במקום שהייתי רוצה לכעס חס ושלום. ולא

יְהִיָּה בִּי אֵל זָר וְלֹא אֲשַׁתְּחֹה לְאֵל נֹכַר, שְׂזָה נֹאמֵר עַל הַכּוֹעֵס,
שְׁנַחֲשֵׁב כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה:

רבונו של עולם, אתה ידעת כמה קשה לנו לשבר ולבטל
מדה רעה זו של פֶּעַס וקפידות, כי כשמתחיל הפֶּעַס לבער בנו
חס ושלום, כמעט אין אנו בִּדְעָתָנוּ, וקשה עלינו לכבות אש
הפֶּעַס ולכבשו. על כן רחם עלינו למען שמה, והיה בעזרנו
ושמרנו והצילנו תמיד ברחמיך וחסדיך הגדולים, ועזרנו לשבר
ולבטל מדת הפֶּעַס וקפידות מעלינו ומעל גבולנו, ולא נכעס
לעולם, ולא אהיה שום קפדן כָּלֵל, רק אֲזַכֶּה להיות טוב לכל
תמיד ולהיות מאריך אף וסבלן גדול על כל מה שעובר עלי,
ואקבל את הכל באהבה, ושום דבר לא יוכל להכניס אותי בכעס
ורציחה כָּלֵל, מעתה ועד עולם אמן סְלָה.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני
מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה
תשכיל ותצליל.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתנג.

אין לנו שלום-בית, ובעלי טוען שאני אשמה בהכל

שאלה:

מאת בלומה: שלום לצדיק היקר. תודה על האפשרות לשאל
שאלה, אני מעריכה זאת מאד.

לצערי, יש בבית שלנו הרבה מתח, אני ובעלי חיים באוירה
לא נעימה ורבים כל הזמן. בעלי אומר שאני לא מתיחסת אליו
יפה ומזלזלת בו - ולכן יש לנו את כל המריבות, ואני טוענת
שזה לא נכון, כי גם הוא לא מתנהג יפה, אף פעם הוא לא

עוֹשֶׂה מִה שְׁאֵנִי מְבַקֶּשֶׁת מִמֶּנּוּ, וְלִדְעָתִי כָּל הָעֲצָבִים שֵׁשׁ לוֹ
זֶה בְּגִלּוֹל הָעֲבוּדָה שְׁלוֹ.

לְשִׁינֵינוּ לֹא טוֹב עִם הַמַּצָּב, אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא מְצָלִיחִים לְהַגִּיעַ
לְעֵמֶק הַשְּׁוּהָ. אֲשַׁמַּח לְקַבֵּל הַדְּרָכָה מֵהַצַּדִּיק אִיף לְזָכוֹת
לְשִׁלוֹם בַּיִת.

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם רִבְעִי לְסֻדֵּר כִּי תְּבוֹא, ט"ו אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל בְּלוּמָה תַּחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

לְדַעְתִּי אֶת אִשָּׁה עֲצָבָנִית מְאֹד מְאֹד וּמוֹצִיאָה אֶת הַכֶּעַס וְהָעֲצָבִים
שֶׁלָּךְ עַל בְּעָלָךְ, וְהָיִית שָׁגַם הוּא עוֹבֵר מְצָבִים קָשִׁים בְּפִרְנֶסָה בְּמִקּוֹם
עֲבוּדָתוֹ, וְלִכְּנֵן מִחֲזִיר לָךְ מִה שְׁמַגִּיעַ לָךְ, וּמִזֶּה יוֹצְאוֹת הַמְּרִיבוֹת
בְּבֵיתְכֶם, שְׂזָה גוֹרֵם אֶת כָּל הַצָּרוֹת בְּבֵית, כִּי (סוֹטָה יז.) אִישׁ וְאִשָּׁה
- זָכוּ שְׂכִינָה בִּינֵיהֶן, וְאָמְרוּ (וִירוּשְׁלַי בְּרִכּוֹת פָּרָק ט' הַלָּכָה ח') אִי אֶפְשָׁר
לְאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאִי אֶפְשָׁר לְאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, אִי אֶפְשָׁר לְשִׁנְיָהֶן
בְּלֹא שְׂכִינָה, וּבְמִקּוֹם שֶׁהַשְּׂכִינָה נִמְצָא שֵׁם הַבְּרָכָה מְצוּיָה, רַק שִׁיְהִיו
בִּינֵיהֶם שְׁלוֹם וְאַהֲבָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כִּי 'שְׁלוֹם' אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
(שְׁבֵת י.) זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִכְּנֵן אִם מְכַנְיָסִים אֶת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, זֶה נִקְרָא שְׁלוֹם בַּיִת, הִינּוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת.

הַחֲכָם מְכַל אָדָם אָמַר (מְשַׁלֵּי י"ד א') "חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה
וְאוֹלֵת בִּידְיָה תְּהַרְסֵנוּ"; אִשָּׁה חֲכָמָה יוֹדַעַת אִיף לְבָנוֹת אֶת הַבַּיִת
שְׁלָהּ, וְאִשָּׁה אוֹלֵת בְּמוֹ יָדֶיהָ הִיא הוֹרֶסֶת אֶת הַבַּיִת שְׁלָהּ, וּכְבָר
אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת כַּעַס סִימָן ט"ו) כַּעַס שֶׁל אִשָּׁה מִחְרִיב אֶת
הַבַּיִת; וְלִכְּנֵן אִשָּׁה שְׂרוּצָה שִׁיְהִיָּה לָהּ שְׁלוֹם בַּיִת, הִיא צְרִיכָה לְהִתְחַיֵּל
מֵעֲצָמָה - לֹא לַעֲשׂוֹת בְּקִרְתָּ עַל בְּעָלָהּ, וְלֹא לְרַדֵּת עַל הַחַיִּים שְׁלוֹ וְכוּ'
וְכוּ', וְלֹא לְהִתְפָּרֵץ עַל כָּל דְּבַר קָטָן וְכוּ', וְאִם הִיא תִּתְנַהֵג כְּכָה, עַל

ידי זה גם הבעל יהיה רגוע, אבל אם האשה תמיד עצבנית ומוציאה את העצבים שלה על בעלה, בודאי יהיו בבית תמיד מריבות.

כלל זה צריכים להכניס טוב טוב בדעתו אם רוצים להצליח בשלום בית כדי שלא יצטרכו אף פעם להתגרש חס ושלום: כל בני זוג שהתחתנו צריכים לזכור טוב טוב שאם הם רוצים לבנות בית נאמן בישראל, עליהם לכתחלה להיות ותרנים, ולותר אחד להשני, ואז אף פעם לא יצטרכו ללכת אל שום בן אדם שעוסק בשלום בית וכו' או אל יועץ נשואין וכו' כדי שהשלום ישרה בתוך ביתם וכו', צריכים רק שכל ודעת איך להתנהג הבעל עם האשה, והאשה עם הבעל, וצריכים להיות חכם גדול מאד, כי כדי להנהיג בית בשלוה על זה צריכים הרבה דעת ושכל, ואז אם יש להם את הדעת הזו הן לבעל והן לאשה, אזי אף פעם לא יתגרשו וכו', והיות שעדין אין בית חרשת שמייצר שכל ודעת וכו', וכן אין חנות או קניון וכו' שמוכרים שמה שכל ודעת וכו', ועל כן צריכים לכונן שלש פעמים בכל יום בעת שמתפללים את הברכה "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה" וכו', ולבקש אז על דעת ושכל, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (נדרים מ"א). דעת קניית - מה חסרת? דעת חסרת - מה קניית?; אם יש לאדם דעת - יש לו הכל, ואם אין לו דעת - אין לו כלום.

ולכן כל זוג צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך על דעת ושכל, אשר השכל היבש אומר שצריכים להיות ותרנים, ואז השלום שורה בבית, כי תמיד צריכים לזכור שהבעל והאשה באים משני רקעים שונים וכו', ואמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן פ') ששלום עושים עם שני הפכים, הינו זה אש וזאת מים, או להפך זה מים וזאת אש, זאת אומרת אחד כעסן וכו' ואחד סבלן וכו', ואיך יכולים להשתוות ביניהם? רק על ידי שלום, וזה נקרא שלום אמתי - שמוותרים אחד לשני, ומי שיותר חכם מותר יותר. בודאי לא מדברים מאלימות פיזית וכו' שזה סתם רוצח, וגם לא מאלימות מלולית וכו' שזה סתם בליעל, אך בכל דבר צריכים הזוג לראות שיהיה ביניהם שלום ואהבה ויתורו

אחד לשני, אחרת אין סכוי לשלום בית, ולבסוף יצטרכו להתגרש רחמנא ליצלן, שאז מי טובל? רק הילדים.

ולכן תהי פקחית ותותרי, וכן בעלך יותר, וכך השלום ישרה בתוך ביתכם, אבל אני מכרח להגיד לשניכם כי זו עבודה קשה מאד לקנות לעצמו את מדת הסבלנות ולא לריב. יעזר הקדוש ברוך הוא שיתן לכם את הדעת הנכונה, ותותרו אחד להשני בכל מחיה, ואז האהבה וההכנה הדרדית יהיו ביניכם, ותחיו ביחד חיים נעימים ומאשרים.

המאחל לך פתיכה ורחמימה טובה...

ב' תתנד.

העברות שעשיתי בבחרותי עולות במחשבתי וגורמות לי חלישות הדעת ויאוש

שאלה:

מאת ברוך שמואל: לכבוד כבוד קדשת מוה"ר"ש שליט"א,

שלום וישע רב.

את חטאי אני מזכיר היום: אני אברך שנחשב לתלמיד חכם גדול מאד בקהלתנו, ויש לי הטר הוראה מרבנים גדולים. אף לבושתי הרבה, כשהייתי צעיר נכשלתי בדברים מגנים שאני מתבייש להעלות על הכתב. מאז התחתנתי ויש לי כבר ארבעה ילדים, אף המצפון שלי לא מניח לי ומזכיר לי בכל פעם את העבר, ואני נופל לחלישות הדעת וליאוש. אודה לכם מאד אם תכתבו לי דברי חזק.

זכיתי להיות שש פעמים באומן אצל רבנו ז"ל, וזו נחמתי בעיני. תזכו למצוות.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר כי תבוא, ט"ז אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל ברוך שמואל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים אמרו (ברכות ל"ה) במקום שבעלי תשובה עומדים - שם אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, ואמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא) גדול כחה של תשובה, שכיון שאדם מהרהר בלבו לעשות תשובה, מיד היא עולה לא עד עשרה ימים ולא עד עשרים ולא עד מאה, אלא עד מהלך חמש מאות שנים, ולא עד רקיע ראשון ושני, אלא שהיא עומדת לפני כסא הכבוד. והסמ"ך-מ"ם מאד מאד מיוחד מבין אדם שחוזר בתשובה, כי כיון שאדם בא אל הקדוש ברוך הוא אפלו שהוא עשה עד עכשו מה שעשה, ומתודה ומתחרט על כל מה שעשה, הקדוש ברוך הוא כבר מקבלו.

ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה כ' סימן י"ג) בלעם היה רשע ערום וידע שאין עומד בפני הפרענות אלא תשובה, שכל מי שחוטא ואומר חטאתי, אין רשות למלאך לגע בו, בשביל זה הוא מסית את כל אדם: "מה לך לחזור בתשובה? ומה לך להתודות?" כי הוא יודע שמי שחוזר בתשובה ומתודה להקדוש ברוך הוא, אין רשות למלאך המות לגע בו. ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא נח) אין מכה בעולם שאין לה רפואה, רפואתו של יצר הרע תשובה.

ולכן אתה צריך מאד מאד להתחזק שזכית לחזור בתשובה שלמה, ועליך להתחזק ביתר שאת וביתר עז, ולשכח את העבר לגמרי וכו' וכו', אבל היות שעדין המצפון הורס אותך וכו', ועדין אתה זוכר מעשיך המגנים וכו', סימן שעדין לא נמחלו לך כל עוונותיך, כי כך אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד') שעוונותיו של אדם תקוקים על עצמותיו, כמו שכתוב (יחזקאל ל"ב) "ותהי עונתם על עצמותם", וזה

מה שהורג את האדם, כמו שכתוב (תהלים ל"ד) "תמותת רשע רשע רעה", ועל ידי ודוי דברים יוצא מעצמותיו החטאים שחקוקים עליהם.

ולכן אתה צריך להרגיל את עצמך להתודות להקדוש ברוך הוא בכל יום ויום, שזה עקר התשובה, כמו שכתב הרמב"ם (פרק א' מהלכות תשובה הלכה א') כל מצות שבתורה, בין עשה בין לא תעשה, אם עבר אדם על אחת מהן בין בודון בין בשגגה, כשיעשה תשובה וישוב מחטאו - חייב להתודות לפני האל ברוך הוא, שנאמר (במדבר ה') "איש או אשה כי יעשו" וגו'. "והתודו את חטאתם אשר עשו" - זה ודוי דברים. ודוי זה מצות עשה, כיצד מתודין? אומר: אנא השם! חטאתי עויתי פשעתי לפניך, ועשיתי כך וכך, והרי נחמתי ובשתי במעשי, ולעולם איני חוזר לדבר זה. וזהו עקרו של ודוי וכך המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משבח; וככל שתתודה יותר ויותר יום אחר יום, על ידי זה ירדו ממך כל הקלפות שבראת מעוונותיך המרבים, שהן המחשבות הטורדות אותך, ומזכירות לך את העבר שלך, שזה מה ששוכר אותך, ואמר הרב הקדוש הרבי רבי אלימלך מליזענסק זכותו יגן עלינו (נעם אלימלך - נח) "וזה סימן לבעל תשובה גמור - כשהשם הקדוש שם הוי"ה ברוך הוא עומד לנגד עיניו הוא סימן שתקן בראתו כל חטאיו".

מאחר שכבר זכית להיות אצל ציון רבנו ז"ל שש פעמים, ראה לשמח עם זה מאד מאד, וכן תשתדל להיות בראש השנה בציון רבנו ז"ל, שכן אמר (חיי מוהר"ן סימן ת"ו) שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תקון בשום אופן, אף על פי כן בראש השנה יכולין אפלו הם לקבל תקון. אף על פי שבכל השנה אפלו הוא בעצמו ז"ל לא היה יכול לתקנם, אבל בראש השנה גם הם יכולים לקבל תקונים. כי אמר שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות; ובדאי יסלח לך הקדוש ברוך הוא על הכל אם תשוב בלב אמת, בלב נשבר, ותמיד תלמד בהתמדה על פי סדר-דרך-הלמוד של רבנו ז"ל, ואז טוב

לך כל הימים. וכבר אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ראש השנה פרק ד' הלכה ח') כיון שקבלתם עליכם על תורה - מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימכם; אדם שנכשל עם כל כך הרבה עבירות חמורות וכו' וכו', אבל הוא לוקח את עצמו ונכנס בתוך התורה הקדושה, אזי הקדוש ברוך הוא מוחל לו על כל עוונותיו. ולכן אני שואל אותך האם זה לא כדאי ללמד תורה, שבזה נתכפרים לו כל עוונותיו?

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפלתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלח.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתנה.

כשאני לומד תורה עולה במחשבתי מקום מסים בארץ ישראל. מה זה אומר?

שאלה:

מאת ירון: שלום רב לכבוד הצדיק מוה"רא"ש שליט"א, ותודה רבה על התשובות המועילות והמחזקות. במשך שנים קורה לי שלעיתים במהלך הלמוד כשאני חווה התעלות רוחנית, במיוחד בלמוד גמרא בעיון, עולה במחשבתי מקום מסים בארץ שבקרתי בו שלש פעמים לפני המון שנים. אין לי שום קשר למקום כעת ולא היה לי בעבר המחשבה מלנה בתחושה נעימה מאד, רוחנית מאד והרגשה של שיכות למקום, כמו משהו ישן, מכר ושמח. מה זה אומר? תודה רבה על כל הטוב שהצדיק פועל למען עם ישראל.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר כי תבוא, ט"ז אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל ירון נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אדם צריך להחזיר בעצמו אשר אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ודומם צומח חי מדבר זה רק לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, ולכן עקר השלמות - להיות בטל ומבטל לגמרי בו יתברך, ולא יראה לפני מראה עיניו רק אלקותו יתברך, שלא נתפס במח האדם כלל, עם כל זאת אדם צריך להכריח את מח מחשבתו ולחשב רק ממנו יתברך, ובכל רגע ודקה ושניה שאדם חושב ממנו יתברך, הוא נדבק בו יתברך, ומקיים מצוה תדירה של "ובו תדבק", וככל שאדם בטל ומבטל בעיני עצמו, כן מאיר עליו מלך הכבוד בעצמו, וכבר לא מבלבל את עצמו משום מקום ומשום דבר כלל, אין לו בעולמו רק את הקדוש ברוך הוא, ואז כשאדם מחזיק במדרגה זו, הוא כבר לא רואה ולא חושב משום אדם ומשום מקום וכו' וכו'.

ולכן בשעה שאדם לומד תורה, עליו לדעת שבו ברגע הוא נכלל באין סוף ברוך הוא, כי התורה היא חכמתו יתברך, ולכן בשעה שלומד תורה הוא נכלל בו יתברך, צריכים רק לקשר את המח מחשבה אל מה שהוא לומד, וזה נשאר נצחי אפלו ששוכח תכף ומיד מה שלמד, אבל בו ברגע שאדם לומד תורה וחושב ומעיין במה שלומד, זה נשאר כבר לנצח נצחים, וכן מובא (לקוטי אמרים תניא פרק כ"ג) באותה שעה שאדם עוסק בדברי תורה, הרי גם הנפש ולבושיה (מחשבה דבור ומעשה שלו) הם מיחדים ממש באין סוף ברוך הוא.

ולכן אשרי האדם שמתוך החשף והלכלוך והזהמה והזבל שלו, הוא מכניס את מח מחשבתו ואת דבורו בתוך התורה הקדושה, ואפלו שמקדם לא למה, ואחר כך הוא ישכח מה שלמד, אבל בו

ברגע שהוא לומד, אז הוא מדביק את עצמו באין סוף ברוך הוא בתוך התורה, על ידי זה מאיר בו אור האין סוף ברוך הוא, ואם יהיה רגיל בזה, לבסוף הוא ינתק את עצמו מן הרע. וכן הוא בענייני התפלות הקבועות שחריית מנחה וערבית, שבו ברגע שאדם מקשר את המחשבה אל הדבור וחושב מה שהוא אומר, בזה נעשים כל היחודים למעלה בכל העולמות, אפלו שתכף ומיד הולך ממנו האור וההבנה הפנימית וכו'. וכן הוא בקריאת שמע שעל המטה ובכרפת המזון וכו' וכו' - בו ברגע שאדם מתפלל אליו יתברך או מברך אותו יתברך, הוא נכלל באין סוף ברוך הוא, ולכן אסור להתבלבל משום עבר, ומשום עתיד, ומשום מקום, ומשום אדם, כי אז הוא נכלל באין סוף, ומרגיש ערכות נעימות ידידות זיו שכונת עזו יתברך, אשרי מי שזוכה להגיע לזה.

המאחל לך בתיבה וחתימה טובה...

ב' תתנו.

בתי רוצה להתלבש בבגדים מודרניים. האם להציב לה גבולות ברורים או להתגמש איתה?

שאלה:

מאת רנה: שלום וברכה. יש לי ילדה בת אחת-עשרה שלאחרונה אומרת דברים תמוהים - היא אומרת שהיא רוצה ללכת עם מכנסים קצרות, ושכבר מגיל קטן היא רצתה להיות חלופית, שבא לה לעשות מה שהיא רוצה, ללכת עם מי שהיא רוצה, לראות טלויזיה, לשוטט באינטרנט וכו'... אני מקפידה שהיא תתלבש בצניעות על-פי ההלכה, אף היא אומרת שהיא רוצה ללבש חצאיות קצרות יותר, וחלצות בלי צוארון. אינני יודעת כיצד להתנהג איתה: מצד אחד אולי אם ארשה לה להתלבש בבגדים קצת יותר אפנתיים, היצר הרע

שְׁלֵה יַרְגַע, אָךְ אוֹלֵי יְקָרָה לְהַפֵּךְ וְהִיא תִשָּׂאב יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְבַגּוֹד
הָאֶפְתִּי.

פַּעַם אַחַת הִיא אִמְרָה לִי שֶׁכָּל הַהִקְפָּדוֹת הָאֵלוּ גוֹרְמוֹת לָהּ
רְצוֹן לְלִבָּשׁ מַכְנָסִים, וְאֵנִי אוֹבְדַת עֲצוֹת: הָאֵם צְרִיכִים לְהַצִּיב
לָהּ גְבוּלוֹת בְּרוּרִים מִבְּלִי לְהִתְיַחַס לְדַבְרֶיהָ, אוּ שְׂאֲפֹשֶׁר
לְהִתְגַּמֵּשׁ אֶתְּהָ קֶצֶת וְלִקְנוֹת לָהּ אֶת הַבְּגָדִים שֶׁהִיא רוֹצָה?

תשובה:

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר כִּי תְבוּא, ט"ז אֱלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם רַב אֶל רִנָּה תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אֲסוּר לְלַכֵּת עִם יְלָדִים בְּיַד קִשָּׁה בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן, כִּי אַחֲרַת
הֵם יִמְרְדוּ וְיִלְכּוּ בְּכוּוֹן אַחֵר, וְרַבְּנוּ ז"ל הִזְהִירוּנוּ מְאֹד מְאֹד עַל דְּבַר
זֶה, לֹא לְהַרְבִּיץ לִילָדִים, וְלֹא לְלַכֵּת אִתָּם בְּיַד קִשָּׁה בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן,
רַק בְּדֶרֶךְ אַהֲבָה וְהַסְבָּרָה וְהַכְּנָה וְכוּ' וְכוּ'. וְעַל כָּלֵם שְׂצָרִיכִים הִרְבֵּה
תְּפִלוֹת וּדְמָעוֹת לְשִׁפּוֹךְ כַּמִּים בַּתְּפִלָּה וּבִקְשָׁה עַל הַצְּלַחַת הַיְלָדִים.

חֲכַמֵּינוּ הַקְּדוּשִׁים מְסַפְּרִים (תְּנַא דְּבִי אֱלִיהוּ רַבָּה פְּרָק י"ח) מְעַשֶּׂה
בְּכַהֵן אֶחָד שֶׁהָיָה יָרָא שְׂמִים בְּסִתְּרָה, וְהָיוּ לוֹ עֲשָׂרָה בָּנִים מֵאִשָּׁה אַחַת,
שָׂשָׂה זְכָרִים וְאַרְבַּע נְקֻבוֹת, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם הָיָה מִתְּפַלֵּל וּמִשְׁתַּטַּח
וּמִתְחַנֵּן וּמִבְקֵשׁ רַחֲמִים וּמִלַּחֵךְ בְּלִשׁוֹנוֹ עֶפֶר, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵצֵא אֶחָד
מֵהֶן לְיַד עֲבָרָה וְלִידֵי דְבַר מְכַעַר. מַה הָיָה עוֹשֶׂה? בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָיָה
מִכְנִיסֵן לְבֵית פְּנִימִי, וְיָשָׁב וּמִשְׁמָרֵן בְּבֵית הַחִיצוֹן, וּמִתְּפַלֵּל וּמִשְׁתַּטַּח
וּמִבְקֵשׁ רַחֲמִים וּמִלַּחֵךְ בְּלִשׁוֹנוֹ עֶפֶר כְּדִי שֶׁלֹּא יֵהָא אֶחָד מֵהֶן בָּא
לְיַד עֲבָרָה וְלִידֵי דְבַר מְכַעַר. אִמְרוּ, לֹא יֵצֵאת אוֹתָהּ שָׁנָה וְלֹא שָׁנָתָה
וְלֹא שְׁלִשָּׁה, עַד שֶׁבָּא עֲזָרָא וְהֵעֲלָה אֶת יִשְׂרָאֵל מִבְּבֶל, וְהֵעֲלָה אֹתוֹ
כִּהֵן עֲמָהֶם, לֹא נִכְנַס אֹתוֹ כִּהֵן לְבֵית עוֹלָמוֹ, עַד שֶׁרָאָה כִּהֵנִים גְּדוֹלִים
וּפְרָחִי כִּהֵנָה מִבְּנֵי וּמִבְּנֵי בְּנֵי עַד חֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְאַחֵר כִּךָּ נִכְנַס אֹתוֹ
כִּהֵן לְבֵית עוֹלָמוֹ, וְעָלְיוֹ הַפְּתוּב אוֹמֵר (תְּהִלִּים ל"ז ג') "בְּטַח בַּהוֹי"ָּה
וְעִשָּׂה טוֹב" וְגו'.

שָׁאֲלוּ אֶת הַגָּאוֹן הָאֱלֹקִי הַבֶּעַל 'חַתֵּם סוֹפֵר' זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ אִיךָ זָכָה לְבָנִים וּבָנוֹת כָּל כֶּף מְצַלְחִים? עֲנֵה וְאָמַר: בְּכָל לַיְלָה בַּעַת תְּקוּן חֲצוֹת מִלְאֲתֵי אֶת הַכּוֹס עִם דְּמַעוֹת, וְהַתְּפַלְלֵתִי עַל הַצְּלַחַת יְלָדֵי, וְכִךְ זְכִיתִי לָזֶה.

וְכֵן מִסְפֵּר מֵאֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ שֶׁהָיוּ לוֹ עֲשָׂרָה יְלָדִים, וְכֵלָם הָיוּ מְצַלְחִים וּבַעֲלֵי דֶרֶךְ אֶרֶץ גְּדוּל, וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ אֲנֹשֵׁי שְׁלוֹמְנוֹ: אִיךָ זְכִיתָ לְיְלָדִים טוֹבִים כְּאֵלוֹ? עֲנֵה וְאָמַר: מָה אֲתֵם חוֹשְׁבִים, שֶׁהֵם צָמְחוּ לִי עַל הָעֵץ? כָּל לַיְלָה שֶׁפִּכְתִּי דְּמַעוֹת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִלְאֲתֵי אֶת הַכּפֶּה שְׁלִי עִם הַדְּמַעוֹת, וְאַחַר כֶּף רַחֲצֵתִי אֶת פְּנֵי עִם הַדְּמַעוֹת וְכוּ', עַד שֶׁזְּכִיתִי לְרֹאוֹת מֵהֵם מָה שֶׁרְאִיתִי וְכוּ'.

יְדוּעַ שֶׁפַּעַם בָּאָה אִמָּא אֶל הַחֶפֶץ חַיִּים זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה וּבִקְשָׁה בְּרָכָה עֲבוּר יְלָדֶיהָ שֶׁיְהִיוּ תְלִמִּידֵי חֲכָמִים, עֲנֵה וְאָמַר: עִם בְּרָכָה אֲתֵם רוֹצִים שֶׁהַיְלָדִים יְהִיוּ תְלִמִּידֵי חֲכָמִים? צְרִיכִים לְהַשְׁקִיעַ בָּהֶם, וְהַעֲקָר לְהַתְּפַלֵּל הַרְבֵּה לְהַצְּלַחַת הַיְלָדִים, וְזֶה מוֹעִיל מְאֹד מְאֹד, כִּי תַפְלַת הָאִמָּא עַל יְלָדֶיהָ עוֹשָׂה רֶשֶׁם בְּשָׂמַיִם, וְהוֹצִיא מֵאֲרוֹן הַסְּפָרִים שְׁלוֹ תְהִלִּים יִשָּׁן נוֹשָׁן שֶׁהָיוּ הַדְּפִים מְנַפְּחִים עִם הַמוֹן כְּתָמִים וְכוּ', וְזֶה הִיָּה מְרַב דְּמַעוֹת שֶׁל הָאִמָּא שְׁלוֹ שֶׁהַתְּפַלְלָה עָלָיו, וְהִרְאָה אֶת זֶה לְאִשָּׁה וְאָמַר לָהּ: אֶת רֹאָה, זֶה הַתְּהִלִּים שֶׁל הָאִמָּא שְׁלִי שֶׁהִרְבַּתָּה לְהַתְּפַלֵּל עָלָי. רוֹאִים מְכַל זֶה שֶׁעַקֵּר הַצְּלַחַת הַיְלָדִים זֶה רַק עַל יְדֵי תַפְלָה, וְלִכְּנֵן אֲשֶׁרִי הָאִשָּׁה שֶׁמִּתְּפַלְלַת עַל הַצְּלַחַת יְלָדֶיהָ, וּבִוְדָאֵי תַפְלַת הָאֲבוֹת עַל הַבָּנִים מוֹעִילָה מְאֹד מְאֹד.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשּׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלַתִּי שְׁאֲנִי מִבְּקָשׁ וּמִתְּפַלֵּל בַּעֲדָךְ שֶׁיְהִיָּה לְךָ הַצְּלַחָה מְרַבָּה וּבְכָל אֲשֶׁר תִּפְנִי תִשְׁכִּילִי וְתִצְלִיחִי.

הַמְּאַחַל לְךָ כְּתִיבָה וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תתנז.

**האם אפֿשֿר להֿתפֿלל עֿבור חולה אָנוֹשׁ לַמַּרוֹת
שֶׁהַרוֹפְאִים כָּבֵר הַרִימוּ יָדִים?**

שאלה:

מֵאֵת יְאִיר יְהוּדָה: לְרַב הַצַּדִּיק שְׁלוֹם. לְאָבִי מוֹרֵי גְלוּ גְדוֹל
בְּרֵאשׁ שְׁמֹת־פֶּשֶׁט לְכֹמָה מְקוֹמוֹת בְּמוֹחַ. הָאֵם אֶפְשֶׁר לְהִתְפַּלֵּל
עֲבוּרוֹ גַּם בְּמִצֵּב שֶׁהַרוֹפְאִים מֵיֵאָשִׁים? וְהָאֵם יֵשׁ עֲצוֹת וּסְגֻלוֹת
לְרִפּוּאָה שְׁלֵמָה מִמַּחְלוֹת קִשּׁוֹת וְנוֹרְאִיוֹת?
תּוֹדָה וְשִׁנָּה טוֹבָה וּמְתוּקָה.

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֵדֶר כִּי תְּבוּא, ט"ז אָלוּל ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבִרְכָה אֶל יְאִיר יְהוּדָה נְרוֹ יְאִיר

לְנִכּוֹן קְבִלְתִּי אֶת מַכְתְּבְּךָ.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע שְׁכָל זְמַן שְׁאֲדָם חַי - אָסוּר לְהִתְיַאֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּשׁוּם
פְּנִים וְאֶפֶן, וְאֶפְלוּ שְׁכָל הַרוֹפְאִים מֵיֵאָשִׁים, אֵין בְּדַבְרֵיהֶם כְּלוּם,
וּכְמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרִכּוֹת ס.) עַל הַפְּסוּק (שְׁמוֹת כ"א י"ט) "וְרַפָּא יִרְפָּא -
מְכָאן שְׁנַתְנָה רִשׁוֹת לְרוֹפֵא לְרַפְּאָת, וְאָמְרוּ צַדִּיקִים שְׁנַתְנָה רִשׁוֹת
לְרוֹפֵא לְרַפְּאָת, אָבֵל לֹא לִיֵּאֵשׁ, וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת י.)
אֶפְלוּ חָרַב חֲדָה מִנַּחַת עַל צִוְּאָרוֹ שֶׁל אָדָם אֵל יִמְנַע עֲצוּמוֹ מִן הַרְחָמִים.

וְלִכֵּן בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן אָסוּר לְהִתְיַאֵשׁ, רַק לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַד
הַרְגַע הָאֲחֵרוֹן רַחֲמִים מְרַבִּים, שִׁישְׁלַח לוֹ רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם.

הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַשׁוֹמֵעַ תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁמַע בְּתַפְלַתְנוּ
שְׁאֵנַחְנוּ מִתְּפִלִּים וּמִבְּקָשִׁים וּמִתַּחֲנָנִים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שִׁישְׁלַח רְפוּאָה
שְׁלֵמָה לְכָל חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, וְיִמְתְּקוּ מֵהֶם כָּל הַדֵּינִים עַל יְדֵי פְּלֵא עֲלִיוֹן.

הַמֵּאֲחֵל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתנח.

הפסקתי לעבד ואני רוצה להתחיל ללמד, אך אינני יודעת באיזה מקצוע לבחר

שאלה:

מאת סיון: שלום לרב. אני בעלת תעודת גננות ועד היום עבדתי כגננת במשפחתון שנהלתי בבית, אך לאחרונה כבר אין לי כחות לעבודה הזו וגם בשל בעיה פיזית בכתפיים, סגרתי את המשפחתון. רציתי לעבד בחוץ כגננת, אך אני מרגישה שחוקה מסוג העבודה הזו, ואני רואה שאין לי סבלנות לילדי שלי.

נרשמתי ללמודים להשלמת תאר בחנוך, אך אני מתלבטת האם זהו הכוון הנכון או שעלי לפנות לתחום אחר שמאד מענין אותי - גרפיקה. אשמח לתשובת הרב.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר כי תבוא, ט"ז אלול ה'תשע"ג.

שלום רב אל סיון תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אדם צריך לקחת רק עבודה שמושכת אותו, ולכן אם מושך אותך יותר המקצוע של גרפיקה, תקחי את זה.

אסור להעמיס על עצמו יותר מהכחות שיש לו, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (קידושין פ"ב:) אין עניית מן האמנות, ואין עשירות מן האמנות, אלא למי שהעשיר שלו, שנאמר (חגי ב' ח') "לי הכסף ולי הזהב", ולכן ראי רק לבקש ממנו יתברך שתהיה לך פרנסה בשפע, ולא תצטרכי לעבד כל כך קשה, וישלח לך הקדוש ברוך הוא פרנסה בנקל.

דעי לך שסגלה לפרנסה - לברך ברכת המזון מתוך הסדור

דיקא, ובקול ובשמחה, וזה מסגל לעשירות נפלאה, כמו שכתוב (משלי י) "ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה", הינו אשה שמברכת את ברכת המזון בשמחה עצומה, זה מסגל לעשירות, וכן להזהר מאד על נטילת ידים וכו', ולכן מהיום והלאה תקפיד מאד מאד על נטילת ידים כשאת קמה בבקר וכו', וכן כשיוצאים לשרותים וכו', וכן לפני האכילה לטל ידים עם נטלה דיקא וכו', כי נטילת ידים מסגלת להנצל מעניות, כי ע"ל נטילת ידים - ראשי תבות ענ"י, ומי שמזולזלת בנטילת ידים נעשית עניה. ואמרו חכמינו הקדושים (שבת ס"ב:) אמר רב חסדא: אגא משאי מלא חפני מיא ויהבו לי מלא חפני טיבותא [אני נטלתי ידי עם מלא מים, ונתנו לי חפנים מלאים טוב, כי רב חסדא היה עשיר גדול מאד, והכל בזכות נטילת ידים שהיה מקפיד על זה].

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתנט.

קשה לי מאד לטבל במקוה כשאני באומן. האם זו חובה?

שאלה:

סאת נעם: לכבוד הצדיק כבוד קדשת מוהרא"ש, שלום.
 בשנה שעברה כשהייתי באומן הלכתי לטבל במקוה, וכשהייתי שם נגעלתי מאד מהלכלוך, הזעה והדחק של האנשים במקוה, ולכן אני שואל:
 א. האם זה נכון שמכרחים לטבל במקוה מיד כשמוגיעים לאומן עוד לפני שנכנסים אל הצינן של רבנו הקדוש?

ב. האם אוכל לטבל במקוה לפני שאני טם, וככה לא אצטרף להצטער שם, ואוכל לקבל את החג ברגע וב'שוב הדעת?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר כי תבוא, ט"ז אלול ה'תשע"ג.

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל נַעַם נְרוּ יֵאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מַכְתְּבָךְ.

אם אתה כל כך מפנק ואיסטניס וכז', אזי תקח מקלחת ותעמד תחת המים חמש דקות, שזה שעור של תשעה קבים, וכך תהיה רגוע וכז'.

ידוע שרבנו ז"ל הקפיד מאד מאד על טבילת מקוה, ואמר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן קכ"ג) שמקוה אינה מזקת כלל, והדאקטור שיאמר לו שמקוה מזקת, אינו דאקטור כלל. אדרבה, טבילת מקוה טובה מאד לבריאות הגוף, כי יש נקבים קטנים הרבה בגופו של אדם והם נקבי הזעה, שדרך שם יוצא הזעה מן האדם, והם צריכין להפתח, כי אם נסתמין נקבי הזעה יוכל לחלש ולפל לחלשה, חס ושלום, ועל ידי טבילה במים נפתחין נקבי הזעה, וזה טוב מאד לבריאות הגוף. רק שלא יהיו המים קרים ביותר, כי אז מיא מטרשי להנקבים, אבל כשאין המים קרים מאד, אזי הטבילה בהם טובה מאד; ואין צריכים ראיה יותר טובה מזו, ובפרט בענין התקון הכללי, רבנו ז"ל אמר שהתקון הראשון זה מקוה.

אני מכרח להגיד לך שהיום באומן יש כבר פתרון לזה, כי יש כבר כמה מקוואות פרטיים ונקיים, ואין מה לדאג, תתעניין בזה ותראה את זה במו עיניך.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתס.

אני רוצה להוציא מהבית את האינטרנט, אך אשתי מתנגדת בתוקף

שאלה:

מצאת גל: שלום וברכה לצדיק ותודה רבה על התשובות, הקדוש-ברוך-הוא ישלח לכם רפואה שלמה. גליתי שאשתי גולשת באינטרנט לאתרי הפניות, והחלטתי להוציא את האינטרנט מהבית. הבעיה היא שהיא לא מסכימה לזה, בפרט שאת למודי התאר שלה היא עושה דרך האינטרנט. והיא אמרה שאם אוציא את האינטרנט מהבית, היא תעזב אותי. מה עלי לעשות?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום חמישי לסדר כי תבוא, ט"ז אלול ה'תשע"ג.

שלום וברכה אל גל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לדעת שעם כח לא הולך שום דבר וכו', וכו', אתה רק צריך להסביר לאשתך את החששות שלך, ושלא תחשב שזה דבר כל כך פשוט כשגולשים באינטרנט לאתרי הפניות וכו', וכו', כי כבר אמר החכם מכל אדם (משלי' כ"ז) "היחיתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה: אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תפוינה", כי כך אמרו חכמינו הקדושים (פנהדרין מ"ה). אין יצר הרע שולט אלא במי שעניניו רואות; ואמר החכם "אין חוצץ בפני התאוה כעצימת העינים", ואמר "אין לך אבר באברי האדם שיגרום לו מכשול כמו העינים". ואני מוכרח להגיד לך שהרבה בתים נהרסו לגמרי רק מפני שהיה להם מחשב שמחבר אל אינטרנט בבית, ואף שזה נדמה כאלו זו הגזמה וכו', אבל רבים נפלו בפח בשביל הפלי הארור הזה וכו', ונשבר ביתם, ולבסוף התגרשו רחמנא לישזבן, ולכן אסור בהחלט שיהיה

בבית מחשב שמחבר אל אינטרנט, כי זה הורס כל חלקה טובה של היהדות, ומוריד את היראת שמים עד השאול רחמנא לישזבן.

ואם היא צריכה את זה בשביל למודי התאר שלה וכו', תסביר לה שאתה לא נגדה, אלא שאתה אוהב אותה מאד, ואתה מפחד שהיא לא תפל בפח וכו', כי על ידי התפתביות עם מגולים ומשחתים וכו' וכו', יכולים לפל בקלות ברשתם, ובאמת אסור לה ללכת עם יד קשה כי סוף כל סוף זו אשתך, ואתם צריכים לגור ביחד באהבה גדולה מאד מאד, אבל עליך להסביר לה יפה את גדל האסון שיכול לצאת מזה וכו', ואני בטוח שעם הבנה הדדית והסברה טובה, היא תבין את זה ותעזב את ההתפתביות וכו' וכו'.

יעזר הקדוש ברוך הוא שנשמע ונתבשר תמיד בשורות משמחות.

המאחל לה כתיבה וחימה טובה...

ב' תתסא.

**האם גם נשים צריכות לצאת להפצה?
והאם יש הבדל בין נשואות לרוקות?**

שאלה:

מאת שרה ורבקה: שלום לכבוד הצדיק אהוב נפשונו. אנחנו רואות אנשים רבים שמתעוררים ומתנערים בזכות הקונטרסים הנפלאים שלכם המופצים בכל מקום ואתר בארץ ישראל, ובלי עין הרע אין עיר שאנשי שלומנו לא מגיעים שם להפצה.

מאחר שפעם היינו חלוניות ונכשלנו והכשלנו רבים בלי שידע, אנחנו רוצות לתקן את זה ולצאת להפצה, אף אנחנו חוששות ולא יודעות האם זו הדרך הנכונה. אנחנו רוקות

ולמרות שאנחנו הולכות בצניעות גדולה, אנו חוששות להכשיל את הרבים, והיום הרצון שלנו זה דוקא להתחבב בבית כפה שיותר ולהצניע את עצמנו לבל נהיה שוב מכשול חס וחלילה.

נשמח מאד אם הצדיק יאיר את דרכנו באור האמת ויענה לנו: האם גם נשים צריכות לצאת להפצה? והאם יש הבדל בין נשואות לרוקות? תודה.

תשובה:

בעזה"י יום ה' לסדר פי תבוא ט"ז אלול ה'תשע"ג

שלום רב אל שרה ורבקה תחיינה
לנכון קבלתי את מכתבך.

היות שאתן עדין ורקות, הייתי מיעץ שלא תצאו להפצה אף שזו מצוה גדולה מאד מאד לזכות את הרבים, ובפרט מי שהכשיל את הרבים - עקר התקון שלו לזכות את הרבים, עם כל זאת היות שאתן עדין ורקות, אתן צריכות מאד לשמר על עצמכן, ולהשתדל מאד מאד להתחתן מה שיותר מהר, כי מי שטעם כבר טעם עברה רחמנא לישזבן, היצר הרע לא עוזב אותו וכו' וכו', ולכן הדבר הראשון הוא להתחתן, ורבי ז"ל הקפיד על זה מאד מאד שצריכים להתחתן מה שיותר מקדם, ובפרט מי שכבר החטיאה את הרבים וכו', אזי עליה להתחתן מה שיותר מהר, שזה עקר התקון שלה.

העקר לא להיות בפרנית, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (יבמות 10.) נחית דרגא נסיב איתתא; אתן צריכות לרדת מדרגה ואז תמצאו את הזוג שלכן, פי בדרך כלל בחורה היא גאותנית וכו', ולא מתאים לה לקחת את זה או את זה וכו', וחושבת לעצמה: "אני הכי חכמה והכי יפה וכו', אקח את זה?", או "אני הכי חכמה והכי יפה והכי משכילה וכו', אקח את זה?", והיא מסתובבת ומחפשת את בן-הזוג שלה כפי הדמיון שנכנס בה כאלו מי יודע מה היא, והיא רוצה

שִׁיבוּא לָהּ זְווג מִשְׁהוּ שְׁעֵדִין לֹא נִבְרָא וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה מִחֻפְּשֵׁת וְכוּ' וּמִסְתּוֹבְכַת וְיוֹצֵאת לְפָגִישׁוֹת פֶּן וְאוֹלֵי אִמְצָא אֶת בְּחִיר לְבָבִי שִׁיבוּא אֵלַי עַל סוּס לְבָן עִם שָׁקִים מְלֵאִים כֶּסֶף וְכוּ', וּבִשְׂבִיל זֶה הִבְחֹרָה מִחֻפָּה עַד שְׁיִוִּלָּד זְווג כְּזֶה, וּבֵינן כֵּךְ הִיא לֹא קוֹלְטַת שְׁהִזְמֵן לֹא מִחֻפָּה, כְּמֵאֵמֶר הַחֶכֶם "הִזְהַר מִן הַזְּמַן כִּי הוּא אוֹיֵב רַע מְאֹד", וְעַד שְׁתּוֹפֶסֶת אֶת עֲצָמָה רוֹאָה שֶׁהִיא כְּבָר בְּגִיל שְׁלִשִׁים, וּמָה עוֹשִׂים עִכְשָׁו? עַל זֶה בָּאִים חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְנוֹתְנִים לָנוּ עֲצָה (יְבֻמוֹת ט.ג.) נְחִית דְּרָגָא נְסִיב אִיתְתָּא - תְּרַדוּ מִדְּרָגָה וְאַל תַּחֲזִיקוּ מִעֲצָמְכֵן כֹּל כֵּךְ גְּדוּלוֹת וְכוּ', וְאַזְ תִּמְצָאוּ בְקִלּוֹת אֶת הַבֶּן-זוּג שְׁיִתְאִים לָכֵן.

וְאַחַר כֵּךְ תּוֹכְלוּ לְצֵאת וּלְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים, וּלְקַרֵּב אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּבִפְרָט הַנְּשִׁים, כִּי כֵךְ אָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמְדָּבָר רַבָּה, פְּרָשָׁה י"ד, סִימָן י') מְלַמֵּד שֶׁהִיא אֲבֵרָהּ מְגִיר אֶת הָאֲנָשִׁים וְשָׂרָה מְגִירַת אֶת הַנְּשִׁים, וְזֶה הֵכִי טוֹב שֶׁאֲשֶׁה תְּפִיץ רַק לְנָשִׁים וּלְבָנוֹת.

הַמֵּאֲחֵל לָכֶם כְּתִיבָהּ וְחֻתִּימָה טוֹבָה...

ב' תתסב.

קוֹרְאִים לִי 'פִּיִּיגָא'. הָאֵם תּוֹכְלוּ לְסַפֵּר לִי עַל מַעֲלַתָּה שֶׁל מֵרַת פִּיִּיגָא - אִמוֹ שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל?

שְׂאֵלָה:

מַאת צְלִיל פִּיִּיגָא: שְׁלוֹם לְכַבּוֹד הָרַב. הוֹרִי קְרָאוּ לִי בְּשֵׁנֵי שְׁמוֹת: 'צְלִיל פִּיִּיגָא'. הַשֵּׁם 'פִּיִּיגָא' הוּא עַל שֵׁם קְרוֹבַת מִשְׁפָּחָה שֶׁקְרוּיָהּ כָּה, וְאֲנִי מְאֹד שְׂמֵחָה בְּשֵׁם הַזֶּה, כִּי אֲנִי יוֹדַעַת שֶׁזֶהוּ שְׂמָה שֶׁל אִמוֹ שֶׁל רַבְּנוּ נַחֲמָן מְבַרְסֵלַב, וְאֲנִי שְׂמֵחָה לְהִקְרָא בְּשֵׁם שֶׁל צְדָקָת כָּזוֹ.
אֲנִי יוֹדַעַת קִצָּת עַל אִמוֹ שֶׁל רַבִּי נַחֲמָן, אֲךָ עֲדִין לֹא מְסַפִּיק,

וְאֶשְׁמַח אִם הָרַב יִרְחִיב אֶת יְדֵיעוֹתַי עַל הַצְדָקַת הַקְדוּשָׁה
מִרַת פִּיִּיגָא. תוֹדָה רַבָּה!

תשובה:

בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יוֹם חֲמִישִׁי לְסֹדֵר כִּי תְבוֹא ט"ז אֱלוּל ה'תשע"ג

שְׁלוֹם רַב אֶל צְלִיל פִּיִּיגָא תַחֲיָה

לְנִכּוֹן קַבְלַתִּי אֶת מַכְתָּבְךָ.

אֶת צְרִיכָה לְדַעַת שְׁצִלְיָלִי זֶה בְּכָלֵל לֹא שֵׁם, וְזוֹ פְּשׁוּט לִיְצָנוֹת,
וְלִכֵּן כְּדַאי לָךְ לְהוֹרִיד אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה.

אִמּוֹ שֶׁל רַבִּיז"ל הִיְתָה נִקְרָאת פִּיִּיגָא, וְהִיא הִיְתָה אַחוֹת שֶׁל
הַצַּדִּיק הַקְדוֹשׁ הָרַבִּי רַבִּי בְרוּךְ מִמְעוֹזֵיבוֹז' זְכוּתוֹ תִּגַּן עָלֵינוּ, וְשֶׁל
הַצַּדִּיק הַקְדוֹשׁ הָרַבִּי רַבִּי אֶפְרַיִם מְסִידֵילְקוֹב זְכוּתוֹ תִּגַּן עָלֵינוּ, וְשִׁנְיָהֶם
הַעֲדִידוּ עַל אַחוֹתָם שֶׁהִיא בְּעַלַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, תְּמִיד הִיְתָה מִתְבּוֹדְדַת
לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְיוֹשֶׁבֶת אֶצְל צִיּוֹן הַסְּבָא הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְדוֹשׁ
זְכוּתוֹ תִּגַּן עָלֵינוּ, וְשֵׁם בְּקֶשֶׁה רַחֲמִים עַל עֲצָמָה, וְהִיְתָה אִשָּׁה צְדָקַת
גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד.

וְשִׁמְעֵנוּ מִרַבִּיז"ל שְׁאִמְר שְׁתְּמִיד כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מְזַכְרִים אוֹתוֹ נִזְכִּיר
גַּם אֶת שֵׁם אִמּוֹ - רַבִּי נַחֲמָן בֶּן פִּיִּיגָא, כִּי בְעֵת שְׁאִמּוֹ הִיְתָה בְּהַרְיוֹן
עִמוֹ, הַתְּפַלְלָה הָרַבָּה עָלָיו בְּצִיּוֹן הַבְּעַל שֵׁם טוֹב הַקְדוֹשׁ זְכוּתוֹ
תִּגַּן עָלֵינוּ, וְכֵן אַחַר שֶׁנּוֹלַד הִיְתָה דְרָכָה לְהַבִּיא אוֹתוֹ בְּעִרְסָה בְּכָל
יוֹם אֶל צִיּוֹן הַבְּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּתוֹ תִּגַּן עָלֵינוּ, וְשֵׁם הַתְּפַלְלָה הָרַבָּה
עַל הַצְּלָחָתוֹ.

הֲרִי שְׁלָךְ לְפָנַי, שֶׁהַשֵּׁם פִּיִּיגָא הוּא שֵׁם שֶׁל צְדָקַת גְּדוּלָה מְאֹד,
וּמָה גַּם שְׁתַּבַּת פִּיִּיגָא עוֹלָה כְּמִסְפֵּר אֲמוֹנָה עִם הַתְּבָה וְהַכּוֹלָל.
צְפוּרָה זֶה פִּיִּיגָא בְּאִיִּדִישׁ.

יַעֲזוֹר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַשֵּׁם שְׁלָךְ יִשְׁפִיעַ עָלֶיךָ שְׁתַּחֲיִי צְדָקַת
גְּדוּלָה מְאֹד, כִּי הַשֵּׁם שֶׁל הָאָדָם זֶה דְּבַר גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד, כְּמֵאֲמָרֵם ז"ל

(ברכות ז:): מנא לן דשמא גרים? אמר רבי אליעזר: דאמר קרא (תהלים מ"ו) "לכו חזו מפעלות הוי"ה אשר שם שמות בארץ", אל תקרא שמות אלא שמות, ומובא במהרש"א (שם) שפעלת הוי"ה נמשכים אחר השם של האדם שהוא הגורם.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך פתיכה ורחימה טובה...

ב' תתסג.

האם הנאות חמירות מעכבות את האדם מלהתקדם ברוחניות ולהתעלות בעבודת השם?

שאלה:

מאת דוד: לכבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א, שלום ותודה עבור הנתינה לנו ולכל בית ישראל. האם הנאות חמירות כמו אכילה, שתייה, חיי אישות וכדומה מעכבות את האדם מלהתקדם ברוחניות ולהתעלות בעבודת השם? בברכת התורה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך יום ו' ערב שבת קדש לסדר כי תבוא י"ז אלול ה'תשע"ג
שלום וברכה אל דוד נרו יאיר
לנכון קבלתי את מכתבך.

עליך לדעת שאדם צריך להכניס במח מחשבתו רק את אמתת מציאותו יתברך, וזו התכלית שבשביל זה נברא, כמובא בזהר (זהר בא, מ"ב) בגין דישתמודעין ליה; כל הבריאה נבראה רק כדי להפירו

יתברך, ולכן תכניס בדעתך אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ובמחשבה זו תלך תמיד, וזה יטהר אותך מהכל, כי כשבר ישראל רק חושב ממנו יתברך, על ידי זה נדבק באין סוף ברוך הוא, ונצול מכל רע. אשרי האדם שזוכה להכניס במח מחשבתו תמיד אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ומציר לפניו אף שהכל לכל הוא אור האין סוף ברוך הוא, והוא נמצא בתוך האור אשר אין עוד תענוג פתענוג הזה.

ואמר רבינו"ל (שיחות הר"ן, סימן נ"א) וכנגד התאוות המטרידים את האדם וכו' - באמת אין נמצא שום תאוה כלל. כי אכילה ושתיה הוא הכרח לקיום הגוף, וגם בנים מכרחים להוליד וכו', וכל זה האדם מכרח, ואם בן אין שום תאוה כלל, רק שצריכים להתנהג בהם בקדושה ובטהרה. והשכל של האדם יכול לעמד כנגד כל התאוות, כי הקדוש ברוך נמשך אחר תאוות עולם הזה ועבר מה שעבר וכו' וכו', ונפגם שכלו ונתבלבל ונתמעט וכו', אף על פי כן הוא ייב חכמתו לחכימין (דניאל ב', כ"א) כי יש לכל אחד חכמה בכח, רק שצריכין להוציאם מכח אל הפעל. ובזה השכל לבד שיש לכל אחד בכח חכמתו דהינו מה שיש לו מעצם בריאתו, מלבד מה שהשם יתברך מוסיף לתן חכמה לחכימין, בכח חכמתו לבד יכול גם כן לעמד כנגד התאוות. ואפלו מי שכבר במעט מעט שכל הנשאר, יכול גם כן לעמד. ואפלו נקדה אחת מן השכל יכולה לעמד כנגד כל העולם עם התאוות. ובכל מקום שהוא יכולין להיות סמוכין להשם יתברך, כי גם מהשואל תחתיות חס ושלום יכולין להתקרב אליו יתברך ולעבדו יתברך באמת.

וענה ואמר רבינו"ל: או שצריכין לזה רחמנות מהשם יתברך, או יגיעות ועבודות, או שצריכין שניהם, שיהיה לו יגיעות גדולות בעבודת השם יתברך, וגם רחמנות מאתו יתברך, קדם שזוכין שיעמדו וישקטו שמרי המח למטה עד שלא ירצה שום דבר בעולם, ויהיה הכל שוה אצלו (משלי ו', כ"ב) "בהתהלךך תנחה אתך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך", הינו שהכל שוה אצלו, ואין שום חלוק

בין העולם הזה ובין הקבר ובין העולם הבא. כי "בהתהלךך תנחה אתך" - התורה, וכן "בשכבך תשמר עליך" - ששם בשכבך בקבר שם גם כן השם יתברך והתורה, וכן "והקיצות" - לעולם הבא וכו', גם שם הקדוש ברוך הוא, כי מאחר שאין לו שום תאוה ורצון כלל לשום דבר רק להשם יתברך ולתורה, נמצא שהכל שונה אצלו. בין בעולם הזה, בין בקבר, בין בעולם הבא - בכלם הוא דבוק רק בהשם יתברך ובתורה. כי מי שמקשר בעולם הזה, יש חלוק בין העולם הזה שהוא רחבת ידים ובין הקבר שהוא מקום צר, וכיוצא בזה, אבל מי שנודרך מחו ואין לו שום שמרים במח, הכל שונה אצלו.

ולכן אל תבלבל את עצמך משום דבר שבעולם, רק תחדיר במחשבתך את אמתת מציאותו יתברך, ואז תחיה חיים טובים חיים נעימים.

המאחל לך שבת שלום וכתיבה וחתימה טובה...

ב' תתסד.

האם כדאי לי לעשות השתדלות ולנסות לחזור לעבודה ממנה פטרתי ללא סבה מצדקת?

שאלה:

מאת דוד: שלום רב לכבוד הרב. היתה לי עבודה במשרד מכבד, ואני יכול להגיד מבלי להשתחצן חלילה שנגחשבת י שם לאיש מאד מקצועי בתחומי, אף המנהל שהיה שם שנא דתיים ופטר אותי רק בגלל היותי אדם שומר תורה ומצוות. מאז, מצבי הכלכלי התערער ואני נתמרף על-ידי אחי.

לאחרונה שמעתי שאותו מנהל שפטר אותי כבר לא אחראי שם יותר, ושהם מחפשים עובדים נוספים. האם כדאי לי

לְבַקֵּשׁ מִחֵבֶר שְׁעוֹבֵד שָׁם שִׁיפְנָה לַהֲנַהֲלָה וְיִמְלִיץ לַהַחֲזִיר
אוֹתִי לְעִבּוּדָהּ? תּוֹדָה מְכֹל הַלֵּב.

תְּשׁוּבָה:

בְּעִזְרוֹת הַשָּׁמַיִם יִתְבָּרַךְ, יוֹם שֶׁשִׁי עָרַב שֶׁבֶת קָדֵשׁ לְסִדְרָה כִּי תִבּוֹא י"ז אֲלוּל ה'תשע"ג

שְׁלוֹם וּבְרָכָה אֶל דָּוִד נְרוּ יְאִיר

לְנִכּוֹן קַבְלָתִי אֶת מִכְתָּבְךָ.

אֲנִי מִכְרַח לְהַגִּיד לְךָ אֲשֶׁר פְּרִנְסָה זֶה רַק בִּיּוֹדֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (יומא לח.) בְּשִׁמְךָ יִקְרְאוּךָ וּבִמְקוֹמְךָ יִשְׁיבוּךָ, אֵין
אָדָם נוֹגֵעַ בָּמָה שְׁמוּכָן לְחֵבֶר, וְאֵין מַלְכוּת נוֹגֵעַת בְּמַלְכוּת חֵבֶרְתָּהּ
אֲפֹלוּ כְּמֵלֵא נִימָא; זֹאת אוֹמֶרֶת אֵךְ אֶחָד לֹא יִכּוֹל לִגַּע בָּמָה שֶׁשִׁיךָ
לְשָׁנִי, אִם לֹא שֶׁהַכְרִיזוּ קִדְּם בְּשָׁמַיִם, וְכֵן אָמְרוּ (בְּרִכּוֹת נח.) אֲפֹלוּ רִישׁ
גְּרִיטָא מִן שְׁמַיָּא מְנוּ לִי; זֹאת אוֹמֶרֶת שְׁאֲפֹלוּ עִבּוּדָהּ בְּזוּיָהּ וּפְשׁוּטָהּ
כְּמוֹ לְנִקּוֹת בִּיּוֹב וְכוּ' וְכוּ', אָדָם לֹא יִקְבֹּל מִשְׁרָה כְּזוֹ, עַד שְׁמִכְרִיזִין
קִדְּם בְּשָׁמַיִם וְכוּ'. רוֹאִים מְכֹל זֶה אֶת גְּדֹל הַשְּׁגָחָתוֹ הַפְּרִטִי-פְּרִטִית
עַל כָּל בֶּן אָדָם, וְשֹׁאֵין הָעוֹלָם הַפְּקָר כָּלֵל, אֲלֹא הַכֹּל מְשָׁגַח בְּהַשְּׁגָחָה
פְּרִטִית מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ.

וְלִכֵּן אֲסוּר לְךָ לְהַשְׁבֵּר מִזֶּה שֶׁפְּטָרוּ אוֹתָךְ, כִּי הַכֹּל מְשָׁגַח
בְּהַשְּׁגָחָה פְּרִטִית, וְאֵתָה צְרִיךְ מְאֹד מְאֹד לְשַׁמַּח וְלוֹמַר מַה שְׁאָמְרוּ
לְרַבֵּי עֲקִיבָא (בְּרִכּוֹת סא:) אֲשֶׁרִיךְ רַבֵּי עֲקִיבָא שְׁנַתְּפַסְתָּ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה;
אֲשֶׁרִיךְ שְׁבִשְׁבִיל שְׁאֵתָה שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת פְּטָרוּ אוֹתָךְ, וּבְיָדָאֵי לֹא
יַעֲזֹב אוֹתָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם רַק תִּתְחַזֵּק בְּכָל הַכּוֹחוֹת וְלֹא תִשְׁבֵּר
מִשׁוֹם דְּבָר, וְתִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה, כִּי הַשָּׁמַיִם שֶׁל פְּרִנְסָה שֶׁהוּא
חַת"ךְ הַיּוֹצֵא מִהַפְּסוּק (תהלים קמ"ה) פּוֹתַח' אֶת' יָדְךָ', יוֹצֵא גַם מִהַפְּסוּק
(דְּבָרִים ט"ז, ט"ו) וְהִיטָה' אֶךְ' שְׁמַח'.

וְלִכֵּן הַדְּבָר הֶרְאֵשׁוֹן - אֵתָה צְרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת מְאֹד מְאֹד
בְּשִׁמְחָה, וּלְשַׁמַּח אֶת עַצְמָךְ, וְאֵךְ שְׁאֲנִי יוֹדַע שְׁמַאֲד מְאֹד קָשָׁה לְךָ
וּמְרִים לְךָ הַחַיִּים מְמוֹת, עִם כָּל זֹאת עִם עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת וּדְאָגוֹת לֹא

תבוא לשום דבר, אלא תסתבך יותר, ולכן הדבר הראשון - רק להיות בשמחה. ואם תאמר במה יש לי לשמח? הרי אני עני ואביון ומלא חובות? אלא דע לך שתחמינו הקדושים אמרו (נדרים מא.) אין עני אלא מדעת, עקר העניות תלוי בחסרון דעת, כי המאמין האמתי שמאמין שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והוא יתברך מנהיג את עולמו בחסד וברחמים בצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (חלין ז:) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין מלמעלה - שאדם לא מקבל מכה קטנה באצבע קטנה אם לא מכריזין על זה קדם מלמעלה, האדם הזה הוא תמיד שמח, ואמר רביז"ל (ספר המדות, אות ממון, סימן פ"ג) אמונה הוא טוב לפרנסה.

ולכן בזה שתשמח עם נקדת יהדותך שנבראת יהודי ושלא עשני גוי כגויי הארצות, השמחה והאמונה הזאת, תפתחנה לך את כל צנורי השפע והפרנסה.

הקדוש ברוך הוא יעזר שתזכה למצא פרנסה חדשה לקראת השנה החדשה.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתומה טובה...

ב' תתסה.

**אנו נשואים כבר חמש שנים אך עדין לא זכינו לילדים.
מה עלינו לעשות?**

שאלה:

מאת אברהם: לכבוד קדשת הרב הצדיק מוהרא"ש שליט"א.
אנו נשואים כבר חמש שנים אך עדין לא זכינו לילדים. אשתי נמצאת כל הזמן במרה שחרה ובעצבות, היא לא רוצה לדבר

על זה עם אף אחד, ולא מוכנה לשמע אותי כשאני מציע לה
שנתחיל בטפולי פוריות.

מה עלינו לעשות כדי לזכות לפרי בטן?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תבוא י"ז אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל אברהם נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

חכמינו הקדושים אמרו (בבא בתרא י:): מה יעשה אדם ויהיו לו
בנים זכרים? רבי אליעזר אומר: יפזר מעותיו לעניים, רבי יהושע
אומר: ישמח אשתו לדבר מצוה; הרי שלף לפניך, עצה קלה ונעימה
איך לזכות לילדים - לתת הרבה צדקה, והעקר לשמח את אשתו
לדבר מצוה, לעשות כל מיני פעולות שבעולם רק לשמח את האשה,
כי כך אמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה ו') אשה בעלה משמחה; כי
טבע של אשה שנמשכת אחר העצבות וכו', ובפרט כשאינן לה ילדים,
ולכן צריך הבעל לחזק ולעודד ולשמח את אשתו תמיד, וזו הסגולה
הכי גדולה כדי שתכנס להריון.

ולכן תעשה כל מיני פעולות שבעולם רק לשמח את אשתך,
ותשמר מאד מאד לא לצער אותה, כי בפרוש גלו לנו חכמינו
הקדושים (בבא מציעא ג"ט) לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו,
שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה. ואמרו (בבא מציעא נט.)
אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעתרו, [תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי
שתהיו עשירים]. וכן אמר רביז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ט) שעקר
העשירות בא לאדם רק בזכות אשתו.

ולכן תשמר מאד מאד על כבוד אשתך, ותשמח אותה, ובזכות
זה תפקדו ברע של קימא, ונשמע ונתבשר בשורות משמחות תמיד.

המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתומה טובה...

ב' תתסו.

גם אני וגם הדיירת הקודמת שגרה בבית עברנו כפה הפלות. האם יש בבית משהו לא טוב?

שאלה:

מאת לאה: לכבוד כבוד קדשת מוהרא"ש שליט"א. אנחנו מתגוררים במרכז הארץ, ולצערי עברתי לאחרונה שתי הפלות מאחר ובאמצע ההריון הדפק של התינוק עצה כשאנשים שמעו מה שקרה לי, ספרו לי שגם בעלת הבית הקודמת של הדיירה עברה מספר הפלות, ורק לאחר שהיא עברה מהדיירה - היא הצליחה להתעבר וללדת. האם הרב חושב שיש קשר לבית? ואם כן, מה עלינו לעשות?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תבוא י"ז אלול ה'תשע"ג

שלום רב אל לאה תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

לדעתי אתם צריכים לצאת מהדיירה הזו מה שיותר מהר, כי בפרוש גלה לנו רביז"ל (ספר המדות, אות בנים, חלק ב', סימן ט') לפעמים בנין הבית גורם לאשה שלא תלד, כשהעצים שבבנין אינם מנחים כסדר הנתן להם מששת ימי בראשית, ואז הבית נקרא הרוס אפלו בבנינו, וההרוס הזה בא ומזיק לאשה ואינה מולדת.

ולכן עצתי שתצאו תכף ומיד מהבית הזה, וכן אמר רביז"ל (שם, חלק א', סימן י"ג) שנוי מקום גורם לבנים; יעזר הקדוש ברוך הוא שנשמע ונתבשר אצלכם תמיד בשורות משמחות.

המאחל לך שבת שלום וכתיבה וחתימה טובה...

ב' תתסז.

אני לא רוצה שהבית שלי יחרב כמו שקרה להורי. איך זוכים להנצל ממדת הכעס?

שאלה:

מאת מורן מרגלית: שלום לצדיק. בעלי ואני התחתנו לאחר שקבלנו את ברכת הרב, ואני רוצה לבנות את הבית שלנו על יסודות חזקים של אהבה, כבוד וסבלנות הדדית. אני לא רוצה שהבית שלי יחרב כמו שקרה להורי, ולכן אני מאד משתדלת להיות מאפקת ורגועה ולא לכעס בכלל. אני מתפלת להשם שיציל אותי מהכעס, ולומדת בספרי מוסר רבע שעה בכל יום. מה אוכל לעשות עוד כדי להתחזק בענין זה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ששי ערב שבת קדש לסדר כי תבוא י"ז אלול ה'תשע"ג

שלום רב אל מורן מרגלית תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מאד מבקש אותך שתתאזרי במדת הסבלנות, שאין מדה יותר יפה מזו, ואפלו שזה בא לך מאד מאד קשה, זכרי מה שאמר התנא הקדוש (אבות פרק ה') לפום צערא אגרא, ודעי לך כשאשה עוצרת עצמה לא לכעס וכו', על ידי זה היא מצלת את חיי הנשואין שלה וכו', כי הכל תלוי כפי מדת הסבלנות וההמנעות מהכעס והקנאה וכו' וכו', והיא צריכה לראות שלא תהיה לה שום תרעמת על בעלה, כי האשה היא חלק מבעלה, כמו שכתוב (בראשית ב', כ"ג) "עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת", ולכן אשרי האשה שקנתה לעצמה את מדת הסבלנות לגבי בעלה וכו', ומוחלת לו על הכל, ומתחזקים לאהב אחד את השני, שאז השכינה תשרה בתוך הבית, ועל ידי זה יצליחו בחיי נשואיהם.

כל זוג צריכים לזכר טוב טוב שאם הם רוצים לבנות בית נאמן בישראל, עליהם לכתחלה להיות ותרגים, ולותר אחד לשני, ואז אף פעם לא יצטרכו ללכת אל שום בן אדם שעוסק בשלום בית וכו', כדי שהשלום ישרה בתוך ביתם, צריכים רק שכל ודעת איד להתנהג הבעל והאשה, והיות שעדין אין בית חרשת שמיצר שכל ודעת וכו', וכן אין חנות או קניון וכו' שמוכרים שם שכל ודעת וכו', ועל בן צריכים לכון שלש פעמים בכל ביום בעת שמתפללים את הברכה "אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה", ולבקש אז על דעת ושכל, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (גדרים מ"א). דעת קניית - מה חסרת? דעת חסרת - מה קניית?; אם יש לאדם דעת - יש לו הכל, ואם אין לו דעת - אין לו כלום, ולכן כל זוג צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך על דעת ושכל, אשר השכל היבש אומר שצריכים להיות ותרגים, ואז השלום שורה בבית.

את צריכה לדעת אשר חכמינו הקדושים אמרו (סוטה יז) איש ואשה זכו שכינה ביניהן; כי אצל האישה יש י' ואצל האשה יש ה', ואם מוציאים את האותיות י"ה, אזי נשאר אש אש ושורפים אחד את השני ככעס, והיות שאצל אשה ה' היא בסוף, לכן אשה יותר מוכנה לכעס מהבעל, כי אצלה מתחיל קדם אש ואחר כך ה' בסוף, וכן אמרו חכמינו הקדושים (תמורה טז) אשה כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה מיד צועקת; ואינני יודע מה את צועקת, הרי בעלך משתדל במסירות נפש להביא פרנסה, ובמקום לעזור לו ולהקל ממנו את העל, עוד זאת היא יורדת לחייו, מה זה צריך להיות? וכן אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא טז) לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו, שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה, שנאמר (תהלים קמ"ז) "השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך", אמר רב פפא: הינו דאמרי אינשי: כמשלם שערי מכדא נקיש ואתי תגרא בביתא, [כשנגמרים השעורים מהכד, זאת אומרת כשאין כבר מה לאכל בבית, אזי באות מריבות בבית]. ורבינו"ל אמר (ספר המדות, אות כעס, סימן ט"ו) כעס של אשה מחריב את הבית.

ולכן את צריכה לעשות כל מיני מאמצים שבעולם שיהפך לא
 יתחיל ממה, ואת צריכה לעבד על עצמך לא להיות בכעס, ואז נכון
 לך יהיה בטוח שתחיו חיים אמתיים, וחיים נצחיים.
 המאחל לך שבת שלום וכתובה וחתומה טובה...

ב' תתסח.

**גדלתי זקן ופאות, אך לאחרונה התגברו עלי הבלבולים
 וכמעט קצצתי אותם**

שאלה:

מאת אבי: שלום לכבוד הרב. אני ומשפחתי שיכים לזרם
 החרדי-לאומי, אך אני מאד מתחבר לחסידות ברסלב. אני
 משתדל ללמוד בספרי רבנו ולקיים את עצותיו, ואף גדלתי
 פאות וזקן כמו חסידי ברסלב, אך בגלל שרוב החברים שלי
 והסובבים אותי לא נראים ככה, אני מרגיש קרוע בין שני
 עולמות, מבלבל, ולפני כמה ימים כמעט קצצתי את הזקן
 והפאות.
 אשמח לדברי חזק מהרב, איך להתגבר על הקשיים
 והבלבולים האלו.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל אבי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מכרח להגיד לך שכל הצרות והבעיות וחסר ישוב הדעת
 שיש לך וכו', זה הכל בא מחמת חסרון השמחה, ואם היית תמיד
 בשמחה - לא היו עולים לך שום מחשבה ובלבול בלבך כלל, כי

בַּאֲמַת הַנְּשֻׁמָּה תְּמִיד מוֹשְׁכַת לְמַעְלָה לְהַכְלִיל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא וְכוּ',
וְהַגּוֹף מוֹשֵׁף לְמַטָּה לְכָל הַתְּאוּוֹת וְהַשְּׁטִיּוֹת שֶׁל הַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה
וְכוּ', וְזֶה הַקּוֹנֵפְלִיקַט הַתְּמִידִי שֵׁישׁ בֵּין הַגּוֹף לְנִשְׁמָה וְכוּ', שְׁזֵה מֵה
שֶׁמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם מְאֹד, עַד שֶׁנוֹפֵל בְּסַפְקוֹת וְאֵי וְדַאוּת, וְחֹסֵר יִשׁוּב
הַדַּעַת. וְאָמַר רַבִּיז"ל (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כ"ב) שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְרְאוֹת
לְזַכּוֹף כָּל כֶּף אֶת הַגּוֹף שֶׁגַּם הוּא יִהְיֶה כֹּסֵא לְנִשְׁמָה, שֶׁהַנְּשֻׁמָּה תִּרְאֶה
לוֹ גַּם בֵּן אֱלֻקוֹת, עַד שֶׁגַּם מִבֶּשֶׁר הַגּוֹף יִשְׁיֵג אֱלֻקוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(אִיּוֹב י"ט) "וּמִבְּשָׂרֵי אֲחִזָּה אֱלֻקִּי", הֵינּוּ מִבֶּשֶׁר הַגּוֹף גַּם בֵּן זְכוּלִים
לְרְאוֹת אֱלֻקוֹת, וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְרַחֵם מְאֹד עַל בֶּשֶׁר הַגּוֹף לְהִרְאוֹת
לוֹ מִכָּל הָאָרֶז וּמִכָּל הַשְּׂגָה שֶׁהַנְּשֻׁמָּה מַשְׁגֵּת, שֶׁהַגּוֹף גַּם בֵּן יָדַע מִזֶּה
הַהֲשָׂגָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ"ח) "וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם" - שְׁלֹא תִעְלִים
עֵינֶיךָ מִלְּרַחֵם עַל בְּשָׂרְךָ, הֵינּוּ בֶּשֶׁר גּוֹפָה, כִּי צָרִיכִים לְרַחֵם מְאֹד עַל
הַגּוֹף וְלִרְאוֹת לְזַכּוֹ, כְּדִי שִׁיּוּכַל לְהוֹדִיעַ לוֹ מִכָּל הַהֲאָרוֹת וְהַהֲשָׁגוֹת
שֶׁהַנְּשֻׁמָּה מַשְׁגֵּת, כִּי הַנְּשֻׁמָּה שֶׁל כָּל אָדָם הִיא רוּאָה וּמַשְׁגֵּת תְּמִיד
דְּבָרִים עֲלִיּוֹנִים מְאֹד, אֲבָל הַגּוֹף אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם, עַל בֵּן צָרִיךְ כָּל אָדָם
לְרַחֵם עַל בֶּשֶׁר הַגּוֹף, לְרְאוֹת לְזַכּוֹף הַגּוֹף עַד שֶׁתּוּכַל הַנְּשֻׁמָּה לְהוֹדִיעַ
לוֹ מִכָּל מֵה שֶׁהִיא רוּאָה וּמַשְׁגֵּת תְּמִיד, וְאֵז כְּבָר לֹא יִהְיֶה מַחְלַקַת בֵּין
הַגּוֹף לְהַנְּשֻׁמָּה, כִּי גַּם אֶת הַגּוֹף שֶׁעֵבֵד לְנִשְׁמָה.

וְלִכֵּן אֵנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ שֶׁתִּתְחַזַּק בִּיְתֵר שְׂאֵת וּבִיְתֵר עֵז לְהִיּוֹת
בְּשִׂמְחָה, וּכְבָר אָמַר רַבִּיז"ל (לְקוּטֵי מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן י') מֵה שֶׁהָעוֹלָם
רְחוּקִים מֵהֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ וְאֵינָם מִתְקַרְבִּים אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, הוּא רַק מִחֲמַת
שֶׁאֵין לָהֶם יִשׁוּב הַדַּעַת, וְאֵינָם מִיִּשְׁבִּין עֲצָמָן. וְהָעֵקֶר לְהִשְׁתַּדֵּל לִיִּשׁוּב
עֲצָמוֹ הַיָּטֵב, מֵהַתְּכַלִּית מִכָּל הַתְּאוּוֹת וּמִכָּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, הֵן
תְּאוּוֹת הַנִּכְנָסוֹת לַגּוֹף, הֵן תְּאוּוֹת שְׁחוּץ לַגּוֹף, כְּגוֹן כְּבוֹד, וְאֵז בּוֹדָאֵי
יִשׁוּב אֶל הֶשֶׁם יִתְבָּרֵךְ. אֵךְ דַּע, שֶׁעַל יְדֵי מְרָה שְׁחִרָה אֵי אֶפְשָׁר לְהִנְהִיג
אֶת הַמַּחַ כְּרָצוֹנוֹ, וְעַל בֵּן קֶשֶׁה לוֹ לִיִּשׁוּב דַּעַתוֹ. רַק עַל יְדֵי הַשְּׂמִחָה
יּוּכַל לְהִנְהִיג הַמַּח כְּרָצוֹנוֹ, וְיּוּכַל לִיִּשׁוּב דַּעַתוֹ, כִּי שְׂמִחָה הוּא עוֹלָם
הַחֲרוּת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ"ה) "כִּי בְּשִׂמְחָה תִּצְאוּ", שֶׁעַל יְדֵי שְׂמִחָה
נִעְשִׂין בֵּן חוֹרִין וְיוֹצְאִין מִן הַגְּלוּת.

ועל כן כשִׁמְקָשֶׁר שְׁמָחָה אֶל הַמַּח, אָזִי מַחוּ וְדַעְתּוֹ בֶּן חוֹרִין מִמֶּשׁ, וְאִינוּ בְּבַחֲיַת גְּלוּת, וְאָזִי יוֹכֵל לְהַנְהִיג אֶת מַחוּ כְּרָצוֹנוֹ וּלְיִשָּׁב דַּעְתּוֹ, מֵאַחַר שֶׁמַּחוּ בְּחֵרוֹת וְאִינוּ בְּגְלוּת. כִּי עַל יְדֵי גְלוּת אֵין הַדַּעַת מֵיִשָּׁב כָּלֵל וְכוּ'. וְלָכוּא לְשִׁמְחָה הוּא עַל יְדֵי מַה שֶׁמוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, כִּי אֵיךְ שָׂרָק יִהְיֶה, יֵשׁ אֶצֶל כָּל בֶּר יִשְׂרָאֵל נִקְדוֹת טוֹבוֹת מְנַקְדֹת יְהוּדוֹתוֹ, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרִכּוֹת נ"ז.) עַל הַפְּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ד') "כִּפְלַח הָרִמּוֹן רִקְתָּךְ" - מֵאִי רִקְתָּךְ? אֶפְלוּ רִיקְנִין שְׁבָךְ מְלֵאִים מִצְּוֹת כְּרִמּוֹן, וְעַל כָּל פְּנִים יֵשׁ לְכָל בֶּר יִשְׂרָאֵל לְשִׁמְחָה בְּמַה שֶׁזָּכָה לְהִיּוֹת מְזַרְע יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁלָא עֲשֵׂנִי גוֹי כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת, כִּי הַשְׁמָחָה הַזֶּה עוֹלָה עַל כָּל הַשְׁמָחוֹת, וְעַל יְדֵי שְׁמָחָה מְתָרַחַב מַחוּ וְדַעְתּוֹ וְכוּבֵר יֵשׁ לוֹ יִשׁוּב הַדַּעַת אַחַר לְגַמְרֵי.

אתה צריך מאד מאד לשמח שיש לך זקן ופאות, שהם הסימנים של בר ישראל, ובזה אֲנַחְנוּ נִבְדְּלִים מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם וְכוּ', וְאָמַר מוֹהֲרַנ"ת ז"ל (לקיטת הלכות, גלויות, הלכה ג', אות ב') עָקַר יְדֵת יִשְׂרָאֵל וְעָקַר הַיְהוּדוֹת תְּלוּי בְּזָקֵן וּפְאוֹת וּבָהֶם נִכָּר הַיְהוּדִי, כִּי הוּא מְזַרְע בְּרַךְ הַשָּׁם, מְזַרְע יִשְׂרָאֵל. וּמֵי שְׂרוּחַ אַחֲרַת עֵמוֹ, חֵס וְשְׁלוֹם, וְרוּצָה לְכַפֵּר, חֵס וְשְׁלוֹם, בְּאַלְקֵי יִשְׂרָאֵל, תַּחֲלַת הַכְּפִירָה הוּא, שֶׁמְשַׁלֵּיךְ חֵס וְשְׁלוֹם מְעַלְיוֹ הַזָּקֵן וְהַפְּאוֹת, כִּי בְּאֵמַת כָּל דַּת יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה הוּא תְּלוּי בְּזָקֵן וּפְאוֹת.

הקדוש ברוך הוא יֵעֹז לְךָ שֶׁתִּזְכָּה לְהַתְחַזֵּק בֵּיתֵךְ שְׂאֵת וּבֵיתֵךְ עוֹ, וּלְקַיֵּם אֶת כָּל הַנְּאֻמֹת כָּאֵן, וְאֵז טוֹב לְךָ כָּל הַיָּמִים, רַק תַּחֲזִיק מְעַמְד, וְאַנִּי מְאֹד מְקַוֶּה לְרְאוֹת אוֹתָךְ בְּאוֹמֵן בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתסט.

בהרבה תפלות רבי נתן כותב "שאזכה לבוא לארץ ישראל". האם לדלג על התפלות האלו?

שאלה:

מאת יואב: שלום לרב הצדיק שליט"א. אני מתפלל הרבה בספר הקדוש 'לקוטי תפלות', ואני רואה שבהרבה תפלות רבי נתן כותב "שאזכה לבוא לארץ ישראל". מה הענין להתפלל כן, הרי אני גר בארץ ישראל? האם לדלג על התפלות האלו או לשנות אותן כפי שיתאימו לדורנו?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל יואב גרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אשריך ואשרי חלקך שאתה זוכה לומר בכל יום 'לקוטי תפלות', כי מוהרנ"ת ז"ל הפליג מאד במעלת התפלות האלו, ואמר שהם באים משער נ', והרבה אנשים יושבים כבר בגן עדן בזכות התפלות האלו, ומי שרגיל לומר בכל יום את התפלות הנוראות והנפלאות שבספר 'לקוטי תפלות', מרגיש חיות חדשה בכל פעם.

ומה שאתה שואל מה אתה צריך לכוון באמרך "שאזכה לבוא לארץ ישראל", והאם כדאי לשנות - אסור לשנות בשום פנים ואופן, רק לכוון שאזכה לבוא לקדשת ארץ ישראל, שקדשתה היא עד אין סוף, וככל שאדם יותר מבקש ממנו יתברך שיזכה להכלל בו יתברך, אשר אין סוף ואין תכלית לגדלתו, כמו כן אדם צריך לבקש בכל יום שיזכה לבוא ולהרגיש פנימיות ארץ ישראל שהיא כסוי לאלקותו יתברך. ואמר האור החיים הקדוש (כי תבוא) על הפסוק "והיה כי תבוא אל הארץ", חכמינו הקדושים אמרו (בראשית רבה, פרשה מ"ב, סימן ג') אין

והיה אלא לשון שמחה, להעיר שאין לשמח אלא בישיבת הארץ וכו', וישיבת הארץ היא מצוה בפני עצמה, כמו שמצינו כמה הפליגו רבותינו ז"ל (כתובות ק"א). במצות ישיבת הארץ.

ולכן כשאדם זוכה לגור בארץ ישראל צריך לשמח מאד מאד בזה, שאין שמחה כשמחה זו שהוא נמצא בפלטרין של מלך, אבל עליו לבקש בכל יום שיזכה להרגיש את קדשת ארץ ישראל. ולכן בכל מקום שכתוב "שאזכה לבוא לארץ ישראל" תכונ שתזכה להרגיש את קדשת ארץ ישראל, אשר אין עוד עמק כעמק קדשת ארץ ישראל שהיא עד אין סוף, וכמאמר ז"ל (במדבר רבה, פרשה כ"ג, סימן ז) שאין חביבה כארץ ישראל, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: הן הארץ חביבה עלי, שנאמר (דברים י"א) "ארץ אשר הוי"ה אלקיך דרש אתה תמיד", וישראל חביבין עלי, שנאמר (שם ז) "כי מאהבת הוי"ה אתכם". אמר הקדוש ברוך הוא אני אכניס את ישראל שהן חביבין עלי לארץ שחביבה עלי, שנאמר (במדבר ל"ד, ב) "כי אתם באים אל ארץ כנען"; ואמרו (שם סימן י"א) אמר הקדוש ברוך הוא הארץ שלי, שנאמר (תהלים כ"ד) "להוי"ה הארץ" ואומר (ויקרא כ"ה, כ"ג) "כי לי הארץ" וישראל שלי הם, שנאמר (ויקרא כ"ה) "כי לי בני ישראל עבדים", מוטב שאנחיל ארצי לעבדי, שלי לשלי, לכך נאמר (במדבר ל"ה, ב) "זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה".

עם כל זאת צריכים הרבה תפלות להתפלל שיזכה לקדשת ארץ ישראל, ולא יפנסו בו שום מחשבות זרות של כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה, שזו עבודה זרה גמורה, אלא לדעת שארץ ישראל זה עצם גלוי אלקותו יתברך, שזוכים שם כמו שכתוב (דברים י"א, י"ב) "ארץ אשר הוי"ה אלקיך דרש אתה תמיד עיני הוי"ה אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", אבל צריכים לחפש ולבקש ולהתפלל ולהתחנן שיזכה רק להרגיש את קדשת של ארץ ישראל, ולא יתבלבל בשום בלבול של כפירות ואפיקורסות שמתגברים מהסטרא אחרא דיקא במקום שיש שמה קדשה גדולה מאד, כמו

שְׁאַנְחֵנוּ רוּאִים כְּשֶׁבִלְיָהּ מְאִיר אֹר גְּדוֹל מְאֹד, אָזִי כָּל הַזְּכוּבִים וְהַיְתוּשִׁים וְכוּ' וְכוּ', מְסוֹבְבִים אֶת הָאֹר הַזֶּה וְכוּ' וְכוּ', וְלִכְּן צָרִיךְ כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִזְכֶּה לְהַרְגִישׁ אֶת קְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִבְלַבֵּל אֶת עֲצֻמוֹ מִשּׁוֹם מִפְּלִגָּה אוֹ פּוֹלִיטִיקָה שֶׁל שָׂקָר, רַק יִזְכֶּה לְהַרְגִישׁ אֶת עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת יְדִידוֹת זֵיו שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרֵךְ שְׁמַרְגִישִׁים בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַרְגִישׁ אֶת טַעַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רַק עַל יְדֵי רַבּוֹי תְּפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינּוּ לְבֵינּוּ קוֹנּוּ, כִּי קְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל כֶּף גְּדוּלָּהּ, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה, וְלִכְּנֹן "שְׂאֻזְכָּה לְבוֹא לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל", הֵינּוּ לְהַרְגִישׁ אֶת קְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמֵנוּ מִסְפָּרִים שְׂכַאֲשֵׁר ר' אַבְרָהָם בֶּן ר' נַחֲמָן ז"ל הֵיךְ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, הֵיךְ מִפְּעַם לְפַעַם נִעְצָר וְשׂוֹאֵל אֶת עֲצֻמוֹ: "אֵיפֹה אֲנִי נִמְצָא?" וְעֲנָה לְעֲצֻמוֹ: "בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל", וְכִשְׂשָׂאֵלוּ אוֹתוֹ כִּמָּה מִתְּלִמְדֵיּוֹ מַה זֶה, עָנָה וְאָמַר: רַבִּיז"ל גְּלָה שְׂאַרְץ יִשְׂרָאֵל הוּא סוּד הַתְּפִלִּין, וְכִמּוֹ שְׂאַמְרוּ חֻכְמֵינּוּ הַקְּדוּשִׁים (שְׁבַת י"ב). תִּיב אָדָם לְמִשְׁמַשׁ בְּתְּפִלִּין כָּל שְׁעָה וְשְׁעָה, קָל וְחֹמֶר מְצִיץ. מַה צִּיץ שְׂאִין בּוֹ אֵלֹא אֻזְכָּרָה אַחַת אֲמָרָה תּוֹרָה (שְׁמוֹת כ"ח, ל"ח) "וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תְּמִיד" שְׁלֹא יִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ, תְּפִלִּין שִׁישׁ בְּהֵן אֻזְכָּרוֹת הַרְבֵּה עַל אַחַת כִּמָּה וְכִמָּה; שְׂאֻסוֹר לְהִסִּיחַ דַּעַת מֵהֶם, כִּמּוֹ כֵּן אֻסוֹר לְהִסִּיחַ דַּעַת כְּרָגַע שֶׁהוּא נִמְצָא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שְׁשֵׁם מְאִיר אֹר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִלּוֹי רַב וְנִפְלֵא מְאֹד, וְלִכְּן לֹא בַּחֲנָם שׂוּזָה לְעֻמַּת זֶה הַסְּטָרָא אַחֲרָא מִתְּגַבֵּר שֶׁם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְצָרִיכִים רַחֲמִים רַבִּים לֹא לְהִתְפַּסֵּס בְּכַחַי וְעֲצָם יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיִל הַזֶּה וְכוּ' וְכוּ', אֵלֹא לְבַקֵּשׁ שְׂיִזְכֶּה לְהַרְגִישׁ אֶת רֹחַנִיּוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָהּ וְחִתִּימָה טוֹבָה...

ב' תתע.

**כַּתְּבֶתֶם שְׁצַרִּיכִים לְהַתְּוֹדוֹת בֵּין הַתְּקִיעוֹת. הָאֵם הַכּוֹנֵה
הִיא בְּדַבּוּר אוּ בְּמַחֲשָׁבָה?**

שאלה:

מאת ראובן: ראיתי שיש מחלקת גדולה בפוסקים האם מותר להתודות בתקיעות בין סדר תשר"ת לתש"ת, ובין תש"ת לתר"ת, ובספרכם 'הנהגות ראש השנה' ראיתי שאתם כותבים שיש להתודות בין התקיעות. האם הכונה היא בדבור או במחשבה?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל ראובן נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ידוע שבעת תקיעת שופר אז הוא עת רצון גדול בשמים, ומזוהלים את העוונות של האדם, כמאמרם ז"ל (בראשית רבה, פרשה ג"ו, סימן ט) אמר רבי יהודה בר סימון: אחר כל הדורות ישראל נאחזים בעברות ומסתבכין בצרות, וסופן לגאל בקרנו של איל, הדיא הוא דכתיב (זכריה ט) "והוי"ה אלקים בשופר יתקע". אמר רבי חנינא ברבי יצחק: כל ימות השנה ישראל נאחזים בעברות ומסתבכין בצרות, ובראש השנה הן נוטלין שופר ותוקעין בו ונזכרים לפני הקדוש ברוך הוא, והוא מוחל להם, וסופן לגאל בקרנו של איל, שנאמר (שם) "והוי"ה אלקים בשופר יתקע".

ולכן אז, בזמן תקיעת שופר, הוא הזמן לחזור בתשובה, ואמרו (פסיקתא רבתי) כשתטלו את השופר לתקע חדשו מעשיכם ועשו תשובה. נמצא שאז בין התקיעות וכו', אז טוב להשיח עמו יתברך בהתבודדות, ולבקש רחמים על עצמו וכו'.

אשרינו ואשרי חלקנו שנבראנו מזרע ישראל, וזכינו שנתן לנו הקדוש ברוך הוא את הראש השנה, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (שם) כשתהיו עומדין לפני בראש השנה, היו נוטלין שופרות ותוקעין בהם, ואפלו יש לכם כמה קטרוגים הם בטלים מכם; ואמרו (שם) אין גדול מן השופר שמסלק מדת הדין ומקרב מדת הרחמים; ובשביל זה בין התקיעות טוב לשיח את לבבו עמו יתברך, ולבקש כל מה שצריך. המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתעא.

**האם זה נכון שלא כדאי שבחורה רוקה תענד
טבעות על ידיה?**

שאלה:

מאת מרדכי: שלום לרב היקר. שמעתי שאמרתם שלא כדאי שבחורה רוקה תלך עם טבעות על ידיה משום הסכנה. האם זה נכון? ואם, כן מה הסבה לכך?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל מרדכי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

הענין הוא פשוט, כי כבר קרו מקרים מזעזעים שבדרך צחוק לקח בחור וקדש בחורה, ולכן נוהגים שבחורה רוקה לא הולכת עם טבעת, ואף שהטבעת שלה, ויש ספקות אם היא מקדשת וכו', עם כל זאת כבר יש בעיה בזה, ולכן לא נוהגים שבחורה רוקה תלך עם טבעת, ובפרט עכשו בדור פרוץ כזה שמסתובבים יחד רוקים ורוקות וכו' זה מאד מאד מסכן, ומי יתן שבנות ישראל יהיו צנועות

ויקנימו בעצמן מה שאמר דוד המלך (תהלים מ"ה, י"ד) "כל כבודך בת
 מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה", ודרשו על זה חכמינו הקדושים
 (תנחומא וישלח) אמר רבי יוסי: כשהאשה מצנעת את עצמה בתוך
 הבית, ואויה להנשא לכהן גדול ותעמיד כהנים גדולים, שנאמר
 (תהלים מ"ה, י"ד) "כל כבודך וגו', אם תכבד עצמה בתוך הבית -
 "ממשבצות זהב לבושה" - תנשא למי שכתוב בהן (שמות כ"ח ל"ט)
 "ושבצת הכתנת שש". אמר רבי פנחס הכהן בר חמא: בזמן שהיא
 צנועה בתוך הבית כשם שהמזבח מכפר כך היא מכפרת על ביתה,
 שנאמר (תהלים קכ"ח) "אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך", ואין ירכתי
 אלא מזבח, שנאמר (ויקרא א') "ושחט אותו על ירך המזבח". דבר אחר
 "אשתך כגפן פריה" - אימתי היא כגפן פריה? בזמן שהיא בירכתי
 ביתך, ואם עשתה כן "בניך כשתילי זיתים" - תעמיד בנים נמשחין
 בשמן המשחה סביב.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני
 מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה
 תשכיל ותצליח.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתעב.

**אני רוצה שבעלי יהיה הסנדק של בננו, אך חוששת
 שאבי יעלב מאד**

שאלה:

מאת לילה: לכבוד קדשת מוהרא"ש היקר בסיעתא דשמיא
 נולד לנו בן, ואם ירצה השם, מחר תערוך הברית. היינו מאד
 רוצים שכבודו ישמש כסנדק, אך לצערנו כרגע אינכם
 נמצאים כרגע בארץ ישראל.

אף-על-פי שלא מצוי כל-כף שאבי הבן משמש כסנדק, הבנתי שזה אפשרי, ואף יש מצוה בכך, ומשום שאני רואה בבעלי האדם הכי מתאים לכך כי בעיני הוא בעל מדות וצדיק, ולדעתי אין כמוהו בעולם - הייתי רוצה שהבן שלנו יקבל את ההשפעה ממנו ולא מאיש אחר. הבעיה היא שלדברי אמי ואחותי, אבי מאד רוצה לשמש כסנדק, בפרט שזה הנכד הראשון שלו. יש לציין שאבי הוא אדם שומר תורה ומצוות. מה הדבר הנכון לעשות, ואיך לעבר את הברית מבלי שאיש יפגע? תודה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום רב אל לילך תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

אני מכרח להגיד לך שמצות כבוד אב ואם היא מהמצוות הכי חמורות, כמאמרם ז"ל (תנא דבי אליהו רבה, פרשה כ"ו) כל העולם כלו של הקדוש ברוך הוא, ואין הקדוש ברוך הוא מבקש מהאדם רק שיכבד אב ואם; ואמרו (פסיקתא רבתי) חמורה שבחמורות כבוד את אביך ואת אמך; ואמרו (קדושין ל:) שלשה שתפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאלו דרתי ביניהם וכבודוני; רואים מזה שאם מכבדים את ההורים בזה מכבדים את הקדוש ברוך הוא, ולכן אם האבא שלך שומר שבת, ושומר תורה ומצוות, וזה הנכד הראשון שלו, עדיף שתתני לו את זה, וזה הכבוד הכי גדול שאת יכולה לכבד את אביך, אני מקווה שבעלך יבין את זה, ועוד חזון למועד שגם בעלך יהיה סנדק.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני

מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפני תשכילי ותצליחי.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתעג.

**שמעתי בשם המקבלים שממלץ ללכת לקברי
צדיקים רק בערב ראש חדש וביום ההולולא שלהם.
האם זה נכון?**

שאלה:

מאת בנימין: שלום לכבוד הרב הצדיק רבי אליעזר שלמה שיק שליט"א.

שמעתי בשם המקבלים שרק בערבי ראש חדש וביומי השנה של הצדיקים כדאי ללכת לבקש רחמים בציון שלהם. האם זה נכון או שכל יום הוא מתאים ונכון? ואשמח שרבנו ילמדנו כיצד ראו ונכון להתנהג כשנמצאים בציון של צדיק. בברכת רפואה שלמה לכבוד הרב, השם יתברך יאריך ימכם בטוב ושנותיכם בנעימים.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל בנימין נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

האריז"ל אומר שטוב ללכת לקברי צדיקים או שאר נפטרים, רק בערב ראש חדש או בחמשה עשר בחדש, או ביארצייט - יום ההולולא, כי אז יש חבור הנפש לשרשה וכו', וכל זה בשאר צדיקים וכן בשאר נפטרים, אבל אצל קברי גדולי מבחרי הצדיקים כגון

אבות העולם בקברון, והנביאים, והתנאים, והאמוראים וכו', יכולים ללכת בכל פעם, ואת מעלת ההולך אל קברי צדיקים אין לתאר ואין לשער כלל, עד כדי כך שאמר רביז"ל (ספר המדות, אות צדיק, סימן קע"ג) על ידי השתטחות על קברי הצדיקים הקדוש ברוך הוא עושה לו טובות אף על פי שאינו ראוי לכך.

ובפרטי פרטיות אצל ציון רביז"ל, ידוע מה שמוכא (שיחות הר"ן, סימן קנ"ו) כשהיה רביז"ל באומן, שמע בביתו קול של הצועקים על הבית עלמין על קברי אבותם שדרךם לצעק ולהתפלל שם בקול מר כנהוג, ופעם אחת שמע אשה אחת שהיתה צועקת שם על קבר אביה: אבי! אבי! בקול מר מאד וכו' וכו', ובתו אדל תחיה היתה עומדת אצלו אז. ענה ואמר לה רביז"ל: האשה הזאת צועקת בכונה היטב אבי אבי, אבל אביה אינו בכאן כלל וכו'. ואמר אז שטוב כשבאים על קברי אבות לומר להמתים השוכנים סביב לקבר אביהם ואמם וכיוצא שבאים אליו, לבקש מהם שיודיעו לו שבא בנם או בתם אליו, כי בודאי לא כל המתים נסתלקים ממקום קבורתם למקום שנטרדים, כי הרבה שרויים על קברם, על כן טוב להודיעם כדי שהם יודיעו לאביהם וכו'.

ואמר אז: אבל אצל הצדיק אין צריכים לחשש על זה שמא אינו שם, כי מיתת הצדיק הוא רק כמו מי שיוצא מחדר לחדר אחר. והמשיל אז לבתו על עצמו: כמו שאני עתה בחדר זה ואחר כך אני יוצא מחדר זה ונכנס לחדר השני וסוגר הדלת אחרי, אם את תבואי אצל הדלת ותצעקי אבי אבי וכו', לא אשמע דבריה? נכבדים האלה נשמע מפיו הקדוש כמה פעמים שרמז לכל אחד ואחד כמה גדול המעלה של מי שיזכה לבוא על קברו הקדוש והנורא, כי בודאי ישמע דבריו ויעזר וישיע לו בכל מה דאפשר.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני

מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלית.

המאחל לך כתיבה וחתימה טובה...

ב' תתעד.

בלדות הקודמות אשתי היתה בסכנת מות, ולכן היא לא מוכנה לשמע על הריון נוסף

שאלה:

מאת אבישי: לכבוד הרב, שלום וברכה.

אני בן ארבעים וחמש, ואשתי בת ארבעים וארבע. אשתי ילדה שני בנים בלדות קשות מאד, עד כי הגיעה לשערי מות רחמנא ליצלן.

אני רוצה שיהיו לנו גם בנות, אך אשתי לא מעניינת לחזור שוב לחדר הילדה. אנא ברך אותנו שאשתי תסכים להרחיב את המשפחה ולקיים מצות פרו ורבו בשלמות, וכן שנוצח להפקד בקלות, שנוצח להריון וילדה טבעית וקלה, ושנוצח לבנות בריאות ושמחות עושות רצון השם יתברך. תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל אבישי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

אתה צריך לרחם על אשתך וכו', ואני לא מבין אותך - אתה בעצמך כותב שאשתך ילדה בלדות קשות מאד עד שהגיעה לשערי מות רחמנא ליצלן, ועכשו כשמתחשק לך שתוליד עוד, אתה רוצה שהיא תכנס עוד פעם בהריון וכו' וכו', דע לך שאתה משחק פה עם

פקוח נפש, כי היא הגיעה כבר לגיל כזה שמאד מאד קשה להכנס בהריון, ובגיל הזה גם מספן להכנס בהריון, ולכן תעזב את אשתך, רק תשמח עם שני הבנים שנתן לך הקדוש ברוך הוא, ותרקד בכל יום עם אשתך על גדל הזכות שיש לך שני בנים, ואל תציק לאשתך יום יום וכו', תהיה אנושי כלפי אשתך, היא כמעט הלכה מהעולם בכל לדה וכו', אזי אני לא מבין מה אתה דוחק עליה וכו', האם זה תלוי בה?

ולכן תניחנה לנפשה, ותשמחו שניכם עם המתנות שנתן לכם הקדוש ברוך הוא בחסד חנם, ומהיום והלאה תראה מאד מאד לכבד את אשתך, ואל תצער אותה, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ט) לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה ואונאתה קרובה, והקדוש ברוך הוא לא מוחל על זה. ולכן תפיס את אשתך ותשמח אותה, שבזה תלויה כל הצלחתך, ואמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נט.) לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר (בראשית י"ב) "ולאברם הטיב בעבורה". והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא: אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו [תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי שתתעשרו]. ואמר רביז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א', סימן ס"ט) שעקר העשירות בא בזכות האשה. ולכן אני מאד מאד מבקש אותך תניח את אשתך במנוחה, רק תשמח ותעודד אותה, ואליבא דבית שמאי קימת כבר מצות פריה ורביה עם שני זכרים, אזי מה אתה רוצה להסתכן עוד?

מובא (ספר מנורת המאור, ג' ג', כלל ו', חלק ד', פרק א') אם האשה נוהגת כראוי, מצוה על בעלה לכבדה ולשמחה, ושלא יכניענה יותר מדאי, וזהו טוב לו. גם יזהר שלא יונה אותה באונאות שלא כדין או באונאת דברים (דברי צער), ויהא זהיר בתבואה בתוך ביתו כדי שלא יבואו למריבה על זה, ואם יתנהג עמה כראוי, יהיה שלום ביניהם, והשכינה מגן בעדם, ואם יאהבנה כגופו מקים את התורה, כמו שכתוב (בראשית

ב' כ"ד) "והיו לבשר אחד" שהיא צלע מצלעותיו, ודרכו לחזור אחריה ולפיסה בכל דבר, כמו שאמרו במסכת נדה (לא): שאלו תלמידיו את רבי דוסתאי בר ינאי: מפני מה איש מחזר על האשה ואין האשה מחזרת על האיש? אמר להם: משל לאדם שאבדה לו אבדה, מי מחזר על מי? בעל אבדה (שנאבד הצלע מהאיש) מחזר על אבדתו, מפני מה איש מקבל פיוס ואין אשה מקבלת פיוס? זה ממקום שנברא (אדמה רכה סופגת) וזו ממקום שנבראת (עצם קשה של הצלע שאינה סופגת).

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפילתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלילח.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתעה.

גדלתי זקן, אך יש לי הרבה בלבולים ואני שוקל להתגלח

שאלה:

מאת גבי: שלום לכבוד הרב. אני בחור בן שבע-עשרה, אני משתדל להתחזק ואף גדלתי זקן. מצד אחד אני רוצה להשאיר אותו כי זה מוסיף קדושה, אף מצד שני הוא מכביד עלי ומציק לי ואני שוקל להתגלח. אשמח לקבל עצה.

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל גבי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ראה לקחת את עצמך בידיך ותשמר על זמני התפלה, ותתפלל

את שלש התפלות - שחרית מנחה וערבית במנין דיקא, כי כף אמרו חכמינו הקדושים (ברכות ח.) מאי דכתיב (תהלים ס"ט) "ואני תפילתי לך הוי"ה עת רצון"? אימתי עת רצון - בשעה שהצבור מתפללין; ולכן תעשה לעצמך הרגל לבוא לבית הכנסת ואז טוב לך כל הימים, וזכור וגם זכור מה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ו.) כל הרגיל לבוא לבית הכנסת ולא בא יום אחד הקדוש ברוך הוא משאיל בו; הינו בזה שאדם רגיל לבוא להתפלל את שלש התפלות מדי יום ביומו, על ידי זה הוא ממשיך על עצמו השגחתו הפרטית, שהקדוש ברוך הוא משגיח עליו, ואם יום אחד הוא לא בא, ככר הקדוש ברוך הוא מתענין כפיכול למה הוא לא בא ומשלים לו את חסרונו וכו', הרי שמשתלים להתפלל במנין, שעל ידי זה ממשיך על עצמו השגחה עליונה.

והעולה על הכל תראה להיות זהיר בכבוד אב ואם, כי כף אמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבה, פרשה כ"ו) כל העולם כולו של הקדוש ברוך הוא, ואין הקדוש ברוך הוא מבקש מהאדם רק שיכבד אב ואם; ואמרו (פסיקתא רבתי) חמורה שבחמורות כבוד את אביך ואת אמך; ואמרו (קדושין ל.) שלשה שתפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאלו דרתי ביניהם וכבדוני; רואים מזה שאם מכבדים את ההורים, בזה מכבדים את הקדוש ברוך הוא. וכתב הרמב"ם (פרק ה' מהלכות ממרים, סימן ט"ו) כל המבזה אביו או אמו אפלו בדברים ואפלו ברמיזה - הרי זה ארור מפי הגבורה, שנאמר (דברים כ"ז, ט"ז) "ארור מקלה אביו ואמו", והרי הוא אומר (משלי ל, י"ז) "עין תלעג לאב ותבז ליקהת אם" וגו', ויש לבית דין להכות על זה מכת מרדות ולענש כפי מה שיראו; ומובא (ספר חרדים, פרק ט', סימן ל"ה) שאפלו אם מבזה אותם בלבד בלבד, הרי הוא בכלל ארור זה, עין שם.

בענין הזקן, זכר גם זכר מה שאמר מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות,

גלות, הלכה ג', אות ב') עקר הדת ישראל ועקר היהדות תלוי בזקן ופאות ובהם נכר היהודי, כי הוא מזרע ברוך השם, מזרע ישראל. ומי שרוח אחרת עמו חס ושלוש, ורוצה לכפר חס ושלוש באלקי ישראל, תחלת הכפירה הוא, שמשליך חס ושלוש מעליו הזקן והפאות, כי באמת כל דת ישראל הקדוש הוא תלוי בזקן ופאות; ולכן שמר מאד לא להוריד את הזקן והפאות. וכל אלו שמורידים את הזקן והפאות בשאט נפש ובזדון ובמעל, אוי לו ואוי לנפשו, כי עוקר עצמו ונפשו מאלקי ישראל ואין לו חלק בתורת משה, אוי לנפשו כי גמלו להם רעה. ובשביל זה נתפשטה בעוונותינו הרבים מאד חכמת הפילוסופיה והאפיקורסות במדינת אשכנז וסביבותיהם, שפרקו מעליהם באלו הדורות על מלכות שמים לגמרי והשליכו זקנם והפאות ומלבשים במלבושיהם וכו', ובאמת אינם עוברים על חמשה לאוין בלבד, כי כל כשמשחיתין פאת זקנם כאלו עוברים על כל התורה כלה, כי כל התורה כלה תלויה בזה כי על ידי התער והספין שמרימין על הדיקנא קדישא להשחיתה חס ושלוש, על ידי זה מתגבר מלכות עמלק. עין שם דבריו החריפים.

הקדוש ברוך הוא השומע תפלות ישראל ישמע בתפלתי שאני מבקש ומתפלל בעדך שיהיה לך הצלחה מרבה ובכל אשר תפנה תשכיל ותצלח.

המאחל לך כתיבה וחתומה טובה...

ב' תתעו.

**ההורים של בעלי גרים בקבוץ דתי,
ובגלל שישי לנו ספקות בכשרות המזון,
נגרמת להם עגמת נפש גדולה**

שאלה:

מאת תמר: לכבוד מוה"רא"ש הקדוש.

ברוך השם במשפחה של בעלי ארבעה אחים מתוך חמשה נהיו חסידים של הצדיק, ויש לפנינו בעיה שנשמח לפתונה: חמי וחמותי גרים בקבוץ דתי, ומאז שהילדים שלהם התחזקו - הילדים לא אוכלים מהאכל של הקבוץ בכלל, גם לא דברים שהם פרוה. דבר זה מכעיס את חמי, ומקשה מאד על חמותי, כי אמנם היא מבשלת מכל הלב, אף היא כבר לא צעירה, ובפעם האחרונה שהיינו שם היא שתפה אותי שזה ממש גומר אותה פיזית לעמד ולבשל את כל האכל, מה גם שזה מציער אותה שיש לה אכל חנם מטעם הקבוץ, והיא צריכה להוציא כספים כדי לקנות הכל בחוץ. בגלל שהילדים לא מוכנים לאכל מהאכל של הקבוץ, נוצרות להם הוצאות גדולות, שגומרות להם את התקציב החדשי שמקבלים מהקבוץ.

מלבד זאת, זה גורם לה למריבות עם בעלה, כי מרב שאין לה כח לבשל היא רוצה להתארח, אף בעלה אוהב להשאיר בבית. לאחרונה היא אמרה לי שאין לה כח לחגים בגלל המחשבה על כמות הבשולים שהיא תצטרך לבשל כשהילדים ירצו לבוא ולהתארח.

בקשתי מבעלי שיכנס למטבח ויבדק אם הם עומדים בכללי ה"בד"ץ, אף הוא מפחד ולא בטוח בכלל מה הכללים שהמטבח צריך לעמד בהם כדי שהם יוכלו לאכל ממנו, ולכן חמותי בקשה להתייעץ אתכם.

לענין הבשר והעוף - אין שאלה, וברור לנו שאי אפשר לאכל שם, השאלה היא האם אפשר לאכל מהסלטים והתוספות, למשל תפוחי-אדמה ארז וכו'. יש לציין שבמטבח יש אחראי מטעם הקבוץ שאחראי על כל הברירה של הארז וכו', וכל הירקים כגון חסה ופטרוזיליה הם מתוצרת מהדרין נקייה מחרקים. המטבח הבשרי והמטבח החלבי נפרדים לגמרי ונמצאים בחדרים נפרדים, מכונת נקוי הכלים גם היא נפרדת, מה גם שהמטבח מחייב לכשרות מהדרין. אחד האחים של בעלי בדיק, ומצא שכל חמרי הגלם הם בהכשר הבד"ץ וכל הטבחים יהודים.

בכל מקרה, כשאנו מגיעים לבית שלהם אנחנו מפרישים מעשרות מכל הירקות והפרות בלי שם ומלכות. האם הצדיק יכול לפסק לנו אחת ולתמיד האם אפשר לאכל את האכל הפרוה שמכונים שם?

תודה מראש, ושתייה שנה טובה ומתוקה מלאת בריאות וכח לצדיק.

תשובה:

בעזה"י יום א' לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום רב אל תמר תחיה

לנכון קבלתי את מכתבך.

צריכים להשתדל מאד מאד לברח ממחלקת, ובפרט לא לצער את האבא והאמא, שזה עוון חמור מאד מאד, כמאמרם ז"ל (ירושלמי פאה, פרק א', הלכה ה') אמו של רבי טרפון ירדה לטיל לתוך חצרה בשבת, והלך רבי טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למטתה. פעם אחת חלה ונכנסו חכמים לבקרו, אמרה להן: התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי. אמרו לה: מה עביד לך? ותניית להון עבדא. אמרו לה: אפלו

עושה כן אֵלף אֵלפים, עֲדִין לַחֲצֵי כְבוֹד שְׁאִמְרָה הַתּוֹרָה לֹא הִגִּיעַ; רוֹאִים מְכַל זֶה מַה זֶה לְצַעַר אִמָּא וְכוּ', שְׂרָבִי טְרַפּוֹן שְׁהִיָּה תְנָא קְדוּשׁ וְנוֹרָא מְאֹד, לֹא רָצָה שְׁהִיאֵמָא שְׁלוֹ תְדַרְךָ יַחֲפָה, אִזְ הוּא שִׁם אֵת שְׁתֵּי כְפוֹת יָדָיו תַּחֲתֵיהָ כְּדֵי שְׁתַּדְרֹךְ עֲלֵיהֶן וְכוּ', וְאִף עַל פִּי כֵן אָמְרוּ שְׁעֲדִין לֹא הִגִּיעַ לַחֲצֵי כְבוֹד מַה שְׁהַתּוֹרָה מְבַקֶּשֶׁת מֵהִילָדִים לְכַבֵּד אֶת הַהוֹרִים.

בְּדַבַּר פְּרוּהָ אֵין עַל זֶה שׁוּם שְׁאֵלָה, אֵלָא לְבַדֵּק מִי הַמְשַׁגִּיחַ, וְאַתֶּם מִמִּילָא מְעַשְׂרִים אֶת הִירְקוֹת, אִזְ אֵין שׁוּם בְּעֵינָה, וְאִם בְּאַמַּת יֵשׁ שְׁמָה מְשַׁגִּיחַ יִרְאָ שְׁמִים, אִזְי יְכוּלִים לְסַמְךָ עֲלֵיו, וְאִם אֵתֶם רוֹצִים לְהַחֲמִיר - אֵתֶם יְכוּלִים לְהַבִּיא אֶת הַבְּשָׂר שְׁלָכֶם וּלְבַשֵּׁל.

אָבֵל אֲנִי הֵייתִי מְצִיעַ שְׁהִגִּיעַ הַזְמַן שְׁכָל הָאֲחִים יִזְמִינוּ עַל הַחֲג אֶת הַהוֹרִים הַמְבַגְרִים, כִּי מְסַפִּיק עֲבָדוֹ וְעַמְלוֹ הַהוֹרִים הִיקָרִים שֶׁל הִילָדִים, וְעַכְשָׁו מְגִיעָה גַם לָהֶם מְנוּחָה, וְלִכֵּן מַה טוֹב וּמַה נְעִים שְׁהִילָדִים יִזְמִינוּ אֶת הַהוֹרִים אֲלֵיהֶם. עַם כָּל זֹאת אִם זֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי, וְגַם יוֹצֵאת מְזַה מַחֲלָקַת, צְרִיכִים לְבַרַח מְזַה לְגַמְרִי.

אֲנִי בְּטוֹחַ שִׁישׁ פְּתוּרוֹן וּבַפֶּרֶט שְׁזַה קְבוּץ דְּתִי, וְהַיּוֹם יְכוּלִים לְקַנּוֹת בְּשָׂר בְּהַכְּשֵׁר בְּדִצִּי"ם יִרְאִי הַשֵּׁם, כְּגוֹן 'עֲטָרָה' אוֹ שֶׁל הָרַב לְנֶדָא שְׁלִיט"א, אוֹ מְשַׁאֵר בְּתֵי דִינִים מְפָרְסְמִים לִירְאִי הַשֵּׁם וְכָךְ אֵתֶם לֹא צְרִיכִים לְבוֹא לִידֵי מַחֲלָקַת שְׁזַה מְאֹד מְאֹד גְּרוּעַ, וּבַפֶּרֶט כְּשְׁזַה נוֹגַע בְּעֵינֵי כְבוֹד אָב וְאִם.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין עַם יִשְׂרָאֵל, יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִשְׁפַּחְתְּכֶם, וְתַגְרְמוּ נַחַת רוּחַ לְהַהוֹרִים שְׁאֵין לְמַעְלָה מְזַה.

הַמְּאַחַל לָךְ בְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

ב' תתעז.

יש לי קשׁיים במציאת הזוג, ולאחרונה יש לי הרבה נפילות, בלבולים ודאגות

שאלה:

מאת ויטלי: למוהרא"ש הקדוש שלום רב. השם ישלח לכם רפואה שלמה, והלואי שתזכו להוציא לפעל את כל התכניות והרצונות שלכם, ובפרט שיגיעו מיליון יהודים ספרדים לאומן. אני בחור שמתקרב לגיל שלשים, ויש לי מניעות גדולות במציאת הזוג, היו לי כמה פגישות, אך לא המשכתי בקשר בגלל שלא הרגשתי משיכה.

לאחרונה יש לי נפילות וחלישות הדעת ועוברים עלי הרבה בלבולים ודאגות. אני מנסה ללמד תורה על פי דעת רבנו, אבל הבלבולים שעוברים עלי מפריעים לי. קראתי ארבעים יום את התפלות הפופיעות בקונטרס 'מציאת הזוג', ובכל זאת המניעות גדולות והישועה עדין לא הגיעה. מה הצדיק מיעץ לי לעשות?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל ויטלי נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

לדעתי אתה צריך להחליף את השם שלך, כי זה לא שם, ואתה מסכן שאין לך שם, ובשביל זה אתה סובל מה שאתה סובל וכו', כי מצינו בדברי חכמינו הקדושים (ברכות ז:) מנא לן דשמא גרים? אמר רבי אליעזר דאמר קרא (תהלים מ"ו) "לכו חזו מפעלות הוי"ה אשר שם שמות בארץ", אל תקרא שמות אלא שמות, ומובא במהרש"א (שם) שפעלת הוי"ה נמשכים אחר השם של האדם שהוא הגורם, ולכן תראה לשנות את השם שלך לשם תנכ"י.

העקר אל תהיה ברון, כי בדרך כלל בחור או בחורה כשמגיעים לגיל למעלה משלשים, אז נעשים ברונים, ואני רגיל לומר להם מה שאמרו חכמינו הקדושים (יבמות ג). נחית דרגא נסיב איתתא; צריכים לרדת מדרגה ואז מוצאים את הזוג, כי בדרך כלל בחור או בחורה הם גאותנים וכו', ולא מתאים להם לקחת את זאת או את זה וכו', וחושבים לעצמם: "אני הכי חכם והכי יפה וכו', אקח את זו?", או "אני הכי חכמה והכי יפה והכי משפילה וכו', אקח את זה?", והם מסתובבים ומחפשים את הזוג שלהם כפי הדמיון שנכנס בכל אחד ואחת כאלו מי יודע מה הוא, והם מכרחים שיבוא להם זוג משהו שעדין לא נברא וכו', ועל ידי זה מחפשים וכו' ומסתובבים ויוצאים לפגישות פן ואולי אמצא את בחיר לבבי שיבוא אלי על סוס לבן עם שקים מלאים כסף וכו', ובשביל זה הבחור או הבחורה מחכים עד שיולד זוג כזה, ובין כך הם לא קולטים שהזמן לא מחכה, כמאמר החכם "הזהר מן הזמן כי הוא אויב רע מאד", ועד שתופסים את עצמם רואים שהם כבר בגיל שלשים, ומה עושים עכשו? על זה באים חכמינו הקדושים ונותנים לנו עצה (יבמות ג). נחית דרגא נסיב איתתא - תרדו מדרגה ואל תחזיקו מעצמכם כל כך בגדול וכו', ואז תמצאו בקלות זוג שיתאים לכם.

אני מאד מקווה להקדוש ברוך הוא שתכניס את הדבורים האלו בתוך לבה, ואז טוב לך כל הימים.

המאחל לך בתיבה ונחתימה טובה...

ב' תתעת.

אני יוצא להתבודד בשדה בשעות הלילה המאחרות. איך אפשר להתגבר על הפחד מהחיות הרעות המצויות בסביבה?

שאלה:

מאת מיכאל: שלום לכבוד הרב. אני יוצא להתבודד בשדה בשעות הלילה המאחרות, ולפעמים אני נתקף בפחד שמא יפגעו בי חיות רעות, כגון תנים ושוועלים וכו' שמצויים בסביבה. אני מנסה להתחזק בבטחון, אבל זה עדין קשה. איך אפשר להתגבר על הפחד?

תשובה:

בעזרת השם יתברך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל מיכאל נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

כל הענין של התבודדות שגלה רביז"ל, צריך להיות עם אמת, הינו לדעת שאין לו אף אחד בעולם שיביין אותו, ואין לו אף אחד בעולם שיכול לעזר לו, ואין לו אף אחד בעולם שישמע אותו, כי אם הקדוש ברוך הוא בעצמו, שמלא כל הארץ כבודו, ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ובתוך כל עלמין, אין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ודומם צומח חי מדבר זה לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, ואז כשיגיע אל מדרגה זו שירגיש רק את אמתת מציאותו יתברך, אז כבר יוכל להתבודד בכל מקום שרק הולך.

ואמר רביז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נ"ב) שלזכות להגיע לבטול כזה עד שירגיש שכל העולם כלו הוא מחיב המציאות, הינו שהבריאה כלה זה עצם עצמיות אלקותו יתברך בלבוש הזה לפי

מראה עיניו, על זה צריכים ללכת בלילה בשדה במקום שאין שום שום בני אדם, ויבקש ויתחנן אליו יתברך עד שישכח לנקות את עצמו מכל מיני מדות רעות ותאוות רעות, עד שיהיה נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא.

והנה בודאי לצאת לשדה יש פחדים גדולים וכו' מכל מיני חיות רעות וכו', וגם אני עברתי את זה לא פעם אחת וכו', עם כל זאת צריכים להתאמץ עם כל מיני אמצ' ולב רחב אליו יתברך, עד שייעבר על כל הפחדים וכו', ובודאי זה לא קל וכו'. ואז בעת שהייתי בגיל שבע-עשרה שמונה-עשרה שיצאתי לשדה או ליער, ומאד מאד פחדתי, לקחתי עמי מקל על כל צרה שלא תבוא מאיזו חיה, ואז חברתי את השיר "ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם", וחזרתי על זה פעמים אין מספר עם הנגון הידוע, כי רציתי להכניס בעצמי אמונה פשוטה בו יתברך, ושלא לפחד משום בריה שבעולם וכו', אבל אני מכרח להגיד לך שזה לא היה קל, סוף כל סוף היתי בחור צעיר, ודי פחדתי, עם כל זאת המלים האלו חזקו אותי מאד מאד, שאדע שאין בלעדיו יתברך כלל, ואין לי מה לפחד, ולא פעם אחת קרו לי דברים מזעזעים וכו' וכו'.

וכבר אמר רביז"ל (ספר המדות, אות פחד, סימן י"ט) על ידי אמת האדם נצול מפחד בלילות; ולכן צריכים לבקש הרבה את הקדוש ברוך הוא גם על דבר זה - שלא יבלבל אותו שום בלבול ושום פחד, ומוכא בזהר (שלח קנ"ח:) מאן דאיהו בדוחקא לא אסתכל מדי, כף כלב בן יפנה בגין דהוה בדוחקא לא אסתכל מדי ואתא לצלאה על קברי אבוהן לאשתזבא מעיטא דא; [כשאחד נמצא בצרה גדולה מאד, אזי הוא לא מסתכל על שום בריה שבעולם, כף כלב בן יפנה כשהיה בצרה גדולה מאד לא הסתכל על שום בריה, ולא פחד מהענקים כשבא לחברון להתפלל על קברי האבות].

עם כל זאת, עליך לדעת שאם יש לך פחדים וכו', ובצדק שיש

היום כל מיני מחבלים למיניהם, אז עדיף לקיים מה שאמר רבי חיים ויטאל ז"ל (בהקדמת ספרו שער הקדושה) שיש שהתחבאו בביתם ושם התבודדו בדמיון הולכי מדבריות וכו', או בנתיבי סלעים וכו', הינו שיכולים ללכת למקום שאין שמה בני אדם, כגון באיזה מרתף וכו', או באיזה בנין מבודד וכו', או על איזה גג מבודד וכו', העקר שאין שמה בני אדם, ושם יכולים להתבודד להקדוש ברוך הוא בלי שום פחד של חיות רעות או מחבלים, ובפרט עכשו כשיש לנו כבר את ההקדמות של רביז"ל, שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, שזה הבטול האמת, אזי יכולים להתבודד בכל מקום שרק הולכים וכו', וכבר לא מבבלים את עצמם משום דבר בעולם, העקר ללכת במקום שאין שמה בני אדם, שזו נקראת התבודדות עם אמת, כי העקר הוא להשיח ולספר את כל אשר עם לבבו אליו יתברך, ומאחר שאין שום ברירה שבעולם יודעת איפה הוא, כי הוא מתחבא מכלם, על ידי זה הוא מדבר עם לב אמת לב נכון, מה שאין כן כשהולך בשדה או ביער עם עוד אחד וכו', אזי ההתבודדות כבר לא בשלמות וכו', כי ההתבודדות בשלמות צריכה להיות שיהיה מבודד לגמרי ושאר אחד לא ישמע אותו אף שמדבר אל הקדוש ברוך הוא, וזה דבור אמת שמדבר עמו יתברך, שגלה לנו רביז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ט' וסימן קי"ב) שדבור אמת יכול להאיר לו בתוך החשך שלו.

אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם, ומתבודד בכל יום עמו יתברך, שאז יזכה שיאיר עליו מלך הכבוד בעצמו, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא, כי כך מובא (תנא דבי אליהו רבה, פרק ט"ו) לפי שכל המרבה שיחות ותפלות, הם המלוים אותו עד שיעגע לבית עולמו; אין עוד דבר שמלוה את האדם עד הרגע האחרון כמו השיחה בינו לבין קונו. אשרי מי שמכניס את הדבורים האלו בתוך לבו, ואז טוב לו תמיד.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתעט.

האם מתר להתפלל תפלת שמונה-עשרה עם טלית ותפלין בציון רבנו ז"ל?

שאלה:

מאת אסף: שלום. הבנתי שההלכה אוסרת להניח תפלין, להתעטף בציצית ולהתפלל תפלת שמונה-עשרה בקברי צדיקים, וזה מתר רק בחדר הסמוך. האם גם בציון של רבי נחמן זה אסור? אשמח לקבל תשובה.

תשובה:

בעזרת השם ותבריך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל אסף נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

באמת זו הלכה שאסור להכנס מעטף עם טלית ותפלין לבית הקברות ולהתפלל שם, עין בשלחן ערוך (יורה דעה, סימן שס"ז, סעיף ב'): לא יהלך בבית הקברות או בתוך ד' אמות של מת ותפלין בראשו משום לועג לרש, ואם הם מכסים מתר וכו', וכן שמתפלל שם ולא יהיה הציצית שלו מגלה, עין שם. ולכן נוהגים ככה, שלא מתפללים בבית הקברות עם טלית ותפלין, וכך נוהגים עד עכשו, אלא במקומות בודדים כגון במערת המכפלה, או בקבר רחל, או בקבר שמואל הנביא, או במירון אצל רבי שמעון בן יוחאי, או בטבריה אצל רבי מאיר בעל הנס וכו', כי שמה הם קבורים למטה למטה, וכן אין קברים סביב.

ידוע שרבינו ז"ל טמון בין הקדושים שנהרגו על קדוש השם, ששם בחר להקבר, והמקום מלא קברים, ועד מלחמת העולם השנייה היה שם אהל קטן שבקשי היו יכולים להכנס שמה כחמש-עשרה אנשים, ולכן היו נזהרים אנשי שלומנו לא להתפלל שמה עם טלית

ותפלין, כי המקום היה מלא קברים וכו', וספר לי הרב החסיד ר' לוי יצחק בנדר ז"ל, כשהיה באומן ואז התחילו לבוא בחורים מפולנדיה, ויש להם בדרך כלל עזות דקדושה, אזי היו בחורים שהלכו אל האהלה מלבשים בתפלין, והתפללו שם בקולי קולות וכו', והיו זקני אנשי שלומנו מקפידים עליהם מאד מאד, ואמרו להם מוסר שבבית הקברות אסור להתפלל עם תפלין.

והנה פלא על גבי פלא, רביז"ל עוד בחיים חיותו כשדבר מקברו, אמר כשיבואו ללמד שם ולהתפלל שם, יהיה לו נחת רוח גדולה מאד, ורמז שיהיה לו חלוץ עצמות אז בקברו כשיאמרו תהלים על קברו, ועברו מאתים שנה מאז הסתלקות רביז"ל, והנה בנו אהל ענקי על ציון רביז"ל עם עמודים באויר כדי שזה לא יהיה על קברים, ואנשי שלומנו היקרים מתפללים שם ולומדים שם, ונתקנים רצונו של רביז"ל, והיום המקום פתוח לכל עובר ושכ שאף אחד לא תאר שזה יקרה פעם, ותהלה לאל באים מכל העולם כלו אל ציון רביז"ל.

ולכן אין מה לחשש מלהכנס אל תוך ציון רביז"ל ולהתעטף שם בציצית ותפלין, ולהתפלל את שלש התפלות, אשרי מי שזוכה לבוא לשם, כי אין דבר יותר גדול מזה, כי עוד לא היה צדיק בעולם שיבטיח הבטחה כזו כמו שרביז"ל הבטיח, ולכן מלבד לבוא לשם ולתן פרוטה לצדקה ולומר את העשרה מזמורי תהלים הנקראים 'תקון הכללי', שרביז"ל הבטיח שמי שיעשה זאת הוא יוציא אותו מהשאול תחתית ומתחתיו וכו' וכו', מלבד זאת מתר להתפלל שמה עם טלית ותפלין, ואפלו כהנים נכנסים שמה.

המאחל לך כתיבה וחימה טובה...

ב' תתפ.

**ראיתי בדברי חז"ל הרבה דברים תמוהים ולא הגיוניים.
איך חז"ל האמינו בדברים האלו?**

שאלה:

מאת מאיר: שלום לכבוד קדשת האדמו"ר שליט"א. אני מאחל לך רפואה שלמה ושהשם יתן לך כח להנהיג אותנו עוד הרבה שנים.

בעת למודי ראיתי שכתובים בדברי חז"ל דברים תמוהים מאוד, ואמנה כמה מהם:

א. במסכת בכורות כתוב שהדולפינים פרים ורבים כבני אדם, ורש"י אומר שצריך לגרס "מבני אדם" - שהם פרים ורבים מבני אדם. והחיד"א כותב שיש יצור שנקרא 'סירנה' שהיא חצי בתולה וחצי דג.

ב. במשנה במסכת חלין מזכר עכבר שהוא חצי בשר וחצי עפר, וכתוב שם שהוא נוצר מן האדמה.

ג. בגמרא מזכר יצור בשם 'אדני השדה', ומספר עליו שהוא מחבר לאדמה באמצעות חבל שיוצא מהטבור שלו.

ד. בזהר מספר על אחד החכמים שירד לים, ובעמק הים הוא ראה ארץ של גמדים.

ה. הרמב"ם כותב שיש סוג של כנים שנוצרות מזעה ויש סוג של יתושים שנוצרים מעפר.

כל אדם רציונלי יודע שאין דברים כאלה, ואין יצורים מוזרים כאלו בעולם, ולכן אינני מבין איך חז"ל ורש"י האמינו בדברים האלו. האם מדובר באגדות כמו של רבה בר בר חנה? תודה רבה.

תשובה:

בעזרת השם ותבריך, יום ראשון לסדר נצבים וילך י"ט אלול ה'תשע"ג

שלום וברכה אל מאיר נרו יאיר

לנכון קבלתי את מכתבך.

ידוע שרבינו"ל קרב את שלשת האפיקורסים הכי גדולים באומן, עד שאחד מהם - הירש בער הורוויץ שהיה כופר בעקר וכו' וכו' חזר בתשובה, ורבינו"ל צנה את מוהרנ"ת ז"ל שהוא ידבר אתו. והיה דרכו לשאל את מוהרנ"ת ז"ל הרבה קשיות באמונה, וכן שיסביר לו הרבה מאמרי חז"ל שהיו קשים להבנה על פי שכל, ופעם שאל את מוהרנ"ת ז"ל על מאמרם ז"ל (שבת י"ג:) קשה רמה למת כמחט בבשר החי, שנאמר (איוב י"ד, כ"ב) "אך בשרו עליו כאב ונפשו עליו תאכל", שיסביר לו בשכל אנושי איך זה יכול להיות, הרי הוא נפטר ומת וכו' ואיך הוא יכול להרגיש כמו שדוקרים עם מחט לחי? והסביר לו מוהרנ"ת ז"ל על פי שכל באפן נפלא, והאפיקורס הזה קבל את תשובת מוהרנ"ת ז"ל. ובעת שהסביר לו מוהרנ"ת ז"ל ישב שמה אחד מתלמידי מוהרנ"ת ז"ל, ענה ואמר התלמיד למוהרנ"ת ז"ל: גם לי היה קשה מאד להבין את המאמר חז"ל הזה, ועכשו כפי ההסבר שלכם זה מתישב על לבי, והקפיד עליו מוהרנ"ת ז"ל מאד, ואמר: מה? אתה צריך הסבר על דברי חכמינו הקדושים? אצלי אם חכמינו הקדושים אמרו משהו, הרי הקדוש ברוך הוא אומר את זה דרך החכמים, כאומר שאסור להרהר על דברי חכמינו הקדושים כלל, ואם הם אמרו משהו - בודאי כך הוא, ואם אנחנו לא מבינים, החסרון זה בדעתנו המצמצמת והפגומה לגמרי וכו'.

והנה האריז"ל אמר שעל כל פסוק בתנ"ך יש ששים רבוא פרושים בפשט, ששים רבוא פרושים ברמזים, ששים רבוא פרושים בדרושים, וששים רבוא פרושים בסודות, וזה רק על פסוק אחד (ועין בספר נהר שלום דף י, עמוד ב'): ומאור גוף התורה מאירים ומתפשטים ששים רבוא מיני פרושים על פי הפשט לששים רבוא פרחופי

העשיה שהם פּרצופי הנפּש רוח נשמה חיה יחידה דנפּש, דכל פּרצוף מששים רבוא פּרצופים, כמו כן יש כל כך הרבה פּשטים רמזים ודרשות וסודות, עין שם).

אין טעם ואין מקום להסביר לך שכל דברי חכמינו הקדושים הם אמת אפלו על פי פשוטן של דברים, ואפלו שאנחנו לא מבינים את זה, ואפלו הגזמאות של רבה בר בר חנה וכדומה, יש בהם אמת גם בפשוטן של דברים, מלבד הרמזים והדרשות והסודות שיש בהם, ואף שיש דברים שהם למעלה מהשגתנו, ולא נתן להבין את זה בכלל בדרך פשוטות וכו', עם כל זאת דברי חכמינו הקדושים הם אמת ויציב, רק המח הפגום שלנו לא יכול להבין, ומכל שכן מי שחטא בהמון חטאים וכו' וכו', ועדין הראש והמח שלו מלא זבל וטנוף ונאוף וצואה, איך הוא יכול להבין את דברי חכמינו הקדושים כפשוטם?

וכבר הסבירו חכמי הדורות שבדור האחרון לדגמא כשאמרו שיש עוף שהטיל ביצה על ששים כרכים והחריב אותם לגמרי, איך יכול להיות במציאות דבר כזה? והסבירו פשוט דבר שלא הבינו כל הדורות: בא מטוס כדגמת עוף, והטיל פצצה כגדל ביצה, והחריבה ששים עירות וכו', האם יש בזה גזמא? האם זה למעלה מהמציאות? הרי לצערנו הרב אנחנו עדים לזה יום יום, שהיום יש פצצות כאלו בגדל ביצה, שיכולות להחריב בפעם אחת עירות שלמות וכו', וזו רק דגמא אחת לקרב לנו אל השכל המגשם שלנו שנבין איזה רמז בדבריהם הקדושים של חכמינו הקדושים.

על אחת כמה וכמה שאתה מביא רשימה של כל מיני חיות שהיו מצויות בעולם, וכן שיש סוגי כנים ויתושים שנוצרים מעפר וכו', איך אתה לא מתבייש לכתב דברים כאלו "כל אדם רציונלי יודע שאין דברים כאלו ואין יצורים מוזרים כאלו בעולם"?! הזמן אינו בידי להביא לך עכשו על המקום מכמה וכמה אנציקלופדיות של כמה דורות ותראה שכן יש דברים כאלו בעולם, הן חיות, והן

דגים, והן צמחים, שהזכירו חכמינו הקדושים, כי כל דבריהם הם תורת אמת תורת חיים, שכל תנא וכל אמורא קבל את חלקו מהר סיני וגלו דברים כאלו שלקח למדענים דורות שלמים להודות לדברי חכמינו הקדושים, שהם אמת ודבריהם אמת, וכבר הביאו בדברי רבי שמעון בן יוחאי: אית ארעא תחות ארעא, הינו עד קולומבוס חשבו שיש רק חצי כדור העולם העליון, ואף אחד לא חלם שיש עוד חצי כדור העולם התחתון, וחושבים שקולומבוס גלה את ארצות הברית, בשעה שזה כבר מובא בזהר לפני אלפים שנה שגלה את זה רבי שמעון בר יוחאי, ואף אחד לא יודע את זה, ורק חושבים שקולומבוס גלה את חצי העולם התחתון שיש שמה ישוב עם אנשים.

וידוע, שלפני שעוד חלמו שיהיה מטוס שיסיע אנשים באויר כבר גלה רביז"ל ואמר "עוד יהיה כלי כזה שיעוף ויסיע אנשים ממקום למקום". מי היה מאמין בימים ההם שבאמת יהיה דבר כזה מטוסים? וכן רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל אמר פעם לאנשי שלומנו באומן: עוד יהיה זמן שנתפלל ותיקין באומן וארוחת צהרים נאכל בירושלים, וחשבו שהוא סתם מדמין וכו', כי איך יכול להיות דבר כזה? והנה במשך כל השנים שאנו נוסעים כבר אל ציון רביז"ל במשך חמשים שנה משנת תשכ"ד עד עכשו היה רק פעם אחת שנסע מטוס משדה תעופה בעטרות (שהוא סמוך לירושלים) עד שדה התעופה באומן, ולקחה הטיסה בסך הכל שלש וחצי שעות, ונתקיים מה שהוא אמר, ולא כמו שחשבו אז שהוא מדמין וכו'.

על כל פנים, איך שהוא, אחד מקניני התורה הוא שאדם צריך להיות מכיר את מקומו; כשאדם רואה משהו בדברי חכמינו הקדושים אפלו שזה פלא על גבי פלא, צריך לדעת שחכמינו הקדושים ראו את הכל על ידי השפע האלקי שנשפע עליהם וכו', וכו', ואנשים קטני ערך שראשם מלא צואה וטנוף ונאוף וכו', איך הם יכולים להבין בדבריהם, מאחר שראשם מלא זבל ולכלוך וכו'... ולא בחנם שהרבה רביז"ל לדבר הרבה מאמונת חכמים, ובפרוש גלה לנו (לקוטי

מוהר"ן, חלק א', סימן ס"א) שְׁעַל יְדֵי אַמוּנַת חֲכָמִים יְכוּל לְהִנְהִיג אֶת הַמַּח
שְׁלוֹ וְכוּ', וּמִי שְׁאִין לוֹ אַמוּנַת חֲכָמִים יֵשׁ לוֹ צוּאָה וּמוֹתָרוֹת בְּרֵאשׁוֹ,
עֵין שָׁם.

אֲשֶׁרִי מִי שְׁמַחֲזֵק אֶת עֲצָמוֹ בְּאַמוּנַת חֲכָמִים, וְיודֵעַ שְׁדַבְּרִי
חֲכָמִים אֱמֶת, וְהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת אֱמֶת, תּוֹרַת חַיִּים, וְאִזּוֹ יִמְצָא כָּל
חֲכָמַת הָעוֹלָם בְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, וְהַיּוֹם אֶפְלוּ הַמְדַעְנִים הַכִּי
גְדוֹלִים מִתַּפְּלָאִים אִיךָ יִדְעוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים לִפְנֵי אֲלֹפִים שָׁנָה מֵהַ
שָׁהם הַמְצִיאוּ עֲכָשׁוֹ, כִּידוּעַ וּמִפְּרָסָם דִּבְרַר זֶה.

הַמְּאַחַל לָךְ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה...

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

הספר הקדוש הזה

נדפס לזכות

יחנא שפרה בת סאסיא

הקדוש ברוך הוא ישלח לה

רפואה שלימה

רפואת הנפש ורפואת הגוף

גם יחד

בכל איבריה ובכל גידיה

ובכל טיפי דמיה.

בזכות שנדבו להדפסת הספר

הקדוש הזה לזכותה

A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns, framing the central text.

הספר הקדוש הזה נדפס
לרפואת

אילנה יעל בת פסי אביגיל תחי'
הקב"ה ישלח לה רפואה שלימה
בכל איבריה ובכל גידיה
ותהיה בריאה ושלמה

הספר הבא יכול להיות לזכותך...

באפשרותך להקדיש ספר:

לעילוי נשמת, לרפואה שלמה,
לזרע בר קיימא, לשלום בית,
לזיווג הגון, להצלחה...

התקשרו עכשיו:

טלפון: **04-6650050**

פקס: **04-6650049**

הספר הקדוש הזה נדפס
לעילוי נשמת

הרבנית הצדקת

מרת מלכה ע"ה

בת הגאון הצדיק

רבי חיים שלמה ז"ל
נפטרה ח"י חשוון ה'תש"ן

ת.נ.צ.ב.ה.

***

הגאון הצדיק

רבי מנחם זאב זי"ע

בן הגאון הקדוש

רבי אלכסנדר זי שא הי"ד
נפטר ד' תשרי ה'תשס"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

***

הרבנית הצדקת

מרת סאסיה ע"ה

נלב"ע ט' סיון ה'תשמ"א

ת.נ.צ.ב.ה.

***

הגאון הצדיק

רבי אשר ישעיה הלוי

ראטטענבערג זצ"ל

נלב"ע ר"ח ניסן ה'תש"ע

ת.נ.צ.ב.ה.

***

הספר הקדוש הזה הודפס לזכותם והצלחתם של התורמים היקרים שיזכו לשפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם

גאולה בת סיסה
 אתי אסתר בת דליה
 יצחק בן לאה
 אסתר בת דונה דבורה
 אורית בת חנה
 ישראל בן ורדה
 שילת בת אורית
 לירן אליהו בן משה דוד
 אורה בת אסנת
 אלון אהרון בן גילה
 נורית בת נעמי
 יונה שלומית
 ספיר הודיה בת גלית
 מאיר בן זיווה
 אלינור בת שמחה
 פרחיה בת רינה
 לרפוי תמר בת שמחה
 ויונה בת רחל
 אליהו אליעזר בן יעל
 לאה חפציה בת דליה
 אברהם בן חדה
 יסכה בת רוזטל
 אליעזר שלמה בן יסכה
 רחל בת יסכה
 אסתר מלכה בת יסכה
 פייגא בת יסכה
 רפאל נועם מאיר בן חנה
 גליה בת יעל
 ניב בן תקוה
 אליעזר שלמה בן ניב
 מלכה בת ניב
 רמי חיים בן תקוה
 הרצל טוביה בן לאה
 דינה בת גרסיה
 ישי בן שרה סוטה
 חנה ברכה בת נחמה
 אופיר בן אילנה
 אבישג בת דינה שמחה
 משה בן ברוריה
 מיכל רונית בת שרה

הדסה בת תמר (נאנאג"א)
 עמוס בן גילה
 דבורה בת רבקה
 ישראל בן אראלה
 כרמית בת שרה
 יוסף חי בן אורלית
 בת אל שמחה בת אסנת
 יעקב עמרם בן שרה
 אורלית בת שרה
 נחמן ישראל בן אורלית
 סימא בת ברכה
 שרגא בן חנה
 ציפורה פייגא בת שרה וב"ב
 שפיקה בת מרים
 תקוה בת שפיקה
 יעל בת שרה
 אברהם בן דוי
 אריה בן רות
 רונית שפרה בת מינה
 מרים בת שרה
 מיכאל דוד בן חנה
 דרור יצחק בן דליה
 דליה בת רוברט
 טל כהן בן רות מסעודה
 חנה אניטה בת שרה
 ניסים רועי בן טובה
 חיה מושקא בת רוחמה רחמונא
 שלום בן יעל
 יעל בת ציביה
 מרים בת רבקה
 רחמים בן יאסי
 יעקב בן רחל
 שלומית בת אורה
 רונן בן ריימונד
 שולמית בת מנוחה
 עוז אפרים בן בלומה
 רבקה בת לאה
 שושנה בת אסתר מלכה
 אורה בת אסתר מלכה
 אופיר רפאל בן גאולה

לרפואת הרבנית
 יחנא שפרה בת סאסיא
 לרפוי לירן בן סוזאן
 אברהם בן פרידה
 סוזאן בת רבקה
 חנה בת יפה וב"ב
 שמעון מאיר בן חנה
 שחר הדסה בת חוה
 צוף ישעי בן תמר
 בת שבע בת רוחמה
 אסתר בת רוחמה
 דן בן אסתר
 יעל טובה בת עירית
 רחלי בת דורית
 יוסף בן יפה
 אסף בן כרמלה
 רוז בן יעל
 משפחת אריאל
 מיכל בת לאה
 נאורה בת מיכל
 יעקב בן לאה
 מעיין אדל בת גילה
 דוד בן רחל
 כרמלה בת שרה
 רינה בת זיזל
 חובב בן מרים
 אליעזר שלמה שמעון בן מרים
 מאיר אליהו בן דליה
 גולן בן אסתר
 כרמית בת מרים לזרע בר קיימא
 ישראל בן פרידא פייגא
 שרה בת שרה
 גל נחשון בן לאה
 מורן נחשון בת מזל
 לרפוי ליאת שרה בת צילה
 עמית נועה בת ציפורה
 אביאל בן סגולה
 מלכה בת גילה
 בנימין בן אהרון

הספר הקדוש הזה הודפס לזכותם והצלחתם של התורמים היקרים שיזכו לשפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם

אדל בת אורית
סמדר בת אורית לזרע בר קיימא
משפחת עובד
להצלחת משפ' מלכה והילדים
אמנון ורוחמה בסל
משה וגילה בשארי
לרפ' שושנה זוהרה בת צביה
שלמה חי בן דיאנה לזיווג הגון

***

לעילוי נשמת

חיים בן מרים
מרים בת מסעודה
רחל בת שרה
תומר עמוס בן רבקה
הלן בת דוד ואסתר
יורי בן סופיה
סופיה בת יודקה
שרה ריבה בת אטה
מרים טבנסקי בת יודקה
איליה בן גינדה
פרץ בן יחזקאל
תנה בת רגינה
ניסים עבדלחק בן ועישה
מזל בת מסעוד ופרחה אמיתי
אורלי בת עליזה
ישעיהו ישראל בן לאה איטה
ר' אליהו בן עיישה
רחמים בן אהובה
שרה בת יקוט
יקוט בת חנה
פליקס מסעוד אשר בן עליזה
ג'וליה
ליאור בת שרה
שרה זהרה בת סעידה
נתן והב בן לאיזה
משה בן לאה

עידו בן מיכל ליאור
שושנה בת אורלי
נחמן בן אדל
שרה בת יפה
מרים בת שירה יהודית
תהילה בת שירה יהודית
שלמה בן שרה
אברהם בן מזל
אסתר בת רינה
יעקב בן סילביה
יפית בת אילנה
דורית בת שושנה
עומר רחמים בן סלימה
ליאור יצחק בן רות
סמדר בת ריזין
מלכה בת סמדר
אליעזר שלמה בן סמדר
נתן בן רחל
לודמילה בת סופיה
דוד בן לודמילה
משפחת תפוחי
ודים בן גינדה
גליה בת קולט
דוד רועי בן שרה אורית
שלמה בן קלודין שרה
אביעד בן קלודין שרה
מיכל בת קלודין שרה
אסתר מלכה בת ליהוי
אדל בת ליהוי
גולן בן מרגלית
רחל בת דונה דבורה
רויטל בת רות
משפחת שמחי
אברהם בן ישי וב"ב
אנדריי בן בלה
משפחת טויטו
משפחת טרייסמן
שיראל בת אורית
אביאל משה בן אורית
יעל בת אורית

אברהם בן ורד
הודיה רחל בת ורד
יהודה בן שרה
רבקה בת לאה
יוסף בן סומבול
מנשה בן חנה
שמואל ג'פרי בן נוגה
לרפ' מלכה בת זהבה
מנחם זאב בן מלכה
מלכה בת דבורה דיל-ברא
רוגן בן מזל
אליעזר שלמה בן רות אביגיל
יואב בן שושנה
שמעון בן תרצה
יצחק ישראל בן מרים
מורן בת ברייט
מאיר בן רחל וב"ב
נחמן נתן בן שמחה
שרה בת מרים
יעקב בן שרה קלוטילר
יפה בת חנה
יצחק בן בטהה
דנסה בת בטהה
נפתלי בן רחל
רבקה בת מרים
נתן בן רחל
פנינה חנה בת יהודית
אדי בן רונית לזיווג
שאול בן עליזה
אסף בן רונית
ליאור בן עליזה
אליעזר שלמה בן רינה
סהר שני שושנה בת ענת
צבי בן חנה טובה
רבקה בת חנה טובה
מרדכי אליהו בן גילה
אסתר בת יפה
אליעזר שלמה בן אסתר
יאיר בן עדינה
מלכה בת שמחה

סוד ה' לִירָאוּ וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם
זֶה שְׁמוֹ נֶאֱמָה לוֹ

תִּקּוּן הַכֹּלֵל

תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד לְכֻלְלִית
הַחֻטָּאִים וְהוּא פָּגַם הַבְּרִית, רַחֲמֵנָא לִיעֲלֵן

*

וּמִסְגָּל מְאֹד גַּם לְפִרְנֶסָה וּלְהַצְלָחָה
בְּכָל הָעֲנִינִים בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת
אֲשֶׁרֵי מִי שְׂיֵאמְרֵם בְּכָל יוֹם

*

יְסֹדוֹ, תִּקְנוּ, גְּלוּ וְצִוְהָ לְפִרְסְמוֹ לְכָל
יִשְׂרָאֵל, רַבְּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא,
אוֹר הַגְּנוּז וְהַצֶּפוּן, בּוֹצִינָא קִדִּישָׁא עֲלָאָה,
אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ
רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסְלָב, זְכוּתוֹ יִגַן עָלֵינוּ

*

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלָב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹכֵב"א

תְּקוּן הַפְּלִילִי

טוב לומר לפני אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מִקְשֶׁר עֲצָמִי בְּאֲמִירַת הָעֶשְׂרָה מְזַמְּרִים אֵלָיו לְכֹל הַצְּדִיקִים
הָאֲמִתִּיִּים שְׁבֻדוֹרָנוּ, וּלְכֹל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם, קְדוּשֵׁים
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּהָ, וּבַפֶּרֶט לְרַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ, צְדִיק יְסוּד עוֹלָם, נַחַל
נוֹבֵעַ מְקוֹר חֲכָמָה, רַבְּנוּ נַחֲמֵן בֶּן פִּיגָא, זְכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ, שְׁגִלָּה
תְּקוּן זֶה.

לְכוּ נִרְנְנָה לִי נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ: נִקְדְּמָה פָּנָיו בַּתּוֹדָה, בְּזִמְרוֹת
נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יִי, וּמִלְךָ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר:

הַרְיֵנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי, לְשֵׁם יְחוּד
קוֹדֵשׁ בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּה בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוּ עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר
וְנַעֲלֵם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז * מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי חֲסִיתִי בָךְ: ב אָמַרְתָּ
לִי אֲדֹנָי אַתָּה, טוֹבָתִי בַל עָלִיךְ: ג לְקְדוּשֵׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
הַמָּהָ, וְאֲדִירִי כָּל חֲפָצֵי-בָם: ד יָרְבוּ עֲצָבוֹתֶם אַחַר מְהָרוּ
בַל אֲסִיף נִסְפִיהֶם מִדָּם, וּבַל אֲשָׂא אֶת שְׁמוֹתֶם עַל שְׁפָתַי: ה
יִי מִנֵּת חֲלָקִי וְכוֹסִי, אַתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי: ו חֲבָלִים נִפְלוּ-לִי
בְּנַעֲמִים, אַף נַחֲלַת שְׁפָרָה עָלַי: ז אֲבָרְךָ אֶת יִי אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי,
אֵף לִילוֹת יִסְרוּנֵי כְלִיּוֹתַי: ח שׁוֹיֵתִי יִי לְנִגְדֵי תְמִיד, כִּי
מִימִינִי בַל אֲמוֹט: ט לֶכֶן שָׁמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אַף בְּשָׂרִי
יִשְׁכַּן לְבַטַח: י כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא תַתֵּן חֲסִידְךָ
לְרֵאוֹת שְׁחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים שְׁבַע שְׁמַחוֹת אֶת פָּנֶיךָ,
נְעֻמוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח:

לב * לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה : ב אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב יִי לּוֹ עוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה : ג כִּי הִחַרְשֵׁתִי בְּלוֹ עֲצָמַי, בְּשֵׂאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם : ד כִּי יוֹמָם וּלְיָלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדְךָ נְהַפֵּךְ לִשְׂדֵי, בְּחִרְבְּנֵי קִיץ סֵלָה : ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אֲמַרְתִּי אֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִי, וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סֵלָה : ו עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסֵד אֵלֶיךָ לַעַת מִצּוּא רַק לְשֹׁטֵף מִיָּם רַבִּים, אֲלֵיו לֹא יִגִּיעוּ : ז אַתָּה סֹתֵר לִי* מִצַּר תִּצְרֵנִי רְנִי פֶלֶט תִּסּוּבְּנֵי סֵלָה : ח אֲשִׁכִּילֶךָ וְאוֹרֶךָ בְּדֶרֶךְ זֹה תִלְךָ, אֵיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינַי : ט אֵל תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפָרָד אֵין הֶבִין בְּמַתַּג וְרִסֵּן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלֶיךָ : י רַבִּים מִכְּאוּבִים לְרַשָּׁע וְהַבּוֹטֵחַ בִּי, חֹסֵד יִסּוּבְּכֶנּוּ : יא שְׂמַחוּ בִּי וְגִילוּ צְדִיקִים וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב :

מא * לְמַנְצַח מִזְמוֹר לְדוֹד : ב אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יִי : ג יִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ וְאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ, וְאֵל תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו : ד יִי יִסְעֲדֵנוּ עַל עֶרֶשׁ דְּוִי, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הִפְכֵת בְּחֵלּוֹ : ה אֲנִי אֲמַרְתִּי יִי חֲנֻנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי חֲטָאתִי לָךְ : ו אוֹיְבֵי יֵאמְרוּ רַע לִי, מְתֵי יָמוֹת וְאֶבֶד שְׁמוֹ : ז וְאִם בָּא לְרֵאוֹת שׁוּא יְדַבֵּר, לְבוֹ יִקְבֹּץ-אֶוֹן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר : ח יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׁנְאָי, עָלַי יַחֲשִׁבוּ רָעָה לִי : ט דַּבֵּר בְּלִיעַל יִצּוּק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לְקוֹם : י גַּם אִישׁ שְׁלוּמֵי אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכַל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב : יא וְאַתָּה יִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאֲשַׁלְּמָה לָּהֶם : יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי חֲפֵצֶת בִּי, כִּי לֹא יִרְיעַ אֵיבֵי עָלַי : יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִמְכֵת בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם : יד בְּרוּךְ יִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן :

* אחר אתה סתר לי - צריך להפסיק מעט (עיין בלקו"מ ח"א סי' ריג)

מב * למנצח משכיל לבני קרח: ב כאיל תערג על אפיקי
 מים, כן נפשי תערג אליך אלהים: ג צמאה נפשי לאלהים
 לאל חי מתי אבוא, ואראה פני אלהים: ד היתה לי דמעתי
 לחם יומם ולילה, באמר אלי כל היום איה אליך: ה
 אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי פי אעבר בסף אדם עד
 בית אלהים בקול רנה ותודה המון חוגג: ו מה תשתוחחי
 נפשי ותהמי עלי הוחילי לאלהים פי עוד אודנו ישועות
 פניו: ז אלהי עלי נפשי תשתוחח על כן אזכרך מארץ
 ירדן, וחרמונים מהר מצער: ח תהום אל תהום קורא
 לקול צנוריה כל משבריה וגליה עלי עברו: ט יומם יצוה יי
 חסדו ובלילה שירה עמי, תפלה לאל חי: י אומרה לאל
 סלעי למה שכחתי למה קדר אלך בלחץ אויב: יא ברצח
 בעצמותי חרפוני צוררי, באמרם אלי כל היום איה אליך:
 יב מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים פי
 עוד אודנו ישועת פני ואלי:

נט * למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו
 את הבית להמיתו: ב הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי
 תשגבני: ג הצילני מפעלי און, ומאנשי דמים הושיעני: ד
 פי הנה ארכו לנפשי יגורו עלי עזים, לא פשעי ולא חטאתי
 יי: ה בלי עון ירצון ויכוננו עורה לקראתי וראה: ו ואתה
 יי אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד כל הגוים אל
 תחן כל בגדי און סלה: ז ישובו לערב יהמו ככלב ויסוכבו
 עיר: ח הנה יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם, פי מי
 שמע: ט ואתה יי תשחק למו תלעג לכל גוים: י עזו אליך
 אשמרה פי אלהים משגבי: יא אלהי חסדי יקדמני, אלהים
 יראני בשררי: יב אל תהרגם פן ישפחו עמי הניעמו בחילך

והורידמו, מגננו אדני: יג חטאת פִּימוֹ דְּבַר שְׁפָתֵימוֹ וְיִלְכְּדוּ
 בְּגֹאוֹנָם וּמֵאֲלֵה וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ: יד כִּלְה בַּחֲמָה כִּלְה וַאֲיִנְמוֹ
 וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מִשְׁל בִּיעֶקֶב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ
 לְעֶרֶב יֵהֱמוּ כִּכְלָב וַיִּסּוּבְכוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיֵעוֹן לְאַכְל, אִם
 לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיֵנו: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ וְאַרְנָן לְבַקֵּר חֲסֻדְךָ כִּי
 הָיִיתָ מִשְׁגָּב לִי וּמְנוּס בְּיוֹם צָר לִי: יח עֲזִי אֱלִיָּה אֲזַמְרָה, כִּי
 אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז א לְמִנְצַח עַל יְדוּתוֹן לְאַסְף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי *אֵל אֱלֹהִים
 וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי: ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי
 דְרָשְׁתִּי יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג, מֵאַנְה הַנְּחָם נִפְשִׁי: ד
 אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה וְתִתְעַשֵּׂף רוּחִי סֵלָה: ה
 אֲחֻזַּת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים
 מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה נִגְיֵנְתִי בְּלִילָה עִם לִבִּי
 אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׁ רוּחִי: ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנִּי, וְלֹא יִסְיָף
 לְרִצוֹת עוֹד: ט הָאָפֶס לְנֻצַח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדָר וְדָר: י
 הַשְּׁכַח חֲנוֹת אֵל אִם קִפְץ בְּאֵף רַחֲמֵי סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוֹתִי
 הִיא שָׁנוֹת יָמִין עֲלִיוֹן: יב אֲזַכְּוֹר מַעֲלָלֵי יְהוָה כִּי אֲזַכְּרָה
 מִקֶּדֶם פְּלֶאֶף: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּךְ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בְּקִדְשׁ דְּרָכְךָ מִי אֵל גְּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל
 עֹשֶׂה פֶלֶא, הוֹדַעְתָּ בְּעַמִּים עֲזָךְ: טז גֹּאֲלֵת בְּזֵרוּעַ עַמְךָ בְּנֵי
 יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה: יז רְאוּךָ מִיָּם אֱלֹהִים רְאוּךָ מִיָּם יַחֲלוּ,
 אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מִיָּם עֲבוֹת קוֹל נִתְנוּ שְׁחָקִים, אֵף
 חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָךְ בְּגִלְגָּל הָאִירוּ בְּרִקִּים תִּבְל, וְ
 רְגִזָּה וְתַרְעֵשׁ הָאָרֶץ: כ בֵּינֵם דְּרָכְךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמִים רַבִּים
 וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְּעוּ: כא נְחִית כְּצֹאן עַמְךָ בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

** באמרוך אל אלהים תכוון המילוי כזה: אלי"ף למ"ד אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם

צ * תפלה למשה איש האלהים אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר: ב בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל, ומעולם עד עולם אתה אל: ג תשב אנוש עד דפא, ותאמר שובו בני אדם: ד פי אלף שנים בעיניך פיום אתמול פי יעבר ואשמורה בלילה: ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציץ וחלף, לערב ימולל ויבש: ז פי כלינו באפה, ובחמתך נבהלנו: ח שתה עונתינו לנגדה, עלמנו למאור פניך: ט פי כל ימינו פנו בעברתך, פלינו שנינו כמו הגה: י ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה ורהבם עמל ואון, פי גז חיש ונעפה: יא מי יודע עז אפה, וכיראתך עברתך: יב למנות ימינו פן הודע, ונבא לבב חכמה: יג שובה יי עד מתי, והנחם על עבדיך: יד שבענו בבקר חסדה, ונרננה ונשמחה בכל ימינו: טו שמתנו פימות עניתנו, שנות ראינו רעה: טז יראה אל עבדיך פעלה, והדרך על בניהם: יז ויהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

קה * הודו ליי קראו בשמו, הודיעו בעמים עלילותיו: ב שירו לו זמרו לו, שיחו בכל נפלאותיו: ג התהללו בשם קדשו, ישמח לב מבקשי יי: ד דרשו יי ועזו, בקשו פניו תמיד: ה זכרו נפלאותיו אשר עשה, מפתיו ומשפטי פיו: ו זרע אברהם עבדו, בני יעקב בחיריו: ז הוא יי אלהינו בכל הארץ משפטיו: ח זכר לעולם בריתו, דבר צוה לאלף דור: ט אשר פרת את אברהם, ושכועתו לישחק: י ויעמידה ליעקב לחק, לישראל ברית עולם: יא לאמר לה אתן את ארץ כנען, חבל נחלתכם: יב בהיותם מתי מספר, כמעט וגרים בה: יג ויתהלכו מגוי אל גוי, מממלכה אל

עם אחר: יד לא הניח אדם לעשקם, ויוכח עליהם מלכים: טו אל תגעו במשיחי, ולנביאי אל תרעו: טז ויקרא רעב על הארץ, כל מטה-לחם שבר: יז שלח לפניהם איש, לעבד נמפר יוסף: יח ענו בכבל רגלו, ברזל באה נפשו: יט עד עת בא דברו, אמרת יי צרפתהו: כ שלח מלך ויתירהו, משל עמים ויפתחהו: כא שמו אדון לביתו, ומשל בכל קנינו: כב לאסר שריו בנפשו, וזקניו יחכם: כג ויבא ישראל מצרים, ויעקב גר בארץ חם: כד ויפר את עמו מאד ויעצמהו מצריו: כה הפך לבם לשנא עמו, להתנכל בעבדיו: כו שלח משה עבדו, אהרן אשר בחר בו: כז שמו כם דברי אתותיו, ומפתים בארץ חם: כח שלח חשך ויחשך, ולא מרו את דברו: כט הפך את מימיהם לדם, וימת את דגתם: ל שרץ ארצם צפרדעים, בחדרי מלכיהם: לא אמר ויבא ערב, כנים בכל גבולם: לב נתן גשמיהם ברד, אש להכות בארצם: לג ויך גפנם ותאנתם, וישבר עץ גבולם: לד אמר ויבא ארבה, וילק ואין מספר: לה ויאכל כל עשב בארצם, ויאכל פרי אדמתם: לו ויך כל בכור בארצם, ראשית לכל אונם: לז ויוציאם בכסף וזהב, ואין בשבטיו כושל: לח שמח מצרים בצאתם, כי נפל פחדם עליהם: לט פרוש ענן למסך, ואש להאיר לילה: מ שאל ויבא שלו, ולחם שמים ושבועם: מא פתח צור ויזובו מים, הלכו בציות נהר: מב כי זכר את דבר קדשו, את אברהם עבדו: מג ויוצא עמו בששון ברנה את בחיריו: מד ויתן להם ארצות גוים, ועמל לאמים יירשו: מה בעבור ישמרו חקיו, ותורתיו ינצרו הללויה:

קלז א על נהרות בכל שם ישבנו גם בכינו, בזכרנו את ציון: ב על ערבים בתוכה תלינו כנרותינו: ג כי שם שאלונו שובינו דברי שיר ותוללינו שמחה, שירו לנו משיר ציון: ד

אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְיָ עַל אֲדַמַּת נֹכַח : ה אִם אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַם
 תִּשְׁכַּח יְמִינִי : ו תִּדְבֶּק לְשׁוֹנֵי לֶחְכֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֵי אִם לֹא
 אֲעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי : ז זְכֹר יְיָ לְבְנֵי אָדוּם
 אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ, עַד הַיְסוּד בָּה : ח בַּת
 בְּכַל הַשְׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישַׁלֵם לָךְ, אֶת גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלֵת לָנוּ : ט
 אֲשֶׁרִי שִׁיאַחֲזוּ וְנַפֵּץ אֶת עַלְלִיךָ אֶל הַסֶּלַע :

קב * הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶל בְּקֹדֶשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֲזוֹ : ב
 הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתִיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גְּדָלוֹ : ג הַלְלוּהוּ בַּתְּקַע
 שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבֵּל וּכְנֹר : ד הַלְלוּהוּ בַּתֶּף וּמְחוּל,
 הַלְלוּהוּ בַּמְנִים וְעַגְב : ה הַלְלוּהוּ בַּצִּלְצְלֵי שְׁמַע, הַלְלוּהוּ
 בַּצִּלְצְלֵי תְרוּעָה : ו כָּל הַנְּשָׂמָה תִהְלֵל יָהּ הַלְלוּיָהּ :

אחר שסיים תהלים יאמר זה :

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְיָ שָׁבוֹת עִמּוֹ יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׁמַח
 יִשְׂרָאֵל : וּתְשׁוּעַת צְדִיקִים מִיּוֹם מַעֲוָזָם בְּעַת צָרָה : וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיַּפְּלֵטֵם
 יַפְּלֵטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ :